

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

Произход и цел на човека

Основни понятия
на хуманитарните науки

*Двадесет и три публични лекции,
Проведено в Берлин между
29 септември 1904 г. и 8 юни 1905 г.*

1981 г.

ИЗДАТЕЛСТВО РУДОЛФ ЩАЙНЕР,
ДОРНАХ/ШВЕЙЦАРИЯ

Публикувано от Администрацията на имението „Рудолф Щайнер“ въз основа на преписи, непрегледани от лектора.

Ханс Рудолф Нидерхаузер ръководи изданието.

Първо издание под заглавие
„Основни понятия на теософията“
Дорнах 1957

Второ издание под заглавие
„Произход и предназначение на човека“,
разширено, за да включва лекции
26-ти I. / 16-ти + 23-ти II. / 2-ри III. / 4-ти, 11-ти, 18-ти, 25-
ти V. / 8-ми VI. 1905
пълно издание Дорнах 1981

Лекции 26 януари / 16 и 23 февруари / 2 март
1905 г.
Публикувано за първи път в този том.

отделни броеве и публикации в списания
вижте началото на бележките.

Библиография № 53

Всички права запазени от Администрацията на
наследството на Рудолф Щайнер,
Дорнах/Швейцария

© 1981 Рудолф Щайнер Имотна администрация,
Дорнах/Швейцария

. Отпечатано в Германия. Продукция: Greiserdruck Rastatt

ISBN 3-7274-0532-5

*Публикации
от лекционните трудове на Рудолф Щайнер*

Основата на антропософски ориентираната духовна наука се формира от трудовете, написани и публикувани от Рудолф Щайнер (1861-1925). Освен това, той е изнесъл множество лекции и курсове между 1900 и 1924 г., както публично, така и за членове на Теософското, по-късно Антропософско общество. Първоначално самият той е искал лекциите му, които винаги са били изнасяни импровизирано, да не се записват писмено, тъй като са били предназначени като „устни съобщения, не за публикуване“. След като обаче все по-непътни и неточни преписи са били правени и разпространявани от аудиторията му, той се е почувствал длъжен да регулира процеса на преписване. Той е поверил тази задача на Мари Щайнер-фон Сиверс. Тя е била отговорна за назначаването на стенографите, управлението на преписите и прегледа на текстовете за публикуване. Тъй като Рудолф Щайнер е можел сам да коригира преписите само в много малко случаи поради липса на време, неговата резерва трябва да се вземе предвид по отношение на всички публикувани лекции: „Просто ще трябва да се приеме, че в ръкописите, които не съм прегледал, могат да бъдат открити грешки“.

След смъртта на Мари Щайнер (1867-1948) започва издаването на пълно издание на произведенията на Рудолф Щайнер в съответствие с нейните насоки. Този том е част от това пълно издание. Където е необходимо, допълнителни подробности относно изходните текстове могат да бъдат намерени в началото на бележките.

СЪДЪРЖАНИЕ

Аз

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ, Берлин, 29 септември 1904 г. 17

Какво открива съвременният човек в теософията?
Конфликтът в рамките на съвременния научен мироглед
между знанието и вярата трябва да бъде разрешен. Задачата на
теософското движение е да преодолее тази пропаст.
То разширява и задълбочава научния мироглед
. Теософията се противопоставя на „борбата за съществуване“
с любовта като
първична сила на света.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ, 13 октомври 1904 г. 43

Човешкото същество

Същност и цел на теософското движение. - Характеристики
на физическата, психологическата и духовната природа на
човека
и неговите членове. Върху възприятието на „Аз-а“.
Теософията показва средства и начини за
възприемане на свръхсетивните членове на човешкото
същество. Йохан Готлиб Фихте и други вече са призовавали за
това свръхсетивно възприятие. Гьоте
е описал теософския мироглед чрез образите на своята
„приказка“.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ, 20 октомври 1904 г. 64

Прераждането и кармата

Фундаменталният закон на психичния живот е законът за
психичното
развитие, за прераждането; този на духовния
живот е законът за причината и следствието, кармата,
наследствеността,
развитието и природата на човешката биография.
Последователното
прилагане на научната концепция за развитие
води до идеята за прераждането. Развитие на концепцията
за съвестта. Опровержение на възраженията срещу идеята
за кармата.

Отговаряне на въпроси 88

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ, 27 октомври 1904 г. 92

Теософията и Дарвин

Променливостта на човешкото знание и възприятия
. В еволюционната история на човечеството
механичното се е схващало като последен етап. Теория за
еволюцията

винаги е съществувала. Дарвин я е разбирал механично, от
гледна точка на причина и следствие

. Неговата теория се основава на ученията на
Малтус. Дарвинизмът се разглежда като необходима фаза на
културното развитие; той по своята същност включва
необходимостта от преодоляването му.
Подходи към това могат да бъдат намерени у самия Дарвин.

ПЕТА ЛЕКЦИЯ, 3 ноември 1904 г. 110

Теософията и Толстой

Формата като откровение на живота, също и в изкуството.
Западен натурализъм. Зола, Ибсен. Формалната култура на
настоящото в науката и изкуството. Толстой търси нещо
различно

: той търси душата, живота във формите.
Той иска да схване невидимото, вътрешното, същностното,
както в художествения, така и в
моралния живот. Той се стреми да основава обновление на
целия живот и
мироглед отвътре в човешкото същество. Теософията също
така се стреми да доведе до по-дълбоко разбиране на
настоящото,
до възприемане на действието на свръхсетивното във
физическото
.

ШЕСТА ЛЕКЦИЯ, 10 ноември 1904 г. 131

Светът на душата

Природата на свръхсетивното трябва да бъде разбрана, за
да се разбере сетивният свят. – Душата между отдалеността към
чувственото и към духовното. Фундаментални методологични
въпроси за

познанието на свръхсетивното. – Съдбата на душата между
смъртта и прераждането. Душата в царството на душите и
духовете

. Седемте царства на Камалока. Те не
трябва да се възприемат пространствено; те са състояния на
съзнанието.

СЕДМА ЛЕКЦИЯ, 17 ноември 1904 г. 148

Страната на духовете

Трудността при описването на тази сфера се крие в нейната

фигуративна природа; тя
може да бъде разбрана само чрез образи. Това е светът на
духовните архетипи.
Могат да се разграничат и седем етапа, които душата
преживява в отвъдния живот като състояния на съзнанието.
Относно продължителността на
престоя в Девачан.

ОСМА ЛЕКЦИЯ, 1 . Декември 1904 г. 166

Фридрих Ницше в светлината на духовната наука: Животът на Ницше. Шопенхауер. Вагнер. Разривът на Ницше с Вагнер през 1888 г. Началото на неговото духовно помрачение.

Обсъждане на произведенията: „Раждането на трагедията“. Това, което Ницше е усетил, Едуард Шуре е представил от духовна гледна точка. „За ползата и вредата на историята за живота“, „Тъй рече Заратустра“. Възвишените копнежи и идеали на Ницше, които не можаха да бъдат осъществени, доведоха до неговия упадък.

ДЕВЕТА ЛЕКЦИЯ, 15 декември 1904 г. 184

От вътрешния живот

Развитието на вътрешния човек към емпирично разбиране на духовната наука е раждане на душата и духа; то се разгръща в пълна тишина, без да се пренебрегват външните задължения. — Предложени упражнения.

Трансформация на навиците. Живот с концепцията за карма. Контрол на мисълта. Вътрешен мир. Интензивна връзка с разбираема мисъл. Благоговение и благодарност. — Строго обучение в себевъзприятието е дадено в книгата „Как да постигнем познание за висшите светове?“. Опасностите на пътя. Допълнителни добродетели като поглед върху пътя на окултното обучение.

ДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ, 9 февруари 1905 г. 204

Произход и цел на човека

Научната теория на сътворението. Контраст с буквалното тълкуване на сътворението в Библията. Характеристики

на древните духовни концепции на Платон, Аристотел, гностицизма, Августин и Тома Аквински. От 14 век нататък Библията се приема буквално и духовното разбиране за природата се губи. Най-новата естествена наука отново говори за духовни влияния (доминиращи елементи). Райнке.

Духовна теория за развитието в съответствие с духовното разбиране на религиозните текстове се появява отново едва с теософията. Епистемологични забележки. Характеристики на духовна теория за развитието, която е в съответствие с фактите на природата.

<i>Въпроси и отговори</i>	<i>227</i>
---------------------------------	------------

ЕДИНАДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ, 9 март 1905 г. 232

Произходът на Земята

Трудността при представянето на процеса на интелектуално развитие възниква, защото езикът ни е оформен и повлиян от сетивния свят. Характеристики на хората в праисторически времена. Атлантида и Лемурия. Описание на древните земни състояния под влиянието на лунните и слънчевите сили. Отделяне от тези сили. Инволюция и еволюция в контекста на земното и човешкото развитие.

ДВНАДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ, 16 март 1905 г. 255

Великите посветени

Определящата характеристика на теософския мироглед е, че той не познава граници на знанието. Тези граници се преодоляват чрез обучение на знания , което води до посвещение. Това се постига чрез медитация, осморяния път и шестте добродетели. Разглеждат се етапите на посвещение. Два примера за влиянието на посветените са Хермес и Лоенгрин.

Въпроси и отговори 279

ТРИНАДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ, 23 март 1905 г. , 280

Мисленето на Ибсен

Ибсен като представител на нашето време. Природата и концепцията за личността в античността, Средновековието и модерната епоха. Ибсен изобразява личността в контекста на среда, която е станала куха и измамна. Той предвижда революция на човешкия дух. Търси вътрешни идеали, нещо, което надхвърля личността, и след това мълчи, защото не намира това, което търси: индивидуалността, която прониква в повтарящите се земни животи, и закона за възмездната справедливост (карма).

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ, 30 март 1905 г. , 294

Бъдещето на човечеството

Повратният момент на нашето време. Наред с големия технологичен и културен прогрес се появяват нови идеали, които сочат към бъдещето. Кийли. Неговите нови механични идеи. Истински

новаторските
изобретения не са
направени от така наречените практики. - Характеристики на
бъдещите етапи от развитието
на човека и Земята. Одухотворяването на
минералния свят чрез човешкия труд. - Цикълът

на новото растително съществуване, където човекът ще живее на жива Земя. – Социалният въпрос. Социалните теории са безполезни; това, което е важно, е братският дух. Той не произтича от материализма, а от духовния мироглед .

Отговаряне на въпроси 314

II

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ, Берлин, 26 януари 1905 г. 321

Евангелието на Гьоте

Основата на теософския мироглед е вкоренена в централноевропейския интелектуален живот: Лесинг, Шилер, Новалис и най-вече Гьоте. Обяснения на „Фауст, части I и II“.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ, 16 февруари 1905 г. 329

Тайното откровение на Гьоте I Приказката за зелената змия и красивата лилия

„Приказката“, Апокалипсисът на Гьоте. Приказката води към теософския мироглед. Различни опити за обяснение. Сборник от Майер-фон Валдек. Разказване и интерпретация на приказката от гледна точка на теософията.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ, 23 февруари 1905 г. 349

Тайното откровение на Гьоте II. Приказката за зелената змия и красивата лилия. В тази приказка Гьоте показва различни пътища за развитие на душевните сили. Обяснението продължава: Старецът с лампата в храма до края. Този край сочи към бъдещо развитие на човечеството.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ, 2 март 1905 г. 369

Тайното откровение на Гьоте III. „Новата Мелузина“ и „Новият Париж“

Разказ за „Новата Мелузина“ и интерпретация от гледна точка на теософията. „Новият Париж“, неговото място в „Поезия и истина“. Разказ и интерпретация. Описание на пътя на посвещението. - Върху фрагмента: „Пътешествието на синовете на Мегапразон“ (1792).

ПЕТА ЛЕКЦИЯ, 4 май 1905 г. 393

Шилер и настоящето

Днес (1905 г.) имаме различно отношение към Шилер, отколкото през 1859 г. Тракатът на Шилер за връзката между чувствената и духовната природа на човека съдържа основния мотив на неговия стремеж и мисъл. Френският материализъм и русоистката школа на мислене създадоха разделение.

Въпросът на Шилер: Как може да се преодолее то? Ранните драми

. Нов етап на развитие: „Писма за естетическото възпитание на човека“. Проблемът за свободата. Приятелството между Шилер и Гьоте. Късните драми. Повратният момент през 1859 г. Днес Шилер трябва да бъде преживян наново в дълбините на душите ни.

III

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ, Берлин, 1 май 1905 г. , 421

Богословски и теософски факултет: Мястото на университета в културния живот. Как теософският

мироглед и философия на живота могат да окажат плодотворно влияние

върху университетския живот. Четирите факултета в тяхното историческо развитие

. Мястото и характерът на теологията през Средновековието и

модерната епоха. Възходът на научната мисъл и нейното влияние върху теологията. Речта на Лобшайн. Харнак.

Теософията има за цел да води хората към преживяването на духовното и към по-дълбоко разбиране на християнството;

по този начин тя може да окаже съживяващо и обновяващо влияние

върху теологията.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ, 18 май 1905 г. 447

Юридически факултет и теософия: Критика на Йеринг: На адвоката му липсва философско образование

— това е право в целта по отношение на проблема, пред който е изправена юриспруденцията.

Университетско образование през Средновековието и днес.
Юриспруденцията
и социалната етика, подобно на изкуството на изграждането на
тунели, изискват солидни критерии за познание и основи за
живот.

Необходима е
трансформация на скованото правно мислене. Савини: Правото
е израз на живота и трябва да бъде създадено от живота
. Теософията може да осигури основите за
обновяване на правната мисъл и чувство.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ, 25 май 1905 г.	468
-----------------------------------	-----

Медицинският факултет и теософията:
 Характерът на учебната програма през Средновековието.
 Стремещът към
 определена универсалност преди специализираното
 обучение. Днешната задължителна академична система
 възпрепятства разбирането на цялостен поглед върху света
 и човечеството (теософия). Несигурността и проблемите
 в медицинската наука са вкоренени в
 моделите на мислене на нашето време. Примери за лечебни
 практики в миналото.
 Характерът на съвременната наука. Лекарят трябва
 да действа според интуицията си; той трябва да се
 усъвършенства като човешко същество, за да лекува
 . Изследванията се определят от задаваните въпроси. Само
 различен, одухотворен начин на мислене може
 да изведе лекаря от трудностите на неговата наука, така че
 той да стане истински лечител.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ, 8 юни 1905 г.	477
-------------------------------------	-----

Философският факултет и теософията:
 Характерът на обучението през Средновековието. Неговата
 трансформация.
 Специализираното знание като хляб и хляб за учене. Шилер.
 Трансформацията на обучението
 е необходимост. Философията като всеобхватно познание за света
 трябва да осигури поддържащата основа.

Забележка	489
-----------------	-----

Преглед на Пълните съчинения на Рудолф Щайнер	507
---	-----

ВЪВЕДЕНИЕ

От предговора на Мари Щайнер, 1940 г.

Публикуваме редица лекции
, които Рудолф Щайнер
изнесе пред голяма аудитория в Берлин. Берлин беше
отправната точка за тази публична лекционна дейност.
Това, което
беше разгледано по-подробно в отделни лекции
в други градове, можеше да бъде
изразено тук в съгласувана лекционна поредица,
чиито теми се припокриваха. По този начин те
придобиха характера на внимателно обосновано,
методично въведение в духовната наука и
можеха да разчитат на редовно връщаща се публика,
нетърпелива
да се задълбочи в нововъзникващите области на
знанието, докато
новодошлите непрекъснато получаваха основите за
разбиране
на представеното.

КАКВО НАМИРА СЪВРЕМЕННИЯТ ЧОВЕК В ТЕОСОФИЯТА?

Берлин, 29 септември 1904 г.

В тази лекция възнамерявам, от една страна, да изследвам връзката на теософското движение с основните културни течения на съвремението, а от друга страна, в лекциите, озаглавени „Основните понятия на теософията“, бих искал да очертая картина на самия теософски мироглед. Затова ви моля да разглеждате днешната лекция като уводна и да я приемете като такава.

Това, което ще обсъдя днес, е въпросът какво всъщност намират съвременните хора в Теософското движение, кои нужди на съвременните хора могат да намерят своето задоволяване в рамките на Теософското движение. И по този начин искам да подхожда към другия въпрос: Защо имаме нещо като Теософско движение в наши дни? Бих искал също да изследвам въпроса защо това, което Теософията всъщност иска, към което се стреми, е толкова неразбрано и погрешно интерпретирано от толкова много страни.

Всеки, който иска да разбере теософското движение в неговата цялост, трябва преди всичко да е наясно със задачата, която то трябва да изпълни в настоящето.

Той също така трябва да е наясно с кого иска да говори в настоящето. Какво точно представлява съвременният

човек, за когото говорим днес? Този
съвременен човек би се разбирал като този, който

се е запознал с въпросите, които ни вълнуват днес , който следователно не само живее в ежедневието, но и се е ангажирал и е запознат с културните задачи на нашето време, за когото въпросите, които културата поставя, са сами по себе си сърдечни и духовни потребности; накрай, имам предвид човека, който се стреми да се справи с образователните и епистемологичните въпроси на нашето време. Бих искал да им задам въпроса и да предложа кратък отговор : Какво намират в теософското движение? Има ли нещо в теософията , от което непременно се нуждаят?

Трябва да погледнем назад към времето, когато Теософското движение навлезе в света, ако искаме да разберем неговата цел. Трябва да осъзнаем, че това движение е на три десетилетия и че когато се е появило преди почти тридесет години, то е приело форма, оформена от условията на времето. Всеки, който иска да разбере защо е приело тази форма, трябва

да вземе предвид развитието на образованието и преподаването през последните години . Все още живеем в теченията, породени от 19-ти век, и тези, които са създали Теософското движение, са вярвали, че дават на света нещо, от което се нуждае. А тези, които преподават теософия днес, вярват, че тя е и нещо, което води към бъдещето.

Днес това е почти клише, но е истина: това, което се е вкоренило в душите на нашите съвременници, е създадо разрыв, конфликт между знанието и вярата, между разбирането и религията, в много от тях — конфликт, който се проявява в копнеж на сърцето

. Този конфликт е характерен за последните...

Половината на 19-ти век. За голяма част от човечеството това означава не само няколко души, а голяма част от самото човечество, нещо, което разделя човечеството и създава противоречие в индивидуалната душа. До последната третина на 19-ти век науката е достигнала висотата, която е наистина възхитителна за всеки, който оглежда вековете.

Тази наука е нещо, което изпълва 19-ти век с оправдана гордост. Това е великото наследство, което 19-ти век е способен да завещае на всички бъдещи поколения. Но в същото време тази наука сякаш е преобърнала стари традиции. Изглежда е внесла разрушение в това, което като древни вярвания е служило толкова много на душите в по-ранни времена. Преди всичко, онези, които са се задълбочили в науката, вече не са вярвали, че

могат да съгласуват научните открития с това, което религията им е предлагала. Най-проницателните са вярвали, че едно напълно ново изповядване на вярата трябва да се закрепи и да замени това, което е съставлявало съдържанието на вярванията на хората в продължение на векове. Така виждаме, че постепенно е избухнала истинска революция в мисленето на хората. Виждаме, че дори е повдигнат въпросът дали все още е възможно човек да бъде християнин; дали все още е възможно да се придържаме към идеите, които са предлагали утеха в умирането и които толкова дълго са показвали на хората как да разбират съдбата си, която е била предназначена да се простира отвъд смъртта, отвъд крайното. Великият въпрос „откъде“ и

„накъде“ е трябвало да бъде преподаван по нов начин,
осветен от науката
. Хората са говорили за „нова
вяра“ и се е вярвало, че за разлика от старата, тя ще...

Те вярвали, че трябва да се придържат към старите методи. Вече не се смятало, че човек може

да формира мироглед от старите религиозни текстове . Всъщност имаше доста хора, които казваха, че тези текстове

отразяват детински идеи, идеи, възможни само в ранна детска възраст на човечеството; но сега, когато сме

станали мъже, трябва да имаме мъжествени перспективи. Много от тях също казваха, че искат да се придържат към старите вярвания; не искат да приемат радикалната позиция на новите.

Но ходът на интелектуалното развитие на човечеството не зависи от тези мнозина. Винаги е имало малцина, винаги тези, които са били начело на своето време, които са задавали тона за бъдещото развитие. Така тези, които не са искали да имат нищо общо с „новата вяра

“, са смятали, че не е нужно да се занимават с конфликта между вярата и знанието; но човек може да си представи и каже, че нещата ще бъдат различни в бъдеще. В края на краищата, *Давид Фридрих Щраус* формулира новото си кредо по това време, че няма нищо на света, освен това, което се случва между раждането и смъртта, и че човек трябва да изпълни задачата си тук, на земята. Може да се види, че в настоящето утехата на религиозните вярвания умира за мнозина и може да се предположи, че нашите деца и внуци вече няма да имат нищо от нея. Следователно, тези, които са вярвали , че спасението зависи от тези религиозни вярвания, може би

са гледали на света с опасения .

Те са били най-добрите.

19-ти век просто пожъна плодовете
на това, което
беше посято през предходния век. Всичко това беше
подготвено в по-ранни векове
. Това се дължи предимно на онези, които...

Разширяването на човешкия хоризонт от средата на 15-ти до 16-ти век е било ключова цел, особено

в популяризирането на образованието. Поглеждайки назад, ще видите, че религията е приела съвсем различна форма за хората през последните векове. Светогледът сякаш е бил изцяло трансформиран. Именно поради тази причина хората са развили донякъде погрешни схващания, осъзнавайки, че мисленето е фундаментално различно от това, което се е мислило преди векове.

Представете си, че сте в епоха, в която масите са се противопоставяли на малцина избрани: жречеството е било кастата, притежаваща знание. В рамките на тази каста не е имало конфликт между вяра и знание. Това, което човек

е виждал и схващал, е било в хармония с това, което се е наричало вяра. Това, което е било изследвано с инструментите на науката, със сетивата и с каквито и да е помощни средства, които сетивата са притежавали

, е формирало основата за това, което е било постигнато чрез широтата на сетивното възприятие. Върху това

, като връх, са били изградени концепцията за Бог, концепцията

за сътворението и идеите за съдбата на човешката душа. Никъде не е имало конфликт. Средновековните хора са работили шест дни в седмицата, а в неделя са ходили на църква. Там са чували как това, което са постигнали през седмицата, макар и да има временно значение, има и вечно; чували са как се вписва в голямата схема на света. Така човекът е знаел, че и най-малкото

нещо, което прави, има смисъл, който се простира във всички времена.

Осъзнаването, че това, което човек прави, засяга всички хора и всички времена, е особено актуално за онези, които са били носители на образованието през последните векове.

Най-значимите светогледи на 19-ти век са били изгубени . Хората са развили своите светогледи по съвсем различен начин от преди. Астрономията им е показала как да изграждат светогледи от просто сетивно наблюдение. *Коперник е учил* хората да гледат в космоса и да създават светоглед, който обаче не включва самото човечество. Погледнете назад към старите светогледи

: там човечеството е имало роля, място в тях. Сега обаче те са имали пред себе си система от звезди , получена чрез средствата на науката. Но тази система е включвала Земята само като мъничко цяло. Тя е изглеждала като прашинка под това слънце, което е едно сред безброй слънца.

Под въздействието на всичко това стана невъзможно да се отговори на въпроса: Каква е целта на човечеството, този мъничък обитател на земята, върху тази прашинка във вселената

? Следователно науката трябваше да изследва света на живота. Тя изследва състава на растителните, човешките и животинските тела - най-малките живи същества под микроскоп - и установи, че те са съставени от най-малките структури, наречени клетки

. За пореден път беше направена крачка напред в сетивното разбиране, но за пореден път беше схванато само нещо, възприемаемо чрез сетивното възприятие , нещо, което направи физическото съществуване по-обяснимо за сетивата

. Но за пореден път беше изключено нещо, което човечеството трябва да зададе най-интимно: а именно какво представлява душата и нейната цел. Новата доктрина не можеше да бъде поставена под въпрос за това откъде идва душата и къде отива. След това виждаме

как старите мирогледи бяха изоставени и на въпроса
беше отговорено с помощта на методите на науката.

В геологията са изследвани сетивните корени на
човечеството. Различните слоеве, които
съществуват на нашата Земя, са идентифицирани. Преди
се е смятало,
че Земята
се е образувала чрез огромни революции и е преминала
през различни състояния
– състояния от много значителен характер, така че човек
може само да си представи, че духовните сили
постепенно са довели до
това, което знаем днес. Днес се смята,
че същите сили, които все още оформят Земята днес,
са я оформили и в древното минало. Виждаме
, че реката тече надолу от планините, носейки чакъл
и по този начин създавайки суша и равнини. Виждаме,
че
вятърът носи пясък върху огромни площи и
покрива цели участъци с него. Виждаме как подобни
влияния
променят климата и много постепенно земната
повърхност
. И сега геолозите казват: точно както Земята
се променя днес, така се е променяла и в миналото; и по
този начин
човек може да разбере как Земята постепенно се е
образувала

. Всичко, което
не е възприемчиво за физически инструменти, за
изчисления и за човешки сетива,
е било изключено от обяснението на Земята.
Различните слоеве на Земята бяха изследвани и
се оказа, че те съдържат не само
неживата материя, която се е натрупала там, но и
същества, които са живели на нашата Земя преди милиони
години.

Най-несъвършените

същества са открити в долните слоеве, по-съвършени
същества по-нагоре и
още по-нагоре, почти в края, слоевете, в които

се появява човечеството. Човечеството се появява само в сравнително скорошни периоди на формиране на Земята. Ако приложим този образ, който току-що очертах, ако се придържаме към този образ, не бихме могли да си представим нищо друго освен това, че човечеството се е развило отдолу нагоре –

Келт е казал, че е направил само малка дрънкулка и преди това е бил нищо друго освен по-висш вид животинско същество.

След това се появи това, което наричаме дарвинизъм, според който всичко живо на Земята е свързано, че съвършенството се развива от несъвършенството и че това развитие се основава на определени закони, които се проявяват в сетивното съществуване. Появи се крилатата фраза „борбата за съществуване“. Твърдеше се, че всяко животно и всяко растение е изменчиво.

Те могат да се развиват по един или друг начин, в зависимост от това дали съществата са адаптирани или неадаптирани към външните условия на живот. Съществата, които са най-добре адаптирани към условията на живот, ще процъфтяват и ще оцелеят. Невъзможно обаче беше да се определи защо условията на живот са по-добри за едно същество, отколкото за друго. Човек беше оставен на случайността. Съществото, което се оказа по-добре адаптирано, оцеля, докато по-слабо адаптираното загина в борбата на всички срещу всички.

Така имаме астрономическа картина и картина, която науката е изградила за нас за живота. Но човечеството липсва в нея и най-вече липсва това, което преди се е наричало божествена съдба. Липсва това, което се нарича божествен произход и божествена цел. Една показателна фраза е била изречена някога от велик естествоизпитател, допринесъл най-много за проектирането на един грандиозен космос: Когато *Лаплас застана пред* Наполеон I и обясни картината на слънцето и планетите, Наполеон каза: „Но в

такъв мироглед не намирам нищо от Бог.“
На което Лаплас отговори: „Нямам нужда от такава
хипотеза
.“ Астрономическият мироглед имаше хипотезата...

Тези концепции за духовно творческо същество, за бог, са ненужни. И другите науки се държат по подобен начин . Съдържа ли тяхната картина на живота нещо от духовно

творчески сили? Никъде такова нещо не се съдържа в картината, която науката е измислила, и с право

. Ако потърсим обяснение за това, ще открием, че човечеството, с неговите духовни качества,

е един вид сирак. Науката наистина е намерила ентузиазирани думи, за да опише колко чудни са силите, които

ръководят звездите, колко чудни са силите, които са развили живота до човечеството. Но виждаме , че науката, в своята изцяло възвишена картина, вече не съдържа нищо от идеите, които са били толкова ценни за човечеството

в продължение на толкова векове. И от кого би могло човечеството да поиска отговорите на въпросите: Откъде

идвам? Накъде отивам? - ако не от науката? Отговорите на тези въпроси винаги са били давани от науката.

Върнете се към първите векове на християнството, помислете за *Ориген* и другите ранни църковни отци: там ще откриете, че за тях не само вярата, не само интуицията и мнението са били от значение, но че това са били хора, притежаващи цялата широта на образованието на своето време , хора, които са отговаряли на светските въпроси със светски термини, но същевременно са били способни да се издигнат до духовното; които

са отговаряли на духовните въпроси в съответствие с науката на своето време. Конфликтът между науката и вярата съществува едва от миналия век.

Но този конфликт трябва да бъде разрешен. Човешките същества не могат да го понесат: вярата от една страна, знанието от друга.

Тези, които не намериха друг изход, освен да се противопоставят на старото вярване с ново научно вярване

Въпреки позициите си, тези мъже все пак са били значими фигури.

Не можем да наречем тези хора ненаучни или нерелигиозни, защото те са казвали: Религиозните идеи противоречат на нашите знания и затова трябва да имаме нова вяра. Тук виждаме развитието на това, което

можем да наречем научен материализъм, който разглежда човека като висше животно, като член на физическо-природното творение, като малко, незначително същество, като пращинка. Това същество е пред вас в това, което свободомислещите и онези, които се опитват да разрешат различните загадки на света в този смисъл, както можете да видите в сензационната книга на Хекел за чудесата на живота, са култивирали

. Там виждате образ, роден от науката, който не е способен да се примири с възгледите на по-ранните векове.

Такава беше ситуацията в края на 19-ти век; това беше единственото наследство, което 19-ти век би могъл да остави за 20-ти век, ако не се беше случило друго събитие. Това събитие се е зараждало

и след това се е появило като плод на Теософското движение.

Това, което разпознаваме като истинска същност на Теософското

движение,

е подготвено, от една страна, чрез откриването на истинската физическа форма на Вселената и еволюцията на живота, тъй като старите вярвания

са били недостатъчни, а от друга страна, чрез подлагането на самата духовна еволюция на изучаване – тоест не само

еволюцията на живота, но
и самата духовна еволюция. Точно както бяха изследвани
силите,
от които
са се развили живите същества и живите същества, така
бяха изследвани и духовните.

Силите, духовното съдържание на човечеството, както ги наблюдаваме в хода на историческото и праисторическото развитие . Човек е гледал не само на това, което се е случвало пред сетивата, но и на това, в което хората са вярвали. Ставало е ясно, че съвременната наука е нещо коренно различно от това, което са вярвали древните вероизповедания . Едва нашата епоха на изследване е направила духовното развитие на човечеството ясно за човечеството.

Древните вярвания са били изследвани за истинската им форма и съдържание и е било открито нещо съвсем необикновено. Чрез дешифрирането на документите на египтяни, перси, индийци, вавилонци и асирийци ни е станало възможно да проникнем в тези древни представи за човечеството . И точно както науката е хвърлила светлина върху естествените науки, така и сега

науката е хвърлила светлина върху вярванията на древните. Тогава станало ясно, че те съдържат нещо, за което

, предвид нашата епоха и нашата свободомислеща природа, сме се замисляли малко.

Вярвало се е, че човечеството е възникнало от невежеството, от определени митологични представи , от въображаеми и поетични представи за Бога и душата, които са били формирани по несъвършен, примитивен начин. Приблизително така се е развило човечеството - от несъвършенство до славно съвършеното състояние на нашето време. Но идеите на древните са били непознати и когато са били открити, са предизвикали удивление и възхищение не само у религиозните

хора, но и у учените. Това възхищение е било изразявано
отново и отново
, колкото повече са били изучавани тези идеи.
Колкото повече сме

повече се задълбочаваме в живота на древните египтяни,
в живота
на древноиндийския, вавилонския, асирийския и дори
китайския интелектуален свят, толкова повече виждаме,
че

там съществуват такива възвишени миросгледы,
миросгледы, които само човешката мисъл и човешкото
чувство могат да схванат. Там виждаме хора, които са се
вгледали дълбоко

не във външния свят, който ни обясняват днес
естествените науки

, а във вътрешната духовна сфера. *Конфуций*
е дал дълбоки морални учения и
е установил предписания за социално съвместно
съществуване.

Сравнете
сами какво са създали философите по отношение на
моралните доктрини в наше време
; сравнете *Хърбърт*
Спенсър или моралната доктрина на дарвинизма;
сравнете

съвременните морални доктрини с тези на египетизма,
с идеите за морала на *Лао Дзъ*, *Конфуций*
и *Зороастър*. Тогава трябва да осъзнаете, че
макар новите идеи да са подходящи за нашето време,
ние гледаме с възхищение към възвишените морални
доктрини на древните, които
не могат да бъдат измерени с това, което притежаваме
като знание .

Макс Мюлер каза за
тибетския морал: „Колкото и далеч
да е този народ от така наречените култури на нашето
време,

пред възвишения морал на Тибет прекланям глава в
благодарение

!“ Приблизително така
е говорил ориенталистът и обективен учен *Макс Мюлер*.
Той никога не е могъл
да повярва, че човечеството
е започнало в невежество. Неговите изследвания го

доведоха

до заключение, което може да се обобщи по следния начин:

макар че тази мъдрост не може да бъде схваната от интелекта или сетивата, човечеството трябва да е произлязло от такава мъдрост. Постепенно изследователят се научил да говори за това какво всъщност е „първоначално откровение“ или „първоначална мъдрост“. Това бил един аспект, положителната страна.

Другата страна беше тази, която пое задачата да критикува и изследва тези вярвания . И тогава стана очевидно, че най-важните документи не издържат научна проверка, когато се разглеждат по начина, по който са били разглеждани в продължение на векове . Ще се въздържа от обсъждане на всичко останало, включително

критика на Стария завет, а само ще намекна с няколко думи за това, което тази критика е постигнала по отношение на Евангелията. По отношение на Евангелията, които бяха четени с напълно различни очи само преди сто години , историческата критика сега питаше : Кога са възникнали и как са възникнали? И науката трябваше да разглови , парче по парче, древния авторитет, който Евангелията притежаваха

. Тя показва, че те са възникнали много по-късно, отколкото се смяташе преди; тя трябваше да докаже, че те са човешко дело и не могат да претендират за авторитета, който им е бил приписван.

Нека разгледаме тези три неща заедно: от една страна, напредъкът на естествените науки; от друга, признаването на чудното съдържание на всички древни вярвания; и същевременно, безмилостната критика, която безмилостно е оспорвала това, което се е смятало преди за историята на религиозните документи . Това е довело човечеството до състояние на несигурност, което е затруднило насочването му по стария

начин. Всеки, който се е опитвал да се консултира с науката от всички страни, е бил

интелектуално объркан. Такова е било състоянието на
човешкото разбиране в края на
19 век.

След това се появи теософското движение,
особено в

Намерението беше да се предложи нещо на онези, които бяха несигурни, да се донесе ново послание на онези , които не можеха да съгласуват новите си прозрения със старите си вярвания. Те трябваше да получат отговор на въпроса защо това евангелие има толкова дълбоко значение и защо то изказва своите морални учения на човечеството по такъв божествено възвишен начин. Това теософско движение е било много погрешно разбирано именно защото използва език, който се е развил едва през последния век. В ранните дни, когато се е появило теософското движение, е било много трудно за разбиране от света. Но какво е дало теософското движение на човечеството? Да споменем само няколко неща: Появява се книга, озаглавена „Езотеричен будизъм“ от Синет, базирана на определени изследвания, последвана от друга книга, озаглавена „Разкрита Изида“, автор на Елена Петровна Блаватска . Освен това е публикувано двутомно произведение „Тайната доктрина“ от Х. П. Блаватска. Това са книги, които представят един съвсем различен мироглед от този, който науката е предлагала преди това, а също и различен мироглед от този на религиите. И този мироглед е имал уникално качество. Именно човекът, който е подходил към тези произведения с добри намерения, който не ги е приемал арогантно, пренебрежително или критично, е откривал, че му е дадено нещо, което може да задоволи нуждите му. И имаше доста хора, които са приемали книгите с голям интерес веднага след

публикуването им. Това
са били хора, които са разбирали как да мислят научно
, но с течение на времето са се разочаровали от
научния прогрес, от това, което
науката е могла да предложи. Тези хора сега са
виждали в

Нови произведения като „Езотеричен будизъм“, „Разкрита Изида“ и „Тайна доктрина“ – нещо, което задоволява най-дълбоките им сърдечни нужди, най-дълбоката им жажда за знания и тяхната научна съвест. Откъде произлиза това явление и кои са малцината, които намират такова удовлетворение в новите теософски произведения? Ако искаме да разберем тези малцина, тогава трябва да разгледаме по-отблизо по-нататъшния ход на научното развитие.

Науката е изработила астрономически светоглед, картина на живота на Земята до степен на разбиране на физическото човешко същество. В същото време тя е разработила метода, с всички прекрасни инструменти, създадени от съвременното време, за изследване на физическия свят. Тя не само е изучавала най-малките живи организми с микроскоп; не, тази наука е направила много повече. Тя е успяла да изчисли планетата Нептун много преди да бъде видяна!

Днес науката е в състояние да фотографира и небесни тела, които не можем да видим. Тя може да предостави диаграма на състоянието на небесните тела, използвайки спектрален анализ, и е показала по изключително интересен начин как небесните тела се движат през пространството със скорости, за които преди не сме имали представа. Когато небесните тела се движат покрай нас, можем да видим движението. Но когато се отдалечават от нас или към нас, те изглеждат неподвижни. Науката

е направила възможно измерването на движението на тези небесни тела, използвайки особено интересен метод. Това е доказателство къде може да ни отведе това знание. То ни позволява също така да изучаваме физическата природа по-отблизо, стъпка по стъпка

. Появи се нещо, което е от голямо значение за човечеството.

Духът на ума е дори по-важен от това, което той преди това е заменил със старата наука като нова.

През последните години науката отново се подвежда от собствените си предположения. Именно като

става толкова съвършена, тя преодолява себе си, по някакъв начин подкопава собствената си основа. Твърди, че борбата за съществуване

е довела до усъвършенстване на живите същества. Е, естествените учени са изследвали нещата и именно защото са ги изследвали, е станало ясно, че всички идеи, които са си формирали за тях, са несъстоятелни. Сега хората говорят за „безсилието на борбата за съществуване“. Така естествената наука, със собствените си методи, е подкопала собствената си основа на знание. И така, стъпка по стъпка. И тъй като през последните десетилетия човечеството все повече осъзнава как се е развило на нашата планета, в крайна сметка се появява идеята, че хората са еволюирали от висшите животни .

Така през последните десетилетия предпазливите, но все по-проницателни естествени учени започват да говорят за невъзможността

да се разбере духовният свят, който трябва да се намира зад нашия сетивен свят, с помощта на научни методи. Първоначалният тласък дойде от известната реч на *Дю Боа-Реймон* в Лайпциг, в която той изрази мнението си, че естествените науки са неспособни да разрешат най-важните загадки на Вселената и да отговорят на свързаните с тях въпроси . Науката, твърди той, спира там, където започва изследването на

произхода на материята и произхода на съзнанието .
Няма да можем

да знаем нищо за това, използвайки научни средства:
„Невежество“ (Ignorabimus). *Оствалд*,
добър ученик на Хекел, който вече се е занимавал с
естествени науки—

на конгреса в Любек за преодоляване на научния материализъм, той открито заявява в лекция на последната среща на естествоизследователите, че методите, използвани за опит за разрешаване на мистериите на Вселената, трябва да се считат за провал. „Естествена наука и мироглед“ е заглавието на публикуваната книга. Именно естествената наука се стреми да надхвърли себе си. Тя иска да излезе отвъд своите ограничения и да види света в по-висша светлина.

Точно както тези естествени учени стоят пред всички обективни изследвания днес, така и тези малцина стояха в началото на теософското движение. Те разбираха следното:

това, което ни казва естествената наука, е неразруσιμο, нещо, върху което трябва да градим. Но в същото време те разбираха и че самата естествена наука трябва да доведе до етап на развитие, в който тя вече не може да дава отговори на по-висшите въпроси със собствените си методи. Те обаче намериха този отговор в гореспоменатите теософски писания. Те го намериха там не чрез самата доктрина, а чрез начина на мислене и чувстване, който се изразява в теософското движение. Това е значението на теософското движение за хората днес: че то може напълно да задоволи онези, които търсят хармония между знанието и вярата в науката, онези, които желаят да извървят пътя си към бъдещето не в борба срещу науката, а с науката.

Само преди няколко години се смяташе, че науката противоречи на старите вярвания. Говореше се за нова вяра, противопоставена на старата. Теософското движение ни е научило, че макар древните да са се изразявали по

различен
от съвременната наука, това, което...

начин

Древните са ни учили за духовни сили, за това, което не може да се види с очите или да се чуе с ушите, нещо, което може да задоволи нашата нужда от вяра, както и най-съвременните ни научни нужди. Човек обаче трябва да се задълбочи в тези древни идеи с пълна безпристрастност, добронамереност и отворен ум ; човек трябва наистина да вярва, че колкото по-дълбоко проникне в тях, толкова повече може да спечели от тях.

Тогава се случва нещо. Природонауката ни е научила на нещо друго през 19-ти век. Тя ни е запознала с действието на нашите собствени сетивни органи . Тя ни е показала как трябва да са устроени очите, за да виждат светлина и цветове; тя ни е показала, че окото е физически апарат, който преобразува случващото се около нас в цветния свят пред нас. Казано е, че това зависи от природата на окото, както и от самия свят. Представете си, ако светът е населен от невидящи същества. Тогава светът ще бъде без цветове! 19-ти век развива науката за сетивата във всяко отношение. Нека е ясно, че светът около нас би бил тъмен и тих, ако няхаме очи и уши. Ако сетивата ни ги нямаше, светът, който нито виждаме, нито чуваме, не би съществувал в своите причини, които ни действат чрез сетивата. Не може да има последствия за човек, който при нормални обстоятелства не притежава тези органи. Или не би могло да има последствия за човек , който при нормални обстоятелства не притежава тези

органи?

Това е въпросът, който самата естествена наука трябваше да си зададе! Този въпрос е наистина научен

.

И в тази област теософското движение създава произведения от фундаментално значение. То не само осигурява миросглед, но и създава произведения, които предлагат насоки за развитието на висши способности и по-висши възможности. Когато човек

култивира тези висши способности в себе си, той се изправя пред света по нов начин. Представете си за момент тъмен свят, в който има ярка светлина, и си представете, че отваряте око: изведнъж светът се изпълва с ново качество! Светът е съществувал и преди, дори когато е

бил тъмен и не сте виждали светлина. Но сега можете да го възприемете. Ако можехте да отворите висши способности

, бихте могли да изпитате, че дори висши светове съществуват и са активни, защото сега можете да ги възприемете.

„Светлина по пътя“ е едно такова произведение, също създадено от Теософското движение . То е ръководство за това как човек може да развие духовни очи и духовни уши, за да вижда и чува духовно. По този начин Теософското движение твърди, че решава загадките на света по съвсем нов начин

. Не само като разкрива на човечеството способностите, които то вече притежава, но и като събужда онези, които спят вътре в него . Като се усъвършенстваме по този начин , както се прави от незапомнени времена, ние първо проникваме в тайните на световите и световите, които ни заобикалят. Чрез това ни се разкрива животът, който остава скрит от външните сетива . Естествената наука би могла да проникне докъдето си поиска, би могла да създаде най-славните си постижения, но би

трябвало
да признае, че има нещо друго, което
не може да схване. Но науката не би могла...

Да учи човечеството чрез методите,
предоставени от теософията. Тъй като човечеството,
чрез науката,
е успяло да изследва света в неговата необятност, но
никога в неговите дълбини,
теософията стои редом до съвременната наука. Докато
науката се е разширила, световното теософско движение
има за цел да я задълбочи

Сега стана ясно и разбираемо защо човечеството
, дори като учени, трябва да се възхищава на древните
религиозни вероизповедания. Стана ясно, че съвършени
същества винаги са живели редом с несъвършени
същества в света
. Сега стана ясно и защо концепцията
за откровение е била научно унищожена и, от друга
страна

, представена
на човечеството в по-красива светлина . Стана ясно също,
че

Евангелията и другите древни изрази на вярата не са
възникнали от невежество, а от мъдрост; че са
възникнали от сили, които пребивават във всяко човешко
сърце

и които вече са били развити у индивидите по това време
, разкривайки онзи свят, който
ни показва съдбата на душата и вечността на човешкия
живот.

Това, което е било възприето през такива духовни очи, е
запазено за нас в религиозните документи. Това, което не
може да бъде намерено, като се погледне навън в
света, наистина се съдържа в тези религиозни
документи.

И сега разбираме защо отговорът на Лаплас
трябваше да бъде такъв, какъвто беше. Какво беше
наблюдавал Лаплас? Външния свят на сетивата! Той
вече не
разбираше духовния свят, в който е вградена земята
. Следователно беше прав в отговора си, че

не може да намери божественото в света с
инструментите си
. Преди това се е учело, че духовните сетива
трябва да се използват за наблюдение на духовния
свят. Че,

Това, което е написано в научните документи, не е извикано от звездите. Но това, което е написано в библейските документи, е написано от онези, които са виждали с духовни очи. Тези духовни очи са необходими, за да се погледне в духовния свят, точно както човек гледа в света на сетивата със сетивата.

Въпреки че човек може да бъде подлуден от науката, сега беше спечелена сигурна подкрепа. Сега човек можеше да види великите духовни връзки, които лежат също толкова ясно пред човешката душа, стига само да се стреми да намери пътищата към тях. А теософското движение се стреми да донесе на човечеството тези пътища, които водят там .

Сега, преди всичко, човек ще разбере какво иска това теософско движение и защо първоначално е било толкова неразбрано. То е било обречено да бъде неразбрано . Това е свързано с хода на историята. Нека се спра на най-дълбоката причина за това неразбиране в най-новата наука. Хората са вярвали, че „борбата за съществуване“ е довела човечеството до високо ниво на развитие . Но е странно, че този мироглед се е появил още в началото на 19 век като ламаркизъм. Дарвин не е учил нищо съществено ново. Но едва след Дарвин този възглед е получил по-широко приемане. Това е свързано с условията на живот през 19 век. Животът се е променил. Самият социален живот се е превърнал в борба за съществуване. Когато теорията на Дарвин е получила широко приемане, „борбата за съществуване“ е била реалност и остава такава и днес. Такъв е бил и тогава, по време на изстребването на племената

в

Америка, а също и с онези, които са се стремели да постигнат външен просперитет: никой не е мислил за нищо друго освен за това как най-добре да постигне „просперитет“. „Когато розата...“

„Ако тя украсява себе си, тя украсява и градината“ – чрез удовлетворението на всеки отделен човек, трябва да се постигне удовлетворението на всички.

След това се появи любопитната доктрина на *Малтус*, малтусианството, доктрината, която твърди, че човечеството се развива много по-бързо от средствата за препитание, от които се нуждае, така че постепенно трябва да възникне борба за съществуване в самото човешко царство. Смятало се е, че тази борба ще бъде необходима, защото хранителните запаси са недостатъчни. Може би е било смятано за тъжно състояние на нещата, но се е смятало, че е задължително да бъде така. За Дарвин малтусианството е отпавна точка за неговата теория. Тъй като се е смятало, че човечеството трябва да води борба за съществуване, той следователно е вярвал, че тази борба трябва да съществува и в цялата природа. Човечеството е пренесло своята социална борба за съществуване в света на живота, в небесното царство.

Това беше удобно извинение да се каже, че новият човек е станал смирен. Той е трябвало да бъде нищо повече от малко същество върху пращинка, докато преди се е стремил към спасение. Но човечеството не е станало смирено! Проектирайки върху света това, което съществува в човечеството като социална борба, светът е превърнат в отражение на човечеството. Докато преди човечеството е съзерцавало собствената си душа, изследвайки я от всички страни, за да разпознае световната душа, сега то е изследвало физическия свят и си го е представило по такъв начин, че да види в него образ на човечеството с неговата борба за съществуване. Ако

теософското движение е искало да постигне нещо, то е трябвало да схване този факт. Ако човечеството наистина преоткрие божественото в себе си, така че да намери Бог във вътрешното си същество, тогава то може да си каже: Богът, който е в...

Този, който работи в мен, е богът на света, този, който работи в мен и извън мен; аз го разпознавам и ми е позволено да си представя света такъв, какъвто съм самият аз, защото знам , че си го представям божествено, защото знам как това ново знание може да се придобие от нови дълбини на душата и нови чувства на сърцето .

Това позволи изучаването на различни религиозни системи и техните дълбоки истини. Религиозни учени като Макс Мюлер и неговите изтъкнати колеги бяха пионери в тази област на религиозните изследвания, а теософията беше принудена да я продължи. Човешките същества са предназначени да виждат с духовни очи и да чуват с духовни уши това, което никое физическо око не може да види и никое физическо ухо не може да чуе. Това беше основата на теософското движение. Би било невъзможно наистина да се постигне нещо в тези две области, ако в центъра на цялото това движение не беше поставено нещо , което е способно наистина да роди нови прозрения, нова наука и нова вяра от човешката душа : Ако в средата на 19-ти век човечеството е вярвало, че може да напредне към съвършенство само чрез борба и по този начин е направило борбата великия закон на света , то сега то трябва да се научи да култивира в душата си това, което е противоположно на борбата: любов, която не може да отдели щастието и благополучието на индивида от щастието и благополучието на другите; която вижда в другия не този, за чиято сметка човек може да напредне, а този, на когото трябва да помогне. Ако любовта се роди

В
душата, тогава човечеството ще
може да види съзидателната любов и във външния свят.
Точно както човечеството през
19-ти век създаде възглед за природата, основан на своята
концепция за борба, така то ще създаде и свят-

Новият мироглед отново ще бъде отражение на това, което носи любов в душата си . Човешките същества могат отново да си представят божественото, както намират собствената си душа – но любовта трябва да живее в тази душа. Тогава те ще осъзнаят, че не борбата е определящата характеристика на силовата система, която създава света, а по-скоро, че любовта е първичната сила на света. Ако човечеството желае да разпознае Бога, който създава и излъчва любов, тогава то трябва да култивира собствената си душа към любовта. Това е най-важният принцип, който Теософското движение е възприело: да формира ядрото на всеобщо братство на човечеството , изградено върху любовта към човечеството. Чрез това Теософското движение ще подготви всеобхватно хората за мироглед, в който не борбата, а любовта създава и оформя. Възприемащият човешки дух ще види как към него тече съзидателната любов. Култивирането на любовта в себе си ще доведе до осъзнаването, че любовта е създала света. И идеята на Гьоте ще се изпълни:

Нека човек бъде благороден,
услужлив и добър!
Защото само това
го отличава
от всички същества,
които познаваме.

Това наследство на великия поет формира движещата
сила
на нашето теософско движение. Съвременният човек
трябва да бъде най-значимият фактор в
прогресивното

Развитието чрез Теософското движение трябва да се култивира в самия човек. Човек трябва да се стреми към сътрудничество в социалния живот . Чрез това човек би могъл да напредва в мъдростта и изпълнената с мъдрост сила – също и в духовните светове. Тогава човечеството все повече ще осъзнава кое е вечно и каква е неговата вечна съдба. Човек ще знае как създава и работи върху „бързия стан на времето“ като звено в духовна, а не просто сетивна верига от светове. Човек ще знае, че извършва ежедневна работа и че тази работа сама по себе си не е изчерпателна, а по-скоро малко звено в голям човешки прогрес. Човек ще знае, че всяко човешко същество е семе, което за своя цъфтеж и разцвет се нуждае от сила, която избутва и изтласква семето от тъмната земя. Това, което душата създава, трябва да бъде извлечено от духовната почва, точно както семето на растението трябва да бъде извлечено от физическата почва. И точно както физическото семе е изтеглено от слънцето към слънцето, така и цъфтящото и процъфтяващо човешко растение ще бъде изтеглено от духовна слънчева сила, от онази духовна слънчева сила, която Теософията ще преподава и ще предава на човечеството. Това ще ги отведе до славното и могъщо духовно слънце, за което може да се говори, но не просто трябва да се говори, а да се разпознава и разбира: Това е духовното слънце, което живее навън в духовния свят, но живее и вътре в човешкото същество.

Първият принцип на теософското движение е, че тези, които се обединяват в това общество, развиват в себе си способността да възприемат това духовно слънце, което живее в човека и във

великия духовен външен свят и което е движещата сила.

В духовния свят наистина съществува сила, подобна на всички други физически сили, само че по-висша – и това е силата на съзидателната любов. Ще бъде въведено ново божествено знание . Тогава човечеството ще разпознае съзидателната любов във външния свят, тъй като позволява на тази любов да расте все повече в себе си. Тогава теософията не само ще осигури знание, но и ще осъществи духовното бъдеще чрез нарастваща и процъфтяваща любов.

ЧОВЕШКАТА СЪЩНОСТ

Берлин, 13 октомври 1904 г.

Лекциите върху основните понятия на теософията имат за цел да предоставят кратко описание на светогледа и начина на живот, обикновено наричани теософия. За да избегна недоразумения обаче, трябва да ги предговоря с някои бележки относно тази теософия. Може да се обърка Теософското общество или Теософското движение, че разпространяват възгледа, който ще представя, като такъв, т.е. в рамките на Теософското движение този възглед се представя като догма. Това не е така. Това, което се представя от отделните хора в рамките на Теософското общество, е — за да използваме общ израз — личен възглед, а Теософското общество е предназначено да бъде нищо повече от асоциация, която осигурява подхранваща среда за такива светогледи, водещи към по-висшите сфери на духовния живот, така че никой да не вярва, че теософията е свързана с разпространението на каквито и да било догми. Когато обаче днес хората говорят за светогледни асоциации, когато говорят за монистични или дуалистични възгледи, те разбират под такива асоциации или общества тези, които са се обединили около някаква догма, ако не са изрично ангажирани с нея, то поне около догма, било то оправдана или неоправдана догма. Това не е така в теософията. Но от друга страна, трябва да се подчертае, че само онези, които

са част от

След като е проникнал в същността на теософския мироглед

, човек може да представи личния си поглед върху него

. Теософският мироглед е такъв , че индивидите свободно се съгласяват, без външно да се ангажират с каквато и да е догма. Те не е необходимо да се ангажират по този начин, защото всеки

, който изучава фактите, трябва да стигне до едни и същи възгледи .

Разликите между отделните изследователи в тази област са

далеч по-малки, отколкото в сферата на сензорно-научните изследвания и изследването на външни факти .

Ако наистина се задълбочите в тези въпроси, няма да чуете, че този или онзи теософ, който наистина владее метода на теософския мироглед , не е съгласен с някой друг по никакви съществени точки. Това е така, защото когато се издигнем до по-висшите сфери на съществуване , грешките, които просто

се случват в сферата на външните, сетивни факти, вече не са възможни . Не е възможно един човек да създаде един мироглед, а друг - различен. Единствената

възможност е един човек да е по-малко напреднал и да може да представлява само част от теософския мироглед

. Ако след това той повярва, че това, което е разпознал, представлява цялостта на светогледа, може да се случи така, че да изглежда, че противоречи на по-напредналите. Теософите на един и същ етап няма да си противоречат един на друг.

Освен това бих искала да подчертая още в началото, че

е сериозно недоразумение, когато се приема
, че теософският мироглед
има нещо общо с разпространението на будизма или
необудизма
, както някои обичат да го наричат. Това
абсолютно не е така. Както госпожа *Блаватска*,

Синет и други
разпространяват фундаменталните възгледи, върху
които
се основава теософският мироглед, но първоначалният
им тласък със сигурност идва от Ориента,
от Индия. Първите големи учения идват оттам през
70-те години на 19-ти век. Това е тласък; но това,
което съставлява съдържанието на възгледа, който
живее в рамките на теософското движение, е общо
наследство не само
на всички времена, но и на всички, които
са се задълбочавали в тези въпроси. Би било погрешно да
се смята, че за да
научи за теософията, човек трябва да направи
поклонение в Индия или
да се потопи в индийски писания. Това не е
така. Можете да намерите едни и същи философии
и едни и същи теософски учения във всички култури.
Само в
това, което наричаме индийска Веданта,
няма нищо, така да се каже, замърсено от външна сетивна
наука. Там, в известен смисъл,
е запазено ядрото
на мирогледа, който винаги е живял като теософия .
Така че това не е будистка пропаганда,
а мироглед, за който всеки
може да научи навсякъде. Освен това бих искал да
подчертая, че
за съвременните читатели
е донякъде обезпокоително да се натъкват на
източниците
на теософския мироглед в най-ранните публикувани
книги . В книгата
, която е постигнала най-широко разпространение и
е вдъхновила повечето хора, които са се занимавали с
нея , да изследват по-задълбочено теософията –
„Езотерични
учения или таен будизъм“
на Синет –

първата глава се отнася до великите учители, от които произлизат теософските учения. Подобно нещо е донякъде непривлекателно за европейската култура. Въпреки това, за всеки, който мисли ясно и последователно, това не е нищо, което да противоречи на общоприетото разбиране.

вярно. Защото кой би отрекъл, че сред човешките същества има повече или по-малко развити индивиди ! Кой би отрекъл огромната пропаст между един африкански негър и, да речем, Гьоте? И защо да няма още по-високо развити индивиди по-нагоре по тази стълбица

? По същество беше просто чудно, че

такива високо развити личности, описани в книгата на Синет, всъщност могат да бъдат открити в нашата еволюция. Такива личности обаче притежават наистина изключителни знания, универсална мъдрост. Би било безсмислено

те да са се явили пред света. Не е странно да се каже, че така наречените майстори са големи вдъхновения за нас, нищо повече, големи вдъхновения

в интелектуалната сфера. Тяхното развитие обаче далеч надхвърля това, което предлага масовата култура. Те са големи вдъхновения за нас; но те не изискват вяра в никакъв авторитет, не вяра в някаква догма. Те се обръщат към нищо друго освен към собственото

човешко разбиране и предоставят насоки как да се развият , чрез специфични методи, силите и способностите, присъщи на всяка човешка душа, за да се издигнем до по-висшите сфери на съществуване.

И така, в началото на тези лекции, сякаш ще представя лична гледна точка, именно защото няма да кажа нищо, умишлено не казвам нищо, което не съм успял да проверя сам и за което не бих могъл лично да свидетелствам. От друга страна, аз също така се убедих, че това, което имам да кажа по този начин, е напълно в съгласие с онези, които са поддържали теософския мироглед през цялата история , и особено с тези, които го поддържат днес.

Все едно хора,
стоящи на различни места, гледат един град. Ако
нарисуват
картина на града, тези картини ще се различават леко
в зависимост от перспективата, от която
го гледат. По подобен начин
светогледите

, описани от теософските изследователи въз основа на
собствените им наблюдения, естествено ще се
различават.

Но по същество те винаги са едни и същи.
По този начин светогледът, който ще представя, е
свързан със
светогледите, представени от други теософски
изследователи. Те
са напълно съгласни и се различават само по
перспектива.

В днешната лекция ще представя картина,
първоначално по-описателна, на фундаменталните
компоненти

на човешките същества, тяхната физическа и духовна
същност

. Във втората лекция ще премина към двете основни
понятия на теософския мироглед
: прераждането или повторното въплъщение
и кармата, или великата човешка съдба.
В следващите лекции ще опиша
трите свята, които човечеството трябва да премине по
време на своето голямо поклонение: физическия свят,
който всеки познава; астралния свят, който не всеки
познава, но който всеки може да опознае, ако търпеливо
прилага подходящите методи; и духовния
свят, през който душата по същество трябва да премине

. Накрая, в една лекция ще
представя теософския мироглед в неговата цялост:
произхода и развитието
на света и еволюцията на човечеството – това, което
може да се нарече
теософска антропология и теософска

астрономия. Това е планът.

Преди всичко трябва да сме наясно кои компоненти са присъщи на човешката природа. Чрез

Чрез внимателно изучаване, което теософията ще ни предостави, ще научим, че от обикновена гледна точка е налице само първият основен компонент на човешкото същество: физическата природа на човека в най-широкия смисъл на думата, това, което наричаме тяло. Материалистът разглежда това човешко тяло като единствен елемент, който съставлява човешката същност. Към това теософският светоглед добавя още два компонента : това, което винаги е било наричано душа, и като най-висш компонент, нетленната същност на човека , това, което няма начало и край в нашия смисъл на думата: духът. Това, най-общо казано, са фундаменталните компоненти на човека. Който се научи да наблюдава във висшите сфери на съществуването, се научава да наблюдава душата и духа, точно както физическото око

се научава да наблюдава сетивното , телесното. Въпреки това, след разпространението на чисто сетивната наука на Запад, хората до голяма степен са загубили осъзнаването и способността да наблюдават в тази висша сфера на душата и духа. Тя е останала ограничена до много ограничени кръгове. Последният човек , който говори от катедрата за тези висши сфери на човешкото наблюдение, който говори по начин, по който човек може да осъзнае, че е знаел нещо за това, което може да бъде познато, е Йохан Готлиб Фихте, великият немски философ . Когато открива лекциите си в новоосновения университет в Берлин, той говори съвсем различно от другите професори по философия от 17-ти век насам. Той

говори по начин, по който човек може да осъзнае: той не
просто иска да преподава това, което може да се схване
с интелекта,
а по-скоро иска да посочи, че самият човек...

Тези лекции на Йохан Готлиб Фихте могат да развият разбирането, че сетивното възприятие е подчинено и че хората могат да развият в себе си способности, които просто не присъстват в ежедневието. В историята на германското интелектуално развитие тези лекции са били епохални. Днес обаче те могат да бъдат смислени само за онези, които ги преоткриват. Забележителен е следният пасаж: „Това учение предполага един напълно нов вътрешен сетивен инструмент, чрез който се разкрива нов свят , такъв, който изобщо не съществува за обикновените хора ... Представете си свят от хора, родени слепи , които следователно познават само нещата и техните взаимоотношения , които съществуват чрез чувството за допир. Влезте сред тях и им говорете за цветовете и другите взаимоотношения, които съществуват за зрението само чрез светлината . Или им говорите за нищо, и това е по-щастливият вариант, ако те го кажат; защото по този начин скоро ще осъзнаете грешката си и, ако не можете да им отворите очите, ще спрете безсмислените си приказки.“

Ето за какво става въпрос: да се насочи вниманието на хората към наблюдението на душата и духа. Теософията по никакъв начин не противоречи на общоприетата наука. Теософите не е нужно да отричат нито един от съвременните научни принципи . Всичко е валидно. Точно както например група хора, които са слепи за синьо, могат да възприемат всичко , което съществува в нюанси на жълто и червено,

но нищо синьо, така и някой, който е духовно сляп
, не може да възприеме
душата и духа .
Това става напълно ясно, когато чрез подходящите
методи
слепият човек е станал виждащ. Когато той вижда...

В този момент около него се разпалва нов свят, свят, който

за него не е съществувал повече, отколкото синият нюанс на цвета е съществувал за човека със синя слепота, преди да може да вижда синьо до червено чрез очна операция.

Виждате ли, Йохан Готлиб Фихте е знаел това. Хората в онези времена, когато човечеството все още не е било вцепенено – не го казвам с осъдителен тон – също са знаели това и за малцина избрани традицията винаги е била съхранявана и методите са били развивани. Те са знаели, че когато човек говори за същността на човешкото същество, той не

се занимава само с това, което наричаме тяло, но че това, което е душата, може да бъде възприето по същия начин,

има същите закони и е вградено в един свят по същия начин

като тялото. В по-висш смисъл, същото е и с духа. Човешкото тяло се управлява от същите закони, които

управляват

всичко останало около нас . В човешкото тяло имаме същите неща, които имаме във физическия свят; откриваме

същите химични и физични закони и в човешкото тяло. Този физически свят е възприемаем от физическите сетива

. Той не само субективно присъства за човешкото същество

, но и обективно е наличен за неговото възприятие . Субективно човекът извършва физическа дейност. Той храносмила, диша, яде и пие; Той извършва онази вътрешна

физическа дейност на мозъка, чрез която се осъществява вътрешната мисловна дейност; накратко, цялата дейност,

на която ни учат биологията, физиката и другите физически науки, се извършва от човешки същества. Именно човешките същества извършват тази дейност. И тя може да бъде възприета. Когато човек срещне друг човек, той възприема, пряко или косвено,

Средствата на науката правят субективно вярното и обективно вярно.

Но човешките същества субективно са нещо по-висше;

те са също сбор от чувства, импулси и страсти. Точно както смилаш, чувстваш, желаеш. Това също си ти! При обикновени обстоятелства обаче

човек не възприема това обективно. Когато срещне друг човек, той не вижда външно неговите чувства, желания, страсти или импулси. Ако човек беше сляп, той нямаше да вижда цяла гама от физически дейности. Само чрез способността да се занимава с физическа сензорна

дейност, физическо-субективната сфера е обективно възприемаема.

И тъй като първоначално не се занимават с умствена сензорна дейност,

умствено-субективното – чувствата, импулсите, страстите, желанията – наистина е субективно присъстващо във всеки човек, но когато срещне друг човек, той не може да го възприеме

. Сега, точно както е развил око чрез физически средства да възприема телесната

дейност, той може да развие своето психическо око и да възприема света на импулсите, желанията и страстите –

накратко, да го доведе до точката, в която психическата сфера е обективно

пред него като възприятие. Този свят, в който средностатистическият

човек днес живее, без да го възприема, но който може да възприеме, ако развие съответните сили в себе си чрез съответните методи,

този свят ние наричаме, използвайки теософски термин, астрален свят или, на немски, психически свят. Това, което нашата конвенционална психология описва

като душа,
не е това, което теософията
разбира под психичен живот, а само неговия външен
израз.

Още по-висш свят от духовния е интелектуалният.

Свят. Този, който е способен да възприема психиката, защото органите му са отворени за нея, все още не може да възприеме какъв е духът в неговата среда. Той може да възприеме психиката, но не и самата мисъл. Душевидецът вижда желания и страсти, но не и мислене, не и обективна мисъл. Следователно, тези, които не могат да видят обективната мисъл, отричат обективната

мисъл напълно. *Хегел е бил* погрешно разбран, когато е говорил за обективното съществуване на света на мисълта.

И тези, които не могат да го възприемат, разбира се, от тяхна гледна точка, също са прави да го отричат. Но те не могат да кажат нищо друго освен, че не го виждат, точно както човек, роден сляп, твърди, че не вижда цвят.

Тялото, душата и духът са, грубо казано, трите фундаментални компонента на човешката природа. Всеки фундаментален компонент има, от своя страна, три компонента или последователности.

Това, което обикновено се нарича тяло, не е толкова просто, колкото си представя материалистичният изследовател. То е съставно нещо, състоящо се от три части или компонента. Най-ниският,

най-груб компонент обикновено е това, което човек вижда с физическите си сетива, така нареченото физическо тяло. Това физическо тяло притежава същите сили и закони като физическия свят около нас, като целия физически свят. Съвременната естествена наука не изучава нищо друго освен това физическо тяло у хората; защото дори нашият сложен мозък не е нищо друго освен компонент на това физическо тяло. Всичко, което

директно изпълва пространството, всичко, което можем да видим с голите си сетива или с въоръжените си сетива, с просто око или с микроскоп – накратко, всичко, което...

Това, което естественият учен все още смята за съставено от атоми, теософът все още нарича физически телесност. Това е най-нисшият компонент на физическото битие. Много изследователи обаче сега отричат следващия компонент на физическото битие - етерното тяло. Терминът етерно тяло наистина не е добър избор. Но името не е въпросът. Отричането на етерното тяло е само резултат от по-нова научна мисъл. Отричането на това етерно тяло е предизвикало дългогодишен научен дебат. Засега само накратко ще посоча какво се има предвид под това етерно тяло

Ако погледнете минерал, мъртво, безжизнено тяло и го сравните с растение, ще си кажете — и всички казваха това до началото на 18-ти и 19-ти век, защото тогава започва дебатът за етерното тяло — камъкът е безжизнен, но растението е пълно с живот. Това, което трябва да се добави, за да не е растението камък, е това, което теософията нарича етерно тяло. Това етерно тяло вероятно ще бъде по-добре

да се нарича просто жизнена сила с течение на времето, защото етерната или жизнената сила е нещо, за което естествената наука е говорила чак до 19-ти век. Съвременната естествена наука отрича всичко подобно на жизнена сила.

Гьоте вече се подиграваше на онези, които не признават , че животът изисква нещо по-висше от неживото, за да бъде обяснен. Всички знаете пасажа от „Фауст“: „Който иска да познае и опише нещо живо, първо се опитва да изгони духа, след което има частите в ръката си, уви!“ „Само духовната връзка.“ Гьоте е имал предвид връзката на жизнеността.

Обсъдих

този въпрос в книгата си „Световният възглед на Гьоте“.

Днес отново има редица естествоизследователи, които вярват, че не могат без неодушевеното, и следователно поне косвено приемат това, което теософите

наричат етерно тяло. Те се наричат неовиталисти. Достатъчно е да се позова на *Ханс Дриш* и други, за да покаже как естествоизучителят от своя страна описва

това етерно тяло, макар и под други имена, като нещо наистина съществуващо. И колкото повече напредва естествената наука, толкова повече

ще признава, че растенията вече притежават такова етерно тяло, защото иначе не биха могли да живеят.

Животните и хората също имат такова двойно етерно тяло. Тези, които

развиват висшите тела, могат наистина да наблюдават това етерно тяло дори с най-простите, най-примитивни органи на психическо възприятие. За това е необходима много проста техника, макар и само за езотерично обучение теософ. Знаете думата внушение. Внушението се състои в способността на човек да възприема неща, които привидно не са там. Внушението, при което човек бива убеждаван да повярва в нещо, не ни интересува първоначално.

По-важен за нашето разбиране на етерното тяло е един различен вид внушение. Всеки, който е изучавал теорията на внушението, знае, че хипнотизаторът е способен да внушава на човек неща, така че той да не вижда неща, които всъщност присъстват. Да кажем, че хипнотизаторът би внушил на някого, че там има часовник. Тогава човекът няма да види нищо на това място в стаята. Това не е нищо друго освен отклоняване на вниманието към необичайна област, изкуствено разсейване на вниманието

. Всеки може да наблюдава този процес у себе си.

Човек е способен да си внушава какво всъщност е там .

Негово е. Теософски образованият човек трябва да може да изпълни следната техника, за да получи представа за етерното тяло: Той трябва да си представи физическото тяло на животно или човешко същество. След като духовното му око се събуди, той не вижда нищо там, където е било физическото тяло, а по-скоро вижда

пространство, изпълнено с много специфични цветни образи.

Изпълнението на тези инструкции, разбира се, трябва да се извършва с най-голяма предпазливост, защото в тази област са възможни всякакви илюзии. Всеки, който наистина разбира грижата и точността, с която се провеждат теософските изследвания — точно надхвърлящи всяка научна прецизност — знае това. Пространството

е изпълнено с образи на светлина. Това е етерното или двойното

тяло. Този образ на светлината се появява в цвят, който не се съдържа в нашия обичаен спектър от инфрачервена до ултравиолетова светлина.

Подобен е на цвета на прасковен цвят. Това е цветът, в който се появява етерното двойно тяло. Такова етерно двойно тяло може да се намери във всяко растение, във всяко животно, всъщност във всяко живо същество.

Това е външният, сетивен израз на това, което естествоизпитателят сега отново започва да подозира: това, което се нарича жизнена сила. С това имаме втория член на физическото тяло на човека.

Физическото тяло обаче има и трети компонент. Нарекох го душевно тяло.

Можете да добиете представа за това, ако вземете предвид, че не всяко живо тяло е способно да чувства. Не мога да влизам в дебата дали растенията също могат да чувстват; това е друг въпрос. Трябва да вземете предвид това, което най-общо се нарича усещане . Това, което отличава растенията от животните в това отношение, е това, което искаме да установим. Точно както растението

Точно както физическото тяло се различава от камъка по своето етерно двойно тяло, така и животинското тяло, като сетивно тяло, е различно от просто растителното тяло. И това, което в животинското тяло се простира отвъд обикновения

растеж и размножаване, това, което прави усещането възможно, ние наричаме душевно тяло. Във физическото тяло, в етерното тяло и трето в душевното тяло, носител на сетивния живот, имаме само външните аспекти на хората и животните. С това наблюдавахме това, което живее в пространството.

Сега идва това, което живее вътре, това, което наричаме сетивно „аз“. Окоето получава усещане и го насочва там, където душата може да го възприеме. Тук получаваме прехода от тяло към душа, докато се издигаме от душата-тяло към душата, към най-ниския член на душата, който

се нарича сетивна душа. Животните също притежават сетивна душа, защото те трансформират това, което тялото подготвя за усещане, това, което душата подготвя за него, във вътрешен живот, в душевен живот, в усещания

. При възприятието на психическото зрение обаче човек не може да възприеме душата-тяло и сетивната душа поотделно. Те са, така да се каже, преплетени и образуват едно цяло. Грубо казано, може да се сравни това, което образува това цяло – душата-тяло като външна

обвивка и сетивната душа, съдържаща се в него – с меч в ножницата му. Това образува цяло за психиката и се нарича Камарупа или астрално тяло в теософията. Най-висшият член на

физическото тяло и най-нисшият член на душата образуват

едно цяло и се наричат астрално тяло в теософската

литература

.

Вторият член на душата е паметта -

Душата се състои от психиката и нисшия интелект. Най-висшият член е този, който в най-истинския смисъл съдържа съзнание. Както душата, така и тялото се състоят от три члена. Точно както тялото се състои от физическо тяло, етерно двойно тяло и душевно тяло или астрално тяло, така и душата се състои от сетивна душа, интелектуална душа и съзнателна душа. Само този, който чрез духовно-научни методи развие способностите, водещи до истинско възприятие, може да схване правилната концепция за това. Това, което възприемаме за нещата отвън, се придържа към сетивната душа. А това, което наричаме чувство - чувство на любов, чувство на омраза, чувство на желание, тоест симпатия и антипатия - се придържа към втория член на душата, интелектуалната душа, камаманите. Третият член, съзнателната душа, е това, което човек може да наблюдава само в една точка. Детето обикновено има съзнание само за първите два члена на душата. То живее само в двата члена на душата, които споменах, сетивната душа и интелектуалната душа, но все още не живее в съзнателната душа. Човешките същества започват да живеят в тази съзнателна душа още в детството си и след това тази съзнателна душа се превръща в самосъзнателна душа.

Тези, които са умели в наблюдението на собствения си живот, смятат този момент от живота си за особено важен. Този момент е описан в собствената автобиография на Жан Пол, където той преживява осъзнаването на вътрешното си аз. „Никога няма да забравя

видението в мен, за което никога не съм казвал на никого,
където
стоях при раждането на моето самосъзнание, видение,
чието
време и място мога да определя точно. Една сутрин,
като много малко дете, стоях под входната врата и
погледнах наляво.“

След купчината дърва, когато внезапно вътрешното
видение — аз съм
Аз — удари пред мен като мълния от небето и
оттогава остава да блести. Там, за
първи път, моето Аз видя себе си и то за вечността.
Измамите

на паметта са едва ли мислими тук, тъй като никакъв
чужд разказ не би могъл да украси
събитие, случило се просто в забуленото най-съкровено
святилище

на човека, събитие, чиято новост
сама по себе си придаваше на такива обикновени
случайни обстоятелства
трайно значение. Така е изобразена най-висшата
конструкция на душата, такава каквато човек я живее.

В духовно пробудения индивид трите компонента на
душата са наистина видими
за външното възприятие
. Точно както етерното двойно тяло е видимо, така и
трите нива, трите компонента на душата, са наистина
видими за външното психическо възприятие. Както вече
казах, сетивното
тяло никога не е отделимо от душевното тяло във
възприятието

. Сега, тази висша част на човешкото същество, душата,
се проявява
в това, което теософската литература
нарича аура. Който желае да получи знание за нея чрез
възприятие,

трябва да се научи да я вижда. Аурата
е тричастна. Трите части са вложени една в друга
като три овални, мъгливи форми, които обгръщат и
обгръщат човешката фигура

. В тази аура душевното
тяло на човешкото същество се представя на нашето
възприятие. То

свети в най-разнообразни цветове, които
позволяват само външно сравнение с това, което
наричаме цветове на спектъра. В тези цветове, които от

своя страна преминават към по-високата октава на червеното и виолетово, това, което наричаме аура, свети по най-разнообразни начини.

В тази аура човекът е вграден като в облак и в този облак се изразява онова, което живее в човешката душа като желание, страст и импулси.

Целият емоционален организъм на човека говори в тази чудна аура.

Играта на цветовете в аурата. Тази тройна аура е човешката душа. Това е душата, когато се възприема обективно. Субективно всеки може да я възприеме: всеки

чувства, желае и има страсти. Той ги живее по същия начин,

по който преживява храносмилането и дишането. Но конвенционалната

школа по психология обикновено описва само това, което нарекох душа-тяло, или най-много описва външния израз на душевния живот, но не и това, което теософията разбира под душа. Това, което теософията разбира под душа,

е обективен факт. Но човек обикновено може само да го посочи, както направи Фихте, когато обърна внимание на факта, че в този свят има по-висши преживявания, в сравнение с които човекът, който възприема само чрез сетивата, е като някой, роден сяп.

Така описахме трите члена на човешкото физическо тяло и трите члена на човешката душа. Тъй като обаче човешкото физическо тяло образува единство с човешкия душевен член в третата си част, имаме първи две части плюс една плюс още две, следователно пет части: физическо тяло, етерно тяло, душевно тяло, интелектуална душа, съзнателна душа, в която егото блести. Това е много интересна точка в аурата. В един момент егото става осезаемо. Там, във външния овал, ще намерите любопитна, блестяща или преливаща се синя област, също с овална форма.

Всъщност е като да видите пламък на свещ; но с разликата, която астралните цветове имат в сравнение с физическите цветове, е като да видите синьо в центъра на пламъка на свещта. Това е егото

, което се възприема там в аурата. И това е

много интересен факт. Колкото и да
се развива човек, колкото и да развива своето...

Когато развива ясновидски дарби, в този момент той за първи път вижда това синьо его-тяло, това синьо светлинно

тяло. Това е забулено светилище, дори за ясновидача . Никой не може да види истинското „аз“ на друг . Това остава мистерия, дори за някой, който е развил своите психически сетива. Само в тази блестяща синя област блести нещо ново. Има нова пламъчна формация, светеща в центъра на синия пламък. Това е третият елемент, духът.

Този дух, както и другите компоненти на човешкото същество, се състои от три елемента .

Източната философия ги нарича Манас, Будхи и Атма. Тези три компонента са толкова развити у съвременните хора , че само най-ниската част, духовното „аз“ – което е правилният превод на Манас – всъщност е развита в основната си форма у днешното мислещо човешко същество. Този Манас е толкова здраво свързан с най-висшия член на душата, колкото е съзнателната душа с душевното тяло, така че отново най-висшето на душата и най-нисшето на духа образуват едно цяло, защото не могат да бъдат разграничени.

В аурата човек вижда най-висшия член на душата в центъра на блестящата синя област, където пребивава егото, и вижда духа, който сияе в егото. Духът в човечеството днес се е развил до нивото на Манас. Двете висши части, Будхи и Атма - жизненият дух и духовният човек - са развити в основната си форма и ще видим как ще се развият по-нататък, когато обсъдим прераждането и кармата в следващата лекция.

Това е, което е съвкупност от най-висшата формация на душата и най-нисшата формация на духа. Това, което

не може
да се наблюдава поотделно, теософската
литература нарича просто Манас. Двете най-висши

Същностите Будхи и Атма са най-дълбоката същност на човека, безсмъртният човешки дух. По този начин имаме три пъти по три члена на човешкото същество, от които третият е съединен с четвъртия, за да образуват цяло

, и по същия начин шестият със седмия. Ето как се получава

известното или скандално известно число седем в човешкия състав, за което толкова често четете . Всъщност човекът се състои от тяло, душа и дух, а всеки член отново от три компонента ; от тях два пъти по два члена са съединени, за да образуват цяло, при което деветката се свежда до седем. Във втория от трите члена, висшата част, човекът живее преди всичко. Човек не може да го възприеме с външните сетива.

Както споменах във въвеждащата си лекция, теософската литература не само описва различни аспекти на живота, но и показва средствата и пътищата, чрез които човечеството може да се издигне до методите, които му позволяват да възприеме всичко това самостоятелно. Обаче, точно както е необходимо за един естествен учен да научи микроскопия, за да получи представа за физическата природа, е необходимо известно духовно развитие, за да се превърне

описаното от нас в истинско възприятие. Всеки може да изпита това; това не е привилегия на малцина избрани, а общо благо за всички. Тези , които са се посветили на следване на инструкциите на Теософското общество и сами са стигнали до прозрения, могат да разкажат какво са преживели. Те го гледат по същия начин, както когато изследовател разказва за преживяванията си в Африка. Тези преживявания не могат да бъдат проверени, освен ако човек сам не отиде там. Методите обаче са...

Обикновено не се приема достатъчно сериозно. Ако това, което е дадено в последната глава на моята книга „Теософия“, бъде наистина и сериозно приложено на практика, тогава човек би могъл да стигне много далеч в наблюдението на висшите сфери на човешкия дух.

Всеки, който може да си изгради теософски мироглед, ще разбере много неща, които не би могъл да схване в обикновения живот. Просто не можете да разберете определени области от творчеството на Гьоте, ако нямате разбиране за теософията. Описанията на растителния свят на Гьоте могат да бъдат разбрани само от някой, който има някакво разбиране за това, което Гьоте нарича

жизнени процеси или метаморфоза на растенията. Че Гьоте е бил теософ, е видно от един „скрит“ текст, който, макар и включен във всяко издание, се чете от много малко хора: „Приказката за зелената змия и красивата лилия“. Тя съдържа цялата теософия, но по начина, по който теософските истини винаги са били съобщавани. Едва след

основаването на Теософското общество те намират външен израз; преди това са могли да бъдат представени само фигуративно. „Приказката“ е един такъв фигуративен израз на теософската доктрина. В Лайпциг Гьоте получава прозрение за света, който обсъждаме, и наистина по доста дълбок начин. Много от „Фауст“ подсказва, че Гьоте е принадлежал към посветените теософи. Някои от произведенията на Гьоте се четат като теософско кредо. Бих искал да завърша днешната лекция с думите на Гьоте, които биха могли да послужат като мото за тази лекция, защото те провъзгласяват, с общи черти и в сбит стил,

че светът не е просто физическа природа, но също така психическа и духовна същност. И че светът е

Гъоте изразява духовната същност именно там, където кара
земния дух да изрича думите, които
разкриват преплитането на духовния живот в целия свят:

В потоците на живота, в бурята на действието
Аз съм по стените нагоре и надолу,
Мрежа напред-назад!
Раждане и гроб
Вечно море,
Променяща се тъкан,
Блестящ живот:
Така работя върху бръмчащия стан на времето
И създайте жива дреха за божеството.

РЕИНКАРНАЦИЯ И КАРМА

Берлин, 20 октомври 1904 г.

Преди осем дни говорих за състава на човека и различните части на неговото същество . Като оставим настрана по-фините разделения, които обсъждахме

тогава, можем да кажем, че човешките същества са разделени на три части: тяло, душа и дух. Сега, разглеждането на тези три части на човешките същества води до великите закони на човешкия живот, до законите на душата и духа, точно както разглеждането на външния свят ни води до законите на физическия живот. Нашата конвенционална наука познава само законите на физическия живот. Тя няма какво да каже за законите на душата и духа във висшите сфери. Но има такива закони в тези висши сфери и тези закони на душата и духа са несъмнено дори по-важни и значими за човешките същества

от това, което се случва външно във физическото пространство. Но високата цел на човека , разбирането на нашата съдба, разбирането защо сме в това тяло, какъв смисъл има този живот - отговорите на тези въпроси могат да бъдат намерени само във висшите сфери на духовния живот.

Сега, изследването на психичния живот ни разкрива великия фундаментален закон на психичния живот, закона за развитието в психическата сфера, закона за прераждането. А изследването на духовния

Животът ни разкрива закона за причината и следствието
в

духовния свят, закона, който познаваме добре във физическия свят: че всеки факт има своята причина. Всяко действие в духовния живот има своята причина и трябва да има своята причина, и този закон в духовния живот се нарича закон на кармата. Законът за прераждането, или повторното въплъщение

, гласи, че човек не живее само веднъж, а че човешкият живот се развива в цяла поредица от повторения, всяко от които има начало и

в крайна сметка ще приключи. Започвайки от други състояния на живота

, както ще видим по-късно, човек е влязъл в този закон за прераждането и по-късно отново ще преодолее този закон, за да премине към други фази на своето развитие. Законът

на кармата гласи, че нашата съдба, това, което преживяваме

в живота, не е без причина, но че нашите действия, нашите преживявания, нашите страдания и радости

в един живот зависят от предишни животи, че ние сами сме изработили съдбата си в минали животи

. И начинът, по който живеем сега, създава причините за съдбата, която

ще ни сполети, когато се преродим; това ще бъде причината, която

ще оформи съдбата на живота ни в бъдеще.

Сега искаме да разгледаме по-подробно тези идеи за духовно развитие и умствена причинност

. Законът за прераждането гласи, че човешката

душа се появява и живее на тази земя не само веднъж, а многократно. Разбира се, само някой, който е учил чрез мистични, теософски методи, може

напълно да схване
непосредствената реалност на този закон.

да наблюдава
духовните сфери на съществуването по същия начин, по
който

обикновените хора наблюдават външните сфери на
сетивния

живот и сетивните факти. Само когато
висшите факти се разиграват пред духовните му очи ,
точно както фактите на
физическия свят се разиграват пред физическите сетива
на чувствения човек ,
прераждането е факт за него. Има и
много неща, които човечеството днес
все още не схваща в истинската им същност, но може да
ги види в техните ефекти и затова вярва в тях.
Прераждането

е нещо, което повечето хора не могат
да видят като факт, нещо, което не са свикнали
да разглеждат като външен ефект и затова
не вярват в него. Феномените на електричеството
са такива, че всеки физик ще каже, че
истинската същност на електричеството ни е
непозната;

но хората не се съмняват, че
съществува нещо подобно на същност на
електричеството. Те виждат

ефектите на електричеството, светлината и движението.
Ако

хората

можеха да видят външните ефекти на това, което е
памет, разгръщащи се пред физическите им очи,
тогава не биха могли да се съмняват, че прераждането
съществува. Паметта все още може да бъде разпозната.
Въпреки това, човек първо трябва да се запознае с това,
което

външно се изразява чрез прераждането,
за да свикне постепенно с идеята,
за да стигне до правилния начин за разбиране на
това, което теософията нарича прераждане.

Затова бих искал първо да

разгледам, чисто външно, онези факти, които са достъпни за всеки, които всеки може да наблюдава, но които просто не е свикнал да поставя в правилната перспектива. Ако обаче той

Ако човек беше свикнал да поставя тези външни факти в правилната перспектива, би си казал: Все още не познавам прераждането като факт, но мога, както при електричеството, да предположа, че такова нещо съществува. – Всеки, който иска да види външните физически факти в правилната светлина, трябва внимателно да следва закона за развитието, който наблюдаваме навсякъде във външния свят от научните изследвания на 19-ти век.

Човек трябва да се запита: Какво се случва пред очите ни в живия свят? – От самото начало отбелязвам, че възнамерявам да засегна този факт само в общи линии, защото в следващите лекции ще говоря за дарвинизма и теософията. Всички въпроси, които могат да възникнат от тази част на днешната лекция, са свързани със съмнения и размисли за това дали теософията може да бъде опровергана от съвременния дарвинизъм.

Ще намерите отговор на тези въпроси в лекцията, която ще изнеса в продължение на осем дни.

И така, трябва да схванем това развитие по правилния начин. През 18-ти век великият натуралист *Линей* все още е казал, че съществуват едновременно толкова растителни и животински видове, колкото са били създадени първоначално. Тази идея вече не се споделя от никой натуралист. Поставените живи същества – както се предполага – са се развили от по-малко свършени организми.

По този начин естествената наука е превърнала това,

което
преди можеше да се разглежда само едновременно, в
последователност
във времето. Ако сега се запитаме:
Какво прави възможно развитието?
Какво прави възможно съществуването на връзка в хода
на последователността
на различните видове и родове в животинското и
растителното царство? – тогава стигаме до отговора.

Това се отнася до закон, който е донякъде неясен за нашите естествени науки, но въпреки това е свързан със закона за физическото развитие. И това е фактът, който се изразява в така наречената наследственост. Както е добре известно, потомството на един организъм е неразлично от неговия прародител. По този начин се сблъскваме с сходство

между прародител и потомство. И тъй като с течение на времето към това сходство се добавя разлика, възниква разнообразие.

То е, така да се каже, резултат от два фактора: този, по който

потомството прилича на своите предци, и този, по който се различава. Това също поражда разнообразието на животинските и растителните форми, от най-несъвършените до най-съвършените. Никога не би било

възможно да се разбере защо съществува разликата, ако законът за наследствеността не съществуваше. И също така би било невъзможно да се разбере защо потомството

е различно, така че тази разлика да се добави към сходството. Тази връзка между сходство и различие поражда концепцията за физическо развитие. Ще я откриете в растителния, животинския и човешкия

живот. Но ако попитате: Какво се развива във физическия свят, какво в растителния живот, какво в животинския живот и какво в човешкия живот? – тогава откриваме фундаментална разлика между човешкия и животинския живот. Тази разлика трябва да бъде ясно разбрана, напълно обмислена, тогава човек няма да остане там, където спира физическият изследовател

. Човек ще се чувства принуден да продължи напред; ще трябва значително да разшири концепцията за

развитие

. Само придържането към стари начини на мислене
пречи на хората да
достигнат по-високи етапи на развитие.

Сега бих искал да изясня тази разлика между човека и животните. Тя се изразява в един факт, който е неоспорим, но просто не е достатъчно обмислен. Веднъж схванат обаче, той е просветляващ и напълно просветляващ. Този факт може да се изрази с крилатата фраза: Хората имат биография, животните нямат. Разбира се, всеки собственик на куче, кон или маймуна ще възрази, че едно животно има особени, индивидуални наклонности и в известен смисъл индивидуално съществуване и че следователно може да се напише биографията на куче, кон или маймуна. Това не бива да се съмнява. Но в същия смисъл може да се напише и биографията на химикалка. Никой обаче няма да отрече, че не е същото, когато говорим за човешка биография. Навсякъде има само преходи, разлики в степените и следователно това, което важи предимно за хората, важи, в преносен смисъл, и за подчинените същества; всъщност може

да се приложи дори към външни неща. Защо да не можем

да опишем свойствата на мастилница? Но със сигурност ще откриете, че има радикална разлика между биографията на човек и биографията на животно. Ако искаме да говорим за това, което ни интересува в животните, в същата степен, както биографията на отделен човек, тогава трябва да предоставим описание на вида. Ако описваме куче, лъв, тогава това, което описваме, е валидно за всички кучета или всички лъвове. Не е нужно да мислим за биографии на изключителни хора

. Можем да напишем биография на г-н Леман или г-н Шулце. Тя се различава значително от всяка биография на животно и...

То е от същия интерес за хората, както описанието на рода е от интерес за животинския свят.

Това означава, че за всеки, който мисли с пълна прецизност по този начин, биографията означава за хората това, което описанието на род означава за животните. В животинското царство говорим за развитието на рода и вида; при хората трябва да започнем с индивида. Хората са род за себе си, не във физическия смисъл, доколкото хората са на най-високото ниво на животинска природа, защото по отношение на рода е същото за хората, както и за животните: когато описваме хората като род, ние ги описваме по същия начин, по който описваме рода лъв, вида тигър или вида котка. Описанието на отделния човек е коренно различно. Отделният човек е род за себе си. Това твърдение, напълно разбрано, ни води до по-висша форма на описание на еволюцията в човешкото царство. Ако искате да научите за човешкия вид, ако

искате да научите какво представлява външната форма – защото

това е човешкият вид – тогава, точно както при развитието на животните, ще прибегнете

до понятието за наследственост. Тогава ще разберете защо Шилер е имал определена форма на носа, определена физиономия; тогава ще можете да проследите външния вид на Шилер, с различна степен на успех, до неговите предци. Отвъд това се крие какво представлява човешката биография. Тук се занимаваме с това, което

радикално отличава един човек от всички останали. От тези две области видът не е важен за концепцията за прераждане или повторно въплъщение

. Важно е другото.

Областта, която разграничаваме като истинска духовна сфера, като вътрешен живот на човека, от общата сфера, това, което отличава един човек от всеки друг.

Всички знаете, че всеки от нас има много специфичен вътрешен живот и че той се изразява в това, което наричаме наши истински симпатии и антипатии, това, което наричаме наш характер, това, което разпознаваме като особения начин, по който можем да преживяваме себе си емоционално. Точно както това, което позволява на лъвовете да постигнат нещо,

носи специфичния печат на лъва, на вида лъв, така и специфичното постижение на г-н Мюлер или г-н Леман носи

специфичния отпечатък на тези индивидуални души. Симпатия

, антипатия, наклонности, навици – накратко, всичко, което

наричаме темперамент на човек и това, което наричаме неговия характер – неговите желания, импулси, страсти

, начина, по който желае да бъде, независимо дали е силен или слаб, по един или друг начин – можем да се обърнем към това само като индивидуално във всеки човек. Въпреки това, ние откриваме

същите неща навсякъде в животинското царство, които ние, като живи хора, сме считали за особеност на душата.

Откриваме

също симпатии и антипатии, наклонности, импулси, дори определен характер. Най-общо казано, отново пренебрегвайки по-фините разграничения, ние наричаме

сбора от това, което наблюдаваме у животните като техни навици,

израз на техните животински инстинкти.

Естествената наука от 19-ти век се е опитала да обясни този инстинкт, този психологически аспект на животното, по същия начин, както и неговата външна форма, а именно чрез наследственост. Казвало се е, че животните извършват определени дейности и тъй като са извършвали много дейности многократно, тези дейности се вкореняват в природата им, така че стават навик; след това се появяват в потомството им.

наследени като специфични инстинкти, например, когато определени кучета са обучени да бягат бързо, като се използват за лов. Чрез това обучение за бързо бягане, потомството на тези кучета се ражда с инстинкта за бързо бягане, като по този начин се превръща в предразположени ловни кучета. Ето как *Ламарк* се опитва да обясни животинските инстинкти; предполага се, че те са наследени упражнения за обучение.

Реалното размишление обаче много бързо разкрива, че

най-сложните инстинкти не могат да бъдат наследени и не могат да бъдат свързани с каквато и да е наследствена практика. Тези инстинкти, които са най-сложни по самата си природа, показват на наблюдателите, че е невъзможно да се говори

за техния произход в наследствеността. Вземете муха, която отлита, когато се приближите до нея. Това е инстинктивен израз. Как би могла

мухата да придобие този инстинкт? Нейните предци не би трябвало да притежават този инстинкт. Те би трябвало да имат съзнателното или несъзнателното преживяване, че оставането неподвижно при определени обстоятелства е вредно и по този начин би трябвало да са развили навика

да отлитат, за да избегнат вредата. Всеки, който наистина схваща връзката, едва ли ще може да каже, че толкова много насекоми, след като са усетили, че ще бъдат убити, са развили навика да отлитат, за да избегнат смъртта си. За да предадат тези преживявания на потомството си, те би трябвало да останат живи. Така че, виждате ли, е невъзможно

да се говори за наследствеността по този начин, без

да се хванем в най-лошите противоречия. Бихме могли да говорим за стотици и хиляди случаи, в които животните правят нещо само веднъж . Вземете какавидирането: това се случва само веднъж.

Веднъж преживяно през целия живот, става поразително ясно

, че е невъзможно да се говори за наследственост в сферата на психиката, каквато тя съществува във физическия живот. Следователно, естественият учен напълно изоставя схващането, че инстинктите са наследствени практики.

Тук не става дума за предаване на това, което се преживява директно във физическия живот,

а по-скоро за ефект на животинската психика. Ще обсъдим

тази животинска психика по-подробно в следващите лекции

. Днес можем да се задоволим с констатацията за невъзможността да

се говори за предаване на психически характеристики от предци на потомство в същия смисъл, както

говорим за наследственост във физическия свят.

Въпреки това,

ако човек иска да възприеме някакъв смисъл или разбиране в света

, той трябва да установи връзка в него; той трябва да може да проследи всеки ефект до неговата причина

. Следователно, това, което се случва в психическия живот на индивида, това, което се случва в отделния човек по отношение на симпатии и антипатии, по отношение на

изрази на темперамент и характер, трябва да може да се проследи до причините.

Сега хората ни се представят по различен начин по отношение на своите характеристики. Следователно трябва да обясним многообразието

на човешките индивиди. Можем да го обясним само като въведем същата концепция за развитие в психологическата сфера, каквато имаме във физическата. Колкото и абсурдно да е да се вярва, че съвършен лъв като вид внезапно е произлязъл от земята или че внезапно се е развило несъвършено животно, толкова е невъзможно индивидуалността на човешкото същество да се е развила от неопределеното. Ние

Трябва да изведем индивида по същия начин, по който извеждаме

съвършения вид от неразвит вид . Никой, ако наистина размисли, не би искал честно да обясни психологическите характеристики на човек, точно както би искал физическите му характеристики, чрез наследственост

. Това, което е свързано с тялото, това, което е обусловено от факта, че имам по-слаби ръце от друг човек, е физическа наследственост. Тъй като имам слабо телосложение, слабостта на ръката ми също ще бъде по-голяма, отколкото при някой друг с по-силно телосложение. Всичко, което е свързано с физическото

тяло, може, според неговото развитие, да бъде описано с думата наследственост, но не и това, което

принадлежи на вътрешния живот на душата. Кой би искал да проследи характерните черти на Шилер, неговия талант, неговия темперамент

и т.н., или таланта на един Нютон до неговите предци? Всеки, който си затвори очите, ще може да го направи. Но е невъзможно за всеки, който не си затвори очите, да стигне до такова разсъждение

. Ако човекът, като духовно същество, е свой собствен вид, тогава сложните духовни характеристики,

които срещаме в това или онова същество, не могат да бъдат проследени до неговите физически предци

, а трябва да бъдат проследени до други причини в праисторията, причини, които са съществували другаде

освен тези на неговите предци. И тъй като тези причини принадлежат само на отделния човек, те също имат

общо с отделния човек. И точно както не можем да проследим лъва в рамките на вида мечка, така и индивидуалността не може да бъде извлечена от друг човек, а само от самия човек, защото човекът е индивид от собствения си вид. Следователно, тя може да бъде извлечена само от самия него. Защото

Тъй като хората притежават определени характеристики, които

ги определят, точно както видът лъв ги определя, тези характеристики също трябва да произлизат от индивида.

Това ни води до веригата от различни възплъщения, през които отделното човешко същество, подобно на вида лъв, целият вид, вече трябва да е преминал. Това е външната перспектива. Когато се огледаме във физическия живот, той ни изглежда разбираем

само ако сме способни да отидем отвъд обикновената наследственост

и да си представим закон за прераждането, който е естественият закон на психическо ниво.

За всеки, способен на духовно наблюдение, това не е хипотеза, а заключение

. Казаното от мен е просто заключение

. Самият факт на прераждането е очевиден за всеки, който чрез методите на мистицизма и теософията може да се издигне до нивото на пряко наблюдение.

В последната сесия искахме

да се научим, така да се каже, да използваме теософски микроскоп. Днес искаме да заявим, че

теософите са стигнали до точката, в която това, което наричаме симпатии и

антипатии, страсти и желания – накратко, характер

– лежи пред духовното им око като факт,

точно както външната физическа форма лежи пред окото на физическия наблюдател

. Ако случаят е такъв, тогава

наблюдателят на душата е в същото положение като външния изследовател;

тогава наблюдателят на душата има пред себе си същите факти

; тогава те разглеждат сложната структура, тази светеща форма, вградена във външната форма, като външна реалност, точно както външната форма

е реалност за физическия наблюдател. За него тази
аурична конструкция
изразява в единия случай факта, че си
има работа с висше, свършено духовно
същество, с диференцирано, организирано и
многогранно същество.

аура, снабдена с органи, както е в случая с лъва , същество, което има много органи.

И когато разглеждаме душата, аурата, на несъвършените диваци, тя изглежда сравнително проста; тя се появява в прости цветове, по такъв начин, че можем да противопоставим тази проста аура, тази недиференцирана, безцветна аура на дивака, на сложната аура на европейски цивилизован човек по отношение на нейното съвършенство, по същия начин, както несъвършен охлюв или амеба контрастират със съвършения лъв. И тогава, в царството на душата, ние проследяваме развитието по същия начин, както аурата. Тогава виждаме, че съвършена аура може да възникне само чрез процеса на развитие, като видим, че аурата, ако погледнем назад, първоначално е била по-несъвършена

. Това осигурява на всеки, който може да наблюдава в това царство, пряко наблюдение на самия живот на душата.

Когато се издигнем до духовния живот, ние се сблъскваме с физическия закон за причината и следствието във висшия живот, закона за кармата. Този закон за кармата гласи за духа точно същото, което законът за причината и следствието, законът за причинно-следствената връзка, гласи за външните, физически явления. Ако наблюдавате някакъв факт във външния физически свят, ако видите камък да пада на земята, тогава питате: Защо е паднал камъкът? – И не се успокоявате, докато не определите причината. Ако имате духовни явления, вие също трябва да изследвате духовните причини. И колко близо до нас са духовните факти! Един човек е някой, когото наричаме щастлив, друг е осъден на нещастие през целия си живот. Това, което

наричаме човешка съдба,

Това води до въпроса: Защо е това или онова? Изправена пред това „защо“, цялата външна наука е напълно объркана, защото не може да приложи своя закон за причината и следствието към духовните явления. Ако имате метална топка и я хвърлите във вода, ще се случи нещо много специфично. Но нещата ще бъдат съвсем различни, ако първо нагreete металната топка до яркочервено

. Ще се опитате да разберете различните явления от гледна точка на причината и следствието. И по същия начин трябва да се запитате в духовния живот: Защо нещо успява за един човек, а не за друг? Защо аз успявам в това, а не в нещо друго? Това води до разпознаването защо даден факт проявява много специфична характеристика в реалността. Тъй като първо нагрях металната топка, се получава кипене във водата. Това не зависи от самата вода, а по-скоро промяната, която преди това се е случила в металната топка, определя съдбата, която металната топка преживява във водата. По този начин съдбата на металната сфера зависи от условията, през които е претърпяла преди това; това определя какви явления се приближават до сферата в последващо преживяване – за да се придържа към примера.

Следователно трябва да кажем: Всяко действие, което извършвам

, допринася за и променя моето духовно същество, точно както нагряването промени физическата метална сфера. Тук е необходимо дори по-прецизно мислене, отколкото в сферата на душата. Тук човек трябва търпеливо и спокойно да осъзнае, че едно действие променя духовното същество. Ако

някой открадне нещо днес, това е действие, което
насища
духовното същество с по-ниско качество –

Чувствам се сякаш правя услуга на някого. Не е едно и също дали извършвам морален акт или физически. Това, което е нагрятата метална топка за водата, е моралният печат за човек. Точно както нещо физическо няма да остане без ефект в бъдеще, така и моралният печат ще остане без ефект в бъдеще. В духовната сфера също няма причини без съответстващи последици. От това следва великият закон, че всяко действие непременно трябва да произведе ефект, ефект върху въпросното духовно същество. Моралният печат трябва да се изрази в самото духовно същество, в съдбата на духовното същество .

Този закон, според който моралният печат на едно действие трябва да влезе в сила при всички обстоятелства , е законът на кармата. Така ние опознахме понятията прераждане и карма. Срещу тези понятия се повдигат различни възражения; обаче нищо не може да бъде възразено срещу общия им характер от истинския мислител . Човешкият живот ни показва във всички свои явления и външни факти го доказват, че развитието съществува и в духовния живот , че причината и следствието също присъстват в духовния живот. Дори онези, които не се придържат към теософията, са се опитвали да търсят причината и следствието и в духовната сфера, например, съвременният философ Пол Рий, приятел на Фридрих Ницше. Той се е опитал да обясни едно духовно явление външно чрез развитието . Той пита: Винаги ли е присъствала съвестта в развитието? - И след това показва, че има хора, които не притежават това, което наричаме съвест в нашето развитие. Той казва, че е имало времена—

развитието на това, което наричаме съвест в човешката душа, хората все още не са били развили определени характеристики. По това време хората, различни от нас, са имали специфични преживявания. Те са открили, че определени действия ще им донесат наказание, че обществото ще си отмъсти на онези, които са му навредили. Това е довело до развитието в човешката душа на чувство за това какво трябва да бъде и какво не трябва да бъде. С течение на времето това се е превърнало в един вид наследствен компонент и днес хората се раждат с това чувство – чувството, което се изразява в съвестта – за това какво трябва да бъде или какво не трябва да бъде. Така, според Рий, съвестта като цяло се е развила в цялото човечество. Рий е демонстрирал тук красиво, че можем да приложим концепцията за развитие и към психическите качества, към съвестта. Ако беше отишъл още една крачка, щеше да влезе в сферата на теософията.

Бих искал да спомена само още едно явление, а именно, че в европейската културна история можем да определим точния момент, в който за първи път е обсъждана концепцията за съвест. Ако разгледате

целия древногръцки свят и проследите описанията и разказите, няма да намерите никъде, дори в древногръцки, дума за това, което наричаме съвест. Те просто не са имали дума за това. Това, което чуваме Платон да ни казва за Сократ, е особено поразително. Във всички диалози на Сократ думата, която по-късно

се появява
в Гърция — едва през последния век пр.н.е. —
все още не присъства . Някои смятат, че демониум
е съвест. Но това лесно може да бъде опровергано.

ще бъде и следователно не може да се разглежда сериозно. Съвестта се среща само в християнския свят. Съществува драматична трилогия, „Орестия“ на Есхил. Ако проследите тези три драми, ще видите, че Орест е под непосредственото впечатление от убийството на майка си. Той е убил майка си, защото тя е убила баща му. Сега ни се показва как Орест е преследван от Ериниите и как той се изправя пред съда и съдът го оправдава. Не се появява нищо друго освен концепцията за богове, които си отмъщават отвън. Процесът се изразява в страха от външни сили. В него няма нищо, което да включва концепцията за съвестта.

След това идва *Софокъл*, а след това *Еврипид*. В техните произведения Орест се появява по съвсем различен начин. Защо се чувства виновен – това ни е представено по съвсем различен начин. При тези поети Орест се чувства виновен, защото сега притежава знанието, че е извършил зло. И от това, на гръцки, а също и на латински, се образува думата „съвест“.

Да имаш знание за собственото си деяние, да можеш да наблюдаваш себе си, да присъстваш на собственото си деяние – това следователно трябва да се е развило с течение на времето. Сега, ако Пол Рий беше прав, че съвестта е следствие от общото човешко развитие, че тя се развива от това, което човек наблюдава, като получава наказание за това, че е вредило на другите, и че по този начин им вреди, когато правят нещо, което не е в съответствие с рационалния световен ред, ако това е причината, тогава тази съвест несъмнено би трябвало да се появи по принцип. Тъй като външният импулс протича в една и съща посока, той би трябвало

да се появи сред по-големи групи хора. Тя би трябвало да се появи в едно племе едновременно, развивайки се според природата си.

Няма. Тук човек би трябвало да изучава гръцката история като история на душата. Защото именно по това време, когато понятието за съвест се е развило у някои хора в Гърция – понятието, което все още не откриваме в по-ранна Гърция – публичната безпощадност е била нещо обичайно. Прочетете разказите за войните между Атина и Спарта! Следователно, не можем да говорим за съвестта като за нещо естествено, както е при животните.

Възниква и друго възражение. Ако хората живеят многократно, те със сигурност би трябвало да помнят миналите си животи . Не е очевидно обаче защо това обикновено не е така. Човек трябва да разбере какво означава памет и какво поражда състоянието на памет. Обясних миналия път, че макар хората, в настоящия си етап на развитие, да живеят в психическо-астралната и духовно-менталната сфера, те не осъзнават тези два свята. Те осъзнават само физическия свят и едва в бъдеще, на по-високи нива , ще постигнат това, което някои вече са постигнали. Обикновеният човек ще постигне съзнателно осъзнаване на психическата и духовната сфера едва по-късно. Обикновеният човек е съзнателен във физическия свят и живее в психическия и духовния свят. Това произтича от факта , че действителната му мисловна сила, мозъкът, се нуждае от физическия свят, за да функционира. Да бъдеш физически активен означава да станеш съзнателен във физическия живот. В съня си човек не осъзнава себе си. Тези, които се развиват чрез мистични методи, също развиват съзнание по време на сън и в по-висши състояния. Това прави възможно човек да си спомни какво е преживял в хода на живота си.

Защото мозъкът им...

Съществувайки във физическия свят, той помни това, с което

се сблъсква физически. За човека, който не само работи с физическия мозък, но може и да използва материала на душата, за да бъде толкова съзнателен в душата, колкото е обикновеният човек във физическото тяло, паметта се простира

по-далеч. Точно както несъвършеното животно все още не

притежава способността на развития лъв, но един ден ще го притежава

, така и човекът, който все още няма способността да си спомня минали животи,

по-късно ще придобие тази способност.

В още по-висши сфери е трудно да се постигне прозрение за връзката между причина и следствие на духовно ниво. Това е възможно само в менталния свят, когато човек е способен да мисли не само във физическото и астралното тяло, но и в чисто духовния живот. Тогава той е способен и да обясни защо се е случило всяко събитие. Тази сфера е толкова напреднала, че е необходимо значително търпение, за да се придобият качествата, които позволяват на човек да разбере причината и следствието в духовния живот. Тези, които

са съзнателни във физическия свят и живеят само в душата и духа, притежават само спомена за това, което им се е случило от раждането до смъртта. Тези, които са съзнателни в душата,

запазват известна степен на спомен за своето раждане. Но тези, които са съзнателни в духовния свят, възприемат

закона за причината и следствието в истинския му контекст.

Друго повдигнато възражение е
въпросът: Не води ли това до фатализъм?
Ако всичко е причинено от някаква причина, тогава
човекът е подвластен на
съдбата, постоянно си повтаряйки: Това е
моята карма и ние не можем да променим съдбата.

Това не е по-точно от това да се каже: „Не мога да помогна на ближния си и това ме прави толкова отчаян, когато не мога да му помогна; трябва да се отчаям от опитите да го направя по-добър, защото това е в неговата карма.“ Всеки, който дори бегло сравнява закона на живота със законите на природата и знае какво е закон, никога няма да стигне до такова погрешно разбиране на закона на кармата. Начинът, по който сярата, водата и кислородът се комбинират, за да образуват сярна киселина, е подчинен на неизменен закон на природата. Ако действам против закона, присъщ на свойствата на трите вещества, никога няма да произведа сярна киселина. Включени са моите лични действия. В моята свобода е да комбинирам веществата. Въпреки че законът е абсолютен, той може да бъде приведен в действие чрез моите свободни действия. Същото важи и за закона на кармата. Действие, което съм извършил в минали животи, неизбежно води до своя ефект в този живот. Но аз съм свободен да противодействам на ефекта, да създам друго действие, което по закономерен начин отменя всички вредни последици от предишното действие. Точно както, според един неизменен закон, нажежена сфера, поставена върху маса, ще я изгори, така и аз мога да охладя сферата и след това да я поставя върху масата. Тя вече няма да изгори масата.

И в двата случая съм действал съгласно закона. Действие в миналото ме определя да извърша действие; ефектът от действието ми в минал живот не може да бъде елиминиран, но мога да извърша друго

действие

и също толкова закономерно да трансформирам вредния
ефект

в полезен, само че всичко това
се управлява от законите на духовната причина и
следствие.

Случва се. Законът за кармата може да се сравни с това, което

имам в една счетоводна книга. Отляво и отдясно имаме специфични числа. Ако съберем левия и десния запис и след това ги извадим, получаваме паричния баланс. Това е неизменен закон. В зависимост от това как

са минали предишните ми транзакции, паричният баланс ще бъде добър или лош. Но колкото и категоричен да

е този закон, аз все още мога да добавям нови транзакции и целият баланс се променя също толкова закономерно,

както се е променил преди. Аз съм причинен от кармата по много специфичен начин, но във всеки един

момент счетоводната книга на живота ми може да бъде променена от нови записи. Ако искам да добавя нов запис, първо трябва да събера двете страни,

за да видя дали имам паричен баланс или дълг. Същото е и с преживяванията в

счетоводната книга на живота. Те са интегрирани в живота. Всеки, който

може да види как е причинен животът му, може също да си каже: сметката ми се затваря, независимо дали активно или пасивно, и

трябва да добавя това или онова действие, за да компенсирам лошото в живота си, за да се освободя постепенно от това, което съм натрупал като

моя карма.

Това е, което виждаме като великата цел на човешкия живот: да бъдем освободени от кармата, която някога е била причинена

. Намирането на правилния баланс за сметките на живота е в ръцете на всеки един човек.

Това ни дава двата велики закона: закона

за душевния живот и закона за духовния живот.
Въпросът възниква още днес: Какво се случва между
двата
живота, как действа духът между смъртта и
следващото раждане? Трябва да разгледаме човешката
съдба
в рамките на два живота и да искаме да разберем...

Трябва да преминем през етапите между смъртта и новия живот. Тогава ще видим какво вярата, знанието и религиозността могат да проникнат в западното познание. Великите закони говорят не само на сетивата, но и на духовното и на душата, така че човечеството да разбере как да говори за причина и следствие не само във физическия свят, но и в духовния живот ; защото това, което великите умове са казали, ще се изпълни; ще стане ясно, че ние само частично разбираме света, ако приемаме само това, което чуваме, виждаме и докосваме. За да разберем напълно света, трябва да се издигнем и да изследваме законите, които съставляват цялото човешко възприятие, за да научим откъде идва човечеството и в какво бъдеще се е насочило.

Тези закони трябва да се търсят в духовния свят и тогава ще разберем твърдението *на Гьоте*, който е бил представител на теософията, и ще осъзнаем какво е имал предвид под него:

Загадъчен посред бял ден,
Природата не може да бъде лишена от воала си,
И това, което тя може да не разкрие на ума ти,
Не можеш да я принудиш да направи това с лостове и
винтове.

Само когато човечеството надхвърли чисто личното , когато осъзнае превеса на индивидуалността, на висшето лично над личното, когато разбере как да стане безлично, как да живее безлично, как да позволи на безличното да надделее в себе си, тогава то си проправя път от култура, заплетена във външна форма, към жизнена култура на бъдещето. Дори това да не е това, което теософията признава за свой най-висш идеал,

дори и да не е крайното етично следствие, което
извличаме
от теософията, то все пак е стъпка към идеала.

Човешките същества се учат да живеят само когато се фокусират не върху личното, а върху вечното и нетленното

. Това вечно и нетленно, Будхи, семето на мъдростта, което почива в душата, е това, което трябва да замени обикновената интелектуална култура. Има много доказателства, че теософията е права в този си възглед за бъдещето на човешкото развитие.

Най-важното обаче е, че силите в самия живот се утвърждават, сили, които трябва да бъдат истински схванати и

разбрани, за да се изпълним с техния идеал. Това е величието на *Толстой*: че той иска да издигне човечеството от

тесните рамки на неговите мисли и да задълбочи неговата духовност; че не иска да му покаже идеалите на нашия материален свят, не на нашия някак си структуриран социален живот, а идеалите, които могат да извираят само от душата. Ако сме истински теософи, тогава ще разпознаем силите, действащи в световната еволюция;

тогава няма да останем слепи и глухи за теософския смисъл, който блести в нашето настояще, а по-скоро ще разпознаем тези сили, за които теософията обикновено говори пророчески. Това трябва да е самата характеристика на един теософ: да преодолява тъмнината и грешките, да се учи да оценява и разбира живота и света по правилния начин. Теософ, който се отдръпва, който стои студено и дистанцирано към живота, би бил лош теософ, независимо колко много проповядва за теософските догми.

Такива теософи, които ни водят от сетивния свят нагоре към висшите светове,

които самите те гледат
в свръхсетивните светове, би трябвало
да ни учат и от другата страна как можем да живеем на
нашия физически

Планът е да наблюдаваме свръхсетивното и да не се губим

в сетивното. Изследваме причините, които идват от духовната сфера, за да разберем напълно сетивното, което е следствие от духовното.

Не можем да разберем сетивното, ако останем в него, защото причините за сетивния живот идват от духовното. Теософията се стреми да ни направи ясновидци в сетивното. Ето защо говори за „древна мъдрост“. Тя иска да ни отвори за духовното. Исква да преобрази човечеството, така че то да може ясновидски да вижда във висшите, свръхсетивни мистерии на съществуването. Но това не бива да се купува с цената на невежеството за това, което е непосредствено около нас. Такъв човек би бил лош ясновидец,

сляп и глух за случващото се в сетивния свят, за това, което съвременниците му са способни да постигнат в непосредственото си обкръжение.

И освен това, той би бил лош ясновидец, ако не е в състояние да разпознае в една личност това, което води

хората в нашето време към свръхестественото. Каква полза би ни донесло да станем ясновидци, ако не сме способни да разпознаем какво се крие непосредствено пред нас като следващата ни задача !

Отговаряне на въпроси

Въпрос: Каква е връзката между животните, както като индивиди, така и като група, и хората?

Животното като вид е това, което е човечеството. Животното като вид не е обект на прераждане, нито пък отделното животно. Видът лъв, например, постепенно ще се индивидуализира и във връзка с висши същества ще премине през фази на развитие в бъдеще, които можем да усетим, но не можем да наречем човекоподобни, защото те няма да приличат на това, което човечеството е днес, и най-малко на това, което човечеството ще бъде тогава. Прочетете „Чудесата на живота“ на Хекел за момента във времето, когато животът за първи път се е появил на Земята. Следователно животните не могат да станат хора. Отделното животно, във всеки случай, никога не може да стане човек.

Въпрос: Има ли молитвата някаква легитимност според теософските принципи?

Молитвата е присъствала във всички епохи на развитие. За първите християни тя не е била просто средство за съединяване на човека с неговия Бог. Именно чувството, което *Толстой описва* като проникващо в човешката душа, е това, което молитвата е предназначена да предизвика у християните. Колкото по-висши са нещата, за които човек се моли, толкова по-добре. Молитвата за външни неща не е в съответствие с духа на ранното християнство.

„Отче, не мой,“

„Но да бъде Твоята воля.“ Какво е волята на Отца в раннохристиянския смисъл? Тази воля, която представлява фундаменталния закон на цялото световно развитие. Искам моите постижения и желания да бъдат толкова съвършени, че да съответстват на смисъла на волята на Отца, тоест на духовния закон на света, че да не се отклоняват от великия духовен закон на света. Ако имам някаква молитва, чрез която търся произволна молба, произтичаща от моята ежедневна природа, от моите собствени желания, тогава молитвата не е в стила: „Не моята воля, а Твоята да бъде.“ Молитва в този стил обаче е налице, когато това, което се моли, не трябва да бъде привлечено към нас, когато нашата воля не трябва да надделее, а когато трябва да бъдем издигнати с нашата воля, когато се търси обожествяване, възкресение на душата в божественото, в християнското. Тъй като теософията търси само разбирането на всички религиозни деноминации, тя е съгласна с това. Само чрез липса на разбиране на собствената религия човек може да влезе в конфликт с теософията. Всеки, който е запознат с християнството и неговите методи – а молитвата е един от тези методи, защото е средство за единение с божествената вселенска душа – знае, че то не противоречи на теософията.

Въпрос: Какво мисли теософът за християнското кръщение?

Ако искаме да разберем правилно кръщението, трябва да се върнем към първоначалното му значение. Кръщението първоначално е представлявало една от първите стъпки, чрез които човек постепенно се издига

до висше познание
. В древните мистерии то е съществувало като така
нареченото водно изпитание
. То е принадлежало към церемониалния...

Тези действия са били свързани с постепенното издигане на хората до най-висшата мъдрост . Тези древни мистерии не са били нищо друго освен места за поклонение и училища за мъдрост. Кръщението е било първият тест за посвещение. То не е било просто външна форма, а е било свързано със специфични степени на разбиране

. Кръщаваният е трябвало да е култивирал определени добродетели

; след това се е давало кръщение. Преди всичко, от кръщаваните в древните мистериини религии се е изисквало да са придобили в живота това, което се нарича твърда самоувереност, способността винаги да разчитат на себе си. Тази черта на характера е била свързана с факта, че в по-дълбоките мистериини религии Царството Божие се е търсело в индивида и че само онези , които са намерили посока и цел в себе си, които следователно са могли да се доверят на себе си, са получавали членство във висшата общност. За тези хора вътрешната трансформация е била ключовият камък на учебната програма.

Такъв е бил случаят с Мистерииите. След това дойде християнството и представи това, което се е преподавало в Мистерииите, като истина за цялото човечество. Много важен мистичен факт е, че сега не само посветените в Мистерииите могат да бъдат спасени, но и тези, които просто вярват. С това кръщението се превърна в така нареченото тайнство на Църквата. Това кръщение е продължение на древна церемониална практика, водното изпитание в Мистерииите. Тук е моментът, в който трябва да вярваме в духовното знание, иначе не можем да

продължим

. Действията, извършвани по време на включването в общността, са такива, че с тях е свързано нещо духовно, нещо, което не е просто външна формалност.

То не е нещо само по себе си, а нещо, свързано с целия духовен живот на общността, така че – от духовна гледна точка – нещо действително се случва с човека, който се кръщава. За някой, който е материалист, това е доста фантастично. Но за някой, който знае нещо за висшите планове на съществуване, това също е факт. Много вътрешна духовност е изгубена под външната форма. Но не бива да забравяме, ако искаме да схванем такъв акт, че не бива да го свеждаме до настоящия си материалистичен миоглед.

ТЕОСОФИЯ И ДАРВИН

Берлин, 27 октомври 1904 г.

В наши дни откриваме две важни културни течения . *Дарвин* представлява такова, което вече е преминало своя връх, докато *Толстой* *представлява* друго културно течение, което едва сега започва.

Много от нашите съвременници, които се борят с въпроси, свързани с името на Дарвин, сякаш *вярват*, че дарвинизмът *представлява* откритие на крайната истина; че всичко, което се е смятало преди, е било изместено и че тези новооткрити истини *представяват* нещо , което трябва да е вярно и за далечното бъдеще. Много хора

не успяват да схванат, че човешките мнения са по своята същност променливи. Те нямат представа, че най-важната концепция, която откриваме в дарвинизма – концепцията за еволюцията – е приложима

както *за* интелектуалния , така и за физическия живот и че преди всичко самите човешки мнения и знания са подвластни на еволюцията. Само когато искате да разгледате по-дълъг период от развитието на човешкия ум, ще ви стане ясно, че истините , прозренията и възгледите на дадена епоха са се развили от по-ранни перспективи , са станали различни и ще станат отново различни в бъдеще.

Теософията не би изпълнила добре целта си, ако

Тя не би приложила точно тази концепция за развитие към

великите явления на живота, особено към духовния живот .
Затова нека днес разгледаме, не от тясно ограничената перспектива на съвременен индивид

, а от по-висша гледна точка , какво се свързва с името Дарвин. Ще трябва обаче да се върнем доста назад във времето , защото никой не може да разбере тези явления, ако се разглеждат изолирано, ако не се разглеждат във връзка с други, подобни явления . Теософията ни позволява да поставим тези явления в съответните им по-широки контексти . Теософията разглежда развитието на човешкия дух, развитието на този дух в различните форми на съществуване, както се запознахме с тях в последните лекции

. Този човешки дух, това човешко същество, каквото е днес и каквото

е било в продължение на хилядолетия, не е нещо завършено, не е нещо цялостно . В хилядолетия и дори по-далечни времена той вече няма да бъде това, което е днес. За да разберем как той се позиционира в света днес и първоначално вижда ролята си в него, трябва да подчертаем характерните черти, които откриваме в този съвременен индивид. За да направим това обаче, трябва донякъде да разширим перспективата си, като не надценяваме определени концепции и идеи, които поддържа

.

В частност, има една концепция, която човечеството днес

силно надценява: концепцията за съзнателна човешка дейност, както в момента разбираме съзнанието. Винаги, когато човечеството разглежда изкуството, технологиите и други подобни,

които произлизат от самото него,
то в известен смисъл използва концепцията за съзнателно
творчество.

на съзнателна мисъл на заден план. Той остава напълно несъзнателен,

че около него в света има артистични и технически дейности, поне толкова важни, колкото и човешките, но които се различават от човешките по това, че хората извършват това, което правят, несъзнателно; защото хората са активни в света чрез мисъл. Всичко, което хората предприемат, в крайна сметка е реализирана човешка мисъл. Като мисъл, къщата първо съществува в ума на майстора-строител

и когато е завършена, тя е мисъл, превърната в материал. Но ние откриваме такива материализирани мисли и другаде по света. Просто помислете, без предразсъдъци – не през призмата на съвременния мироглед

– за движението на звездите в тяхната редовност и ще откриете, че конструкцията на вселената се основава на универсална мисъл, точно както е и конструкцията на къща. Как би могъл човек, като астроном, да наложи тази структура на вселената на математически и други закони, как би могъл да открие законите на структурата на вселената, ако тези закони, които той схваща интелектуално, не се съдържат преди всичко в самата структура на тази вселена

? Или, за да вземем друг пример, разгледайте структурите, построени от добре познатото животно – бобъра

. Те са толкова гениални, толкова математически правилни, че инженерът, който ги изучава, трябва да си каже: Ако му бъде дадена задачата да построи най-ефективната структура при дадените условия, той не би могъл, като вземе предвид наклона на реката и изискванията на начина на живот на бобъра, да създаде нещо по-ефективно, нещо по-съвършено.

Можете да наблюдавате цялата природа по този начин
, ако само
я наблюдавате безпристрастно, и ще видите навсякъде, че
това, което...

Това, което човек съзнателно постига в мисълта, превръща в реалност, е навсякъде около нас и това, което е около нас, е пронизано от мисли.

да наричаме това, което едно животно извършва, инстинктивна дейност. Следователно бихме нарекли и сложното равение на бобър, мравка или пчела инстинктивна дейност. Стигаме обаче до разбирането, че човешката дейност се различава от тази дейност, случваща се около нас, само по това, че хората са наясно със законите, управляващи тяхната дейност, че притежават познания за тях. И точно това ние определяме като инстинктивна дейност, която е налична в същество, което няма съзнание за законите, според които действа. Ако разгледате две същества, далеч едно от друго в своето развитие по този начин, като например хората в тяхната съзнателна дейност и например бобъра или мравката, ще бъдете поразени от голямата разлика между човешката съзнателна интелектуална дейност и несъзнателната, инстинктивна дейност на едно относително несъвършено животно. Между тези две дейности има безброй степени. От тези степени можем да опишем и онези, през които човечеството е преминало в една праистория, която, макар и дълга, все пак е била кратка в сравнение с необятните простори на Вселената. В по-нататъшния ход на тези лекции ще бъдем отведени до един по-ранен, много по-ранен етап от човешката културна дейност – днес мога само да загатна за него – ще бъдем отведени до човешките предци на отдавна отминала епоха, до така наречените атланти, чиято култура

отдавна е загинала и чиито потомци са създателите на културата на сегашната ни човешка раса. Ако сега разгледаме интелектуалната дейност, цялата природа на човечеството –

Ако наблюдавахме дейността на тези атланти, нашите предшественици преди много хилядолетия, в околната среда и за да видим по какъв начин теософският мироглед стига до разбирането на духовната дейност на тези предци, тогава щеше да ни стане ясно, че макар тяхната дейност да не е толкова далеч от нашата настояща интелектуална дейност, колкото дейността на животните, нашите атлантски предци въпреки това са били коренно различни от нашите съвременници. Тези атлантски предци в никакъв случай не са били неспособни да строят велики сгради, нито пък са били неспособни да овладеят природата; но тяхната дейност е била по-инстинктивна от напълно съзнателната дейност на днешното човечество. Тя не е била толкова инстинктивна, колкото тази на животните, но по-инстинктивна от тази на днешното интелектуално човечество.

Историята на древен Вавилон и Асирия ни разказва за изкусно построени сгради, а съвременните архитекти, които изучават тези структури, ни уверяват, че начинът, по който са били постигнати тези човешки творения, е бил толкова изключителен, че съзнателната дейност на днешния архитект все още не е достатъчно напреднала, за да постигне това, на което човечеството е било способно на относително несъзнателни нива тогава. Не е нужно да се обиждате от думата „инстинктивно“. Има само малка разлика между съвременния човешки ум и този от миналото. Ако проследим назад дейностите,

върху които — казано по-популярно — хората имат по-голям контрол, повече в чувството и интуицията си, дейности, които извършваме по-механично, а не чрез съзнателно планиране, ще стигнем до нашите атлантски предци, които са действали инстинктивно в много по-голяма степен, отколкото е било във времената, които познаваме днес.

да проследим човешката интелектуална дейност до време, когато интелектуалната дейност все още не е била налице в степенята, в която е днес, всъщност, в началото на Атлантската епоха тя изобщо не е била налице . От друга страна , трябва също да признаем, че човечеството ще развие съвсем различни интелектуални способности в бъдеще от сегашния си интелект. Следователно, нашият настоящ интелект, който е най-определящата и характерна черта на съвременното човечество , не е нещо вечно или дори непроменливо, а по-скоро нещо, което е в процес на развитие. Той е възникнал и ще еволюира в други, по-висши форми.

Каква е тогава дейността на този интелект? Вече посочихме това. Тя се състои във факта, че човекът все повече преодолява чисто инстинктивния аспект на своята дейност и ясно разбира законите, които прилага във външния живот, а също така ясно разбира законите, които са се проявили в природата. Но ако самият този интелект е в процес на развитие, тогава той очевидно е преминал през различни етапи на развитие ; той е напреднал от относително несвършени етапи към по-висок етап в настоящето и ще се издигне до още други в бъдеще.

Поглеждайки назад към атлантските предци, виждаме как интелектът се появява първо в зараждащата се светлина, след това се развива до връхна точка , само за да бъде заменен в бъдеще от по-висша духовна дейност . Този интелект не може да се развие наведнъж. Той трябва,

така да се каже, да изпълни задачата си стъпка по стъпка. Той трябва да преминава от етап на етап, ако иска да познае законите, които...

в нашата природа и което той самият осъзнава. Това може да се случи само на последователни етапи. Каква е целта на този интелект? Той е да разбира нещата около себе си, да знае за тях. Той е да ги пресъздаде в себе си, да пресъздаде концептуално това, което е там в реалността. Той трябва да придобие това знание постепенно. Но това знание трябва

да съответства на външните неща. Външните неща обаче са

многообразни. Нещата, които можем да наблюдаваме в света, са ум, душа и външна физическа реалност

Интелектът, в своето развитие в душата, не се е появил внезапно, за да схване тази външна природа в цялото ѝ многообразие.

Човечеството е трябвало да завладее различните аспекти на реалността

– духовния, умствения и физическия – стъпка по стъпка. И

можем да наблюдаваме, по много интересен начин, как ги е завладяло. Човечеството е неспособно да разбере нещата в света, преди да ги е усвоило в уединението на собственото си отражение.

Човечеството никога не би могло да разбере елипсата като пътя на звездите, ако първо не е усвоило в уединение законите на елипсите, техните форми. След като концепцията е била открита вътре в себе си, то

вижда същата концепция реализирана и във външния свят. Едва когато

човечеството е създадо знание в себе си, може да го намери материализирано във външния свят. Сега трябва

да сме наясно, че това се е случвало на най-разнообразните етапи от интелектуалното развитие през цялата еволюция на нашата човешка раса. Човешкият ум първо е трябвало да формира своя собствена концепция за образа, който може да види във външния свят, за да може след това да разбере какво се вижда във външния свят. Първо,

Човешките същества обикновено разбират какво живее в самите тях. Това е духът, душата. Едва постепенно те стигат до понятия за това, което ги заобикаля. Можете да наблюдавате това у всяко дете. Детето не развива първо понятие за неживата природа, а за душата. То удря масата, в която се е блъснало, защото я смята за същата като себе си. Същото е и в културното развитие. В културното развитие наблюдаваме епоха, която изследователите са нарекли анимизъм. В цялата природа хората са виждали живи същества; във всеки камък, във всяка скала, във всеки извор са виждали нещо живо, защото самите те са били живи и са могли да формират понятието за живото отвътре. По подобен начин по-ранните човешки раси първо са придобили понятието за дух, след това за духовно живо и едва накрая са придобили понятието за външното, механичното и безжизненото.

Ако погледнем назад към времето, което можем да проследим исторически, към времето на древна Индия с нейните Веди и философия Веданта, и изучим тези древни светогледи, ще открием, че хората са имали представа за духовното в най-обхватния смисъл. Концепцията за духа е жива в тези древни, чудни документи. Но това, което древните народи не са могли да направят, е да схванат индивидуалния дух, конкретния дух. Те са имали грандиозна представа за всеобхватния световен дух и неговите различни трансформации в света, но да се вгледат в индивидуалната човешка душа, за

да се схване духът на човешката душа, все още не е било възможно в този ранен период. Те не са имали представа за психология в нашия смисъл, за това, което днес се нарича духовна доктрина, но което само един ден ще се превърне в истинска духовна доктрина. Те са мислили за духа, но...

Те не са разбирали индивидуалния дух. Ако проследим началото

на духовното развитие до началото на гръцката цивилизация

, ще открием, че по това време дори онези, които са се наричали философи, са прилагали концепцията за душата към целия свят. За тях всичко е одушевено. Но когато става въпрос за разбиране на индивидуалната душа, разбирането им се проваля

Първо, тогава човекът формира общото понятие за дух и общото понятие за душа. Но едва по-късно той подхожда към тези понятия с интелекта си, за да ги разбере в отделното същество. През цялото Средновековие можем да наблюдаваме, че човекът все още не е проникнал в индивидуалния дух. Бих искал да спомена само *Джорджо Бруно* тук. Който изучава философията на този водещ ум, открива, че притежава всеобхватна концепция за космически живот, концепция

за живот в най-висшия му смисъл. Целият свят е живот за него; той вижда живот във всеки камък, във всяка звезда.

Всяка отделна част от вселената е член, орган на вселената. Той гледа на звездите като на същества, които трябва да бъдат оживени. И той последователно разглежда и отделното човешко същество в този смисъл. В живота човешко същество той вижда само един етап от последователността на универсалния човешки духовен живот. Той нарича човешкото същество, което

стои физически пред нас, дух, разпръснат в пространството,

живот, разпръснат в пространството. И той схваща смъртта като

нищо друго освен свиване на живота в

една единствена точка. Разширяването и свиването са за него проявления на живота и смъртта. Животът е вечен. Животът, който ни се явява във физическия свят, е живот, разширен в пространството; животът, който не се явява във физическия свят, е свит живот. По този начин животът непрекъснато се променя чрез разширяване-

Разширяване и свиване. Освен тези две характеристики , чрез които Джордано Бруно демонстрира всеобхватната си концепция за живота, бих могъл да спомена и концепцията за небето, концепция, която науката все още не е напълно схванала, но в която човек би трябвало да се изучи, да се потопи, за да се върне към всеобхватната концепция за небето . Обаче това, което все още не е било възможно за Джордано Бруно, е било да разбере отделното живо същество, уникалната цялост. Възможността за разбиране на тези отделни живи същества обаче се е развивала именно през този период. Едва тогава хората започват да изясняват процесите в човешкото тяло за интелекта, започват да разбират как кръвта тече в тялото, как протичат дейностите на тялото. Това, което днес наричаме физиология, едва тогава започва да приема осезаема форма . Ако вземете предвид естествените учени от онова време, като

Парацелз, ще видите, че им е липсвала определена концепция; Развитието на човешкото култура по това време все още не е създадо концепцията, която доминира в нашия светоглед днес: концепцията за механизъм . Концепцията за механизъм е тази, която е схваната последна. Хората са последните, които разбират какво е машина. Едва след Джордано Бруно и Парацелз научната мисъл започва да развива концепцията за машината, концепцията за механичното.

Така видяхме как с течение на времето човешкото интелектуално развитие последователно е усвоявало понятията за ум, душа, живот и механизъм. Сега, в нашето расово развитие, се случва обратното.

След като човешкото развитие
е усвоило тези понятия, то ги е приложило към самите
външни неща и
първата епоха в това отношение е прилагането на

Концепцията за машината се прилага към околната реалност.

Целта е не само да се разбере самата машина, но и да се приложи концепцията за машината към отделното същество. Прилагането на концепцията за машинна дейност

е отличителен белег на епоха, която е приключила само преди няколко века. 17-ти век принадлежи

към тази епоха. Ако се върнем назад към това време, ще открием философа *Декарт*. Той прилага концепцията за

механизъм към животинския свят. Той не прави разлика между животни и неодушевени предмети, а разглежда целия животински и растителен свят като същества,

подобни на автомати, като същества, напълно погълнати от чиста механична дейност. Това произтича от нищо друго освен от факта, че човечеството е стигнало дотам, че да схване концепцията за механичното, но все още не е разбирало как да прилага понятията за душа и дух към отделното същество, а е разбирало само как да прилага концепцията

за механичното към природата. Така човечеството е виждало, така да се каже, през растенията, животните и човешката душа. Следователно, то не е могло да схване нищо. То не е било в състояние да възприеме нищо по-висше в растенията, животните и хората. И във външната си форма всяко същество е механично. Всяко същество на физически план е механично. Това най-ниско ниво е това, което интелектът схваща първо. Той схваща физическото тяло на различните неща в света и, както е естествено, първоначално го разбира като чисто физическа, механична дейност. Това е била епохата на механичното разбиране на света и едновременно с това епохата на неразпознаване на нещо

по-висше в света.
Тази епоха се простира и до нашето време. Виждаме
как хората днес се стремят
да приложат понятието за механично към външния свят;
виждаме
как Декарт механично е дефинирал растенията,
животните и хората.

Това е разбираемо, защото дори човешкото физическо тяло е механично. Оттук и твърдението, че хората са просто машини.

След това дойдоха великите откриватели и великата технологична

дейност на механичния свят, на индустрията. Виждаме как разумът и механичната концепция празнуват своите най-висши триумфи. Тя прониква дори до отделните живи същества и ги разбира в техния физически и технически контекст. Това, което все още не беше възможно през 18 век - да се разбере механичното съвместно съществуване на животни и растения - беше постигнато през 19 век. Същественото не е самото развитие, а по-скоро, че съществува родство между съществата. Развитието не е определящата характеристика на дарвинизма; защото теория за развитието винаги е съществувала. Можете да я проследите до *Аристотел*, дори до философията на Веданта, а също и до *Гьоте*; навсякъде ще откриете, че теорията за развитието е присъствала през цялото време. Дори в съвременния научен смисъл, теория за развитието,

ламаркизъм, вече съществува в началото на 19 век. Теорията на *Ламарк* със сигурност разглежда животинския свят като възходящ от несъвършеното към съвършеното, кулминиращо във физическия човек. Но по това време ламаркизмът все още не можеше да спечели популярност. Ламарк не беше разбран. Едва в средата на 19-ти век то е било готово да разбере теорията на еволюцията по механичен начин. По това време опитът от външния физически живот е напреднал достатъчно, за да позволи изграждането на тази забележителна структура, която Дарвин е издигнал, чрез която той не е направил нищо

друго, освен
механично да конструира това, което ни заобикаля;
той е уловил с механични термини това, което
е около нас.

Следващата стъпка беше човечеството, поне като хипотеза , да схване идеята за физическото родство на материалните хора с други материални организми. Това беше последната част, ключовият камък в сградата. И ще разберем значението на този ключов камък, когато обсъдим философията на Ернст Хекел .

Ако приложим концепцията за еволюцията към самото човечество, ще открием, че е разбираемо, че етап от развитието на интелектуалния човек трябва да бъде завладяването на интелектуалната мисъл. Дарвинизмът завладява тази сфера на света чрез чисто външни причини, чрез закона за борбата за съществуване

. Следователно той представлява необходима фаза на развитие в човешката култура и от необходимостта от неговото възникване ще разберем необходимостта от неговото преодоляване. Това ни дава по-широката

перспектива, която ни позволява да разберем дарвинизма като фаза в научното развитие. Че дарвинизмът разглежда света, фактите, такива, каквито са в действителност - само някой пристрастен може да каже това.

Фактите са известни; те винаги са били там. Само начинът на мислене е различен. Ако прочетете есето на Гьоте „История на моите ботанически изследвания“,

ще намерите почти дословно това, което Дарвин описва по свой начин. Ще намерите много и в „Метаморфоза на растенията“ на Гьоте . Гьоте основава една далеч по-висша, много по-всеобхватна теория

за живота върху същите факти, теория, от която
съвременната наука
в крайна сметка ще замени нещо по-висше от дарвинизма.
Това
е учението на Гьоте за взаимосвързаността на
организмите. Но точно както всяка фаза на развитие
трябва да бъде преминала през нея, така трябва да
се премине и през изучаването на

Дарвинизмът беше претърпян. Целият социален контекст

на средата на 19-ти век беше такъв, че едва чрез този контекст човечеството за първи път стана достатъчно зряло,

за да въведе механични концепции в животинското и растителното царство. Тази мощна идея след това се прояви в механичната борба за съществуване сред живите същества. Тя произлиза

от един много специфичен аспект на самия човешки живот.

Дарвин, в допълнение към своите наблюдения, основава всичко, което най-решително е повлияло на неговата теория, на ученията на *Малтус*. Именно тази доктрина относно

населението и производството на храна го кара да

установи външната борба за съществуване като принцип на съвършенството. Малтус

постулира закона, че човечеството се възпроизвежда по-бързо,

отколкото се увеличава капацитетът за набавяне на храна

. Производството на храна се увеличава бавно в аритметична прогресия, като 1-2-3-4- и така нататък, докато растежът на населението се случва в геометрична

прогресия, като 1-2-4-8-16- и така нататък. Ако случаят е такъв, тогава е естествено да възникне борба за съществуване, когато производството на храна се увеличава неравномерно спрямо

растежа на населението

. Това е мрачният така наречен Малтусиански закон. Докато Малтус, през първата половина на 19-ти век, се е стремил да извлече само логически заключения от този закон — заключения,

които сочат към естеството на съвместното съществуване, към начин за насърчаване на културата, към начин за предлагане на по-добър живот на хората – Дарвин разсъждава : „Ако този закон управлява човешкия живот , тогава е още по-сигурно, че борбата за съществуване е навсякъде.“ Следователно, в дарвинизма най-ясно се вижда, че човек започва от себе си; това, което той...

Това, което наблюдава в себе си, той го прилага към
външната природа.

Чисто механичният закон за борбата на всички срещу
всички,

който се превръща в принцип за оформяне на живота
през 19 век

, се появява отново в дарвинистката
теория. Не искам да твърдя, че научните
изследвания отдавна са направили невъзможно
придържането към принципа на борбата за съществуване
, а само да подчертая, че прилагането на този
принцип не е необходимост.

Но трябва също да разберем, че
механичното разбиране на цялата среда
не е било предназначено да бъде всеобхватно или
крайно .

Има нещо повече в съществата от обикновен механизъм

. Видяхме как механизмът, външната
физическа форма, е само една част, само един от
елементите,

от които е съставен светът. Разбирайки
външните проявления, ние разбираме само
най-основната част от съществата, които съществуват
около нас

. Всяка фаза от човешкото културно развитие
има своята сянка; всяка фаза разкрива своите
радикализми

. Всеки, който е виждал ясно по време на
възхода на дарвинизма, би казал: Разбира се,
развитието на механичната мисъл трябва да
се случи; но тази мисъл все още не е достатъчна
, за да разбере живота, душата, духа в отделното
същество.

Първо трябва да се научим
да прилагаме концепцията на Бруно за всеобхватен
космически живот към отделното същество
пред нас; след това постепенно ще
можем да разберем света около нас в прозрачност, чак до
духа

. Днес сме стигнали само до точката, в която можем да прилагаме концепцията за механичното към отделните същества . В бъдеще трябва да успеем да приложим понятията за живот, душа и дух, на свой ред, към отделните същества.

да открие неговата същност. Ние от своя страна трябва да стигнем до точката, в която гледаме на растенията не само през очите на механично мислещия физиолог, но и с понятията на учения, издигащи се до по-висши етапи от живота. Трябва да се издигнем до понятията за душа и дух. Тези понятия вече са били схванати в предишни епохи; съвременното човечество трябва да се научи да ги прилага само. Това би била идеята на някой, който наистина разбира нещата.

Още една идея, друга причина, беше пречка. Това беше склонността лесно да се задоволяваме с механичните понятия за света и да вярваме, че с това, тоест от механична гледна точка, всичко е постигнато, че механизмът обяснява всичко. Тези умове със сигурност са съществували. Това беше времето, когато чисто материалното беше обявено за вселената, времето на *Бюхнер*, *Фогт*, а също и – по отношение на концептуалния свят, а не на изследванията – на Хекел. Това е другата крайност. Между тях бяха предпазливите умове, които, макар и неспособни да се издигнат до по-висше разбиране на светските неща, въпреки това имаха смътното усещане, че са схванали само част, притежават само част. Това са предпазливите изследователи, които бяха схванали истинската същност; които си казваха, че се намират на етап, в който все още не могат да изследват всичко, и които

смирено почитаха това, което не могат да изследват, като непознаваемо. За онези изследователи, които имаха правилната интуиция, би трябвало да последва усещането, че зад това, което са открили, се крие нещо непознато, срещу което

не са призовани да се намесват с механичното си мислене.

Сега нека попитаме кои изследователи са мислили по този начин и ще открием един, който принадлежи към тази епоха, който пише: „Вярвам, че всички органични-

Те виждат съществата, които някога са живели на тази земя, като произлезли от първична форма, в която животът е бил вдъхнат от Създателя.“ Това е предпазлив изследовател, изследовател, който разбира външния свят механично, но не може да проникне до схващането на живота и духа; той остава с идеята за Създател и Го почита със смирение. Същият този изследовател може да бъде цитиран и в контраст с радикалите, появили се след дарвинизма. В края на краищата, някои също са се опитвали да обяснят езика механично. В книгата си „Чудесата на живота“ Хекел изисква да се разбере как целият език възниква от механичния принцип. Другият изследовател, споменат по-горе, обаче казва: „Езикът е онази чудна интелектуална машина, която прикрепя специфични знаци към всякакви неща и свойства и поражда нишки на мисли, които никога не биха възникнали от просто сетивни впечатления, а ако бяха, не биха могли да бъдат доразвити.“ Този предпазлив изследовател продължава, казвайки: Това, което възниква механично, не прониква до нивото на езика; Трябва да се остави на бъдещите времена да разберат това. – Тук отново се появява чувство на благоговение към непостижимото. И същият изследовател го заявява ясно: „Всемогъщ и всезнаещ създател нарежда всичко и предвижда всяко събитие.“ – Ето ви изследовател, който принадлежи към епохата на завладяването на света чрез механична мисъл и който намира правилната перспектива за нещата и съществата в света; който смирено преследва това, което може да преследва, и посочва

бъдещата епоха на развитие, сочейки по такъв начин, че
да каже:

Ето една граница за мен.

Това, което този изследовател
е изразил от собствените си чувства, е гледната точка,
която заема теософът.

Теософията трябва да заеме различна позиция по отношение на Дарвиновата еволюционна теория . Тя ни показва грандиозния обзор на развитието на нашата раса; тя ни показва, че дарвинизмът е само фаза, която ще доведе до концепцията за живота, до приложението на концепциите за душата и духа. Точно както

днес имаме механична наука, така и в бъдеще ще имаме наука за живота, наука за душата и наука за духа. Това е перспективата, която теософията открива; и тя не цели нищо друго освен да предвиди какво трябва да донесе бъдещето на човечеството. Тя иска да покаже накъде отиваме и трябва да се подчертае, че този теософски възглед съвпада точно с

онези предпазливи изследователи, които са намерили правилната перспектива чрез собствените си усилия. Защото тези думи

не идват от някакъв неясен дарвинист, който не е могъл да се освободи от традиционните предразсъдъци — който

е искал да свърже религиозните предразсъдъци с нашия дарвинизъм — а от някой, в чиято компетентност няма да се съмнявате: те идват от самия Чарлз Дарвин!

ТЕОСОФИЯ И ТОЛСТОЙ

Берлин, 3 ноември 1904 г.

Двете понятия, които
трябва да ни водят през лабиринта от светски явления, са
живот и форма.

Животът

постоянно се променя в хиляди и хиляди форми . Този
живот се изразява в
най-разнообразните си проявления. Той би бил без
никакво

външно откровение, без възможност да
се представи в света, ако не се появяваше във все нови
форми. Формата е откровението на
живота. Но всичко би изчезнало в твърдостта на формата
, целият живот би бил загубен, ако формата
не се обновяваше непрекъснато в живота, ако
не се превръщаше многократно и отново в семе, за да
създаде нови форми от старите. Семето на
растението се превръща в напълно развита форма на
растението и това
растение от своя страна трябва да стане семе и
да даде съществуване на нова форма. Така е навсякъде в
природата и точно така е в духовния живот на
човечеството. В

духовния живот на човечеството и на човечеството
също

формите се променят и животът се поддържа чрез най-
разнообразните

форми. Животът обаче би застоял,
ако формите не се обновяваха постоянно, ако
нов живот не поникваше от старите форми.
Точно както епохите се менят в хода на човешката
история, така

виждаме и животът в тези епохи да се променя в най-
разнообразни форми през цялата история

. В лекцията на тема „Теософията

и Дарвин“ видяхме многообразните форми, в които протича животът.

Културите на човечеството и това, което наричаме история,

са се изразили оттогава. Виждали сме някои от тези форми

в древната ведическа култура на Индия. Виждали сме

тази промяна на формите през древноперсийската култура,

след това през халдейско-вавилонско-асирийско-египетската култура,

след това гръко-римската култура и накрая през християнската

култура чак до нашето време. Именно това е

важно за духовното развитие на нашето време: че един споделен живот все повече

се излива навън във форми и нашата епоха наистина може

да се нарече епоха на формите, епоха, в която

човечеството е научено във всяко отношение

да се изразява чрез форма.

Накъдето и да погледнем, виждаме господството на формата.

Дарвин предоставя най-блестящия пример. Какво

е изследвал и завещал *Дарвин* на човечеството в своите

учения? Произходът и трансформацията на

животинските и растителните видове в борбата за

съществуване. Това е

доказателство, че нашата наука

е фокусирана върху външната форма. И какво е имал

да обясни *Дарвин*, от всички хора, и да обясни, и да

обясни толкова открито? Показави

как той подчертаваше, че

растенията и животните се изразяват в най-разнообразни

форми, но че

според него съществуват оригинални форми, в които

животът

е бил вдъхнат от създател, оформящ света. Това е

твърдението на самия *Дарвин*.

Погледът на *Дарвин* е насочен към развитието на

формите, към

развитието на външната форма и

самият той чувства невъзможността да проникне в това, което
оживява тези форми. Той приема този живот за даденост;
не иска да обясни този живот. Той дори не го поглежда
; по-скоро за него единственият въпрос е как
животът се оформя.

Нека разгледаме живота в друга сфера, сферата на изкуството. Искам да говоря само за една характерна черта на нашия художествен живот, но искам да я осветля в най-радикалната ѝ форма именно в това отношение. Какво не направи крилатата фраза „натурализъм“, особено през седемдесетте и осемдесетте години?

- Не е било казано в лош смисъл – просто се вдига прах!

И тази модна дума, натурализъм, перфектно отразява характера на нашето време. Този натурализъм е най-радикално изразен от французина *Зола*. Колко силно изобразява той човешкия живот! Но погледът му не е насочен към самия човешки живот, а по-скоро към формите,

в които той се изразява. Как се изразява в мини, във фабрики, в градски квартали, където човечеството загива чрез безнравственост и т.н.

- описва всички тези различни проявления на живота и по същество всички натуралисти описват едно и също нещо

. Те не се фокусират върху самия живот, а само върху формите, в които той намира израз.

Помислете за нашите социолози, които би трябвало да предоставят данните за това как животът е бил оформен и как

трябва да бъде оформен в бъдеще. Лозунгът на материалистическата

концепция за историята и историческия материализъм е породил много дискусии.

Но как социолозите гледат на въпроса? Те не гледат на човешката

душа, не на вътрешните механизми на човешкия дух; те

гледат на външния живот, такъв какъвто се проявява в нашия

икономически живот, как търговията и индустрията процъфтяват в този или онзи регион и как хората трябва да живеят

като следствие от това външно оформяне на живота.

Ето

как социолозите гледат на живота. Те казват:

Какво ни интересува етиката и идеята за морал!

Създайте по-добри външни форми за хората, по-добри...

Когато външните условия на живот се подобряват, моралът и начинът на живот естествено се повишават. Всъщност, под формата на марксизъм, съвременната социология твърди, че не идеалните сили в човешкия живот са най-важни, а по-скоро външните форми на икономически живот.

Всичко това ви показва, че сме стигнали до фаза на развитие, в която погледът на хората е насочен предимно към формата на външно съществуване. Ако се замислите за най-великия поет на нашето време, *Ибсен*, ще видите именно в неговото творчество как погледът му е насочен към тази форма на съществуване и как, тъй като е едновременно изпълнен с най-топлото чувство

към живота на душата, към свободния живот, той, така да се каже, е докаран до отчаяние от начина, по който тези форми са се развили. . Такъв е случаят с Хенрик Ибсен. Той е този, който ни представя живота в

най-разнообразните му форми, който ни показва как животът, в своята форма, винаги събужда противоречия, как

душите загиват и атрофират под натиска на жизнените форми. Символично е това забравяне на духовното и психическото, както той завършва

стихотворението си: „Когато ние, мъртвите, се събудим“.

Сякаш искаше да каже: Ние, съвременните хора от съвременната

култура, сме толкова напълно затворени във външния начин на живот, който толкова често сме овладявали... а когато се събудим, как ни се явява

образът на вътрешния живот в рамките на фиксираните социални и философски форми на Запада? - Това е основната тенденция в драмите на Ибсен, която е изразена и в неговия драматичен завет.

Това ни даде известна представа за официалната култура на Запада. Когато разглеждаме Дарви-

В низма видяхме как културата на формата е насочена към външния, механичен живот на природата и как нашата душа е впрегната в напълно очертани форми на живот и общество. Видяхме как това е постигнато бавно и постепенно, как нашата пета, арийска раса, произхождаща от духа на древната ведическа култура, която в резултат на прякото възприятие е схващала живота като одушевена, е преминала през персийска

, халдейско-вавилонско-египетска култура, след това през гръко-римска култура с нейния възглед, че цялата природа е одушевена. Сред гърците дори философите са схващали цялата природа като одушевена.

След това, през 16 век, идва *Джордано Бруно*, който все още намира живот в цялата природа, в цялата вселена, в целия голям звезден свят. След това, в още по-късни времена, животът постепенно се спуска до пълно преплитане с външната форма. Това е най-ниската точка. Не казвам това с пренебрежение, защото всяка гледна точка

е необходима. Това, което прави едно растение красиво, е

неговата външна форма, това, което произлиза от всяка зародишна структура. Нашият културен живот се е екстернализирал по множество начини, е достигнал най-разнообразна екстернализирана форма. Това трябва да е така. Теософията трябва да разбира това като безусловна необходимост.

Би било най-малко уместно теософите да критикуват. Точно както някога е била необходима култура, изпълнена с дух и живот, така е необходима и култура на формата за нашата епоха

. Култура на формата е възникнала в науката

, в дарвинизма; култура на формата в натурализма
; култура на формата в социологията.

В разгара на това размишление трябва да се спрем и
да се запитаме: Какво трябва да се случи в нашия
духовно-научен

смисъл – ще видим необходимото обръщане на

За да се върнем към човешкия дух в „Основни понятия на теософията“ – какво трябва да се случи тогава, когато формата е изразена? – Тя трябва да се обнови; нов, зародишен живот трябва отново да влезе във формата!

Всеки, който внимателно и безпристрастно разглежда съвременния на Зола *Толстой* – преди всичко художникът – от перспективата, която току-що очертах, ще открие, че в художника, наблюдателят на различните типове руски народ, като например войнишките

типове, типа воин, който той изобразява във „Война и мир“ и по-късно в „Ана Каренина“, преобладава съвсем различен фундаментален тон, отколкото в

западния натурализъм. Толстой търси нещо различно навсякъде. Той

може да изобрази войника, държавния служител, човека от всяка социална класа, човека в рамките на определен пол или раса – навсякъде търси душата, живата душа, която

се изразява

във всеки, макар и не по един и същи начин. Той представя простите, прави линии на душата – но на най-разнообразни нива

и в най-разнообразни форми на живот. Какво е животът в различните му форми, в безбройните му многообразия? Какво е този единствен живот? Това

преминава като фундаментален въпрос през произведенията на Толстой. И от тази точка той намира възможността

да разбере

живота дори там, където той сякаш се отрича, където този живот се слива със смъртта. Смъртта остава голямата препъни-камък за материалистическия мироглед. Как може някой, който приема само външния,

материален свят,
да разбере смъртта, как може най-накрая
да се примири с живота, след като смъртта
стои като порта в края на този живот, изпълвайки го с
тревога и ужас
? Дори като художник, Толстой вече е преодолявал...

Те надхвърлиха тази гледна точка на материализма. Още в новелата „Смъртта на Иван Илич“ можете да видите как художествено са надминати най-материалните неща, как в тази фигура на Иван се установява пълна хармония в най-съкровения му живот. Пред нас е болен човек, не болен по тяло, а болен по душа. Чуваме и виждаме във всички думи, които Толстой ни говори, че той не вярва, че в тялото живее душа, която няма нищо общо с тялото; по-скоро разбираме от думите му, че той намира израз на душата във физическия израз, че душата прави тялото болно, когато е болно, че душата е тази, която се излива през вените на тялото. От тази форма на художествено представяне виждаме как животът намира себе си. И там ни се изправя пред особена концепция за смъртта, не като теория, не като догма, а в чувство. Тази идея предлага възможността да разберем смъртта не като край, а като изливане на личността във вселената, като загуба в безкрайността и преоткриване във великия първичен дух на света. По този начин проблемът със смъртта е артистично решен по прекрасен начин. Смъртта се е превърнала в благословия в живота. Умиращият човек преживява метаморфозата от една форма на живот в друга.

Това беше Лев Толстой като артистичен съвременник на натуралистите: търсачът на живота, разпитващият загадката на живота в различните му форми. Беше неизбежно тази загадка на живота да се превърне и в център на неговата душа, на неговото мислене и чувство, както в научен, така и в религиозен

смисъл. Така той се стремеше да изследва тази загадка на живота
; така той търсеше не само формата, но и самия живот.

Навсякъде, където го е срещал. Затова той се е превърнал в пророк на нова ера, която трябва да преодолее нашата , ера, която, за разлика от сегашното състояние на естествената наука, отново ще усети и разпознае живота

. В цялата критика на Толстой към западната култура не виждаме нищо друго освен израз на духа, който представлява млад, свеж, детски живот , който иска да го влее в развиващото се човечество, който не може да се задоволи с култура, която, макар и зряла, дори презряла, е намерила израз във външната си форма. Това е контрастът между Толстой и западната култура. От тази гледна точка той критикува социалните структури и начин на живот на Запада – всъщност всичко. Това е гледната точка на неговата критика.

В дарвинизма видяхме, че западната наука е стигнала до разбирането на формите на живот , но че Дарвин се е обявил за неспособен да разбере каквото и да било за самия живот, което той предполага като факт. Цялата култура на Запада е изградена върху съзерцанието на формата: ние разглеждаме външната форма в еволюцията на камъка, растенията, животните и хората. Където и да отворите която и да е книга за западната наука, формата винаги е основният фокус. Нека си припомним това, което вече разгледахме: как самите западни изследователи признават, че са изправени пред загадката на живота и не са в състояние да я проникнат . Думите „Ignoramus, ignorabimus“ (Ние сме невежи, ние сме невежи) отекват отново и отново, когато науката би трябвало да предоставя информация за самия живот. Науката може

да каже нещо за това как животът се оформя във форми.
Но как самият този живот се държи...

Тя не знае нищо за това. Отчаяна е от задачата да разреши тази загадка и казва само: Ignorabimus. – Там

Толстой е намерил правилната дума, правилния принцип за

размишление върху самия живот. Бих искал да ви прочета един важен пасаж, от който ще видите как той заема позицията на самия живот по отношение на цялата наука

за формите на живота:

„Фалшивото знание на нашето време“ (на Запада)
„предполага

, че знаем това, което не можем да знаем, и че не можем да знаем това, което наистина знаем. На човека с фалшиво знание му се струва, че знае всичко, което му се явява в пространството и времето, и че не знае това, което му е известно чрез рационалното му съзнание

.“

За такъв човек изглежда, че общото благо, и по-специално неговото собствено благополучие, е най-непознаваемата тема. Разумът му, рационалното му съзнание, изглеждат почти също толкова непознаваеми; самите те, като животни, изглеждат някак си непознаваеми; животните и растенията изглеждат още непознаваеми, а мъртвата, безкрайно разпространена материя изглежда най-непознаваема от всички.

Нещо подобно се случва и с човешкото лице . Хората винаги несъзнателно насочват погледа си към най-отдалечените обекти, тези, които следователно им се струват най-прости по отношение на цвят и контури: небето

, хоризонтът, далечните полета и гори. Тези обекти изглеждат толкова по-определени и по-прости, колкото по-далеч са, и обратно, колкото по-близо е обектът , толкова по-разнообразни са контурите и цветовете му.

—
„Не се ли случва същото и с човешкото лъжливо знание
? Това, което несъмнено им е известно — тяхното
рационално
съзнание — изглежда непостижимо, защото
не е просто, но това, което е непостижимо —
ограничаващото —“

Бездзенската, вечна материя – му се струва лесно изследваема,

защото от разстояние изглежда проста.

И въпреки това, това е точно обратното.

Западният учен първо наблюдава това, което е стабилно:

неживата материя. След това вижда как растенията, животните и хората се развиват от тази материя в резултат на химични и физически сили; вижда как неживата материя се движи, слепва се и накрая поражда движението на мозъка. Но той не може да схване как възниква самият живот: защото това, което изследва, не е нищо друго освен формата на живота. Толстой казва:

Животът е най-близо до нас; ние сме в него, ние сме живот; разбира се, ако се опитаме да разберем живота, като наблюдаваме и изследваме неговата форма, тогава никога няма да го разберем. Трябва само да го зърнем в себе си, трябва само да го живеем, тогава имаме живот. Тези, които вярват, че не могат да го разберат, изобщо не разбират живота. Тук започват размислите на Толстой за живота, изследвайки това, което човек може да схване като свой живот, дори ако изтънченото, презряло мислене не може да го схване в голямата схема на простата мисъл: Ако искате да разберете правилно формата, тогава трябва

да погледнете във вътрешността. Ако искате да изследвате само формалните закони на природата, как можете да различите смисления от безсмисления живот?

Според същите висши закони организмите са здрави и се разболяват; според точно същите закони на природата човек се разболява, точно както

е здрав. Толстой се изразява отново по знаменателен начин

в есето си „За живота“:

„Колко силни и бързи са движенията на човек в трескав делириум, в лудост или в агония, в

Дори в пиянство или в изблик на страст, ние не разпознаваме човека като жив, не се отнасяме към него като такъв и просто признаваме възможността за живот. Но колкото и слаб и неподвижен да е човек - ако видим, че животинската му личност се е подчинила на разума, ние го разпознаваме като жив и

се отнасяме към него съответно.

Толстой твърди, че външната форма придобива смисъл за нас само когато не я изучаваме просто повърхностно, а когато директно схващаме това, което не е форма, това, което е чисто дух – вътрешното, същностното. Никога не можем да проникнем до истинския живот, ако се стремим само да схванем формата; но ще разберем формите, когато преминем от живот към форма.

Но

Толстой не подхожда към проблема си единствено от научна гледна точка; той го разглежда и от морална. Как ние, в нашата човешка форма, достигахме до този истински живот, до това, което е законно, дори до външната му форма? Толстой изяснява това за себе си,

като пита: Как аз – как моите събратя – задоволяват нуждата от собствено благополучие?

Как постигам удовлетворение в непосредствения си личен живот? Започвайки от структурата на животинския живот, човечеството няма друг въпрос освен: Как задоволявам нуждите на външната форма на живот? Това е дълбока гледна точка. Малко по-висша е тази, която се поддържа от онези, които казват: Не индивидът

трябва да задоволява своите нужди, а по-скоро той трябва да се интегрира в общото благо, да стане част от общност

и не само да осигурява това, което задоволява собствения
му външен живот в неговата форма, но и...

Важно е да се гарантира, че тази форма на живот се осъществява от всички живи същества. Ние сме предназначени да се интегрираме в общността и да се подчиним на нуждите на обществото. Това е, което многобройни фигури, етици и социолози в културното развитие на Запада считат за идеал: подчиняването на индивидуалните нужди на нуждите на общността. Но това не е най-висшето благо, казва Толстой, защото какво друго имам предвид, освен външната форма? Как човек живее в общността, как се интегрира в нея, се отнася само до външната форма. А тези външни форми се променят постоянно. И ако моят индивидуален личен живот не трябва да бъде непосредствена самоцел, защо трябва да бъде животът на мнозина? Ако личното благополучие на всяка отделна човешка форма на живот не е идеал, тогава идеал за общо благо не може да произтича от сбора на много индивидуални благополучия. Нито благополучието на индивида, нито благополучието на всички може да бъде идеал: това важи само за формите, в които животът наистина съществува. Къде разпознаваме живота? На кого трябва да се подчиняваме, ако не на нуждите, продиктувани от нашата нисша природа, ако не на това, което предписва общото благо или човечеството?

Това, което, както индивидуално, така и колективно, копнее за благополучие и щастие, е самият живот в най-разнообразните му форми. Следователно, ние разбираме нашия морал, нашия най-съкровен идеал не според

външни форми, а според това, което самата душа разкрива, което душата, чрез Бога, който обитава в нея, предлага себе си като идеал. Ето защо

Толстой, от своя страна, се връща към по-високоразвита форма

на християнство, която той счита за истинско християнство.

Помислете за това: Царството Божие не се търси във
външни жестове
, във форми, а навътре. Тогава
вашият дълг ще ви стане ясен, когато схванете
живота на душата, когато се оставите да бъдете
вдъхновени от Бога във вас,
когато слушате какво ви говори душата ви.
Не се поглъщайте от форми, колкото и величествени и
могъщи

да са те! Върнете се към първоначалния, уникален
живот, към божествения живот в себе си. Когато човек
не

поглъща

етични и културни идеали отвън , а
позволява на това, което извира от душата му, което Бог
е вложил в
душата му, да блика, тогава той е престанал да живее само
във форма
; тогава той наистина притежава морален характер. Това
е вътрешен морал и вдъхновение.

От тази гледна точка той се опитва да извърши пълно
обновяване на целия живот и мироглед под
формата на това, което нарича свое първоначално
християнство.

Християнството,
според неговия възглед, се е външно изразило,
адаптирало се е към различните начини на живот,
възникнали от културите на различните векове
. И той предвижда време, когато формата отново ще
пулсира с нов вътрешен живот, когато животът
трябва да бъде схванат отново по пряк начин. Затова той
не се уморява да посочва, в нови и все нови
форми, че е от съществено значение
да се схване простотата на душата, а не сложният живот,
който

винаги търси да преживее нещо ново и ново. Не! Че
простотата на душата трябва да намери това, което е
правилно, че първо
объркващите аспекти на външната
наука, на външния художествен израз, на

лукса на съвременния живот трябва да се обединят с
непосредствената простота
, която извира в душата на всеки, независимо от
формата
на живот или обществото, в което се намира:

Толстой предписва това като идеал. И така той се превръща в строг критик на различните културни форми на Западна Европа, строг критик на западната наука. Той заявява, че тази наука постепенно се е вкостеняла в догма, подобно на теологията, и че западните учени му се струват като истински догматици, изпълнени с фалшив дух. Той съди строго тези учени, особено онези, които се стремят към идеала в рамките на тези научни форми, и онези, които търсят „всичкото и крайната цел“ на всички стремежи в нашето чувствено благополучие. Векове наред човечеството се е стремяло да издигне тези форми до най-високото им ниво, да види най-висшето благо във външните притежания, във външния просперитет.

А сега — знаем, че не трябва да осъждаме това, а да го считаме за необходимост — благополучието не трябва да се ограничава до отделни съсловия и класи, а да бъде достъпно за всички. Разбира се, няма нищо лошо в това, но Толстой възразява срещу формата, в която западната социология и западният социализъм се опитват да постигнат това. Какво казва този социализъм? Той предполага трансформация на външните форми на живот. Предполага се, че природата на материалната култура води хората до по-висок стандарт на живот, по-висок начин на живот. И тогава се смята, че тези, които са по-добре заети, които имат по-добри външни перспективи, ще имат и по-висок морален характер. Всички морални начинания на социализацията са насочени към подлагане на външната форма на

революция

.

Толстой оспорва това. Защото именно резултат от културното развитие е, че то е довело до създаването на най-разнообразни различия между социалните класи и социалните слоеве.

да се култивира. Вярвате ли, че ако издигнете тази култура на формата до най-високото ѝ ниво, наистина ще стигнете до по-висш културен идеал? Трябва да схванете човечеството там, където то си дава форма. Трябва да усъвършенствате душата му, да я вдъхнете с божествено-морални сили, тогава то ще трансформира формата от самия живот. Това е социализмът на Толстой и според него обновлението на моралната култура никога не може да възникне от каквато и да е трансформация на западната формална култура, а че това обновление трябва да дойде от душата, отвътре. Следователно, той не се превръща в проповедник на догматичен морален идеал, а по-скоро в пропагандатор на пълна трансформация на човешката душа. Той не казва, че моралът на човечеството се подобрява, когато се подобрят външните му обстоятелства, а по-скоро казва: Именно защото сте започнали от външната форма, меланхолията, която изпитвате, ви е сполетяла. Ще можете да преодолеете този начин на живот само когато трансформирате човечеството отвътре. — В социологията, както и в дарвинисткия научен анализ, откриваме последните остатъци от старата култура на формата. Но в нашия случай имаме началото на нова култура на живота. Точно както там виждаме низходяща тенденция, така и тук виждаме възходяща тенденция. Точно както старецът, който вече е достигнал своята съдба, своя начин на живот, е неспособен да се обнови напълно, точно както новият начин на живот се появява от новоразвиващото се дете

чрез вътрешна анимация от
все още недиференцираното и позволява на
многообразието да поникне
, така и нов начин на живот не може да се появи от стара
култура. Следователно, Толстой вижда в руския народ
народ, който все още не е погълнат от културните
форми на Запада.

Той вижда в това народа, в който трябва да поникне този бъдещ живот. Именно наблюдавайки този славянски народ, който и днес гледа с тъпо безразличие на европейските културни идеали — както на европейската наука, така и на европейското изкуство, Толстой твърди, че в него живее един недиференциран дух, дух, който трябва да стане носител на бъдещия културен идеал. В това той вижда какво предстои. Неговата критика се основава на великия закон за еволюцията, на онзи закон, който ни учи на смяната на формите и на постоянното, зародишно поникване на живота.

В десетата глава на книгата си „За живота“ той пише : „И законът, който познаваме в себе си като закон на нашия живот, е същият закон, според който се разгръщат всички външни явления на света, само с тази разлика, че познаваме в себе си този закон като такъв, който самите ние трябва да изпълняваме - но във външните явления като нещо, което се разгръща според тези закони без нашата намеса.“

Така Толстой се поставя в постоянно развиващия се, постоянно променящ се свят на живота. Бихме били лоши представители на хуманитарните науки, ако не можехме да разберем подобно явление в правилния смисъл ; бихме били лоши хуманисти, ако просто искахме да проповядваме древни истини. Защо правим съдържанието на древната мъдрост наше? Защото древната мъдрост ни учи да разбираме живота в неговите дълбини, защото ни показва как в най-разнообразни форми

единното божествено винаги се появява отново и отново.
Лош представител на хуманитарните науки би бил този,
който би станал догматик, който би искал да проповядва
само

това, което съдържа древната мъдрост, който би се
отдръпнал и би стоял студено
и дистанцирано пред живота, съляп и глух.

би било за това, което се случва в непосредственото настояще.

Ученията на мъдростта не ни учеха на древна мъдрост, за да я повтаряме с думи, а за да я живеем и да се учим да разбираме какво ни заобикаля. Развитието на нашата собствена раса, която се е фрагментирала в различни форми от древноиндийската култура до нашата собствена, е точно описано и очертано за нас в тази древна мъдрост. И тя ни говори също за бъдещо развитие, развитие в непосредственото бъдеще. Казват ни, че стоим в началото на нова ера. Нашият интелект, нашата интелигентност

са достигнали своята форма в резултат на преминаването през различните сфери на съществуване. Нашите физически

интелектуални сили са постигнали най-високите си триумфи във

формалната култура на нашето време. Интелектът е проникнал в естествените закони на формата и, овладявайки тези закони, е достигнал най-високата си точка, в големия и огромен напредък на технологиите, в големия и огромен напредък на нашия живот. Сега стоим в началото на онази епоха, в която нещо трябва да се влее в този интелект, нещо, което трябва да завладее човечеството отвътре и да го оформи. Следователно,

Теософското движение е избрало за свое мото и си е поставило за цел да формира ядрото, зародиша, на едно всеобщо човешко братство. Не

трябва да се правят разграничения според мнения, класа, пол или цвят на кожата, нито според религиозната принадлежност;

животът трябва да се търси във всички тези форми. Това, което си

представяме като наш духовен идеал, е идеалът на

любовта, който човечеството, когато
осъзнае своята божественост, преживява като Божието
Царство вътре в нас. Като Манас

Теософията обозначава културата на интелекта, културата на духа; Будхи, това, което е пронизано от вътрешна

същност, от любов, това, което не може да бъде мъдро, без да е изпълнено с любов. И точно както

нашата раса

, въз основа на интелекта, е постигнала култура на манас, така сега ще бъде следващата стъпка да постигнем индивидуалност, изпълнена с любов, където човечеството действа от своята висша, вътрешна, божествена природа

и не е погълнато нито от хаоса на външната природа, нито от науката, нито от социалния живот. Ако схванем духовния идеал по този начин, тогава можем да кажем, че разбираме този идеал правилно и тогава не бива да пропускаме да разпознаем личност, живееща сред нас, която желае да даде нови жизнени импулси на еволюцията на човечеството

Колко красиво и в съответствие с нашите учения е голяма част от казаното от Толстой, особено по отношение на концепцията за човечеството в неговата непосредственост. Бих искал да прочета само още един пасаж, който е особено характерен за неговия морален идеал: „Целият живот на тези хора е насочен към въображаемото увеличаване на личното им

благополучие. Те възприемат благополучието на индивида само в задоволяването на неговите нужди. Те наричат „потребности на индивида“ всички онези условия

на съществуване, към които са насочили разума си. Обаче съзнателните потребности – тези, към които е насочен разумът им – винаги нарастват безкрайно в резултат на това съзнание. Задоволяването на тези нарастващи потребности ги затваря за изискванията на

истинския им живот.“

Следователно Толстой казва: Личността обаче не включва рационално съзнание. Личността е характеристика на животните и на хората като животни.

Рационалното съзнание е уникално човешка характеристика. Само когато човечеството надхвърли границите на обикновената личност, когато осъзнае превеса на индивидуалността над личното, когато разбере как да стане безлично, как да позволи на безличния живот да надделее в себе си, то излиза от култура, обвързана с външна форма, в жизнена култура на бъдещето.

Дори и да не е това, което теософията признава за свой идеал, нито етичното следствие, което извличаме от теософията, то все пак е стъпка към идеала, тъй като човек се учи да живее само когато не гледа личността, а вечното и нетленното.

Тази вечна и нетленна същност, Будхи, семето на мъдростта, което пребивава в душата, е това, което трябва да замени обикновената интелектуална култура. Има много доказателства, че теософията е права в този си възглед за бъдещето на човешкото развитие. Най-важното доказателство обаче е, че подобни сили вече се усещат в самия живот, сили, които сега трябва наистина да схванем и разберем, за да се изпълним с техните идеали.

Това е великото нещо на Толстой: че иска да извади човека от тесния кръг на неговите мисли и да задълбочи духовното му разбиране, че иска да му покаже, че идеалите не са външни в материалния свят, а могат да извират само от душата.

Ако сме истински теософи, тогава ще разпознаем еволюцията; тогава няма да останем слепи и глухи за това, което свети в нашето настояще в теософски смисъл, а ще

разберем

тези сили, които обикновено се обсъждат в
теософски контексти.

разпознаеш истински произведения, изговорени по
поетичен начин

Това трябва да е характерната черта на един теософ: да е преодолял тъмнината и грешката, да се е научил да оценява и разбира живота и света по правилния начин.

Теософ, който се отдръпва, оставяйки студен и откъснат от живота, би бил лош теософ, независимо колко много знае. Онези теософи, които ни водят от сетивния свят към по-висш, които самите зърват свръхсетивни светове, от друга страна, би трябвало да ни научат как можем да наблюдаваме свръхсетивното на физически план

и да не се изгубим в сетивното.

Ние изследваме причините, които идват от духовната сфера, да разберем напълно сетивното, което е следствие от духовното. Не можем да разберем сетивното, ако останем в сферата на сетивното, защото причините за сетивния живот идват от духовното.

Теософията има за цел да ни направи ясновидци в сетивната сфера; следователно, тя говори за древна мъдрост. Тя се стреми да преобрази човечеството, така че то да може ясновидски да възприема възвишените, свръхсетивни мистерии на съществуването, но това не бива да става с цената на неразбиране на това, което е непосредствено около нас.

Както казах, той би бил лош ясновидец, сляп и глух за случващото се в сетивния свят, за това, което неговите съвременници в непосредственото му обкръжение са способни да

постигнат, и
освен това би бил лош ясновидец, ако
не би бил в състояние да разпознае онази страна на
личността, която води хората в нашето време към
свръхсетивното.

да бъдем въведени в него. Каква полза би ни донесло да станем ясновидци, ако не сме в състояние да разпознаем какво лежи непосредствено пред нас като следващата задача?

Теософът не трябва да се отдръпва от живота; той трябва да знае как да прилага теософията директно към живота. Ако теософията иска да ни води към по-висши светове, ние трябва да сведем свръхсетивното знание до нашия физически план. Трябва да разпознаем причините, които се намират в духовната сфера. Теософът трябва да е ангажиран с живота, да разбира света, в който живеят неговите съвременници, и да разпознава духовните причини за различните епохи на развитие.

СВЯТЪТ НА ДУШИТЕ

Берлин, 10 ноември 1904 г.

В тези лекции многократно съм се възползвал от възможността да отбележа, че теософският мироглед не отклонява от действието в сетивната, непосредствената сфера, към която са обвързани човешките същества, нито пък води нагоре към фантастични, илюзорни сфери, както толкова често се твърди от противниците на този мироглед. Многократно съм отхвърлял това. Но трябва да се подчертае още веднъж, особено днес, когато навлизаме в разглеждането на фундаменталните теософски концепции, че световните човешки същества трябва да преминат между смъртта и новото раждане; защото противниците на теософския мироглед твърде лесно ще бъдат склонни да обяснят всичко, което описвам в тази област, като нещо въображаемо, като нещо изцяло фантастично. И все пак, именно в тези светове, които лежат над сетивния свят, в тези свръхсетивни сфери, този, който е способен на по-дълбоко прозрение в природата на нещата, разпознава истинската същност, истинската основа на цялото битие. Точно както никой не е в състояние да конструира парна машина, без да разбира природата на парата, така и никой не е в състояние да разбере и обясни какво се случва около нас пред сетивата ни,

без да разбира природата на душата и духа. Причините за физическото се крият в свръхсетивното, в свръхфизическото. Колкото и вярно да е, че ние

Докато се издигаме към по-висшите сфери, е вярно, че се

стремим

да схванем това свръхсетивно същество само за да можем да действаме тук, в този свят. Трябва да познаваме същността на свръхсетивното, за да го внесем в света на нашите сетива. Казвам, че това трябва да се подчертае особено защото навлизаме в сфери, които са напълно скрити от сетивата. За

сетивното наблюдение човешкото същество е мъртво в момента, в който душата-дух се отдели от физическото. Никое око и никое ухо не могат да разкрият

каква е съдбата на човек през времето, когато след смъртта той се насочва към ново възплъщение.

Искаме да разгледаме тази съдба между смъртта и прераждането

. За тази цел ще се потопим в двете сфери на нашето съществуване, които принадлежат на нашия живот, които принадлежат на нашия живот толкова, колкото слънцето и луната, и както всички неща, които са на нашата земя. И все пак, човечеството, снабдено само с физически сетива, не знае нищо за тези висши светове. Да ги преживяваш, но да живееш в един свят и да знаеш за него, са две съвсем различни неща. Немският философ *Лоце*, както и поетът-философ Хамерлинг, многократно са изразявали много красиво, че ако човечеството нямаше очи и уши, целият свят около нас, появяващ се в звуци и цветове, щеше да бъде тъмен и тих. Само защото притежаваме тези сетивни органи, светът свети в цветове и отеква в звуци. Трябва да кажем за този свят, че познаваме от него само толкова, колкото ни е достъпно чрез нашите сетивни органи.

Току-що беше публикувана интересна книга, която ни
разказва
за вътрешния живот на една дама - *Хайен Келер* - която

Той стана глух, нем и слеп на възраст от година и половина, но въпреки това разви далновиден, почти гениален вътрешен живот. Нека си представим ясно как светът, който за другите хора блести с цвят и ехти със звук, трябва да изглежда за такъв човек. И нека си представим как за някой, роден слеп и след това опериран с очите, светът, преди това безцветен и без светлина, блести ярко и се обогатява с нови качества. Тогава имаме картина на човека, който се пробужда от сетивно възприятие към духовно възприятие, който хирургически е изведен от тъмнината към светлината. Над обикновения свят се намира духовен свят, който за онези, чието духовно око е отворено, представлява реалност. В теософската литература този духовен свят се нарича още астрален свят. Много е възразявано срещу термина „астрален свят“, защото се е смятало, че представлява средновековен предразсъдък. Но не е без основание този свят да е наричан астрален от онези, които притежават способност за виждане в психическата сфера. Защото, както цветовете и звуците се появяват за физическите сетива, така и всички тези факти се появяват като истински реалности в този астрален свят, които ние обобщаваме с термините: желания, инстинкти, страсти, импулси, желания и чувства. Точно както човек възприема как вижда и чува, така и той желае, така и той има страсти, така и той има чувства. Той живее в света на страстите, импулсите и желанията, на чувствата и

желанията, точно както живее във физическия свят. И
точно както
физическото око, когато срещне друг човек
, вижда неговите физически качества, така и
отвореното духовно око вижда това, което ние
обобщаваме като психически качества. Точно както
физическото

Точно както сетивата могат да различат електричество
от светлина

или светлина от топлина, така и духовно отвореното
око може да различи инстинкт,
желание, присъстващо в душата на друг, от
чувството на любов, преданост, чувството на
религиозно благочестие. Точно както топлината и
светлината

са различни, така и любовта и религиозното благочестие
са

различни в света на душата. И тъй като за духовно
отвореното

око тези качества блестят като цветни явления
, проникнати като астралното царство, те затова са
наречени астрални.

Тук трябва да представя някои окултни идеи
. Под тях имаме предвид онези идеи,
свързани със свръхсетивното, които
могат да бъдат схванати само от онези, чиито духовни и
умствени сетива са отворени. Нищо не е абсолютно
скрито. Желанията, копнежите и страстите са
скрити само от онези, чиито умствени сетива
не са отворени. С нашите умствени сетива можем
да разпознаем какво притежава човек
по отношение на качествата на духовния свят. Точно
както всеки човек ни се представя с определена
физиономия, така и всеки човек
ни се представя с определена духовна физиономия.
И точно както имат физическо тяло, те имат и
тяло, излъчващо духовна светлина, която
е по-голяма от физическото им тяло, в което са обгърнати
като

в
облак от светлина, който свети и свети в най-
разнообразни цветове

. Умишлено споменавам и двете, защото и двете
съществуват. От качествата, свързани с мислите
и идеите, някои светят ярко, други
само блестят. Този облак от светлина,
невидим за обикновеното око, но видим за виждащия

, се нарича човешка аура. Тя съдържа всичко, което аз...

Описах ги като психически качества. Можем ясно да различим качества, които душата притежава поради своята склонност към чувственото, привързаността си към чувственото, желанията, които произтичат от факта, че човек жадува за чувственото, и тези, свързани с безкористната преданост, чувствата на любов или религиозното благочестие. Когато аурата е пропита с чувства, произтичащи от нисшите инстинкти, които са свързани с материалния живот, това протича през душата в различни форми, в светкавичноподобни или други форми, в кървавочервени, червеникаво-оранжеви или червеникаво-жълти цветове, докато всичко, свързано с по-благородни чувства, с по-благородни страсти, като ентусиазъм, благочестие и любов, се появява в човешката аура в чудни зеленикави, зеленикаво-сини, синьо-виолетови и виолетово-червеникави цветове.

Така, от една страна, човешката душа е склонна към материалното, желае го и се придържа към него, докато от друга страна, тя е надарена с противоположния полюс, чрез който се издига до благородното и е постоянно пронизвана и изпълвана от него. Животът на душата е разделен между тези две качества. Тези, които живеят в зелените, сините и виолетовите нюанси, преминават през много прераждания, за да придобият тези по-благородни качества. Първоначално душата е надарена с по-нисши качества: импулси, желания, страсти и инстинкти. Тя трябва да ги притежава, защото ако душата нямаше това, което ние в окултната философия наричаме копнеж за чувственото, тя не би могла да

действа
света на сетивата. Този човек...

В

, че човек е активен в света на сетивата, придобивайки притежания

и оформяйки инструменти за живот от материалите на сетивния свят, произтича от човешкото

желание за сетивен живот. Това желание първоначално е единственият движещ принцип за все още неразвитата душа по време на първите ѝ прераждания . Само чрез това

младата душа се задейства. С напредването си през преражданията, тя все повече се издига, за да действа не просто от желание, а от знание, преданост и любов.

Така душата продължава своето поклонение през света от желание към любов. Това е пътят, който душата поема: от желание към любов. Душата, която

желае, се придържа към физическото и сетивното. Но тази

, която обича, се оставя да бъде проникната от духа, подчинява се

на духа и изпълнява заповедите на духа. Това е разликата във възрастта на душите. Младите души са желаещите, зрелите души са тези, които обичат , тоест, които позволяват на духа да работи в тях. В душевния свят или в астралния свят виждаме това човешко душевно тяло да блести в различните си качества и по този начин можем да различим степента на зрялост, която притежава човешката душа.

Всички качества

, които

можем да наблюдаваме в това душевно тяло, произтичат от предаността към чувственото или от предаността към духовното.

Сега ще разберем и какво всъщност означава „умиране“

. Ще се опита

да разберем

концепцията, идеята за умиране, използвайки тази

новопридобита концепция
. Какво се случва първо, когато човек умре?
Това, което дотогава, във физическото му тяло, не
само е следвало физическите закони, но и...

тогава е само духовно тяло. Това, което е живяло в тях
—
желания, копнежи, страсти, любов
, ентусиазъм и благочестие — не е било
обвързано от физическите и химичните закони; то е
имало

По-скоро той ги е привлякъл под своето омагьосване.

Душата

съществува след смъртта, точно както е съществувала и преди, само че несмесена с физическото тяло. Ако, както видяхме, човек се състои от дух, душа и тяло по време на физическия живот, то след смъртта те се състоят от дух и душа. И както човек живее живота си във физическия свят, така и той живее съществуването си след това, във висшия свят, в душата или духовния свят. Това са сферите, през които човек трябва да премине: сферата на душата и сферата на духа.

Нека разгледаме тези два по-подробно. Можем да ги разгледаме, този астрален свят или този ментален свят, по същия начин, както нашия физически свят. Точно както

има многобройни природни сили във физическия ни свят, като топлина, електричество и магнетизъм, така има и многобройни сили в астралния свят. Те могат да бъдат групирани в много специфични категории, с които трябва да се запознаем, защото само по този начин можем да получим представа

за съдбата на душата след смъртта. Тук имаме най-ниската група психически качества, действителният свят на желанията, който окултистът нарича свят на така наречените горящи желания. Това е светът

, който се поражда в самата ни душа от най-ниските влечения на душата към физическото тяло. Всички

онези чувства на душата ни, които възникват от копнежа на душата за физическото, се изразяват в света на желанията. Това е най-ниската форма на духовен живот, жартата на желанията, която в

мистицизма следователно е наричана и горящ огън на желанията.

Нека сега
разгледаме природата на съзерцанието; това ще ви
обясни разликата
между живота в тялото и живота в душата.

Без тялото, ако вземете предвид това качество на душата, което е свързано с парещото желание. Какво е желанието за душата, живееща в тялото? То е низходящ стремеж на душата към физически обект, към физическо удовлетворение. Едва тогава цветът на парещото желание на душата, което тече от душата като електрически ток от електрически заредена точка, се променя, когато желанието е задоволено. Токът се променя веднага, когато желанието е задоволено. Тогава огънят на желанието престава да гори. Това е важен, решаващ момент за изследователя на душата , когато едно желание намира своето удовлетворение. За наблюдателя на душата изглежда сякаш огън е угасен с вода. Това, че това парещо желание може да бъде угасено чрез удовлетворение, произтича от факта, че човек има тяло. Чувственото желание може да бъде задоволено само чувствено. Съществува небцето , което желае това, което е вкусно. Но в момента, в който вече няма небце, е невъзможно да се задоволи това желание. Душата се вкопчва в чувството, в чувствения свят. Желанието може да бъде задоволено само докато душата е свързана с тялото.

В момента, в който вече не е свързана с тялото , е невъзможно да задоволи желанието и страда неопишимо от невъзможността да не бъде удовлетворена. Това е едно от състоянията, през които душата трябва да премине в Камалока. За да се освободи, тя трябва да изпита това състояние, което, макар и да позволява на желанието да съществува,

прави невъзможността за задоволяване на душата ясна. След това душата постепенно се научава да отхвърля желанието. Това е идея, която трябва да се усвои, ако човек иска да схване какво се случва между...

Смърт и прераждане.
Първо трябва да разберем по-нататъшните процеси,
след като разгледаме
по-отблизо това, което
наричаме душевния свят и духовния свят.

Преди да опиша съдбите между смъртта и ново
раждане, ще
опиша точно тази група психически качества и процеси
, които откриваме в свръхсетивния свят.
Желанието беше първото. Второто е психическото
привличане,
това, което не е пряко желание. То обаче е
свързано със сетивния свят, който ни заобикаля,
когато говорим за човешката чувственост. Това е
привличането, което се изразява в по-изтънчени цветове,
което означава радостта от отдаването на
непосредствената чувственост
; което позволява на чувството да се издигне, да бъде
повдигнато
от цвета, който ни заобикаля, от формата, която
преживяваме,
от аромата, който възприемаме. Това
отдаване на чувственото, това преплитане и живеене
чрез
сетивните органи в околната среда, е това, което наричаме
силата на психическото привличане. Друга област на
психическия живот е царството на желанията. Тези
желания
са свързани с чувството на съчувствие на душата към
това, което живее в нейната среда, и следователно с
насочването на чувствата ѝ
към този обект на средата под формата на желание . Тя
вече не просто живее в
сетивната среда чрез сетивата, а по-скоро се изпълва
с чувството на любов към тази среда. Тази любов обаче е
все още изцяло
изпълнена с егоизъм, с егоизъм. Душевната любов, която
все още е изпълнена с егоизъм, ние наричаме на
теософски

език истинското качество на душевните желания,
света на желанията. С това ние
опознахме третата група душевни преживявания, света
на желанията.
Четвъртата група е тази, в която душата вече не...

нещо в околната среда, а по-скоро там, където тази душа е насочена към това, което живее в собственото ѝ тяло; където чувството е насочено към това, което се разгръща в собственото ѝ тяло като благополучие, като болка, като удоволствие и неудоволствие

. Това вътрешно вълнение на чувствата в собственото съществуване, това самоудоволствие, тази жажда за битие, ние обозначаваме във всяко същество като четвърта група психически

сили. И пета група психически сили ни води от света на желанието в света на душата, която се излива чрез съчувствие. Всичко, което знаехме

досега, беше свързано с желанието, беше свързано с душата

, която отнася нещата към себе си . Сега научаваме за нещата, където душата

излъчва своята същност, където тя симпатизира на други същества в своята среда. Има два вида това. Първо, имаме работа с любов към природата, а след това с любов към нашите ближни.

Ние обозначаваме тези психически сили като петата група психически факти, наречени душевна светлина. Точно както слънцето излъчва физическата си светлина, така и душата излъчва светлината си, когато съчувства на света, когато го обгръща, осветява го със светлината на своята любов. Това

изглежда илюзорно за някой, който има органи само за физическото. Но е много по-реално за някой, който има духовни очи и уши, отколкото масата и стените, които ни заобикалят, много по-реално

от светлината на физическия пламък. Шестата група психически факти е това, което окулистът нарича истинска душевна сила, това, което

изпълва душата с ентузиазъм за нейната задача в света, любящата преданост към дълга, която блести в чудни виолетови и синьо-виолетови цветове. Това представлява духовната светлина, която се излъчва от душата.

Това осигурява движещите сили и импулсите за човешка дейност.

Това е особено развито у филантропските хора . Тези чувства съпътстват великите, всеотдайни действия на човешката душа в този физически свят. Това са преживяванията на шестата група. А преживяванията на седмата, най-висшата група, са силите на най-истинския духовен живот. Именно там душата вече не свързва чувствата си с чисто сетивното , а където позволява на светлината на духа да свети в нея, където душата си поставя по-висши задачи, отколкото

може да постигне в чистия свят на сетивата, където любовта

се простира до онази духовна любов, която *Спиноза* описва

в края на своята известна „Етика“, където говори за най-висшето изливане в душата и сияние отново като лъч Божий.

Наблюдавахме

и проследихме духовния свят в човешката душа, от егоистичното желание до универсалната духовна любов. Тези седем етапа на духовните реалности са изправени

всеки, чиито очи са отворени, навсякъде по света . Светът не само блести с цветове и ехти с шум, но и блести в света на желанията, копнежите и страстите, и блести в света на последиците от любовта. Всичко това

са реалности. И когато душата бъде отстранена от този етап, тя се озовава на друг етап, който

се различава от външния етап на сетивата, доколкото този външен, сетивен етап предлага само това, което очите, ушите и другите сетива могат първоначално да възприемат. За органа сетивното забулва именно духовното, защото духовното се изразява чрез сетивното. По този начин духовното се

проявява

само чрез сетивното. Душата чува чрез
звучите на езика, чувства чрез допир и т.н.

Духовното око вижда отвъд, вижда психическите
реалности в тяхната голота, в тяхната неприкритост.
Когато

душата е отстранена от сцената на сетивата, тя живее в
света на душата. Това са преживяванията, които душата
преживява

в света на душата непосредствено след смъртта. Там тя
живее

в свят, свободен от всички физически и химически сили,
в свят на страдание, желания

и импулси. Първо трябва да развие всичко
, което може да се развие там. Без дрехи, тоест без

физическо покритие, тя се отдава на това, което я залива
и протича през нея. Постепенно се пречиства

чрез тези качества, протичащи през нея, като
се запознава с желанията, без да има възможност да

ги задоволи. Там душата се учи да живее без физическото
тяло. Там се учи да бъде аз без физическо

удоволствие и без физическа болка, без
физическо благополучие и без физически дискомфорт

. И там, отначало, тя вече не се чувства като аз.
Въплътената душа се чувства като аз, защото

пребивава в тялото. Душата в тялото казва
„аз“ на тялото си. Но ако иска да каже „аз“ след смъртта,

то се научава
да познава усещанията на тялото, без възможността да ги

изпита. Ако се отучи от това, то се научава
да възприема себе си като душа. Хората се научават да

възприемат себе си като душа в
четвъртата област и колкото по-често човек

е преминавал през тази област, толкова по-дълго
е продължило поклонението на душата му, толкова по-

силно е развито
чувството му за себе си и колкото повече знаят, когато

се преродят, как да кажат „аз“ не само на тялото си, но
и на

душата си; толкова повече се чувстват като
духовно същество. Това е разликата между човек, който

е преминал през много прераждания, и човек, който

е имал малко. Високо развитите

Индивидът се чувства като душевно същество. – Тогава човешкото същество се запознава и с тази висша област, която нарекохме душевна светлина, душевна сила и духовна душа. Там човешкото същество живее и си проправя път в царството.

В теософската литература е обичайно тези най-високи части на астралния план да се наричат лятна земя.

Това е царството, в което душата постепенно преминава в сферите на съчувствието, в сферите, където се учи да живее

в чиста любов към околната среда и в чиста любов към цветовете

. Едва когато човешката душа е преминала през тези различни области след смъртта, нейният дух, третата, най-висшата част

от човешкото същество, е способна да остави зад гърба си всичко астрално, всичко психическо, което е изпълнено с желания, копнежи и страсти и все още се придържа към чувственото . И само това, което принадлежи на духа от душата , това, което духът е развил в душата, продължава да живее, след като човекът се е отървал от своята склонност, от желанието си за чувственото.

Сега душата навлиза в областта, където вече няма нищо общо с низходящите сили. Тъй като духът я прониква напълно, тя навлиза в царството на Девачан, истинския духовен свят. Духовният свят, през който преминава душата, заема най-дългия период от живота след смъртта. Времето за пречистване в Камалока е сравнително кратко. След това, в Девачан , всичко

, което е придобила в земния, физически свят чрез опит, се изразява свободно и безпрепятствено, така че да може да действа с любов в този физически свят на сетивата. Духът не може да намери пълен си

израз в самия физическо-сензитивен свят
. Ние
непрекъснато придобиваме преживявания между
раждането и смъртта
. Но те са хванати в капан, като растение.

е заклещен в пукнатина в скалата. В духовния свят душата се укрепва и подсилва. Следващата лекция ще се занимае с това пребиваване на душата в духовния свят. Тя ще покаже каква е съдбата на душата през най-дългия период, който трябва да издържи между смъртта и новото раждане. Астралният свят все още се явява като нещо потискащо, предопределено да се отърве от много . Духовният свят е такова място, пред което не може да съществува страх. Нищо не свързва духа, който протича през душата, с този, който е привлечен от чисто чувственото и материалното . Съдбата, която тя преживява там и която трябва да ни разкрие истинската природа на човека, ще трябва да изведем от преживяванията в Девачан. Нека спомена още нещо. Лесно може да изглежда, че отделните сфери на астралния свят лежат една върху друга като отделни слоеве или пластове. Това не е така. Те трябва да се разбират по-скоро като различни състояния на съзнанието. Не мястото, където човек се намира, се променя, а по-скоро състоянието на съзнанието. Царството на душата, духовният свят, е навсякъде около нас. Навсякъде има свят на душата и духа, който блести като цвят и светлина, когато душата стане способна да използва духовните си очи и уши. Това е, което кара целия физически свят да избледнее за душата. Точно както можеш да видиш воал и след това, когато воалът изчезне , да видиш зад него, така и случващото се в света на желанията и копнежите се превръща в преживяване за душата, когато тя отхвърли воала на сетивното докосване, зрението и слуха. Тогава около нея се разгръща друг свят , свят, който винаги е бил там, но

не е бил преживяван, но който сега е преживяван.
Това е различно състояние на преживяване, в което
душата навлиза.

Това не са различни места, а различни територии; това е метаморфоза на човешкия живот. От етап на етап човечеството напредва в своето житейско поклонение.

Това ни учи, че трябва да търсим причините за чувственото в свръхсетивното. Искаме да

направим този поглед към свръхсетивното, за да можем да се върнем в реалния свят подсилени, с пълното осъзнаване, че не сме просто чувствени същества, а че сме душевни и духовни същества. С това пълно осъзнаване ние работим енергично, смело и уверено в света, вместо ако просто вярвахме, че сме само чувствени

същества. Това е, което теософският светоглед директно носи.

Той трябва да направи човечеството не по-малко способно, а по-способно, смело, силно и дръзко. Истинската теософия не е това, което отделя човечеството от живота. Искаме да предадем знание за свръхсетивното, защото произходът и същността на чувственото трябва да се търсят

в свръхсетивното. Това е, което всички истински търсачи и истински окултисти винаги са казвали и може да се намери и във всички вдъхновени писания на народите от всички времена. И това резонира с нас, точно както с нашите собствени мистици от чудните, артистично усъвършенствани писания на Изтока

. В Упанишадите откриваме пасаж, с който бих искал да завърша това размишление днес, който ни казва толкова ясно как чувствено крайното се отнася към свръхсетивното, вечно трайното. Той показва как чувствено крайното възниква от вечно трайното, как

индивидуалната искра възниква от пламъка. Пламъкът остава цяло, той остава траен, дори когато чувствената искра угасне. Индивидуалната чувствена привидност отскача от вечното и се връща към вечното. Така Упанишадите казват: „Точно както

От добре пламтящия огън
извират хилядократно искри от една и съща същност;
така от нетленното
възникват многообразни същества и се завръщат в
него.“

ЗЕМЯТА НА ПРИЗРАЦИТЕ

Берлин, 17 ноември 1904 г.

Намираме се във важен момент от развитието на духовния човек между смъртта и новото раждане, в който той преминава от така наречената сфера на душата в сферата на духа. Както чухме последния път, в този момент човекът се е освободил от всичко, което го обвързва, от всичко, което го кара да се придържа към физическо-материалното съществуване. Всички желания,

копнежи и страсти, които клонят към физическото, материалното съществуване, са отпаднали от духовния човек. Те вече не пречат на понататъшното му развитие и този духовен човек преминава през онзи дълъг период, който би могъл да бъде описан, използвайки немски израз, като сфера на духа и който обикновено се нарича Девачан в теософската литература

. Дева означава божествено същество, същество, което има своята реалност само в тази сфера на съществуване; което няма физическо тяло, а тяло, което се състои само от вещества от тази духовна сфера.

Човешките същества са били, така да се каже, спътници на тези същества в една по-висша сфера.

бива да си въобразяваме – и искам да подчертая това отново и отново – че този Девакан се намира някъде другаде в пространството. Този духовен свят е навсякъде около нас; той изпълва нашия свят, подобно на това как въздухът

изпълва физическия свят навсякъде. Той просто не може да бъде възприет от онези, които могат да използват само физическите си сетива. Дали...

Когато физическите сетива са затворени, а духовното око е отворено, светът около нас блести с ново сияние. Той придобива нови качества. Тогава човек вижда неща, които не е виждал преди. Точно както това, което описах преди осем дни като астрален, духовен свят, съществува само за съответните духовни органи, така и духовният свят съществува за духовното око.

Трудно е да се създаде картина на тази сфера на реалността. Можете да си представите, че това е трудно, защото езикът ни не е създаден за тези по-висши сфери на съществуване. Думите ни са адекватни само за това, което съществува в ежедневието. Всяка дума е присвоена на специфичен смисъл. Но ние трябва да използваме тези думи, ако искаме да опишем напълно различните светове, към които се издигаме. Следователно, това може да бъде само сравнителен начин на говорене, по-символичен език, който трябва да използвам, за да ви опиша това. Тази сфера е винаги около нас и лежи пред отвореното око на виждащия. Тя свети около него, както свети върху човек, когато не само физическото тяло, но и всички онези астрални качества, като желания, импулси и страсти, които го обвързват с физическото съществуване, са се стопили от него, както снегът се топи от камък, когато слънцето го огрява.

Единственото нещо, което човек знае за този духовен свят по време на физическото си съществуване, е неговата мисъл. Но мисълта е само блед образ, сянка на този духовен свят. Дори хората, които са привързани към физическия свят, обикновено казват, че мисълта

не е реалност. Човек може да чуе също, че нещо е „просто мисъл“. Но за този, който се опитва да се установи в...

За някой, който познава света на мисълта, който разбира смисъла на мисловния живот, който знае как да живее в мисловен живот като обикновения човек в нашия свят, мисловният живот придобива съвсем различно значение. Духовният свят може да общува с човечеството само чрез мисълта . Мисловният

живот съответства на тази висша духовна реалност. И този, който е способен да надникне в тази духовна реалност, се научава да различава в нея. За тях царствата на тази висша реалност са разделени , точно както различните ѝ части са разделени за физическото око тук, на нашата Земя . Това, което казвам, е фигуративно, но отговаря на факта. Точно както имаме твърдата кора на нашата Земя, която се състои от скали,

камъни и това, което наричаме твърда земя , така и един много специфичен регион в духовния свят съответства на него . И след това друг специфичен регион съответства на това, което наричаме океани, водите на Земята

; и атмосферният кръг на Земята съответства на един вид атмосферен кръг в Девачан. Но тези три царства

на Девачан са в много специфична връзка с преживяванията на нашата Земя. Всичко, което можете да преживеете във физическия свят, всичко, което можете да възприемете като физически обекти около вас, всичко, което можете да видите с очите си, всичко, което можете да възприемете със сетивата си – това образува, така да се каже, твърдата кора, континенталната част, в Девачан.

Там, в нейните първични образи, вие виждате по духовен начин всичко, което

възприемате тук с физическите си очи.

Но тази архетипна земя изглежда съвсем различно.
Когато погледнете физическо човешко същество,
определена част от пространството е запълнена с неговата
физическа организация

. Около него не виждате нищо повече от...

към човешкото същество. За виждащия обаче така наречената

аура е прикрепена, както я описахме последния път . В духовния свят или в Девачан е съвсем различно. Това, което човек вижда там, се отнася до физическия образ на човешкото същество по същия начин, както изображението на фотографска плака се отнася до реалността, заснета от фотографската плака .

Всичко, което е изпълнено с физическа материя, е, така да се каже, празнота, изоставена. И когато човешкото същество се спусне отново във физическия свят, тогава празнотата отново се запълва с физическа материя. И където няма нищо във физическия свят, има сияйно съществуване, сияйно организиране. Следователно

, това, което първите християнски посветени наричат висши еони, прозира в някои неща . Това е, което организира човешкото същество и го свързва с духовния свят. По този начин, в духовния свят човек не присъства там, където присъства във физическия свят. Той присъства именно извън себе си, извън физическото пространство, което заема.

Когато виждащият навлезе в духовния свят, той вижда всичко

пропито с висша реалност, неща, които изглеждат празни за физическото око. Тогава това се изпълва с брилянтна и сияйна светлина. Тази светлина е напълно различна от светлината

, която съставлява психическата аура. Защото човек не е просто тази психическа аура. Тази аура, от своя страна, е пронизана от висша аура. Докато психическата аура свети с приглушена, слаба светлина,

тази висша духовна аура, която остава видима дори след като физическото тяло е отпаднало, свети с сияйна светлина, не просто с проблясък; следователно тя не е просто нещо тлеещо, а нещо пламтящо.

Тя има и една много специална характеристика, която я отличава от астралната аура. Това е, че човек може да вижда през духовната аура, докато не може да вижда през астралната аура. Всеки духовен свят е напълно прозрачен за това, което съществува в духовния свят.

Това е най-ниската част от този духовен свят, който току-що описах. Ако виждащият се издигне до още по-високи

области, тогава той преживява това, което се нарича всеобхватен живот. Този всеобхватен живот протича през всички форми. Той е течният елемент на духовния свят. Точно както морето

или реката ни се струват със своите специфични цветове, когато съзерцаваме река или океан, така и всеобхватният живот ни се струва като океан или река на духовния свят. Той блести в цветовете, които могат да се сравнят само с цветовете на пресен прасковен цвят.

В този всеобхватен живот няма да намерите такива неправилни образувания в реките и океаните, както тук, на Земята, а по-скоро съвършено правилни, така че сравнението би било много по-добро със сърцето и неговите вени.

Третото нещо, което може да се преживее, е това, което

бих искал да нарека въздушен кръг на тази земя. Този въздушен кръг

обаче е съставен от това, което ние тук, на Земята, можем да наречем усещания. Това е, така да се каже, въздушният свят на усещанията, напълно проникващ в пространството на духовния свят, който се възприема тук – тоест, въздушният кръг; той се проявява по такъв начин, че човек

е способен да възприеме всеобхватното усещане за цялата Земя.

Но това усещане ни прониква отвън, като вятъра или бурята, като мълнията и гръмотевицата във физическата атмосфера. Там нашите собствени чувства и усещания вече не съществуват. Човекът е изоставил тези собствени чувства. Там, това, което всички...

Той чувства това, което чувстват другите. Той чувства едно цяло с това, което чувстват другите. Това, което е страдание и болка, като гръм и мълния, преминава през този духовен свят. Вероятно можете да си представите, че прозрението в този свят предоставя съвсем различно разбиране за това, което е наистина реално. Всеки, който веднъж е взрял в това море от вълни от човешко и животинско страдание и човешка и животинска радост, който е виждал какво наистина означава да страдаш и да се радваш, какво означава страстите да бушуват и да реват, има различна представа за световната война и мир, съвсем различна представа за „борбата за съществуване“. И това е нещо, което човечеството преживява между смъртта и новото раждане.

И след това идва още по-висша сфера. Тези сфери не бива да си представяме, че се движат от едно място на друго. Всички те са взаимосвързани, напълно се проникват една в друга. Четвъртата сфера е само отдалечено свързана с нашата Земя. Докато в трите сфери, които описах, можем да възприемем качества, които се отнасят до нашата Земя, тези от четвъртата сфера са само отдалечено свързани с това, което възприемаме на Земята

. Тук ние вече влизаме в контакт с висши същества, със същества, които може никога да не се въплътят на тази Земя. Тук се сблъскваме с онези сили, които вече надхвърлят физическото. Това, което човечеството постига от чисто идеалното, от чистата мисъл, от чисто доброжелателно разположение, от любовта – това, което човечеството постига отвъд сферата на физическото – произлиза от сили, които стават видими в тази сфера. Тези сфери на Девачан

Те постоянно обграждат и влияят на човечеството
. Тези, които
притежават интуиция и изобретателност, създават неща,
които
не са просто копия на нашата Земя; те създават нещо,
което
е донесено на нашата Земя от по-висш свят. Това
произхожда от този
четвърти свят.

Човек не бива да вярва, че това, което
не осъзнаваме, не съществува в тази сфера.
Не бива да вярваме, че ако човек не възприема тези неща,
те не са там. Тези, които
са родени със специален гений, го носят със себе си
от времето, прекарано в тази сфера на Девачан.

Така стигнахме до границата, която, както видяхме
, е само бягство свързана с нашия земен живот
, но която съдържа онова, което придава
на нашата земя по-висш блясък и е предопределено
да бъде пренесено директно надолу в сетивното
съществуване,
което само по себе си зависи от сетивното съществуване.
Човешките същества не могат да създадат произведение
на изкуството, нито да построят машина
, ако не се ориентират към физическата реалност
. При създаването на произведение на изкуството те
трябва да изучат материала.

Другите три сфери на Девачан, които
се намират още по-високо, са сфери с още по-
отдалечена връзка
със Земята, сфери, които, така да се каже,
светят от съвсем различен свят. И когато човек се възнесе
в тази сфера, било то като виждащ, било във времето
между смъртта и новото раждане,
той черпи от тази сфера всичко, което би могло да се
нарече
небесна искра, която човек носи в този свят
. Това е онова, което
му се струва като божествено, като висша духовност, като

истински идеал, което
прониква от висшия свят и
може да влезе във физическия свят само чрез него като
висш морал, висш...

Религиозност и по-фина духовна наука. Цялата мъдрост, цялото висше сияние на съществуването, което човекът, като пратеник на Бога, внася в този физически свят, той черпи от тези три висши сфери на Девачан. Нека още веднъж подчертая, че това, което описах, са състояния на съзнанието, така че човек може дори да остане на едно и също място в своето съзерцание

, тъй като различните сфери на Девачан го осветяват и му се струват като далеч по-богата реалност от реалността, която физическото око може да види, физическото ухо може да чуе или физическата ръка може да докосне. Бих искал да използвам аналогията отново и отново с човек, който не може да осъзнава физическите си очи и уши. Вече споменах последния път интересната книга, съдържаща биографията на слепия и глухонем американец *Хайен Келер*. Там зърваме един духовен живот, който е съвсем различен. Представете си за момент как би ви изглеждал светът, ако няхахте нито уши, нито очи. Такива бяха способностите на Хайен Келер. Но сега тя има университетска диплома и притежава образование, сравнимо с това на някой, който е завършил университет. Виждаме как тази Хайен Келер е създала богатство за себе си във физическия свят, богатство, което е фундаментално с напълно различен нюанс, с напълно различна същност от това, което притежава обикновеният човек. Самата тя казва: „Хората, които вярват, че всички сетивни впечатления достигат до нас през очите и ушите, са изненадани, че забелязвам разлика между улиците на града и пътеките в провинцията. Те забравят, че цялото ми тяло реагира на околната среда.“

Грохотът на града докарва нервите ми до безумие. Дисонантните, бурни звуци с техните пронизителни впечатления

, простото тракане на машините, са още по-мъчителни за нервите, защото вниманието ми не е разсеяно

от цветните, постоянно променящи се образи, които другите хора преживяват. Дори за тази особено организирана природа светът около нея е съвсем различен.

И е още по-различен, когато в момента на смъртта – виждащият може да опише това, защото чрез мистичното си съзерцание е способен в известен смисъл да премине през портата на смъртта – физическото око вече не е медиатор, когато впечатленията отвън вече не достигат до нас през физическото ухо.

Представете си, че сте въоръжени с чаша, оцветена в червено и караща всичко да изглежда в червеникав оттенък . Чрез това светът придобива качество

, което веднага губи, когато премахнете червеното стъкло . Точно както премахвате червеното стъкло, така и в момента на смъртта освобождавате всичко , което очите и ушите ви възприемат от околната среда. И това, което човек

възприема от духовния свят около себе си , сякаш през завесата или нюанса, с който са били обвързани очите и ушите му , сега блести, ако

мога да използвам един Гьотеов израз, от един богат, разнообразен, многообразен свят. Описах какво пламва в астралния свят миналия път . Сега, когато човек се е освободил от желанията, копнежите и страстите, които са го накарали

да прекарва време в астралния свят, той навлиза в ново състояние. Тогава завесата пада от астралните му очи, тогава той навлиза в света, който, точно както нашият физически свят е осветен от слънцето, е проникнат от това, което християнските мистици наричат

Те са го нарекли Еонна Светлина, онази светлина, която
може да свети отвътре,
дори върху човек, когато
е отворил духовното си око. Тази светлина прониква в
целия духовен
свят. Човешките същества, в продължение на повече или
по-малко продължителни
периоди, преживяват състоянията между смъртта и
прераждането, които ви описах.
Човешките същества наистина опознават царствата на
духовния свят,
научават какво означава, когато физическата материя
изчезне. Там, където някога е съществувала физическата
материя, сега има празнини
. Там няма нищо.
Сега се появяват съвсем различни царства на
съществуване.

В индийската философия Веданта,
една поговорка се практикува с особен акцент, такава,
която мистиците са си повтаряли отново и
отново. Тази поговорка се
практикува на съответните езици навсякъде и е: Това си
ти. Когато мистикът повтаря това на себе си отново и
отново

, той има предвид, че човекът наистина не е просто това,
което е физически затворено в кожата му. Човекът не би
могъл да съществува като изолирано същество във
вселената; той е свързан със сили и нива на
съществуване, които
се намират извън физическото му тяло, така че където и
да

погледне, има реалност, към която принадлежи. И
както самият той е отделен от тази реалност, така и
всяко друго човешко същество е отделено от тази
реалност.

Там човекът преживява, че по същество не е нищо
друго освен лист от голямо дърво. И
това дърво символизира човечеството. Точно както
листът

увяхва, когато падне от дървото, така и отделният

човек би загинал, ако се отдели от
дървото на човечеството. Но той не може!
Физическият човек просто не знае това; но именно на това
ниво
то става реалност за него. Когато човек
се роди с предразположение, което не е просто
материалистично.

Ако чувството за себе си на човек не е обвързано само със сетивно-физическото съществуване, тогава той ще влезе в контакт с духовния свят. И колкото повече се издига до идеалистична нагласа, толкова

повече е способен да усети нещо по-висше, толкова повече

ще може да изрази себе си в този свят на духа. В този свят човекът е затворен в многобройни физически връзки: тук човекът е затворен в семейство, племе, раса; там има своите приятели. Всичко това са връзки във физическия свят. Той преживява тези връзки отново в духовния свят. Там, в духовния свят, приятелството му става напълно ясно. Там чувството за принадлежност, чувството за привързаност към родината му, му става ясно в по-голяма степен. Там какво означава връзка тук, във физическия свят, е напълно изразено.

Сега той живее в света на архетипите. Колкото повече е насочил ума си към една от тези връзки тук, толкова повече трябва да изрази себе си в сферата на духовния свят, докато тук, във физическото тяло, той е затворен от физическата реалност. Точно както растение, засадено в скална цепнатина, не може да се развие напълно, така е и с човешкия дух. Тук, във физическата обвивка, неговите качества са ограничени. Само малка част от присъщата му способност

за любов към приятели, семейство, патриотизъм и т.н., се проявява

. Но когато човек, подобно на растение в открито поле, може да се разгърне, тогава, вече не ограничен от физическата обвивка, истинската му същност ще бъде свободно изразена и той ще се завърне с повишена сила. Тези, които са изпитали дълбоко

чувство за семейство, ще го изживеят интензивно тук и
след това ще влязат в живота с наистина специално
чувство за семейство
.

В тази сфера човек преживява това, което описах като „един живот“. Човек преживява флуидния елемент в духовния свят. Там, когато ние, като виждащи, получаваме прозрение, виждаме как бавно то озарява онези,

които вече са развили чувство на тази земя за „един живот“, който изплита и движи всички същества. Тоест

, те развиват религиозно благочестие. Благочестивият човек издига сетивата си до „един живот“, който прониква във всичко.

В тази втора сфера на Девачан човек свободно живее това религиозно, благочестиво чувство . Укрепен и ободрен, това чувство намира израз в новото раждане. Тук виждаме как човек се издига над ограниченията, наложени му в това физическо въплъщение. Виждаме как индусът и

християнинът, по свой собствен начин, преживяват „един живот“

в Девачан, когато ограниченията са паднали и в тази сфера е установено по-голямо единство.

Третата сфера е мястото, където осъзнаваме архетипите

на страданието и удоволствието, на радостта и болката, където този елемент ни обгръща така, както физическата земя обгръща атмосферата. Когато човек се установи в тази сфера, той се научава да развива чувство

за безкористна преданост към всичко, което страда в света

, към всичко, което може да се радва в света. Чувственото удоволствие и чувствената болка вече не го потискат. Той вече не познава разлика между собствената си болка и болката на другите, а по-скоро знае какво представлява удоволствието и болката сами по себе си. По този начин се научаваме да разпознаваме в неговата реалност това, което

ни подхожда като страдание и болка. Тук опознаваме великите филантропи; всички онези, които се смятат за гении на филантропията, гении на доброжелателността, велики създатели на филантропски връзки на състрадание и добра воля, на човешката общност.

самотата може да се случи в света, са включени в тази трета област и придобиват там своите способности.

В четвъртата сфера човек получава това, което осъзнава

чрез своята интуиция, изобретения и открития , използвайки земните сили и способности, както и качествата на земните неща . Това са онези, които като художници, велики изобретатели или по друг начин, с блестящи проблясъци на прозрение, всеобхватно разбиране на света и дълбока мъдрост, се отдават на служба на своите ближни в новия живот .

В зависимост от това кои качества човек вече е развил в този живот , работата на съзнанието в Девачан естествено отнема повече време. Това е състояние на върховно блаженство. Това, което ги е ограничавало и възпрепятствало на Земята, е отпаднало.

Сега те свободно разгръщат способностите си. Всички препятствия

са премахнати. Тази възможност да разперят криле във всички посоки, позволявайки на повишените им сили да се върнат обратно във физическото им въплъщение и по този начин да могат да действат още по-ефективно и енергично на Земята - тази възможност се усеща от човека и тя му се явява като състояние на върховно блаженство. Религиите през цялата история са описвали това блаженство като небесно блаженство. Следователно Девачан се появява в различни религии като така нареченото Небесно царство.

Времето, прекарано в Девачан, не е еднакво за всички . Необразованият дивак, който е преживял малко от този свят и едва е използвал ума и сетивата си, ще

има само кратък престой в Девачан. Девачан е по същество за развиване и свободно разгръщане на наученото във физическия свят, което го прави подходящо за

да създаде нещо ново. Човек, който е на по-висш план на съществуване, който е натрупал богат опит, ще има много за преработка и следователно ще има дълъг престой в Девачан. Едва по-късно, когато може да погледне в тези състояния, престоят ще стане отново по-кратък, до момента, в който съществото може да премине към ново въплъщение веднага след смъртта, защото човекът вече е преживял това, което е трябвало да бъде преживяно в Девачан.

Има дори по-високи нива, отвъд Девачан, които човек ще премине, след като е достигнал по-висок етап на духовно развитие. Трябва да си представим – това е казано и метафорично – че между смъртта и прераждането всеки човек преминава през онази сфера на духовния свят, която надхвърля взаимосвързаността на цялото земно съществуване, и че Девачан се простира в далеч по-висши сфери на битието, откъдето човек черпи божествените сили, които носи в този свят като пратеници на боговете. Пратениците на боговете произхождат от тази сфера. Дори некултивираният човек, колкото и бързо да премине през нея, защото там няма какво да търси, защото там може да развие малко, трябва да прекара поне кратко време между смъртта и прераждането в тази земя на Девачан, най-свободна от всички земни окови. Там всички земни тежести падат. Там той участва в бриза, който духа към него от божествената сфера, прониквайки го между смъртта и новото раждане. Тези, които са достигнали по-висша равнина на съществуване, остават тук по-дълго. Тук те получават възможността да се спуснат отново на Земята със специална мъдрост и духовни сили, за

да помогнат на своите събратя като по-високоразвити
индивиди.

Лидерите на човечеството се задържат в това царство за дълги периоди. Дори онези, които вече са напуснали този свят, могат да бъдат намерени тук – същества, които теософската литература нарича Учители, онези същества, чието развитие далеч надминава това, което все още е присъщо на съвременното човечество. Колкото по-дълго човек

може да се наслаждава на компанията на тези същества между смъртта и прераждането, толкова по-чист, по-благороден и по-морално

изправен ще бъде, когато се върне на земния етап. И колкото повече са култивирали на тази земя, че да станат

чисти, благородни и идеалистични, толкова по-дълго могат да участват в атмосферата, която прониква в тези части на Девачан.

Това е пътят, който човешкото същество трябва да извърви по

пътя си между смъртта и новото раждане . Това са състояния на съзнанието, а не различни места.

Човек не пътува от едно място на друго, когато преминава през тези сфери. По-скоро може да се каже, че те избледняват, но само по същия начин, по който външният физически свят избледнява, когато

затворите очи и си запушите ушите. Но точно както в този случай около вас става тъмно и беззвучно, така и в този случай около вас става светло, ясно и ярко и се разгръща нов свят.

това, което може да се каже за времето, което човек трябва да прекара в този Девакан, може да се определи само от опит. Само някой, който има някакъв опит в тази област, някой, който може да си спомни предишните си превъплъщения

, или някой, който съзнателно – като виждащ – може да получи прозрение за светлия свят на духа, е способен да каже нещо за това .

Продължителността на времето, което човек прекарва в Девачан, варира значително в зависимост от етапа на неговото развитие . Но

Може грубо да се оцени времето, което човек прекарва в небесното царство. Това може да се определи чрез умножаване на земния живот на човек – времето между раждането и смъртта – с число между двадесет и четиридесет. Точното време зависи от нивото на развитие на индивида, както и от продължителността на физическия му живот. Ако дете почине скоро след раждането, просто умножете живота му по двадесет на четиридесет, за да получите времето, прекарано в Девачан. Тези, които живеят дълго, изпитват продължителни и значими състояния в Девачан и са способни да изпитат голяма част от това, което мистицизмът нарича блажени усещания на Девачан. Този живот в Девачан се различава коренно от всичко, което физическите очи или сетива могат да възприемат.

Колкото и близки да бяха понятията и думите, които използвах, за да опиша тази сфера, аз въпреки това се опитах да я опиша възможно най-вярно и точно. Самите тези сфери не принадлежат – нито по своята субстанция, нито по самата си същност – към най-дълбоката природа на човека. Тази най-дълбока природа на човека, това, което *Джордано Бруно* нарича монада, най-висшият духовно-жив аспект в човека, произхожда от

още по-висши светове. Ще обсъдим тези още по-висши светове по-подробно в следващата сесия, която ще се занимае с фундаменталните понятия на теософията.

Ще обсъдим и как човешките способности трябва да се развият, за да зърнат тези висши светове. Мистикът не само описва какво вижда там, но

може и да опише как човек може да го постигне.

как може да развие уменията си, за да разгледа по-отблизо тези светове. Днес, в заключение, бих искал да направя още няколко забележки.

Обичайно е тези, които за първи път чуват за описаното царство на Девачан, да казват, че това царство е илюзия, нещо илюзорно; тъй като прилича на своя сянка, мислен във физическия живот, то трябва да има и по-малко реално съществуване от нашия физически свят. Но това не е така. За тези, които са получили прозрение за този висш свят, е станало ясно, че в него съществуват много по-силни, много по-висши реалности, отколкото в нашата физическа реалност. Човек опознава физическото съществуване в истинското му значение само когато

е способен да го види в светлината на тези висши светове. Точно както парче стомана може да лежи пред вас, без да подозирате, че съдържа електрически или магнитни сили, така и обект във физическия свят може да се простира пред вас, без да подозирате, че съдържа много по-висша същност. Следователно, тези, които са познавали нещо за цветния и резониращ свят, го описват в най-живите цветове

и изобразяват звуците, които достигат до духовното им ухо, на най-чудесен език. Древните питагорейци са говорили за музиката на сферите. Никой освен този, който има прозрение за този свят на Девачан, не знае каква е музиката на сферите. Мнозина мислят, че това е нещо изобразително, нещо символично. Не, това е нещо от най-висшата

реалност. От духовния свят ни отекват ритмични мелодии, които са космическите сили на вселената. Космическите сили са

ритмично структурирани и ние чуваме този ритъм, когато сме способни да използваме „девичановото ухо“, и възниква това неопикуемо блаженство, което е мистицизмът на света.

...който е способен да възприема. Когато всичко в този свят

изчезне, когато всичко, което звучи чрез сетивата, се изплъзне от вниманието му, тогава той описва какво е впечатлението от Девахан.

Това е, през което човек трябва да премине между смъртта

и новото раждане. Там те са семе за новото прераждане. Те са синапеното зърно, което оцелява през периода Девахан до ново възплъщение. Немският мистик *Ангелус Силезиус*, който е казал толкова много красиви

и въздействащи думи в своята книга „Херувимски скитник“, също описва в тази прекрасна мистична книга, кратко, ясно и смислено, в един-единствен афоризъм, чувството

и цялото същество на това как духът оцелява от смъртта до ново раждане като семе, подготвящо се за ново съществуване, за да разгърне след това нови и висши сили. Това, което всеки

мистик знае — че сърцето, излъчващо духовна светлина, е способно да блести — е изразено от Ангелус Силезиус с тези думи:

Духът ми е като синапено зърно;

Слънцето му грее през него

Така той расте, като бог, с радостна наслада.

ФРИДРИХ НИЦЕ
В СВЕТЛИНАТА НА ХУМАНИТАРНИТЕ
НАУКИ

Берлин, 1 декември 1904 г.

Всеки, който се заеме със задачата да опише връзката между съвременния интелектуален живот и теософския мироглед, не може да пренебрегне една фигура, а именно *Фридрих Ницше*. Като голяма загадка, Фридрих Ницше стои в културното развитие на настоящето. Той несъмнено е оставил дълбоко впечатление на всички наши мислещи съвременници. За някои той е бил един вид лидер; за други - фигура, с която трябва да се води най-яръстна борба

. Той е разтърсил мнозина и е оставил след себе си много мощни резултати от работата си. За Ницше е публикувана огромна литература и днес човек едва ли може да отвори вестник - това беше още по-вярно преди няколко години - без да срещне някъде името на Ницше или да намери начина му на мислене, директно цитиран с неговите изречения и мисли, или някакъв друг негов отзвук. Фридрих Ницше е дълбоко вкоренен в цялата тъкан на нашата епоха. Дори за обикновения наблюдател на живота му той стои там като феномен.

Той произхожда от протестантска енория. Роден през 1844 г., той още в гимназията (основно училище) проявява голям интерес към всички религиозни въпроси по най-свободния и непринуден начин. Някои записи от времето му в гимназията показват не

само преждевременно развито момче, но и човек, който

който с блестящи проблясъци на прозрение осветява много области на религиозните въпроси. И когато пристига в университета, той не само се интересува от специализираните си изследвания, дотолкова, че е сред най-изявените студенти, но се интересува и от общите проблеми на човешкото развитие. Още в младостта си той постига много в областта на филологията, повече, отколкото други

могат да постигнат през целия си живот. Преди да получи докторска степен, му е предложена професорска длъжност в Базел. Неговият учител, Ричи, е попитан дали може да препоръча Фридрих Ницше за катедра в Базел. Известният филолог отговаря, че може да препоръча само Ницше, защото Ницше знае всичко, което

самият той знае. И когато вече е професор и е на път да се яви на докторския си изпит, му казват:

”
Всъщност не можем да ви изпитаме!“ - Ницше, изключителният професор, е удостоен с докторска степен; така пише на дипломата!

Това е доказателство за това колко дълбоко е бил ценен умът му. Тогава той прави познанство, което се оказва решаващо за целия му живот. Той се запознава с философията на Шопенхауер, в която се потапя толкова пълноценно, че прави личността на *Шопенхауер*, а не самата философия, свой водач и лидер, така че вижда Шопенхауер като свой ментор.

Второ важно запознанство е с *Рихард Вагнер*. От тези две срещи се развива първият етап от интелектуалния живот на Фридрих Ницше.

Това се случва по много личен начин. Когато Ницше е млад професор в Базел, той пътува до Трибшен, близо

до Люцерн, колкото може по-често —
понякога всяка неделя.
По това време Рихард Вагнер работи върху „Зигфрид“.
Там,
в духа на философията на Шопенхауер,

обсъжда

повечето от своите произведения и най-дълбоките проблеми на интелектуалния живот с младия Ницше. Вагнер често казваше, че не може да намери по-добър интерпретатор от Фридрих Ницше. Ако разгледаме есето „Раждането на трагедията от духа на музиката“, ще открием, че то осветява изкуството на Рихард Вагнер по такъв начин, че то се появява директно като културно-исторически акт, който блести през векове, дори хилядолетия. Рядко е имало такава интимна връзка, както между по-младия ученик и по-възрастния учител, който по най-дълбок начин е опознавал неговите идеи, които са изригвали в него в изобилие, наново, сякаш отвън, в приятелски облик, така че той е успял да ги постави в правилната светлина. Това е феномен от безпрецедентен вид. Вагнер е имал щастието да каже, че е намерил разбирателство, каквото малко други в света. Ницше е бил не по-малко щастлив, поглеждайки назад към първобитните времена на Древна Гърция, за която е вярвал, че все още вижда хората да творят по божествен начин, за разлика от епохата, която той нарича декадентска. В Рихард Вагнер той видя възкресение от най-рядкия вид, човек, притежаващ толкова чиста духовна същност, каквато рядко се среща в човешкия живот.

Едва през 1889 г. се пише много за Ницше. Онези, които просто повтарят думите му като папагали, започват да се занимават с неговите произведения едва след този момент. Но тези, които вече са изучавали Ницше около 1889 г., знаят, че той е блестял като комета по време на ерата на Вагнер, до около 1876 г.,

редом с Рихард Вагнер, но че след това е почти напълно забравен. Само в най-малките кръгове все още се обсъжда за него.

След това той написва произведението си „Тъй рече Заратустра“

(1883), което му донася нова слава. След това се появява негово произведение, което сякаш разбива всичко, което преди това е смятал за свое. Това

е „Случаят Вагнер“ (1888). Чрез това произведение той

отново става известен. Тези, които са изучавали Ницше, се разделят на два лагера. *Георг Брандес изнася лекции за Ницше в университета в Копенхаген*

. Така Ницше не само става университетски професор на много млада възраст – позиция, която

скоро трябва да напусне по здравословни причини – но и

е удостоен с честта да бъде обект на университетски лекции

. Тази новина вероятно донася известна утеха на разтревожената му

душа, но вече не може да го спаси от надвисналата лудост

. След това идва новината, че Ницше безвъзвратно се е поддал на лудостта. Това, грубо казано, е

скелетът на външния му живот.

Както вече споменах, първото му произведение е „Раждането на трагедията от духа на музиката“. То се ражда от рядко потапяне във философията на Шопенхауер и в изкуството, с което се среща в творчеството на Рихард Вагнер. Всеки, който

иска да разбере какво означава това произведение като зората на Ницше

, а също така иска да разбере неговия житейски път, трябва да

го интерпретира чрез тройно съображение. Първо, трябва да го интерпретира в контекста на неговото време,

с което Ницше

е живял интимно. Аз самият се опитах да представя Ницше обективно по този начин. Второ, може да го представим като същество, което произтича от неговата личност. В това отношение той е един от най-интересните психологически , дори психиатрични, проблеми. Опитах се да представя това и в медицинско списание през...

статия за Фридрих Ницше. Трето, той може да бъде представен от гледна точка на духовния мироглед. От тази трета гледна точка става ясна връзката му с теософията. Това ще разгледаме днес.

Още първата му творба, „Раждането на трагедията от духа на музиката“, предоставя важни прозрения от теософска гледна точка, от гледна точка на духовния мироглед. Нашата епоха е епохата на петата коренна раса на човечеството, предшествана от две други, които е трябвало да култивират съвсем различни сили от нашата коренна раса. Нашата пета коренна раса е натоварена предимно със задачата да развива човешкия интелектуален и мисловен живот. Предходната коренна раса е атлантската раса, която е живяла на континента, който сега лежи на дъното на Атлантическия океан. Тези хора все още не са развили разум или интелект, а предимно памет. И една от тези предходни коренни раси е лемурийската раса. Тази раса все още функционира от гледна точка на умствения и въображаем живот.

Интелектуалният живот е това, което нашата коренна раса е предназначена да култивира. В продължение на няколко векове европейското човечество, по-специално, работи за развиване на интелектуалната сила, тази сила на разбиране. Нашите велики философи, включително Кант и Шопенхауер, са тези, които са изцяло ангажирани в това движение на развитието на нашата коренна раса. За тях големият проблем се превърна във въпроса: Какво означава човешката мисъл, как човечеството може да знае нещо? За тях тези

въпроси се превърнаха във великите загадки на
съществуването. Но сега
се случва нещо съвсем уникално за нашата коренна раса.
Мисълта
, която философите са довели до най-висшето ѝ
развитие.

Това, което е постигнато, е, така да се каже, откъснато от първоначалния си контекст за нашето време . По най-чистия и славен начин нашата епоха е развила мисълта в науката по отношение на външния, технически живот. Но тези мисли, или по-скоро тези идеи, са ни откъснали от природата. Човешката мисъл е просто образ на нещо далеч по-висше, което обсъждахме в предишни лекции; тя е сянка, образ на духовния свят. Мисълта е духовна същност. Съвременните времена са развили живота на мисълта по грандиозен и мощен начин; но са забравили, че тази мисъл не е нищо друго освен сянката на духовния живот. Този живот, така да се каже, изпраща духовните сили в нас и тогава идеята идва при нас. Произходът на мисълта, на идеята, следователно е бил загадка, особено за философията на 19-ти век. За тях мисълта, самата идея, се е превърнала в просто илюзия. Те са забравили, че мисълта произлиза от ума, както казва *Якоб Бьоме* . Когато в по-ново време се правеха опити да се търсят първичните източници на съществуване, да се проникне до този първичен източник, който беше изгубен и чийто произход в ума вече не беше известен, той можеше да бъде намерен, по смисъла на философията на Шопенхауер, само в ирационалната, сяпа воля ; мисълта, от друга страна, не беше нищо повече от илюзия, представена ни от нашия свят от идеи. Така светът стана от една страна представяне, от друга - воля . Но и двете вече не произлизаха от ума, а само във привидност. Как би могло да бъде иначе, освен тази философия, следвайки материалистически линии, да търси поне един носител на ума в елемент, непосредствено достъпен за всеки безпристрастен наблюдател в света, където умът като

такъв съществува само под формата на...

Има ли нещо присъщо на сляпата воля, продукт на природата?

Точно това е личността. Беше забравено, че в личността има нещо духовно; но личността като такава не можеше да бъде отречена. Във философията на Шопенхауер поне един аспект – духовната човешка личност – беше признат за най-висш; личността, която се откроява чрез своя гений, благочестие или святост и представлява,

така да се каже, етап от развитието в рамките на останалата част от човечеството. Така Шопенхауер става суров и изобразява обикновените хора като произведени стоки на природата

; но от тъмния импулс на природата кристализират отделни велики личности. Този възглед повлиява на Ницше.

Но нещо друго му е повлияло. Чрез мисли и идеи никога не можем да научим нищо за това, което тече в ирационалната воля. В музиката Шопенхауер открива истинската същност и сплитане на

хаоса на първичните инстинкти. Така за Шопенхауер е било невъзможно да проникне през този илюзорен свят на представяне

в същността, която се изразява във волята; по-скоро същността на музиката се е превърнала за него в решение на

загадката на вселената. Всеки, запознат с мистицизма, знае как може да се стигне до възгледа, че музиката предлага решение на загадката на вселената.

Музиката съществува

не само на равнината, която наричаме физически или сетивен свят, но и във висшите светове. Когато се издигаме през света на душата към висшите духовни светове, чуваме нещо от повисша музика. Не тази, която възприемаме на физическия план; защото това не трябва да се разбира като алегория,

а като реалност: движението на звездите в
пространството, растежът на всяко цвете, водещите-

Същността на хората и животните се явява като звучно слово! Затова окултистът казва: Човек научава тайните на света само когато мистичното слово, присъстващо в нещата, му говори. Това, което Шопенхауер

открива, е израз на висш факт , нещо с далеч по-висш смисъл от това, което той е разбирал; защото при него то резонира само във физическото ухо. Ние наричаме Манас

принципа , който надхвърля времето и достига до вечността. Този Манас намира своя физически израз в звуците на музиката, които достигат до нас от външния свят

. Шопенхауер изразява нещо абсолютно вярно , а Ницше възприема тази идея. Той чувства с цялото богатство на ума си, че този, който иска да се изрази за тайните на света само с език, не може да го направи по същия начин, както майсторът на звука може да се изрази за тайните на света. И така , подобно на Шопенхауер, Фридрих Ницше вижда в музикалния израз

израз на висшите мистерии на света. За тях пътят е бил показан обратно към първобитните времена на древните гърци, където изкуството, религията и науката са били все още единно цяло, където в мистериозните храмове мистериозните жреци, които са били и учени и художници, са представляли съдбата на човечеството и целия свят на душата чрез великолепни образи. Ако погледнем вътре в храма , ще открием изобразена съдбата на бог Дионис . Това е било решението на загадката на света. Дионис обаче е слязъл в материята и е бил разчленен , а човешкият дух е призван да изкупи погребания в материята и да го изведе към нова слава. Търсейки своята божествена природа в

себе си, човек събужда бога в себе си и това...

е намерил един вид гробница
в нисшата природа. Тази велика
съдба на света е била
представена на мистиците не само чувствено, но и по
великолепен духовен начин. Това
е била първичната драма на Древна Гърция.
Стигаме назад до далечни времена и от това ядро извира
това, което по-късно се превръща в гръцка драма.
Драмата на *Есхил* и *Софокъл* е била просто изкуство;
но тя е произлязла от храмовото изкуство.
От храмовото изкуство се отделят изкуството, науката и
религията. Който погледне назад към тези първични
времена, вижда
нещо по-дълбоко в ядрото, от което
са възникнали човешкото схващане и начин на живот.
Живият бог Дионис е бил великата фигура на
гръцките мистерии. Ницше не е разпознал това във
Вагнеровия кръг, но го е усетил.

Това беше дълбоко, мрачно предчувствие и от него
произлезе
разбирането му за природата на гърците преди Сократ.
Тогава човечеството не беше едноизмерно, а по-скоро
дионисиевият индивид черпеше от извор на потенциал. И
тъй като всичко
е несъвършено, гърците създадоха за себе си изкупителна
религия и мъдрост, а по-късно и изкупително изкуство.
Така за Ницше това, което по-късно
се появи като изкуство, беше просто отражение на
древното изкуство, което той
нарича дионисиевско. Това изкуство все още обхващаше
целия човек
, не само въображението, но и всички духовни
сили. По-късно изкуството беше само отражение.

в неговите произведения
се появяват двете понятия - дионисиевско и аполонийско
. Чрез тях той усеща
произхода на целия художествен живот и на езика,
чрез който древните гърци са се изразявали. Това
е език, който е и музика. В центъра

се е изпълнявала драмата, а около нея е бил хорът.

който изобразяваше живота и смъртта с мощни звуци

Други, които са били добре запознати с кръга на Вагнер, са изобразили тази съдба още по-дълбоко. Ще я намерите изобразена, преди всичко, в духа на Елевзинските мистерии в книгата на Шуре „Светилищата на Ориента“. Това, което Ницше само е усещал, Едуар Шуре е изобразил не само от въображение, но и от духовност. Това е, което Ницше е желал, но не е постигнал. На тази основа целият материалистичен начин на мислене на нашето време се е превърнал за него в голяма загадка: Как човечеството, от онази епоха, в която се е обявило за загадка на света, е стигнало до тази суха, материалистична епоха? За други това може да е била суха, рационална загадка; за Ницше обаче това се е превърнало в проблем на сърцето, нещо, което другите се опитват да адресират и решат с разум, интелект и въображение. Ницше е бил слят с времето си, както родителите с децата си. Но той не е можел да му се радва, а само да страда. Това е можел да прави Ницше: да страда; но да не се радва. Това е решението на проблема на Ницше.

Във Вагнер той виждал обновителя на древногръцкото изкуство, което изразява най-висшите мистерии чрез звук.

Старецът трябвало да се възнесе до Übermensch, божествения човек. За това бил необходим човек, който да надхвърля средностатистическия човек. И Шопенхауер се появил точно в точния момент. Според Шопенхауер, средностатистическият човек в края на краищата е бил масово произвеждана стока. Човечеството се превърнало в

духовно и интелектуално същество, не ограничено до земята , а носещо се над нея, а драматичната музика била използвана като средство за постигане на тази трансцендентност . Никой не е писал за Рихард Вагнер с такова благоговение, както Фрид...

Рихард Ницше в есето си „Вагнер в Байройт“ през 1876 г. Ежедневието се е превърнало в нещо дълбоко отвратително за него . Затова той се противопоставя и на това, което *Давид Фридрих Щраус* изразява в произведението си „Старата и новата вяра“.

Има и друг текст от началото на 70-те години на XIX век, текст, без който човек изобщо не може да разбере Ницше. От този текст става ясно, че Ницше е усетил проблема на нашето време, който наскоро нарекохме проблемът на Толстой, точно както е усетил и великия гръцки проблем. Той е усетил, че нещо липсва в нашето време, което сега е към своя край. Защото външните форми са това, в което вечно царуват раждането и смъртта. Видяхме как всяко растение живее в своята форма между раждането и смъртта, как цели народи умират между раждането и смъртта, как най-величествените произведения са подвластни на раждането и смъртта. Но видяхме също как едно нещо остава, нещо, което побеждава раждането и смъртта, което оформя и постоянно пресъздава, което позволява на старото да се издигне отново във все нови превъплъщения . Това, което зародишът на растението пренася в ново растение и което се появява отново там - този живот е изобразен от *Лев Толстой* .

И отново, настоящата ни човешка раса е въплътена във форми, които имат раждане и смърт. Ние се движим към време, което ще познае самия живот . Ницше осъзнава, че нашата епоха е болна от съзерцанието на формите, не само от съзерцанието на

формите в естествените науки, но и в историята. Именно от тази гледна точка той пише значимия си труд за ползата и вредата от историята, за историческата болест. Хората се връщат към най-далечните праисторически времена и искат да съзерцават началото на културата, от хора към хора, от...

Нация в нация, държава в държава. И въпреки това, във всички тях, раждането и смъртта пребивават . Като се _____ тъпчем с исторически знания, ние убиваме живота, който е в нас. Това, което живее в нас във вечно присъствие, ние го убиваме. Колкото повече се изпълваме със спомена _____ за историята, толкова повече убиваме волята за живот в нас. Ако погледнем назад и се замислим какво означава това, виждаме, че можем да открием нещо само като изследваме директно човешкия живот, като се вгледаме в себе си. По този начин се приближаваме до ново бъдеще.

Ницше посочва тази нова културна епоха, която трябва да считаме за епоха на формата и образа. Това е, което

_____ тече и живее в Ницше. Той вярваше в изкуството на Рихард

Вагнер, _____ вярваше, _____ че

в него вижда обновление на живота, нов Ренесанс. Вагнер беше _____ далеч _____ по-реалистичен

от Ницше. Той беше много от своето време; казваше си, че _____ творецът

не _____ може

да направи третата стъпка преди първата. И когато

Ницше _____ дойде в Байройт през 1876 г.

, той видя нещо забележително. Видя, че идеалът,

който си беше изградил за Вагнер, е твърде велик, че

е по-велик от това, което Вагнер може да изпълни. Точно

както _____ Ницше

имаше смъртно предчувствие за появата на

гръцката трагедия от времето на мистериите и на

цялата ни епоха от първобитните времена, така и той

имаше предчувствие, че бъдеща култура, която не се

основава _____ само _____ на _____ разума,

трябва да възникне от духовните сили, все още спящи в

човечеството . Той усети това и го обърка с това, което

вече _____ е _____ там. _____ Вярваше

, че голямата загадка на бъдещето вече е решена в настоящето. Това, което той възразяваше срещу Сократ, беше, че под неговото влияние нашата култура е станала едностранчива
, че, от една страна, се е превърнала в интелектуална култура –

разделил интелектуалното и, от една страна, интелектуалното, а от друга, по-сентименталните движения

. Затова той също се подиграва на Сократ и се бори срещу сократическата култура, културата на разума.

Когато произведенията на Вагнер се сблъскват с него в Байройт

, той става нелоялен – не съвсем нелоялен, защото никога не е виждал Вагнер истински; той е проектирал във Вагнер това, за което е мечтал като свой идеал за бъдещето. Ницше си казва: Видях нещо нередно. Така Ницше като човек става нелоялен към младия Ницше и

суровите думи са насочени не толкова срещу Вагнер, колкото срещу това, което самият той е бил в младостта си като почитател на Вагнер. Човек не може

наистина да бъде враг на друг; човек може да бъде само свой собствен враг. „Чувствам, че всичките ми младежки идеали са компрометирани“, чувства той.

Той стои сред руините на един мироглед. Трябва да търси нещо друго. И това се превръща в „новото Просвещение“. Това, което преди е отхвърлял, сега иска да оживи и съживи. Исква да изтръгне живот от мъртвата материя, както науката я третира. Сега самият той става ученик на формата, на външната форма, която вечно преминава пред нас в раждането и смъртта .

А сега нека схванем дълбоката теософска истина, че три неща живеят в света: външната форма, която е подвластна на раждане и смърт, която възниква и изчезва,

появява се отново, в която животът се втурва от форма във форма.

След това животът, който е израз на душата. Душата пробива формата, за да се прероди в нова форма. И нека схванем трето нещо:

съзнанието В
различните му степени. Всеки камък, всяко растение и
във висшите степени всяко човешко същество има
съзнание.

По този начин имаме три неща в света: форма, живот
и
съзнание. Тази тройна природа е израз на едното...

Светът на физическия, светът на душата и светът на духа.

постепенно ще бъде разкрита отново на света . Това е и древната мъдрост на мистериите, която Ницше смътно усещаше в сърцето си

, но за която не можеше да намери ясен израз, от която страдаше и за която копнееше като нов живот, който трябва да се появи от нашата култура. Сега самият той беше заплетен в естествените науки. Той не успя

да осъзнае, че именно съзнанието живее в живота и се издига към все по-висши форми. Това е пътят на света. Съзнанието взема от формата това, което си струва да се извлече в по-висше развитие. Чрез това имаме развитие на нещата от форма във форма, от етап от живота към етап от живота, където животът остава, а формите и образите показват повишено развитие. Той вече не разбираше съзнанието, което се развива и се издига във все по-висши форми . Ницше сега виждаше само формата; той не разбираше движещата сила, която се появява във все по-висши форми.

Така той стигнал до разбирането за повтаряемостта на нещата

и съществата, но не и за това, че те се прераждат във все по-висши и по-висши форми. Затова той проповядвал „завръщането на същото“. Той вече не знаел, че съзнанието се завръща на по-висши нива. Това е идеята, към която е бил повлиян от естествената наука: Точно както сме сега, точно както седим тук, ние сме били тук безброй пъти преди и ще бъдем тук отново. Това трябва да е очевидно за мислителя, който не знае, че съзнанието не се завръща в същата форма, а в

по-висока. Това бил вторият етап от развитието на
Ницше

.

Третият етап е този, който трябва да бъде описан с факта, че въпреки духовния живот на Ницше, в душата му все още е съществувал духовен живот

, който той не е могъл да извлече в рамките на такъв светоглед, основан само на форма. Той не е осъзнавал, че висшите сфери на съществуването са се затворили за него, но мощният копнеж за тези висши сфери със сигурност е живял в него. Човешките същества са еволюирали във форма, от животно до човек. Това развитие обаче не може да бъде завършено. Точно както червеят еволюира в човешко същество, така и човечеството трябва да продължи да еволюира. Това е довело до идеята за Свръхчовека (Übermensch). Този

Свръхчовек е това, което човечеството ще бъде в бъдеще. Сравнете го със съответната мистична идея и ще откриете, че те са тясно свързани. Стремещт в човешката природа, който се изразява и в нас, е стремещт към одухотворяване, така че човек вече може

да открие Богочовека в дъното на душата, който се издига от бъдещия свят и когото Ницше вижда като велик духовен идеал, към който се стреми.

Ако човек вземе предвид не само формата и облика, но

и живота и съзнанието, душата и духа, тогава този свръхчовек се появява в истинската си форма, тогава той се появява като цялостното човешко същество, което

ще се стреми към по-висшите сфери на съществуване. За Ницше тази идея е била налице в зародиш, но той е могъл да я изрази само с думите на естествоизпитател. Точно

както човекът
се е развил от хиляди и хиляди форми, така и той трябва
да се развие във висши форми, в свръхчовека
. Когато Ницше пише „Раждането на трагедията“,
той стои пред портата към гръцките мистерии, стои
пред портата към храма на Дионис, но не може...

Входната порта не можеше да се отключи. След това той продължи с мъка и написа „Тъй рече Заратустра“: отново застана пред храмовата порта – и не можа да я отключи. Това е трагедията на неговия живот, неговата съдба. Когато човек застане като индивид, като „аз“, страдащ и съпричастен

към своето време, към духовния и умствения свят, нещо съвсем необикновено се случва с този „аз“. Всеки, който е запознат с феномените на астралния свят, знае какво трябва да се случи с този човешки „аз“, когато той застане по този духовно дълбок начин пред толкова много загадки и порти, които остават затворени: Пред всеки въпрос, в духовния и умствения свят, има нещо като сянката на този въпрос, явяващо се като гонител на душата. Това първоначално ще изглежда някак странно за материалиста

. Но този, който стоеше пред християнството и не знаеше как ще се развие то, този, който стоеше

пред нашата философия, пред материализма на нашето време и който копнееше за нов Дионис, но не можеше да го изведе от себе си, стоеше там сякаш пред сенки на миналото. Така, за Ницше, макар и в рамките на това, което наричаме астрален свят, Антихристът стои редом до фигурата на Христос, неморалистът редом до фигурата на моралиста. Редом с това, което той познава като философия на нашето време, стои отрицанието. Това е, което го измъчва като гонител на самия себе си.

Прочетете последните произведения на Ницше, неговата „Воля за власт“ и неговия „Антихрист“, където той представя призрака, критиката на християнството, критиката на философията в нейния нихилизъм. Той не може да избегне тези неща ;

моралът на нашето време му пречи, морал, който
не може да надхвърли
доброто и злото, който отказва да признае кармата,
въпреки че се стреми към нея. Накрая му се яви вечното.

Променящи се форми, като вечното повтаряне на една и съща

форма. Четвъртата творба никога не е била завършена. Той искал да я нарече „Дионис, или философията на вечното повтаряне“. Така останал само копнежът на самотния аз по свръхчовека.

Ницше е трябвало да се вгледа в човешкото „аз“ и да разпознае божественото човешко същество; тогава това, което е желал, би му се разкрило. Но както е било, то изглеждало непостижимо. Съществувал е само силният порив на вътрешното му същество да схване това съдържание. Той го е нарекъл своя воля за власт, своя стремеж

към свръхчовека. С пълната интензивност на своето същество той е намерил лирически израз в „Тъй рече Заратустра“, който е възвисяващ душата, просветляващ душата и също толкова поглъщащ душата, понякога дори парадоксален. Това е волят на съвременното човечество за Богочовека, за мъдрост, която обаче води само до воля за мъдрост, до воля за власт. От този порив могат да възникнат лирически величествени неща.

Но нещо, което може да обхване човечеството в най-дълбоката му същност и да го изведе до тези висоти, не може да възникне от този порив. Така фигурата на Ницше представлява

последната голяма емпатия към материализма, човешкото същество, което трагично страда, което трагично загина под влиянието на материализма на 19-ти век и което с копнеж сочи към новата мистична епоха. Майстор *Екхарт* казва, че Бог е умрял, за да мога и аз да умра за света и всички сътворени неща и да стана

Бог. Ницше казва това и
в проза: „Ако имаше
Бог, кой би могъл да избегне това да не бъде Бог?“ И така,
Ницше казва, че няма Бог! Той
не е схванал думите на Гьоте:

окоето
не беше подобно на слънцето, то никога не би
могло да го види; ако в нас
не беше Божията сила,
как би могло божественото да ни радва?

Това, което стана толкова ясно в наше време и което той възприемаше като страдание, беше обречено да бъде погълнато. Не искам да казвам, че болестта му е имала нещо общо с духовния живот. Това, за което копнееше, но не можеше да постигне, беше теософският мироглед. Той изпитваше копнеж за нещо, което не можеше да намери. Самият той го усещаше в много мъчителни изрази на живота си . Ето защо последните му писания съдържат и копнеж за живота, който иска да извика от формата , а след това отново лирически вик за Богочовека в „Тъй рече Заратустра“. След това разрушаването на всичко, което настоящето не може да му даде, което той се опитва в произведението „Воля за власт“ или във „Вечното завръщане“, които са останали само фрагменти и сега

са публикувани посмъртно . Всичко това е живяло в трагичната личност на Ницше в по-късните му години и показва колко много страдание може да преживее човек в нашето време, без да се издигне до духовна перспектива. Самият той изрази това в стихотворението „Ессе Номо“, в което ни представя загатката на живота си:

Да, знам откъде идвам!
Ненаситен, като пламъка,
аз пламтя и поглъщам себе си.
Светлината става всичко, което хвана,
въгленът се превръща във всичко, което
пусна:
пламъкът със сигурност съм аз!

ОТ ВЪТРЕШНИЯ ЖИВОТ

Берлин, 15 декември 1904 г.

В моите лекции върху фундаменталните понятия на теософията

си позволих да ви очертая картина на природата на човечеството и така наречените три свята: собствено физическия свят, душевния свят и духовния свят. Сега, след Нова година, моята задача ще бъде да развия за вас най-важните теософски прозрения за произхода на човечеството, произхода на Земята и небесните тела като цяло. Това ще ни отвори по-широката перспектива за светогледа, който теософията може да предложи.

Днес обаче бих искал да посоча, в няколко общи думи, как трябва да протича вътрешното развитие на човек, за да стигне до собствено убеждение за нещата, провъзгласени от теософския миросглед. Правейки това обаче, ви моля да имате предвид, че трябва да се прави съществено разграничение

между обучението на човешката душа и дух, което води до собствено разбиране за това, което теософът провъзгласява като своя истина, свое знание, свой опит, и втори етап. Само по-висок етап е този, който позволява на човек да стигне до такова знание и опит самостоятелно. Бих казал, че трябва да се прави разлика между елементарен етап на обучение, който води до способността да се каже „да“ на това, което казва опитният мистик, да се каже: Разбирам, мога да направя това в себе си.

Размишлявайки, съчувствайки и дори признавайки го като истина в определени граници – и по-висше ниво, което позволява на човек да има преживявания в сферата на душата или духа. Първото ниво ще ни занимава днес. Второто ниво се отнася до действителното ясновидство и доколкото могат да се правят публични изявления за това действително ясновидство, ще го разгледаме в по-късна лекция.

И така, как човек достига до един вид лично разбиране на теософските истини – това е въпросът, който ни занимава днес. Не вярвайте, че мога да предложа повече от няколко намека; защото обучението, което човешката душа и дух трябва да преминат, за да достигнат до нещо подобно на такова разбиране, е всеобхватно. То изисква много дълъг период на вътрешно изучаване и всички необходими подробности, разбира се, не могат дори да бъдат засегнати в хода на кратка лекция. Това, което мога да ви кажа, е какво личното обучение в тази област предоставя така, както описанието на микроскоп или телескоп представлява инструкциите за използване на инструмента, които можете да получите в лабораторията или в самата обсерватория.

Първо, трябва да се отбележи, че за повечето хора истинско обучение в тази област може да се получи само чрез личен учител. На някои може да им се струва, че човек може да развие вътрешни способности, умствена сила и интелектуално възприятие чрез собствени проби и грешки и дори може

да им се стори жалко, че
личното ръководство е необходимо
в тази важна област от живота
. Начинът, по който обаче може да се предостави такова
ръководство...

Това осигурява достатъчна гаранция, че никое човешко същество не може да изпадне в каквато и да е зависимост от друго. Няма по-висша оценка и уважение към това, което се нарича човешко достойнство и самоуважение, от тази, която

притежава езотеричният учител. Този, който преподава мистично и теософско развитие, няма да даде нищо друго освен съвети, а най-висшите учители в тези области са дали само съвети и инструкции и зависи изцяло от собствената преценка на индивида

до каква степен той желае да ги следва или не. Зависи от индивида каква задача си поставя пред собствената душа и дух; толкова голяма е оценката на човешката свобода, че учителите не дават нищо друго освен съвети и инструкции.

Всичко, което може да се каже в тази област, трябва да се разбира с това условие

Тогава трябва да ви е ясно, че най-важното обучение в тази област не е това, което се провежда в конкретни външни аспекти, изискващи много специфични външни мерки, а по-скоро, че това обучение е много интимно обучение на човешката

душа, че всички важни етапи, които трябва да бъдат преминати, се случват в най-дълбоките кътчета на човека

, че трансформация се случва вътре в човека и никой, дори най-близкият приятел, не е нужно да забелязва нищо. Така, в тишина, в тишина и уединение, се формира мистикът, този, който желае да стигне до разбиране за света на душата и духа. Никой, това трябва да се подчертава отново и отново, не е нужно да променя ежедневната си професия по никакъв

начин, не е нужно да...

по най-малка степен ежедневните си задължения или да им отделя каквото и да е време, когато се посвещава на вътрешно мистично обучение. Напротив, този, който вярва, че трябва да отдели специално време на мистичното си обучение, който пренебрегва задълженията си, който става лош гражданин, лош член на човешкото общество, опитвайки се да получи прозрение за висшите светове, скоро ще се убеди, че по такъв начин може да се постигне най-малкото в тази област

·
Това вътрешно обучение не протича бурно, а тихо, в пълен вътрешен мир. И нека днес заявя съвсем ясно, че не се дават никакви, бих казал, „много специфични“ инструкции, а само описание на такъв път, чието следване обаче изисква едно нещо от индивида и това едно нещо е едновременно онова, без което никога не може да се постигне собственият му повисш опит: търпение. На когото липсват непоколебимост и търпение, който не може да упорства и мълчаливо да следва въпросните вътрешни правила отново и отново, като цяло няма да постигне нищо. Има само един начин, по който човек може да постигне нещо, без да следва тези правила. Но тогава човек е много напреднал в развитието на своето човешко същество. Това е случаят, когато човек вече е стоял на определен етап от ясновидството в предишни животи; тогава пътят е много по-кратък и съвсем различен. Човекът, който трябва да даде съответните инструкции, скоро ще

разбере това и ще трябва само
да премахне съответните препятствия, които се
трупат там като стена.

Следователно, като цяло е непрепоръчително да се търси мистично развитие без лично напътствие, защото

правилният път за това развитие е различен за почти всеки човек и защото този, който дава напътствията, трябва

да познава своя ученик интимно, не в обикновения смисъл на думата, а в духовен смисъл. Езотеричният учител обаче не е необходимо да знае нищо

за професията, начина на живот, членовете на семейството или преживяванията на ученика; той трябва само да придобие интимни познания за душата и духа на ученика и съответния етап, който е достигнал. Начинът, по който езотеричният учител придобива тези знания, все още не може

да бъде разкрит; това обаче ще бъде обяснено в лекциите за ясновидството. Освен това, вътрешното развитие е свързано с много специфични последици за всеки човек. Всеки, който поема по този път, трябва да е наясно, че в неговото същество ще се появят много специфични характеристики. Тези характеристики са симптоми на вътрешно развитие. Те са, така да се каже, свидетелство за това вътрешно развитие и трябва да бъдат внимателно наблюдавани. Езотеричният учител трябва да знае как да интерпретира тези симптоми. Само тогава развитието може да продължи по правилния начин.

Развитието на вътрешния човек е раждане, раждане на душата и духа, и това не е в преносен или метафоричен смисъл, а в най-истинския смисъл на думата, като факт. И раждането в тази сфера също

не е без последствия, а те трябва да бъдат разбрани и разгледани от духовен учител.

Чувствах се длъжен да започна забележките си с това.

Сега ще можете
да си зададете приблизително въпросите, които
обикновено се задават първо, когато човек

Чуйте за фундаменталните учения на теософията: доктрината

, че човешката душа често се е възплъщавала в тялото и често ще се завръща; доктрината за

прераждането; и доктрината за възмездната справедливост, за кармата. Ще попитате как човек може да разбере това, как човек може да го разбере сам. Това е големият въпрос, пред който сега е изправен всеки човек. Има златно правило, което трябва да се следва; тогава всеки - това е общ опит на онези, които наистина са предприели съответните упражнения - в крайна сметка ще стигне до това разбиране. Няма човек, който да не може лесно да получи това разбиране за прераждането и кармата от света . И все пак, както би казал *Гьоте* : „Лесно е, но лесното е трудно“ - защото малцина намират правилната решителност

, непоколебимост и търпение да работят чрез много специфичните процеси на душата и духа , които са необходими за това разбиране. Това златно правило е: Живейте така, сякаш прераждането и кармата са истини; тогава те ще станат истини за вас . Изглежда сякаш това трябва да се постигне чрез един вид самовнушение. Но това не е така. Знаете мистичния символ на змията, която хапе собствената си опашка. Този символ има различни дълбоки значения, но сред многото му значения е това, изразено в това златно правило.

Виждате, че предпоставката в известен смисъл поглъща себе си, като свита змия. Как е възможно това? Ако прераждането е истина, тогава не може да е напразно полагащите от човек усилия,

да окаже влияние върху душата му и тези ефекти по-късно трябва да се превърнат в неговата природа. Един от великите закони, които човек установява и трябва интимно да изпита в себе си, е изразен в едно индийско писание с думите: Това, което мислиш днес, ще станеш утре. Този, който вярва в прераждането, трябва да е наясно, че качество, което култивира в себе си, мисъл, която отпечатва върху себе си, като я подхранва отново и отново, става нещо постоянно в душата му и трябва да се появява в тази душа отново и отново. Следователно е от първостепенно значение този, който търси мистично развитие, да направи опит в себе си

да се отучи от наклонностите, които е имал преди, да култивира нови наклонности

, просто като интимно подхранва мисълта и прикрепя тази наклонност, добродетел или качество към нея, и по този начин я включва в себе си по такъв начин, че да е способен да трансформира душата си чрез собствената си воля. Това трябва

да се опита, точно както трябва да се опита химичен експеримент. Всеки, който никога не се е опитвал да преобрази душата си, който никога не е взел първоначалното решение

да развие качествата на постоянство, непоколебимост и спокойно, логично размишление, и който никога не е упорствал твърдо – и ако се провали за седмица, след това прекара месец, година, десетилетие в това – не може да разпознае нито една от тези истини в себе си.

Това е съкровеният път, който душата трябва да извърви. Тя трябва да може да интернализира качества, мисли и наклонности

. Човек трябва да е способен, в течение на определен период, да развие изцяло нови навици чрез силата на волята си. Човекът, който преди е бил небрежен, трябва да е придобил навика да бъде прецизен и точен.

Това се постига не чрез външна принуда, а чрез собствена воля. Когато това се случва чрез малки характеристики, чрез малки неща, е особено ефективно. Колкото по-ясни са нещата, които човек идентифицира в себе си, толкова по-сигурен ще бъде, че ще достигне до истинско знание в тази област. Веднага щом е способен обективно да наблюдава жест на ръка, изражение на лицето или незначителен свой навик, сякаш го наблюдава у някой друг, и след това, чисто чрез силата на волята си, да замени навика, склонността и т.н. с нещо, което самият той желае, като по този начин го интернализира сам – който прави това, е на пътя към разбирането на самия велик закон за прераждането. Точно както опитен химик може да дава инструкции за това какво се случва в лабораторията, така и някой може да ви даде инструкции въз основа на това, което е опитал. Чрез малки трансформации се постига най-висшето.

Сега, относно кармата, великият закон за справедливото възмездие. Ние придобиваме знание и разбиране за това, когато живеем така, сякаш кармата е истина. Ако сте сполетяни от някакъв инцидент, от болка или нещо подобно, опитвайте се отново и отново да задържите тази мисъл: Тази болка, този инцидент, не съществува в света като чудо, а трябва да има причина. Не е нужно да изследвате причината. Само някой, който може да разбере кармата, наистина ще може да види причината за късмет, болка и т.н.

Но ви е нужно, трябва да имате едно просто чувство,

за да ѝ се отдадете и да почувствате
, че такова действие, такова болка или
такава радост трябва да имат причина и че тя е причината.

Трябва да е от бъдещи събития. Който проникне в съществото си с това чувство и разгледа живота си и това, което се втурва към него отвън, сякаш кармата е истина, ще види, че това става разбираемо за него. Който не се ядосва, когато нещо му се случи, а е способен да съдържи гнева си и мисли, че точно както камъкът се търкаля, когато бъде бутнат, това, което го е разгневило, трябва да има необходима причина и да се разрешава според необходим закон в света, тогава той ще стигне до познанието за кармата. Точно както ще се събудите утре сутрин, ако всички обстоятелства останат такива, каквито са, и вие самите останете здрави, точно както ще стигнете до разбиране за кармата, ако разглеждате живота по този начин .

Това са двете предпоставки за всеки, който желае да премине духовно обучение. Това са двете предпоставки за всеки ученик в духовно обучение: да гледа на живота по този начин. Не е нужно веднага да се предава на мислите, сякаш са истини. Трябва да остане отворен и свободен: може би са истина, може би не са. Не трябва да има нито съмнение, нито суеверие, защото това са най-големите препятствия. Само когато някой е способен да наблюдава живота по този начин, той е наистина готов да получи мистично наставление . И трето нещо е необходимо.

Никой езотеричен учител няма да се съгласи да обучава човек, воден от суеверие, от най-груб вид предразсъдъци, или който е склонен да съди ирационално или да се отдава

на всякакви илюзии.
Златното правило е, че преди човек да се опита да
достигне първия
етап, той трябва да се опита да се освободи от всички
погрешни
мисли, от всяко суеверие и от всяка възможност...

...което би могло да сбърка илюзията с реалност. Преди всичко, ученикът на езотеризма трябва да бъде рационален човек, който се посвещава единствено на стриктното изпълнение на своите мисли и наблюдения. Ако се отдадете на предразсъдък или суеверие в сетивната реалност, то скоро ще бъде коригирано в сетивната реалност.

Но ако човек не мисли логично, а фантазира, тогава корекцията не е толкова

лесна. Следователно, преди да влезе в света на душата и духовния свят, е необходимо да бъде напълно сигурен в мисловния си живот и да може да упражнява строг контрол над мислите си. Всеки, който е толкова лесно склонен към фантазии, суеверия и илюзии, е неподходящ да влезе в подготовителното училище за духовно учение.

Лесно може да се възрази: „Аз съм свободен от фантазии, суеверия и илюзии.“ – Това лесно се заблуждава. Свобода от предразсъдъци, от фантазии и илюзии и свобода от суеверия – това са неща, които трябва да се придобият чрез строга самодисциплина; това са неща, които не се постигат толкова лесно от всеки индивид. Помислете как повечето хора се скитат безцелно и са неспособни

стриктно да регулират мислите си чрез силата на собствената си воля.

Нека сега помислим какъв е животът. Невъзможно е напълно да се освободим от външни впечатления. Затова е необходимо всеки ден да отделяме кратък период.

Необходимият кратък период, без да противоречи на задълженията ни, е достатъчен – дори да е само пет минути или дори по-малко. Но тогава човек трябва да може да се откъсне от всичко,

което сетивата са му предложили, всичко, което е
възприел чрез
очите си, чрез ушите си, чрез чувството си за допир
. Човек трябва да бъде сяп и глух за известно време.

да се превърне в цялостната среда на човек. Всичко, което се влива отвън, ни свързва със сетивния свят, с ежедневието. Това трябва да бъде заглушено за известно време.

Трябва да възникне пълен вътрешен мир. И тогава, когато този

вътрешен мир, това освобождаване от всички сетивни впечатления,

е настъпило, трябва да дойде нещо друго: тогава всеки спомен за предишни сетивни впечатления трябва да замлъкне.

Помислете как чрез всичко, което току-що споменах, човечеството винаги е свързано с времето

и пространството, свързано с това, което възниква и отминава. Опитайте се да

разгледате това за кратко. Вземете мисълта, която е преминала през ума ви преди минута, и разгледайте дали тя се е вкопчила в нещо преходно. Такива мисли са безполезни за вътрешно развитие.

Всички мисли, които ни свързват с крайното, с преходното, трябва да замлъкнат. Когато тази тишина се установи в душата, когато това, което ни заобикаля – възраст, племе, народ, век – бъде премахнато,

когато вътрешната тишина се е установила за известно време, тогава

душата започва да говори сама. Не веднага; по-скоро е необходимо индивидът първо да я доведе до реч и за това има средства и насоки, които предизвикват този вътрешен език на душата. Човек трябва да се отдаде на такива мисли, идеи и чувства, които не произлизат от временното, а от вечното; които не са

били верни само днес, вчера и утре, не само преди век, но винаги ще бъдат верни.

Ще намерите такива мисли в най-разнообразните
религиозни
книги на всички народи. Ще ги намерите например в
Бхагавад Гита, Песента на човешкото съвършенство
. Също така в Новия и Стария завет, особено...

Аз обаче ги различавам от тринадесета глава на Евангелието от Йоан . Такива мисли, които са особено ефективни за хората, принадлежащи към теософското движение , и са им дадени в брошурата „Светлина по пътя“, се намират и в първите четири изречения на тази книга. Тези четири изречения, които са гравирани върху вътрешните стени на всеки посветен храм, тези четири поговорки не зависят от времето и пространството; те не принадлежат на един човек, не на едно семейство, не на един век, дори не на едно поколение; те се простират през цялото развитие. Те са били верни преди хиляди години и ще бъдат верни след хиляди години.

Те събуждат спящи сили и ги извличат отвътре. Това обаче трябва да се направи правилно. Не е достатъчно да мислиш, че

разбираш изречението. Човек трябва да позволи на такова изречение да оживее в него. Той трябва да позволи на пълната сила на такова изречение да излъчи от него; той трябва да му се отдаде напълно. Той трябва да се научи да обича такова изречение

. Когато вярва, че го разбира, тогава е дошъл подходящият момент да го остави да блести в него отново и отново

. Не става въпрос за интелектуално разбиране, а за любов към духовната истина. Колкото повече любов протича през нас към такива вътрешни истини, толкова повече силата на вътрешното виждане расте в нас. Такова предложение трябва да ни занимава не за

ден или два, а за седмици, месеци и години ; тогава такива сили на душата се пробуждат в нас. И тогава идва един много специфичен момент, когато

се случва още едно просветление.

Тези, които провъзгласяват теософски истини чрез собствения си опит, познават този вътрешен, съзерцателен живот. Те ви провъзгласяват теософски истини днес и утре.

Те са част от един грандиозен теософски мироглед, който той възприема с вътрешната сила на ума и душата си

. Той насочва погледа си към царството на душата и духовния свят; той насочва погледа си от Земята към слънчевите системи, за да ги изследва. Но тази сила скоро би изчезнала в него, ако не я подхранваше наново всяка сутрин. Това е тайната на езотеричния учен. Грандиозният мироглед и визия за човечеството,

на които е позволил да преминат през душата му стотици и стотици пъти , преминават през душата му отново всяка сутрин. За него не става въпрос за това да разбере всичко това, а за това да се научи да го обича все повече и повече ; за това да извършва служба всяка сутрин, гледайки с благоговение към великите духове. Той се е научил да схваща цялата картина само за няколко минути. Да огледа образа. Благодарност го обзема за това, което е било дадено на душата му. Без този път на благоговение човек не може да постигне яснота. От тази яснота

обаче трябва да се формира неговото удивление. Когато това е така, тогава той е истински призван да говори за истините на мистицизма, за истините на теософията и духовната наука. Така прави духовният изследовател и така трябва да го прави всеки, започвайки по най-простия, най-елементарния начин, докато стигне до разбиране на тези учения. Човешката природа и съществата на света са дълбоки, безкрайно дълбоки. Само чрез търпение, постоянство и любов към световните сили човек може да постигне нещо в тази сфера. Това са сили, които, подобно на електричеството във външния свят, са мощни във вътрешния

свят. Те не са просто морални сили, но и сили на познанието. Когато ученикът е позволил на такива истини да живеят в него известно време, когато ги е практикувал и в знак на благодарност към онези, които са му ги разкрили,

След като човек приеме това, настъпва момент, който се случва при всеки, позволил на мир и тишина да се развият в душата му. Това е моментът, в който собствената душа на човек започва да говори, когато вътрешното му същество започва да съзира великите вечни истини. Тогава внезапно светът около него се осветява от цветове, които никога преди не е виждал. Нещо, което никога преди не е чувал, става чутост за него.

Светът ще
блести в нова светлина; нови звуци и думи ще станат възприемаеми. Тази нова светлина и сияние блестят от царството на душата, а новите звуци, които чуват, идват от духовния свят. Царството на душата се вижда, духовният свят се чува. Това е характеристика на тези царства.

Ако някой желае сам да се развива в тази област, това изисква спазване на голям брой индивидуални правила, защото бих могъл само в общи линии да очертая как се случва подобно нещо, как се преживява. Тези индивидуални правила трябва да се спазват стриктно, точно както химикът, с най-фини инструменти, трябва да претегля и измерва най-малките вещества, необходими за едно съединение. Описание на тези правила, което може да бъде дадено публично, може да се намери в моя труд „Как да се постигне познание за висшите светове?“. Тези правила са специфично ръководство за това как трябва да се следва този път. Те също изискват най-съкровено търпение и постоянство. Тези правила никога не са били публикувани преди. Бъдете наясно, че тайно обучение е било давано само в тайни училища и все още се дава само в тайни училища днес, защото това е интимен въпрос, предаван от човек на човек. Няма

СМИСЪЛ

да търсите насоки чрез конкретни неща, които човек чете или чува тук -там като фрагменти, а след това самият да не го направите.

да опитате. Това обикновено не води до абсолютно никаква полза. Всички инструкции, които можете да получите от различни източници – има дори магазини, които рекламират такива инструкции! – не са нищо повече от малки

фрагменти от великата книга за езотерично обучение. Всеки, който ги използва, трябва да е наясно, че се излага на определени опасности и че в никакъв случай не е препоръчително индивидът да позволява тези неща, които се отнасят до вътрешната трансформация на душата, които

се отнасят до най-великите, до най-значимите аспекти на душата, да бъдат придобивани чрез търговски канали

. Всичко в тази област, което идва при вас чрез реклама срещу пари, ще бъде не само безполезно,

но и потенциално опасно. Това трябва да се каже, защото толкова много се представя на хората в тази област днес

. Правилата, които са в „Как да постигнем познание за висшите светове?“. Тези правила, които са дадени,

произхождат от древни традиции и тъй като е необходимо днес, предвид нещата, които атакуват хората от всички страни, тъй като е необходимо, предвид тези инструкции, да се даде картина на истината, господарите на мъдростта са

дали разрешение за публикуването на такива правила. Възможно е да се публикуват само няколко избрани неща; останалите трябваше да останат изключени. Най-важните неща

могат да бъдат предадени само устно.

Това, което ще намерите в „Как да постигнем знание за висшите

светове?“, за разлика от много други неща, има качеството да бъде безвредно.

Разкрити са само онези неща, които – дори и да не
се изпълняват с търпение и постоянство – не причиняват
вреда на човечеството
. Дори и да не
се изпълняват с постоянство, те не могат да причинят
вреда. Никога-

Човек може да пострада от тях. Това трябваше да се каже, защото ме попитаха как се е случило така, че напоследък бяха съобщени редица такива правила . Това зависи и от факта, че за да стане съзнателен в душевния свят, човек трябва да има органи за този душевен свят, както и за сетивния свят. Точно както имате очи и уши в тялото си, така трябва да имате органи в душата и духа си, за да възприемате светлините на душата и звуците на духа . Този, който е опитен в тази област, който може сам да види, вижда как при някой, който преминава през вътрешно развитие, тези органи започват да се развиват, затворени в аурата, сякаш в облак от светлина . При неразвитите хора аурата е подобна на облак. Когато човек спи, тя се носи над физическото тяло, защото астралното тяло се отделя от него. Тогава тя се вижда като две преплетени спирали, като пръстени от мъгла. По този начин те се преплитат, изчезвайки в неопределеното в по-нататъшни спирали. Такива два преплетени пръстена образуват аурата на спящия. Когато човек преминава през окултно развитие, аурата става все по-определена. Навън насочените краища на спиралите изчезват и двете преплетени спирални структури се организират. Все повече и повече те придобиват определена, затворена форма и след това показват много специфични органи, които се появяват в тази аура, наречени чакри. Това са сетивните органи на душата. Те се развиват. Това развитие не се случва при никакви други обстоятелства. Структурите са деликатни; те трябва да бъдат

подхранвани и обгрижвани.
Който пренебрегне това, никога няма да
може истински да се наслади на духовно
преживяване. Това духовно

Окоето трябва да се подхранва чрез потискане на всички негативни усещания и чувства. Чакрите не могат да се развият напълно, ако човек се ядосва при всяка възможност. Човек трябва да запази спокойствие и търпение. Гневът и яростта пречат на развитието на душевния орган; бързането и нервността също възпрепятстват растежа му .

Освен това е необходимо човекът, по-специално, да се откаже от това, от което е изключително трудно да се откаже в нашата култура : желанието постоянно да се знае най-новите новини. Това има голямо влияние върху възприятието на душата. Всеки, който не може бързо да грабне вестник и дори след като научи нещо, се чувства принуден незабавно да го сподели с някой друг; всеки, който не може да го чуе, види и запомни ; всеки, който не може да потисне това желание - той не може да постигне развитието на душата си. Освен това е необходимо човекът да придобие много специфичен начин за оценяване на своите ближни. Това е

трудно постижимо: некритичност. Необходимо е разбиране,

а не критика. Ако веднага се изправите срещу някого със собственото си

мнение, това потиска развитието на душата .

Първо трябва да слушаме другите и това слушане е изключително ефективно средство за развитие на възприятието на душата. Тези, които достигат по-висок етап по този път, го дължат на това, че са се отказали от навика да критикуват и съдят всичко. Как можем да надникнем в душата? Не трябва да осъждаме престъпника, а и да го разбираме, да разбираме престъпника, както и

светеца.

Разбирането на всеки е необходимо. Това е висшето,
окултно слушане. Когато човек,
чрез твърда воля, се накара да не съди своите близни по
този начин...

Да виждаш, а не да съдиш останалия свят според личната си

преценка, мнение и предразсъдъци, а да му позволиш да те засегне с мълчание, тогава човек има възможността да придобие окултни сили

. Всеки момент, в който човек реши: „Сега ще се въздържа да мисля нещо лошо за ближния си“ – всеки такъв момент е победа.

Най-великият мъдрец може да се поучи от дете, а най-простият човек може да каже: За какво бръщолеви това дете? Аз знам много по-добре от това! Но той може също така да каже: За какво бръщолеви този мъдрец? Каква ми е ползата от това?

Само когато слуша заекването на детето, сякаш е откровение, той е създал в себе си силата, която извира от душата.

Човек не бива да очаква очите на душата да се появят утре. Тези, които се борят с гняв, негодувание, любопитство и т.н., първоначално само премахват препятствия, които са се образували като язовири пред душата им. Това трябва

да се повтаря отново и отново. Трябва да се полагат нови усилия постоянно

. Окултистът може да оцени как се развиват тези деликатни структури. Когато човешките

думи са „забравили как да нараняват“, когато вече не са остри и заострени, когато са станали достатъчно нежни,

за да обхванат човека с разбиране, тогава чакрата на гърлото се пробужда. Но човек трябва да практикува дълго време, преди това да стане осезаемо

за собствената му личност
. При хората природата първо
е образувала фокусна точка, след това първите зачатъци
на леща и
много бавно и постепенно физическото око се е развивало
в продължение на
милиони години. Окоето на душата
не отнема толкова време. За някои са необходими
няколко месеца, за
други - по-дълго време. Човек трябва да има търпение.

За всеки човек идва момент, в който тези деликатни структури

започват да виждат, и тогава, ако човекът продължи тези упражнения съответно, особено ако развие определени добродетели, които понякога дори могат

да култивират живота на изпитван индивид - има три добродетели, които все още трябва да развият и които почти ги правят виждащи. Те просто трябва

да се практикуват с достатъчна сила и интензивност: самоувереност

със смирение, самоконтрол с нежност и присъствие на духа, съчетано с непоколебимост. Това са великите

лостове в развитието на умствените органи. Тези три добродетели обаче водят до ужасни пороци, ако не се комбинират с другите три добродетели: смирение, нежност и непоколебимост.

Това са намеци, които могат да бъдат направени. Те са избрани примери за това, през което преминава езотеричният ученик

в трите етапа, наречени подготовка, просветление и посвещение. Езотеричното

обучение има тези три етапа: подготовка или катарзис, просветление и посвещение. Подготовката екипира индивида, така че деликатните структури на душата да могат да се появят. Чрез просветлението човек придобива способността да вижда в царството на душата, а чрез посвещението човек придобива

способността да се изразява в духовния свят . Това, което описах днес, може да изглежда трудно за някои . Макар че наистина е лесно,

вярно е също, че лесното е трудно.

Всеки може да извърви тайния път; той не е затворен за никого. В гърдите на всеки човек се крият

тайните. Това изисква само сериозна вътрешна работа и способност да се освободиш от всички препятствия, които възпрепятстват този интимен вътрешен живот.

Най-далечните и най-велики неща в света ни се разкриват по най-съкровенията пътища. Трябва да сме наясно с това. Най-великите мъдреци на човечеството са постигнали великите истини не по друг начин, освен по описания. Те са ги постигнали, защото са намерили пътя в себе си, защото са знаели, че трябва да практикуват търпение и непоколебимост в това начинание

. Когато човек задълбочи вътрешното си „аз“ по този начин, когато се издигне от мислите, които го връхлитат отвън, до мислите, които означават вечността

, тогава той разпалва в себе си пламъка, който свети за него в царствата на душата. Когато човек развие в себе си

висшите качества на спокойствие, тишина и вътрешен мир, както и качества, които споменахме, тогава той подхранва пламъка, така че той да се поддържа. И когато човек е способен на тишина и вече да не изпраща думи в света като такива, а да живее любов, така че

това, което е предназначено да бъде живот, да се превърне в поклонение, тогава светът започва да резонира за него. Това се нарича питагорейска музика на сферите. Това не е просто символ,

а реалност. Мога само да предложа насоки, които да посочат пътя към тясна порта. Всеки може да стигне до тази тясна порта и който не пести нито усилия, нито средства, тя ще му бъде отворена

и той ще намери това, на което е бил учен във великите светогледи на човечеството: единствената вечна

истина и пътят на живот.

ПРОИЗХОДЪТ И СЪДБАТА НА ЧОВЕКА

Берлин, 9 февруари 1905 г.

Преди Коледа, в първата поредица от тези лекции, обсъдих фундаменталните понятия на теософията до такава степен, че чувствам, че мога да се осмеля да започна днес с обсъждане на най-важния въпрос, който може да съществува за човечеството - този за неговия собствен произход и неговата цел . В последните две лекции се опитах да покажа как това, което наричаме теософски мироглед , формира основата на творчеството на Гьоте, а в следващите лекции ще се опитам да задълбоча този гьотеов мироглед от гледна точка на теософията. Днес, тъй като това се връзва добре с двете лекции, които изнесох през последните две седмици, включих лекция за теософската концепция за произхода на човечеството, за човешкия произход, в съвременния смисъл на думата.

Всеки, който говори за произхода на човечеството днес, разбира се, трябва да вземе предвид какво е развила съвременната естествена наука по тази тема през втората половина на 19 век. Човек би могъл да си помисли, че откритията на естествената наука са абсолютно сигурни, че са нещо безспорно. Обаче, това много научно разбиране за човешкия произход е претърпяло такава фундаментална трансформация през

последните години
, че почти никой от по-младите,
сериозни изследователи все още се придържа към
същите принципи.

Гледната точка, на която са се основавали дарвинистките изследвания, остава непроменена. Всеки, който изучава тази наука, знае колко дълбоки са тези промени. Те знаят, че доскоро естественонаучният, материалистическият мироглед е смятал за повече или по-малко самоочевидно, че човечеството като цяло, цялото човечество, произлиза от по-нисши животински предци, че човек трябва да приеме, че нашата земя някога е била обитавана от несъвършени същества и че чрез постепенното, бавно усъвършенстване на тези същества – без никакво друго външно влияние – човечеството постепенно еволюира от тези същества до сегашното си ниво. Този чисто материалистически възглед сега е разклатен от естествената наука.

Някога се е смятало, че този научен възглед има само един противоположен полюс. До основаването на теософското движение са се считали за възможни само два сценария: или естествена теория за произхода в смисъл на материалистически мироглед, или свръхестествена история за сътворението, както е представена например в Библията. Библията и естествената наука все още се представят като две полярни противоположности. Предполагало се е също, че библейската концепция за шест дни на сътворението е напълно доминирала в древността и че едва по-новата епоха, която е напреднала толкова далеч, е дошла, за да замени тази свръхестествена с различна, естествена история за сътворението. Един важен момент обаче е бил пренебрегнат. Не е било

признато, че идеите, развити наскоро от противниците на
нашата
така наречена свръхестествена теория за сътворението,
и от които те са извели това...

които са се противопоставили на шестдневната работа, дори тези, които се придържат към така наречената ортодоксална християнска доктрина и нейните последователи, не са по-възрастни от три, четири или петстотин години най-много. Всички

, които са се занимавали с изучаването на тези въпроси в смисъл на претенции, че притежават научни знания , преди това време, със сигурност не са приемали Библията, такава каквато ни е представена, буквално. Приемайки Библията буквално, идеята, че разказаното в нея трябва да се приема буквално, никога не е била споделяна от сериозни учени, включително християни, в по-ранните векове.

Можем да се върнем към времето, когато е възникнало християнството. То е произлязло от по-стари мирогледи. Днес обаче не можем да се задълбочим в това. Бих искал само да отбележа, че в късната епоха на гръцката философия имаме доктрина за сътворението, свързана с *Платон* , и че тази доктрина е най-красиво развита у *Аристотел*. Платон казва, че Бог формира физическия свят според своите идеи, които са моделите. Човешкото тяло също произлиза от архетипа, идеята за Бог. И това, което живее в това тяло като човешко съзнание, е отражение на божественото съзнание . Целта на човешкото познание е разпознаването на това, което Бог е познал. В стремежа си към тази цел човечеството осъзнава, че неговият дух трябва да бъде вечен, защото е вечна идея за Бог. Аристотел, неоплатонизмът и християнският гностицизъм – всички те живеят в рамките на подобни идеи за произхода и целта на човечеството. В християнския

гностицизъм имаме доктрина за сътворението, която трябва да характеризирам, за да ви покажа колко неточни са били идеите, поддържани от противниците на свръхестествените вявания.

наскоро взаимствах историята за сътворението

.
Представяло се е, че с течение на времето, от далечното минало, човечеството се е развило; че то няма същата форма, същата същност като днес, а само постепенно се е развило в тази същност . В крайна сметка се е предполагало, че в различни по-нисши животински форми съществуват останки от по-ранни човешки форми. Донякъде е трудно да се изясни какви са били тези идеи, защото те са непознати за хората днес. Това, което стои пред нас като физическо човешко същество, не винаги е било такова, каквото е днес. То е било по-животноподобно и тези животни, най-близки до хората, също показват приблизително същото състояние, каквото са имали хората тогава и така нататък, връщайки се към все по-несъвършени и несъвършени същества. Това е била гледната точка на гностиците. Те не са приемали – както прави материалистичният възглед – че човечеството е възникнало спонтанно от по-нисшето животинско царство; по-скоро те са били наясно, че човешко същество никога не би могло да се развие от същество, което все още е подобно на маймуна, освен ако висше същество не е завладяло това същество и не го е издигнало до по-висша форма. Това би могло да стане напълно ясно, ако човек иска да го обсъди от гледна точка на по-ранни концепции . Но е достатъчно да се покаже, че гностическата доктрина е имала различна теория за произхода от тази, която обикновено се представя.

Ще намерите това ясно изразено в писанията на Свети *Августин*. Той не е проповядвал вяра в буквалното тълкуване на Библията, а по-скоро е разбирал развитието на съществата, както току-що обясних.

Той си представя влиянието на духовен свят, което води до непрекъснато издигане на битието, докато външният процес всъщност е, че първо сме били физически несъвършени същества, след това

се е случило духовно влияние и сме станали физически превъзходни същества, след това е дошло друго духовно влияние и отново сме станали превъзходни същества - докато не се е случило най-висшето духовно влияние и човечеството

не се е развило като човешки същества. Това е приблизително гледната точка на Свети Августин.

Той вижда шестте дни на сътворението в Библията като красив символ. Той вярва, че

такава гледна точка, каквато сега съм я развил като гностическа, вече не може да бъде предавана в чисто гностическа форма. Той си представя, че външни символи трябва да бъдат дадени в понятията на Библията, защото

масите не могат да я разберат, когато се говори с такива абстрактни, по-висши понятия. Следователно

историята на сътворението трябва да бъде разкрита по образен начин, по начин, подходящ за разбирането на широката публика

. Можете да намерите същото нещо у *Скот Еригена*, у всички велики църковни отци от Средновековието, също и у *Тома*

Аквински, чак до 14 век

. И ако разберете това, можете да обясните истинския път на западната наука и образование.

След това, през 14-ти и 15-ти век, тази стара теория за развитието изчезва. Ставало все по-ясно, че вярата в буквалността на Библията

е доминиращият възглед в Църквата. Трябва да признаем този факт. През следващите векове хората вече не са били запознати с нея. Всички спомени за подобни тълкувания на Библията са били изгубени, така че през 19-ти век хората са вярвали, че са открили нещо съвсем ново.

да предложи история за естественото сътворение. Въпреки това, в съответствие с материалистичното мислене на последното време, тази история за сътворението е изцяло материализирана, докато преди към нея се е подхождало с духовни концепции. Историята за сътворението на Дарвин-Хекел няма нищо общо с действителните научни факти, нищо общо с това, което би могло да бъде изследвано. История за естественото сътворение е съществувала и в по-ранни времена, но тя е била интерпретирана в духовен смисъл, така че човек се занимава не само с материални процеси, но и с духовно измерение.

Фактите говорят ясно през последните години и многобройни изследователи се завърнаха към по-концептуален поглед върху развитието. Но сега имаме друг изследовател, *Райнке*, който прави аргументите си за развитието особено характерни за антидарвинизма, като се връща – макар и без познания за старата теория на еволюцията –

към старата концепция. Той говори за непрекъснати „въздействия

“ от духовен характер, които развитието е преживяло. Той нарича тези въздействия доминиращи. Това е оскъдно начало на завръщане към по-ранни концепции. Развитието от несъвършени към по-съвършени същества вече не би трябвало да се случва спонтанно чрез чисто материални сили

, а по-скоро по-съвършено същество може да възникне само от по-малко съвършено чрез появата на нова доминираща

сила,
нов импулс от духовен характер, който
води до прогрес, противно на материалистическите
учения *на Дарвин*
, *Ламарк*, *Хекел* и т.н. За някой
, който се замисли по-задълбочено върху въпроса,
изразът доста напомня на...

Точно това е казал *Хайне* : „Бедността идва от *pauprete*.“ Това е перифраза на въпроса . История за сътворението, която се отнася до документите на религиозните изповедания по същия начин , по който учените са се отнасяли до тях до 13-ти и 14-ти век, се среща отново само в теософския мироглед и нека сега развием тази история за сътворението с няколко думи.

Ако човек иска да разбере човешките същества от гледна точка на техния произход , трябва да е наясно каква е същността на човечеството. Всеки, който твърди, че хората са просто взаимосвързаността на тези физически органи – ръце, крака, бели дробове, сърце и т.н., чак до мозъка – няма друга нужда, освен да обясни човешкия произход от гледна точка на материалните сили . За тях въпросът ще бъде различен от този за някой, който разглежда хората като цяло. Те ще разглеждат хората като същества , които се състоят не само от физическо тяло, но и от душа и дух. Вече видяхме как хората са съставени от трите елемента: тяло, душа и дух . Тяло, душа и дух са елементите, от които са съставени хората. Това, което се нарича психическо и духовно, е било включено от съвременната психология в едно-единствено понятие: понятието за душата. В това се крие объркването на съвременната психология: нейният неспособност да прави разлика между душа и дух. Това е, което теософията трябва многократно да посочва. Това, което е, от една

страна, душевно същество, което чувства, си представя
и
мисли за ежедневните неща — всичко това е
и душа за нас, теософите. Духът започва едва там, където
осъзнаваме така наречената вечност в човечеството, която

Непреходното, това, за което Платон е казал, се подхранва от духовна храна. Само мисълта, която е свободна

от сетивно съдържание, която се издига до характера на вечността, която се възприема от духа, когато духът вече не гледа навън през портите на сетивата, а се вижда навътре – това е мисълта, която съставлява съдържанието на духа. Западният учен познава тази концепция само в една област: математика, геометрия и алгебра. Има мисли, които не идват от външния свят, които хората създават само отвътре, интуитивно.

Никой не би могъл да изведе математическа теорема единствено от интуицията. Никога не бихме могли да разпознаем от интуицията, че трите ъгъла на триъгълника се сумират на 180 градуса.

Но има мисли, които не се отнасят само до пространството, а са чисти мисли, лишени от сетивни възприятия, които обхващат всичко останало в света: минерали, растения, животни и в крайна сметка човечеството

. В своята „Морфология“ Гьоте се опитва да представи един вид ботаника, която включва такива сетивни мисли. Той се стреми да проумее как природата живее в своето творение. И тези, които се потапят с чувство и усещане в това, което Гьоте представя в своите „Метаморфози“, изпитват нещо подобно на голямо изкачване до етерните висоти. Ако след това си позволите да бъдете издигнати все по-високо и по-високо, за да схванете такива мисли, които са моделирани по математическия модел в пространството, стигате до великите мистици, които

ни просветляват за душата и духа. Затова мистикът нарича мистицизма „математика“ – mathesis – не защото мистицизмът е математика, а защото е структуриран според модела на математиката. Гьоте е бил такъв мистик.

Мистик. Той искаше да създаде свят, който ни издига от чисто психологическото до духовното. В това отношение вие издигнахте това, което човек прави с интелекта си в ежедневието – това рационално разбиране на непосредствената, временна и преходна реалност – до по-висша сфера, до чистия свят на мисълта. И можете да изпитате нещо в себе си, когато се издигнете до чистата мисъл, когато можете да се абстрахирате от чувствените мисли до нещо, което принадлежи на вечното. Теософията нарича този първи елемент на духа Манас. В моята „Теософия“ се опитах да преведа този термин като „духовен аз“. Това е висшият аз, който надхвърля ограничението, ограничено до земния свят.

Точно както мисълта може да бъде издигната до по-висша сфера, така и светът на чувствата може да бъде издигнат до по-висша сфера. Това, което ни дава радост, това, което желаем, е привидно по-нисш свят

от света на мисълта, но когато се издигне до по-висшите сфери, то стои дори по-високо от мисълта. Вечното в чувството е по-висше от мисълта. Когато издигнете чувството до по-висшите сфери, както издигате мисълта в математиката, вие изпитвате втората същност на ума. Академичната психология разпознава само по-нисшето чувство. Тя действа така, сякаш

всичко е изчерпано от по-нисшето чувство. Но в нашия свят на чувствата това вечно живее като семе и теософията

го нарича Будхи. Дадох му името „жизнен дух“ като втора духовна същност на човека. Издигнете мислите си до точката на схващане на вечното и ще живеете в Манас. Издигнете чувствата и усещанията си до нивото на Вечното и ще живеете в Будхи. Този живот в Будхи е...

В съвременните хора този потенциал съществува само в основната си форма. Хората понякога са способни на манасично мислене, когато мисленето им е регулирано и подчинено на логическите закони на света. Съществува обаче и един вид мислене, което е хаотично, тоест, има една мисъл и веднага друга, постоянно променяща се. Това е обикновеното мислене. След това има по-висш вид мислене, което е логично, съгласувано, което - според Платон - се подхранва от вечното и участва в него. Когато едно чувство се е издигнало до тази сфера на света, до такъв космически закон, тогава то живее в Будхи. Това не означава нищо друго освен един вид първична, вечна закономерност на чувството. Тези, които живеят в обикновения живот, могат да грешат, могат също да се отклонят от чувствата си. Но този, който преживява в себе си първичните норми на чувството, точно както мислещият преживява първичните норми на манасичното мислене, този чувстващ човек притежава в себе си същата сигурност и яснота на чувството, както мислещият притежава яснота на мисълта. Това е, което теософията описва като духовен човек, който преживява Духа в себе си. Това е и по-дълбокото съдържание на Христос. Тогава човек преживява Христос, живее с Христос и участва в Него. Христос е същото като Будхи.

Когато обикновената външна воля, която е най-несъзнателният аспект на човешките същества, се издигне до най-висшата форма на универсален закон, тогава – защото човек

може само да загатне за това
най-висше развитие на човешкия дух, трудно е да се
говори
за него изрично, може само да се загатне за него –
тогава се говори за истинския
дух, за духовния човек или, за да
използваме санскритски термин, за Атма. Защото дори
човешката воля може да бъде пречистена от личното.
Това
са трите члена на духовното: Манас, Будхи и Атма.

Точно както едно вещество се разтваря във вода, така и тези три елемента се разтварят в душата. Където всичко се разпада в безпорядък, човек обикновено не може да различи какво се издига и спада хаотично. Затова съвременният психолог описва истински хаос като душа.

Когато това, което се проявява като най-висш духовен аспект в душата, се смеси с по-нисшите качества на душата, когато се появява като по-нисше чувство, когато се изразява не в любов, а в копнеж, в желание, тогава го наричаме Кама. Кама е същото като Буддхи, само че Буддхи е безкористността на Кама, а Кама е егоизъм, егоизмът на Буддхи. Тогава ние имаме в себе си

нашия обикновен интелект, който е насочен към задоволяване на личните ни нужди. Този интелект

, доколкото той дава израз на Манас в душата, ние наричаме Ахамкара, самосъзнанието, самочувствието. По този начин, когато говорим за това, което обикновено се нарича човешка душа, можем да говорим и за Буддхи, което се изразява в Кама, а когато говорим за Манас или истинската духовност на мисълта, говорим за интелекта, който се изразява в самосъзнание, в Ахамкара.

Сега се опитах да изобразя постепенното възходящо развитие на човечеството, пречистването на човечеството от психологическото към духовното, в книга, която написах преди няколко години като моята „Философия на свободата“. Това, което току-що описах, може да бъде намерено там изразено с термините на западната философия

. Там ще намерите развитието на психологическото от Кама до живота на Манас. Нарекох Ахамкара „Аз“, Манас „висша мисъл“, чиста мисъл и Будхи, без все още да разкривам произхода му, „морално въображение“. Това са просто различни изрази.

за едно и също нещо. С това ние разпознахме каква е духовната и умствената същност на човека. Тази духовна

и умствена същност е въплътена, проявена в това, което ни описва външната естествена наука. Тази духовна и умствена същност е всъщност човекът. Тя има нещо като обвивка около себе си: външното физическо тяло

·
Теософският възглед е, че това, което току-що описвах като духовно-психическата същност на човека, е съществувало още преди сегашната му форма, преди физическото му тяло. Човекът не произхожда от физическия свят; неговият произход е в духовно-психическия свят. И този духовно-психически свят – Аتما,

Будхи и Манас – който току-що описвах, е в основата на всяка физическа форма. Платон също говори за това, когато казва, че духът на човека

трябва да бъде вечен, защото е идея за Бог. Този вечен духовен

аспект на човека е това, което се е развило като форми на Земята.

Сега можем да си представим, че сме в много далечна точка от първичното минало. От една страна, ние имаме духовно-психическата същност на човечеството. Вярвам, че съвременното материалистично мислене ще се затрудни да си представи тази духовно-психична природа

· Това произтича единствено от факта, че в продължение на векове съвременната мисъл не е свикнала да си представя духовно-психическата. От друга страна, в първичното минало имаме сетивен живот. Как да си представим сетивен живот? Естествената наука ни

учи, че ако
изследваме
същностите в останките от земните пластове,
стигаме до човешко същество с несъвършена форма. И
още по-назад—

Връщайки се назад във времето, откриваме периоди, когато хората, в сегашната си форма, не са съществували на Земята. Присъствали са само маймуни и близкородствени животни.

Връщайки се още по-назад, откриваме, че дори маймуните са отсъствали и са съществували само по-нисши бозайници. Още по-рано е имало влечуги и птици, а още по-рано откриваме животински видове с огромни размери и сила: динозаврите, ихтиозаврите. Те са живели различно от нас днес. След това, връщайки се още по-назад, откриваме още по-несъвършени животни, докато стигнем до епоха, в която вече не можем да докажем, че е съществувало нещо, наподобяващо живи животни . В този момент физическият живот трябва да е съществувал във форма, все още наподобяваща животинско-растителни хибриди .

Теософията посочва състояния на развитието на Земята, които се обсъждат и в науката: Земята не винаги е била твърдата минерална почва, по която ходим днес. Преди това е била в течно, меко състояние. Ако погледнете определени геоложки формации, планински вериги, все още можете да видите как са се втвърдили от подутото, течно състояние . Още по-рано цялата Земя е била в огнено, горещо състояние, като огромна огнена маса. Теософията посочва, че още по-рано Земята е съществувала в газообразно, ефирно състояние. Всичко

, което сега съществува на Земята в твърдо, течно или въздушно състояние, е съществувало и тогава , но в много фино етерно състояние. Можете да получите приблизителна представа за това, като вземете парче лед; това е твърда материя. Ако

го разтопите, сте превърнали това, което преди е било
твърдо, в
течно, водно състояние. Те изпаряват
водата, като я нагряват. След това имате...

е съществувало във въздушно-парно състояние. - Цялата Земя някога е съществувала в много по-fino, по-рядко етерно състояние. Акаша е най-фината форма, в която в първичните времена всичко е съществувало в етерно състояние, което сега ни е изправено пред Земята като твърдо, течо и т.н. Твърдият гранит на нашите първични планини, всички метали, всички соли, всички видове вар, всичко, което

е на нашата Земя днес - включително всички растителни и животински форми - е съществувало тогава в тази fina Акаша. Акаша е най-фината форма на материята.

Човешкото тяло, каквото го познаваме днес, е съставено от всички вещества на земята. В човешкото тяло се намират всякакви видове материя в някакъв химичен състав . Тогава всички тези вещества са били в Акашово състояние и духовно-психическата същност на човечеството се е възплътила

в тази Акашова материя . Това е била напълно различна форма от днешния човек. В тази Акашова материя всичко, което по-късно се е диференцирало, е било все още недиференцирано. Тя е съдържала всичко , което по-късно се е превърнало в минерали, растения и животни

. В това, в което се е възплътил чистият божествен човек , в тази Акашова материя, все още са се съдържали всички животински форми , както и всичко, което по-късно е станало човешка форма.

Ако човек иска да разбере процесите в еволюцията на Земята, протичащи в тези първични времена, той трябва стриктно да разграничава дуалността от самата дуалност. Човешките същества са

дуалност; те са
съставени от две същества. Отгоре е божествено-
духовното
ядро на човечеството: Атма, Будхи, Манас. В това
божествено-духовно същество живее желанието
да стане човек. Това го тласка надолу. И в това спускане
те образуват обвивка от това желание, астрално тяло.

Тяло. Долу на Земята се образуваха същества, подобни на животни

, произлизащи от все още неопределената маса на Земята.

Тези същества произлизат от много по-ранно състояние на Земята

, древното лунно състояние, предишно възплъщение на Земята. Когато тази древна Луна завърши своето космическо съществуване, остана нещо като семе от същества

, които са живели на древната Луна;
; същества, които

не са били нито животни, нито хора, които са стояли между животното и човек. Те бяха един вид хибрид между животното и човек. Те се появиха отново,

когато Земята започна да се формира. В тези хибриди между животното и човек живееха най-дивите импулси, инстинкти и желания. Първоначално те все още не можеха да усвоят висшата духовност

; първо трябваше да преминат през пречистване на своята астралност, за да могат да усвоят висшите принципи. Това са физическите предци на човечеството, за които говорят гностицизмът, Августин и схоластиците

. Те бяха същества, подобни на животни, които живееха в много по-мек телесен материал, отколкото е физическата материя днес, много по-мек от този на най-нисшите животни, например медузите и мекотелите. Това бяха същества, живеещи в полупрозрачна физическа форма, някои с много красиво оформени, други с доста гротескни форми. Те

нямаха изправена стойка; живееха в плаващо, висящо състояние. Нямаха гръбначен мозък, който се разви по-късно; нямаха топла кръв; и все още не бяха

хермафродити. Те живееха с всичко, което по-късно се превърна в растение, минерал и животно, сякаш в споделено астрално състояние на Земята. Астралното тяло на Земята по това време съдържаше всички същества, разпространени по Земята. Тази астрална Земя беше съставена от тези астрални тела на хора-животни. Тази астрална Земя, която беше образувана от астралните тела на хора-животни...

Съществуващото царство е било обградено от духовна атмосфера,

в която са живели монадите, духовните същества. Тези духовни

същества са чакали горе, докато могат да се съединят с астралните тела долу. Но първоначално тези астрални тела са били все още твърде неprecистени; всички животински

импулси, инстинкти и страсти, е трябвало да бъдат до голяма степен

премахнати . Те са били отделени като отделни астрални същности

. Тези разделяния са се случвали многократно

. Тези разделяния са се втвърдявали и от тях са се появили другите царства на нашата Земя.

Трябва да си представим, че е имало две астрални сфери: горна, по-чиста, и долна, по-плътна.

Горната сфера, спускайки се все по-дълбоко, въздейства

върху долната. В резултат на това долната сфера все повече се отделя от по-грубите елементи. Това, което е отделено, става

по-плътнo. По този начин възникват другите сфери на природата, които

сега ни заобикалят. Самите човешки същества запазват най-фините елементи за себе си. Така

цялата околна среда някога е била свързана с човечеството;

човечеството я е отделило от собственото си същество.

Долу астралната материя се кондензирала във влечугоподобни

животински форми; те все още били студенокръвни. Те не били

оформени като например ихтиозавър, чиито останки все още откриваме днес. Изобщо не съществуват останки от тези форми

, защото тези тела били деликатни и меки - костите се появили много по-късно.

Духовно-психичното същество отгоре първо се

обединило с тези форми; двете се оплодили взаимно. Кондензацията на материята се осъществявала с нарастваща честота . Тя преминавала в огнено-течно състояние. Това било около средата на периода, който наричаме Лемурийски. Този период предшествал Атлантския.

Тази огнено-течна маса била пронизана от течения , които постепенно се кондензирали все повече и повече в по-късните кости; от тези течения се образували кости -

Дихателните и сърдечните органи, заедно с кръвообращението им, различните органи на човешкото тяло, са засегнати. Това, което многократно се премахва, е всичко, което е твърде грубо за хората. Например, дивотата на лъва се премахва. От по-груб материал външно се появява животинска форма : това се превръща в това, което по-късно се превръща в лъва

. Вътре в човека остават неговите смели, агресивни качества. Хитростта и лукавството се премахват; лисицата се появява външно , а човекът запазва в себе си това, което може да използва като хитрост.

Последва по-нататъшен етап от развитието на Земята . Тя стана по-компактна, по-солидна. Това принуди човечеството да се адаптира към тази по-солидна форма на физически живот на Земята. Човечеството можеше да направи това само като се откаже от част от своята същност на по-грубия материален свят. И от тази част от човешката същност, отстъпена на по-грубия материален свят , възникна първото, най-несъвършено животинско царство. По този начин, то е като черупка, която човечеството някога е отхвърлило . То произлиза от човешката природа . Обаче истинската човешка природа се издигна на по-високо ниво в резултат на това. Човечеството по този начин се освободи от влиянието, което е получило от по-нисшия животински свят. Тези последни същества, които човечеството отхвърли, виждаме отложени в първите слоеве на Земята. Те са ракообразни, миди, които човечеството е създадо от себе си. Чрез това то е станало с по-чиста същност. То е като разтвор,

в който се е утаила по-голяма част. И така
се случва по-нататъшно развитие, когато човешкото
същество от
своя страна се отказва от част от своята същност на
материалността
. Така са се появили това, което наричаме
червееподобни същества.

Наричат ги риби. Това е поредната черупка, която хората са свалили.

Във второто състояние човечеството е приело форма на материя, подобна на днешната ни атмосферна материя. Човечеството се е възплътило като въздушно същество. Това може да изглежда странно за материалистичния мислител, но всеки, който се запознае с теософията, ще открие, че всички други истории за сътворението са фантастични и

че тази теософска история за сътворението е лесно разбираема за обикновения разум. Тъй като човечеството, с душата си, се е възплътило в по-фина материя, в атмосферна материя, е било възможно то да се освободи от нова обвивка, да даде началото на животни от себе си. Земята вече е изградила малко по-твърда скелетна структура и човечеството се е формирало в това, което се нарича огнена мъгла. Те са наричани синове на огнената мъгла. Това се е случило, защото човечеството е освободило външните си обвивки, които след това

са се развили допълнително като птици и влечуги от другата страна. Но след това, когато човечеството е напреднало толкова далеч, когато е

напреднало до тази огнена материя, то е било способно да абсорбира ново влияние отвън. Точно както в началото на формирането на нашата Земя видяхме как това, което духовно-умственото човешко същество беше отделило като своята по-груба същност, се обедини с физическата материя

, така и в периода, който сега обсъждаме, който вече съвпада със силни състояния на кондензация на нашата Земя, се обедини това, което наричаме висш дух

. Първоначално това се случи чрез това, което нарекох Будхи, слизайки и превръщайки се в Кама. От това възникна това, което разделя човечеството от нисшите, студенокръвни същества, и заедно с него се появи и всичко останало топлокръвно на Земята. До

В определени моменти от развитието са съществували само студенокръвни и безстрастни същества ; другите са възникнали в средата на Лемурийската епоха. Чрез този процес двете раси също са се развили от единната раса. Чрез отхвърляне

на по-нисшите същества, които все още съществуват като влечуги, а след това, когато човечеството вече е еволюирало до топлокръвност , расата на птиците, човечеството е станало достатъчно зряло, за да приеме духа в първата му форма. Това е расата, която за първи път се появява надарена с дух. В Лемурийската епоха

човечеството е постигнало по-плътна материалност; тогава човечеството е придобило физическа форма. Това е лемурийският човек. И този човек е живял на нашата Земя във време, когато голяма част от старата огнена материя все още

е съществувала. В тази Лемурийска епоха цялата раса е загинала всеобхватно чрез катастрофи, причинени от огън под формата на голяма вулканична активност. Само малцина са оцелели и са продължили да живеят.

Атлантическият период е протичал в областите на Земята, които сега са покрити от водите на Атлантическия океан. Тук нещо друго се отделя от човечеството: висшите бозайници се отделят от него. Хората първоначално все още са притежавали природата на висши бозайници . Те все още са имали в себе си това, което се описва като човекоподобни маймуни. Всичко това са отделения

на по-нисши компоненти от тяхното същество. Сега хората са еволюирали до по-висок етап само като

са се освободили от тези по-нисши аспекти. Това, което преди наричах Ахамкара, се появи в човечеството. В първата атлантическа епоха Ахамкара се появява в човечеството със съответното развитие на паметта и езика.

Предзнаменование. Самосъзнанието се превърна в съзнание за егоизъм . Първата атлантска епоха следователно е и време, в което бруталният егоизъм се развива все повече и повече . Ще чуем и прочетем за крайностите, до които доведе тази развита Ахамкара. Така висшата бозайникова природа беше отхвърлена, така че не виждаме прародител в маймуната; по-скоро виждаме в човека първородния на нашата Земя. Човекът е въплътен в Акашовия етер и всичко, което съществува извън него, постепенно е елиминирано от него. Човекът и животните са се адаптирали към условията и обстоятелствата и са се превърнали в това, което ги познаваме днес. *Парацелз* е знаел това и е казал, че самият човек е написал буквите, от които се състои цялото му същество. Така в маймуната не виждаме прародител, а потомък на първоначалния човек. Любопитно е, че тази теософска перспектива резонира, съвсем фундаментално, с твърдение на натуралиста и ботаник *Райнке*. В книгата си „Светът като действие“ той казва, че маймуната не изглежда да е предшественик на човека, а по-скоро дегенерирало човешко същество, човешко същество, което е отпаднало от човечеството и е дегенерирало. Тази гледна точка е в необикновено съответствие с това, което ни учи естествената наука в тази област. Тя ни учи, че в най-първата си форма човешкият мозък, особено мозъкът на детето, е много подобен – до известна степен – на мозъка на маймуната, но че развитият човешки мозък въпреки това се различава от мозъка на маймуната. По този начин мозъкът на маймуната изглежда следва съвсем различен път на развитие. Дарвинистката

гледна точка обаче се стреми да установи своята теория за родството.

Връзката между маймуните и хората е била подкрепена от първите наблюдения . По това време, за да се развият по-свободно и с по-благородни качества, хората са отхвърлили природата, която сега представлява маймуноподобно развитие. В резултат на това маймунската раса е дегенерирала и еволюирала в различна посока. Маймуната дори отдалеч не може да се счита за прародител на хората. Това обаче е допринесло за развитието на човека.

След като човечеството разви Будхи, Кама и Ахамкара, то успя да реинтегрира първия принцип на духа: Манас. Манас, логическото мислене, комбинаторното мислене, се е развило

от тази изтънчена човешка природа от последния период на Атлантската епоха и през цялата ни пета епоха на човечеството. Така, след като първоначално разви Будхи до Кама, човечеството

трябваше да живее мъдростта в егоизма, в Ахамкара; по този начин

то трябваше да води егоистичен живот. Но след това мъдростта се разви отново в по-чиста форма, така че човечеството сега е способно на логическа мисъл. Един ден то ще се издигне до по-висш вид духовност, като

разви и природата Будхи от Кама и ежедневно чувство, за да се издигне след това до още по-високи нива на духовност.

Ще обсъдим това по-подробно по-късно, когато се запознаем по-добре с етапите на развитие.

само общ план на теософския възглед. Това е теорията за еволюцията, доктрината за човешкия произход в теософски смисъл. Това е доктрината за произхода, която

е предопределена да замени онова, което
наскоро
претърпя значителна загуба поради реални научни
факти.

казаното от мен не противоречи изцяло на научните идеи,

бих искал да прочета няколко думи от ботаника Райнке, за да покажа, че днес е необходимо да се замислим за нов вид „история на сътворението“. Той заявява

следното: „От самото начало е ясно какъв дълбок контраст се крие между току-що изразената гледна точка и гледната точка и метода на изследване, които като цяло преобладават в нашата наука. Ние обикновено не търсим теории, а градим върху факти. Следователно, естествената наука би трябвало да е задължена да се ограничи единствено до факти. Фактите обаче по никакъв начин не са налични в момента.

Трябва да протестирам, когато въпросът се представя така, сякаш фактите са предоставени от зоологията, анатомията и т.н. Ако от това се изведе някаква картина, това е фантазия.“ И все пак този натуралист все още не успява да схване, че е невъзможно някога да се извлече каквото и да е разбиране за произхода на човечеството от външни факти. Това никога не е възможно, защото произходът на човечеството не се намира в сетивната сфера,

а в духовната и умствената. Само когато се издигнем от сетивното към духовното и умственото, когато се издигнем до възприятие, което не е фантастично, а духовно по природа, можем да стигнем отново до теория за произхода, която наистина удовлетворява човечеството.

Да доведе човечеството до теория за произхода, която го удовлетворява, е задача на

теософията. „Естествената“ история за сътворението вече не може да ни удовлетвори днес. От една страна, нуждата от духовно познание се налага, а от друга страна, фактите опровергават теорията за еволюцията. Естествената наука никога няма...

Да може да се каже нещо за произхода на човечеството.
Ако
трябва да се разбере произходът на човечеството, това
може да
се случи само в смисъл на знание, притежавано в духовен
смисъл
. Да се върне настоящето обратно към
такова духовно знание: това е задачата на
теософския мироглед.

Отговаряне на въпроси

Въпрос: Ракообразните първите живи организми, които са се отделили ли са?

Ракообразните не са първите живи организми, които са се отделили. Разбира се, те са били едноклетъчни организми. Те обаче не са били като днешните едноклетъчни организми; те са съществували в съвсем различни условия

.

Въпрос: Как трябва да си представим огнената, разтопена повърхност на Земята в Лемурийския период и присъствието на същества върху нея?

Не цялата повърхност на Земята е била в разтопено състояние; само местообитанието на тези същества е било разтопено. Когато минералните образувания са били отложени, е имало нещо като остатък, почти ударна скелетна структура, която е могла да помещава образувания, които вече са приели някаква форма на твърдост. Само това, което е приело твърда форма, може да бъде доказано чрез палеонтология

.

Въпрос: Ще доведе ли вегетарианството до отвращението, което бъдещето ще донесе ?

Трудно е да се говори за това, защото този въпрос, дори повече от другите, предизвиква човешките емоции . Въпреки това бих искал да говоря за това открито

. Въпреки това, по-нататъшното усъвършенстване на
човечеството ще...

Вегетарианството значително насърчава [развитието на определени качества]. Това обаче не означава, че е възможно или полезно за всеки да води вегетариански начин на живот. Въпросът е различен, когато човек пита дали човек трябва да стане вегетарианец, отколкото когато пита: Какви са ефектите от вегетарианския начин на живот?

Вегетарианството насърчава интелектуалната интуиция и е благоприятно за действие. В същото време това е и въпрос на наследственост. Бих искал обаче да се спра на едно предубеждение. Материалистичният мислител може да има известен

опит в тази област, но не и достатъчен опит. Казват , че личностите са отслабнали чрез вегетарианството , че следователно

не са в състояние да се освободят от вегетарианския начин на живот. Това е едновременно вярно и невярно. Вярно е, че много хора, които занимават умовете си единствено с камамани, чието мислене

по този начин е ограничено до сетивното – и това включва

обикновена научна работа, юриспруденция, физиология или дори медицина, където съдържанието на идеите е просто извлечено от сетивния свят – не намират всичко, от което се нуждаят във вегетарианството. За всички

онези, които живеят интелектуалния си живот в сферата на разума

, насочен към сетивния свят, които мислят, си представят и

чувстват сетивно, ще дойде момент, в който те могат да се сринат под тежестта на вегетарианството.

Има много такива хора. Но не е нужно да бъде така. Срещал съм хора в тази област, които самите са били учени мислители, физиологични и исторически мислители, за които е било невъзможно мозъкът им да бъде правилно подхранван, ако живеят единствено на вегетарианска диета. Ситуацията обаче се променя веднага, когато човек развие духовност. Веднага щом...

Човек може да постигне духовно прозрение само след като започне да живее духовен живот; тогава е възможно да се поддържа чрез вегетарианство. Вегетарианството насърчава духовния живот и човекът ще достигне точка, в която го очаква по-висше бъдеще. Ще говоря за това по-висше бъдеще в предстоящите си лекции на 16 февруари, 23 февруари и 2 март, където ще обсъдя „Тайното откровение“ на Гюте .

Въпрос: Какво се разбира под духовно-ментална същност?

Ще видим откъде произлиза духът . Трябва да разбираме това духовно влияние в човешкото развитие като външно . Това не нарушава никакъв възглед за природата , нито пък оправдава мнението, че това е дуализъм. Водородът и кислородът също произвеждат вода. Следователно, някой, който знае това, не е нужно да бъде дуалист.

Въпрос: Какво същност е съществувало като човешко същество преди да се случи духовното въздействие?

До определен момент човекът е троица: дух, душа и тяло. С напредването си нагоре , на Земята, свързан с физическия свят на Земята, откриваме телесно-духовния човек. Този телесно-духовен човек първоначално се въплъщава в много по-фина и по-лека материя от по-късните човешки същества. Протича непрекъснат процес на кондензация. Ето защо говорим и за така наречените „синове

на огнената мъгла“. Тук си имаме работа с екзалтация-

Формата на човека. Не желая обаче да описвам тази форма в публична лекция, защото ако някой просто я представи без повече приказки, тя не изглежда добре. Предпоставките за разбиране на тази форма не са налице. В „огнената мъгла“ последното vyplъщение се е състояло в Акаша. Съвременната физика няма познания за тази Акаша. Това, което сега имаме като въздействие, е предразположението към вечността, духът. Когато говорим за дух по отношение на съвременните хора, говорим за вечност. Въпросното съзнание по това време в никакъв случай не е било същото като съзнанието в хипноза или трансово състояние. То присъства, приблизително толкова, по време на особено ярък сън. Това е било състоянието на съзнанието преди въздействието на духа.

Въпрос: Защо целият прогрес трябва да се осъществява чрез кондензация на материята, когато считаме по-фината материя за прогрес?

Общата форма на съзнанието беше осветена, но също така ограничена от съгъстяването до материалното развитие на сетивните органи.

Въпрос: Акашовата субстанция етерна или астрална субстанция ли е?

Астралната материя е висшата материя. Акашовата материя се намира между физическата и астралната материя. Тя е най-фината физическа материя, най-фината материя, в която мисълта може директно да се прояви.

Въпрос: Как е било възможно да се възприеме човешкото

същество в тези фини състояния
?

По времето, когато човекът е бил все още
ефирен, е било

Възможно е да се възприеме чрез слух, като вибрация , но не и чрез зрение.

Въпрос: Какво влияние е оказало влиянието на духа върху сексуалността?

С появата на духа се появи и еднополовата природа на индивида. Преди това и двата пола са присъствали в едно същество. Размножаването по това време е било подобно на това на нашите едноклетъчни организми.

Въпрос: Какъв е произходът на теософския мироглед?

В миналото преподаването се е извършвало с помощта на изображения. Днес това вече не е възможно. Следователно, идеите трябва да бъдат изразявани на език, разбираем за ума, особено за нашите учени. Тези неща трябва да се разглеждат така, както физикът разглежда своите собствени, като жизнеспособна работна хипотеза. Постепенно това води до убеждение.

Когато д-р Щайнер бил помолен да каже нещо повече за процеса на изгонване на маймуната, той отговорил нещо подобно:

Представете си прародител, който има двама потомци . Единият от тези потомци може да абсорбира божествената искра в своята форма. Той еволюира нагоре и се превръща в човешко същество. Другият потомък има форма, създадена от по-груби материали; той не може да абсорбира искрата. Той деградира надолу и се превръща в маймуна.

ПРОИЗХОДЪТ НА ЗЕМЯТА

Берлин, 9 март 1905 г.

Лекцията, която ще изнеса днес, е своеобразно продължение на тази, която изнесох

за произхода на човечеството . Днес се връщаме към времена, които

са в далечното минало, и се сблъскваме с концепции, които

са много далеч от съвременното материалистическо мислене. Затова, позволете ми да кажа няколко уводни думи за връзката на днешната ми тема със съвременните идеи .

е проучил задълбочено и разбира съвременните научни знания, трябва да е напълно ясно , че теософските идеи за произхода на Земята могат да се считат за силно спекулативни, може би дори силно фантастични

. Но не вярвайте, че по-задълбоченото разглеждане на тези въпроси разкрива истинско противоречие

между научните идеи и тези, които теософията, духовната наука, приема за свои. Трябва

да сме абсолютно наясно, че естествоизпитателят е способен да изследва и описва само това, което се случва във външния свят на сетивата и може да бъде схванато от научния интелект. Аз съм изцяло на мнение, че само някой, който е едновременно в крак с цялото научно образование на нашето време, трябва да говори за такива трудни въпроси като този, който обсъждаме днес, дори от теософска гледна точка.

е известен, така че той има представа доколко противоречи на общоприетите схващания. Въпреки това, за всички онези, които вярват, че могат да се разбунтуват от гледна точка на материализма, или, да речем, материалистично оцветен начин на мислене, срещу по-далечните възгледи, представени днес, бих искал да поставя в началото на лекцията си пример за взаимно разбирателство между тези, които се занимават със светогледи.

Както знаете, в края на 60-те години на 19-ти век една философия

, макар и песимистична, за последен път е била решително идеалистична и е направила дълбоко впечатление на по-широка аудитория.

Това е била „Философия на несъзнаваното“ на Едуард фон Хартман. Ще обясня само какво се е случило исторически. Хартман предприема остра атака срещу мирогледите

, произлезли от дарвинизма. Когато хората от онова време виждат

мощното

въздействие на „Философия на несъзнаваното“,

се появяват множество несъгласни произведения. Сред

тях е едно, публикувано анонимно, озаглавено

„Несъзнаваното от гледна точка на физиологията и

теорията на произхода“. Най-видните философи

го обявяват за най-доброто произведение срещу Едуард

фон Хартман и

неговата философия. Произведението предизвиква

голямо

външение.

Природоучените са били добре наясно, че

е написано от естествен учен и че Едуард фон Хартман

е бил напълно опроверган. Скоро след това се появява

второто издание на същото анонимно произведение, този път

носещо името на автора:
Едуард фон Хартман! Това е била умна мистификация
! Макар че не съм привърженик на Хартман или
философията
на несъзнаваното, тази философия...

по-високо и съдържа повече, отколкото може да бъде предложено от песимистична гледна точка. Хартман показва, че човек трябва само да понижи перспективата си, за да види въпросните неща много по-дълбоко от опонентите си. По този начин духовната наука или теософията също биха могли да се изразят по същия начин като онези, които смятат себе си за най-добрите естествени учени. – Казах това, за да покажа, че човек може да опровергае теософията по подобен начин . Това опровержение обаче вероятно би могло да бъде предоставено по-добре от самата теософия, отколкото от някой друг.

Сега трябва да имаме предвид, че днес си имаме работа с много трудни глави и че проникването в тези области е изключително трудно. Още по-трудно обаче е да се намерят подходящите изразни средства в нашия език, който е предназначен единствено за външния, сетивен свят. Човек трябва да използва всички възможни средства, за да облече фините, нюансирани понятия и възприятия, произлизащи от чисто духовните сфери, в ярък език. Въпреки това бих искал да се опитам да изразя това, което познавам като опит в тези висши сфери, с възможно най-образния и описателен език . Ще намерите и съответните раздели от великата световна еволюция, представени в теософската литература. Там обаче ще ги намерите представени по-схематично, отколкото аз ще го направя днес. Нямам възражения срещу това схематично представяне, което също има своите приложения и предоставя на интелекта ясни понятия за тази еволюция. Това може да се научи от теософските наръчници. Но бих искал да го опиша по по-

ярък начин.

Видяхме, че този човек се изправи пред нас
като съвсем различно същество от далечно минало.

Времена, когато човечеството само постепенно е приемало физическата си форма, когато произходът му не е бил във физическото, а в духовното. Видяхме, че духовното предшества физическото, че духовното развива в себе си силите, чрез които може постепенно да се облече в тази физическа форма. Всичко това беше представено. В същото време посочихме,

че можем да проследим човечеството, такова каквото е пред нас днес, само през определен брой времеви периоди

. В момента се намираме в петия период на нашата физическа земна еволюция. Той е бил предшестван от друг период, който се е състоял на континент, който днес образува дъното на Атлантическия океан. И тази епоха, Атлантическата

, от своя страна е била предшествана от друга, която наричаме Лемурийска. И по това време, в средата на лемурийското

расово развитие, откриваме, че това, което сега наричаме наш безсмъртен дух, едва тогава е било истински свързано с човечеството, такова каквото се е развивало до този момент . Този висш елемент, тази висша същност на човечеството, която надживява всяка физическа телесност, която надживява и всяко духовно развитие — с други думи, вечното в човечеството — по онова време, ако искаме да се изразим образно, се е вкоренила в човешката природа като духовна искра, така че човечеството до този момент ни се представя като съюз на душа и тяло. До средата на това лемурийско население, което е обитавало Земята в далечни времена, нашите човешки предци са били телесно

-духовни същества.

Ако искаме да добием ясна представа какви

всъщност са били тези човешки предци,
трябва да помним, че това, което считаме за ум

Това, което наричаме интелект, е неразривно свързано с всяка истински висша мисъл. Без интелект човекът не би могъл да брои; без интелект човекът не би могъл да говори; без интелект никаква висша интелектуална дейност, камо ли висши дейности, не би била възможна. По този начин, до този момент, ние си имаме работа с човешко същество, което е чакало да бъде надарено с интелект, което все още не е притежавало безсмъртния аспект, но е имало душевен живот, напълно различен от нашия съвременен душевен живот. Нашият съвременен душевен живот е пропит от интелект. Ако искаме да наречем човека, който все още не е бил надарен с интелект, човешко същество – и за краткост ще го направим – тогава трябва да кажем, че неговият душевен живот е бил скучен, че е бил по-мечтателен, картинен душевен живот. Душевният живот на човека от онова време може да бъде разбран само като се проследи назад в един значителен период. Във времето, за което току-що говорих, човешките същества са били способни да получават външни телесни впечатления, да възприемат обкръжението си. Това възприятие се е развивало само бавно и постепенно.

Ако проследим лемурийците още по-назад, ще открием, че макар нашите предци вече да са имали усещането, че външни обекти им правят впечатление, те не са били в състояние да свържат тези външни възприятия с ментални образи. Ако си представите ментален живот, подобен на този, който се разгръща по време на сън, тогава имате нещо подобно. Не е обаче съвсем същото. Защото менталните образи, които са се появявали и оттапiali в душата тогава, са били много

по-ясни, много по-първични и елементарни, много по-наситени

от обърканите образи в сънищата на обикновения човек днес

. Преди всичко тези образи в човешката душа са били, в известен смисъл, зависими от...

към това, което се случваше около човечеството. По това време хората все още не бяха способни да свържат цвят с външен обект

; те все още не можеха да виждат нещата в цвят. Те не можеха да видят, че даден обект е зелен или червен; понятието за цвят все още не беше свързано с обекта. И въпреки това, цветовете нахлуваха в човешката душа. Тези цветове имаха известна

прилика с това, което ясновидецът познава, когато развие определени способности. Ясновидецът вижда не само външната физическа форма, но и чувствата и инстинктите под формата на аура. Физическото човешко същество е само една част от човешкото същество.

Физическото човешко същество е вградено сякаш в облак, в който всякакви

форми се издигат нагоре и надолу. Те могат да бъдат видени само от онези, които притежават дара на ясновидството в нашия теософски смисъл – не в смисъла на спиритизма. Следващия път, когато говоря

за великите посветени на света, ще направя и някои бележки относно придобиването на такива способности. Всяко истинско посвещение може да бъде свързано само с дара на ясновидството. Способностите

на великите посветени произтичали от дара на ясновидството.

Днес, преди да стане ясновидец, човек трябва да бъде напълно разумен човек. Човек трябва да е способен на логично и ясно мислене. Всеки, който придобие дара на ясновидството, без да е култивирал дара на рационалното, ясно мислене, би получил ужасен дар. Вместо

да бъде отведен

в по-висш, духовен свят, той би бил отведен в свят на фантазии, където му липсва всякакъв контрол, свят, който би стоял пред него като света на сънищата, хаотично пред сънуващия. Само когато човек е култивирал логично, ясно и рационално мислене, така че да може да прави разлика между...

Ако човек се движи по духовни въпроси, както рационалният

човек се движи между маси и столове, така че вече не вижда нищо особено в тях, тогава ясновидството,

в съвременния смисъл, може да се разбира като нещо, което наистина води по-дълбоко в мистериите на света. По този начин, всички езотерични

школи предполагат, че човекът е напълно рационален, може би дори донякъде трезвен, така че той е противоположността на това, което се нарича фантазюр. Затова казваме, че ясновидството,

възприятието на психичното, ауричния свят, е свързано с развитието на нашите духовни способности.

Човешкото възприятие, което ви описах, е било подобно в предлемурийските времена . Липсвала му е обаче всеобхватността на съзнанието . В човечеството е съществувало само смътно осъзнаване.

Дори на този етап хората са могли да усещат топлина и студ, притежавали са чувство за допир и са възприемали определени разлики в плътността и пропускливостта.

Те са имали и дара на слуха. Слухът е едно от най-старите сетива,

развити от човечеството. Но те все още не са имали чувството

за зрение. То все още е било, така да се каже, вътрешно.

В човешкото същество концепцията за цвят се е намирала в душата.

Например, ако някой влезе в област, по-студена от тази, от която е дошъл,

в душата му се е появил цветен образ с по-тъмни нюанси .

И обратно, ако се премести от по-студен слой въздух в по-топъл,

се е появил жълтеникав или жълтеникаво-червеникав
цветен образ. Тези хора са притежавали цветни
образи, които не са се свързвали с повърхността
на телата им, а по-скоро са живели като неопределени
цветни образи в
душите им. След това са се свързвали с това, което
ги е заобикаляло.

Но човечеството е притежавало нещо друго тогава.
То
е имало фина чувствителност към
случващото се на духовно ниво в заобикалящата го
среда. Когато сме
тук, в тази стая, вие не седите просто като физически
тела,
но и като души. Чувствата и усещанията живеят във
всеки от вас
. И те са също толкова реални,
колкото е и физическото тяло. Това, което
човешката душа притежава днес по отношение на
чувствителността,
вече не може да проникне през тези сили на чувството и
усещането, защото именно чрез по-нататъшното
развитие
на човечеството, човечеството
е станало по-просветлено в своето съзнание, защото е
култивирало своя интелект и ежедневно си възприятие.
Но засега
това, което е присъствало в него на духовно ниво, е
загубено. То
ще си възвърне тази способност, като същевременно
запази
сегашната си рационалност и ясното си ежедневно
съзнание. Цялото човечество един ден ще
достигне състояние, което днес
притежава само практичният мистик, ясновидецът. За да
постигне това състояние,
човекът е трябвало
да премине през просто физическо наблюдение, през
просто телесно възприятие. В едно
отношение човечеството достига по-високо ниво, а
в друго - слиза до, в известен смисъл,
по-ниска позиция.
започваше с едно притъпено, смъртно чувство .
Но това беше едновременно
ясновидско, почти ясновидско възприятие. Ако в близост
до човек съществуваше

някакво симпатично чувство, някаква емоция, свързана с душата
, която — ако позволите изрази —
излъчваше съчувствие, тогава човекът получаваше тези
ярки
цветни образи в себе си. Злите чувства, чрез психически
ефект, причиняваха
появата на по-тъмни цветни образи, клонящи към сини,
кафеникави и червеникави нюанси
. Това беше връзката.

на вътрешния живот на душата с външната психическа
реалност на онова време. Но тогава тази външна
психическа

реалност е можела да бъде възприемана. Само
постепенно

сетивата са се развили до това, което са днес. И с това
се е появил

интелектът, обективното разбиране на нещата.
Първоначалният, смътен

дар на ясновидството, от друга страна, е отстъпил. В
същото време навлизаме в период, в който друго
развитие върви ръка за ръка с това: развитието на така
наречените

два пола. Човешките същества не винаги са били такива,
каквито

са днес по отношение на репродуктивните си
способности. По

-голямата власт, която душата е притежавала над
физическото, е означавала, че хората, без
да се налага да прибягват
до друго физическо човешко същество
– защото са обединявали двата пола в себе си – са могли
да създадат същество
от същия вид от себе си. Следователно

преходът през това време е бил едновременно на взаимно
възприятие и на преход от два пола към един
пол. В онези дни човешкият
мозък все още не е бил развит по същия начин, както е
днес.

Хората все още не са били същества, основани на мозък,
които са днес;
нито пък са притежавали същата способност за
възприятие, каквато имат сега. Това е периодът, който
вече обсъдихме, който
е и периодът на създаването на човешкия мозък.

Последния път посочих, че не сме напълно
съгласни с дарвинизма. Съгласни сме с него
, доколкото той представлява родството на физическите
човешки

същества с всички останали физически живи същества на Земята. Но също така посочих, че в несъвършените животински същества, които имаме до себе си на Земята, не откриваме предци на съвременните хора, нито дори на физическо-духовните хора.

Виждаме, да не говорим за духовния аспект, че в тези животински същества по-скоро трябва да виждаме издънки на общ прародител, който

не прилича нито на съвременните хора, нито на несъвършените същества, животните, които живеят около нас днес

. По времето, за което току-що говорих, висшите бозайници все още не са съществували на Земята . Висшите бозайници, подобно на хората, само че по-несъвършени, притежават мозък

и перцептивна способност, подобна на тази на хората . Съществата, които са развили такава перцептивна способност, все още не са съществували по това време. На Земята е имало само същества с образни изображения, с образна форма на формиране на душата и по същество, сякаш в обща връзка, всичко, което сега е човешко, и висшето животинско царство

са били обединени в една единствена същност. Хората, доколкото

са психофизични същества, са били в известно отношение на нивото на животинската същност. Но никое съвременно

животно, нито пък съвременен човек, не прилича на човека от онова време. Човешката природа обаче се е развила до такава степен, че част, клон на този древен

вид, се е развила в днешните хора. Поради определени обстоятелства, които ще опиша подробно друг път

, други членове на този древен вид са изостанали. Те са регресирали в развитието си, са станали декадентски. Тези декадентски същества са онези, които ние разпознаваме като висши животни.

Бих искал да изясня този момент и да предложа следното: Знаете, че има региони, където

католицизмът е потънал до един вид фетишистично поклонение , където то наподобява почитането на неодушевени предмети или свети изображения. Сега никой не може да твърди, че тази гледна точка, по отношение на напълно-

и за формата, до която е еволюирало човечеството. Това фетишистко християнство е дегенеративно християнство. От теософска гледна точка това е така и когато разглеждаме различни „диви“ племена. Материалистическата културна история ги вижда като изостанали предци на цивилизованите хора. Ние ги виждаме като дегенериращи, декадентски потомци на някога превъзхождащи народи. Така е, когато се издигнем още по-напред във времето с висшите животни. Някога те са били по-съвършени; те са деволуирали. Стигаме до форма на човешкото царство, която е различна, такава, която показва хората все още недиференцирани от другите висши животински видове, макар и в момент от време милиони години зад нас.

Как тогава човечеството е застояло по пътя на своето развитие? Що се отнася до психологическото си развитие, човечеството е изцяло продукт на случващото се около него. Сега си представете пространството, което обитаваме, при температура със сто градуса по-висока и помислете колко различно би било всичко! Ако разширите тази мисъл към всички останали природни условия, тя ще ви покаже, че човечеството е наистина изцяло зависимо от съзвездието и конфигурацията на силите, в които живее. То става различно същество, когато се намира в различен контекст. Напоследък се провеждат научни експерименти; пеперуди са пускани в околната среда при температури, в които обикновено не живеят. Установено е

, че те променят цветовете и нюансите си. А при по-високи температури се наблюдават още по-големи промени.

да се наблюдава. Естествената наука е вече един вид елементарна теософия. За теософията няма противоречие между естествената наука и теософията!

По този начин, етапите на развитие на човечеството по това време са зависели от съвсем различните

етапи на развитие на нашата Земя. Дори физиците ви казват

-
макар и като хипотеза - че колкото по-назад се връщаме в еволюцията на Земята, толкова по-високи и по-високи температури срещаме. Теософът, или практичният мистик, наистина поглежда назад към тези първични времена и в това, което наричаме Акашови записи, той вижда тези условия като истина, точно както обикновеният човек вижда масата и столовете като истина . Стигаме до състояние, в което цялата материя на нашата Земя съществува в съвсем различни взаимоотношения една с друга, отколкото днес.

Знаете, че когато веществата се нагряват, те променят агрегатното си състояние. Твърдите вещества стават течни, течностите стават пари и т.н. Сега се връщаме към неизмеримо по-високи температури, отколкото познаваме

днес на Земята. Целият материален свят на нашата Земя е бил различен тогава. Само някой, който

е в капан в материалистически възглед и е ограничен от непосредствените наблюдения на нашата Земя, може да стигне до заключението, че това е невъзможно. Всеки, който

се освободи от това, което е нашата реалност днес, също ще види, че животът е бил възможен в тези по-високи температурни състояния на тази Земя. Хората наистина са живели в тези по-високи температурни състояния, макар и по

съвсем различен начин. Те са живели в състояние на
„огнена мъгла“.
Телата са били парообразна, мека маса,
маса, която всъщност не може да се сравни с тази на
нашата Земя.

това, което знаем днес. Това ни връща към съвсем различни условия. Те трябва да бъдат проследени по-нататък, ако човек иска да разбере произхода на Земята. Този произход е тясно свързан с цялостното развитие на човечеството. Ако се върнем назад, ще открием хората в компанията на много по-нисши животни, животни, принадлежащи към по-нисшите класове на нашия съвременен животински свят, които по това време са имали различни форми и са били с различна природа от своите съвременни потомци. Тъй като Земята ставала все по-твърда, все по-плътна, те са приемали различни форми и различни характеристики. Днес, когато наблюдаваме какво се случва в нас само с окото на ума си, нямаме представа какво е било тогава. Въпреки това, около човечеството е живял животински свят. И точно както хората днес се хранят от физическия свят, те са го правили по подобен начин тогава.

Сега трябва да е ясно, че за онези, които са напълно несвикнали да мислят по подобен начин, това, което ще кажа, ще им се стори доста фантастично, нещо чуждо. Днес е моментът да го изразя отново. Намираме се на етап от развитието, където идеалистичният мироглед отново ще замени чисто материалистичния. Като се върнем назад към онези времена, цялата материалност на нашата Земя става различна. Защото тогава – моля ви да не се шокирате твърде много от това, което ще кажа – масата на Земята все още е била свързана с други небесни тела по начин, който не е такъв днес. Дори някой, който без

ясновидство обмисля физическите понятия на нашето
настояще
до техния логичен завършек, ще види, че това, което ще
кажа,
не е напълно противоречиво. Трябва само
да се върнете, в смисъла на теорията на Кант-Лаплас,
към

До точката, в която отделните планети все още не обикалят около слънцето, където те все още не са се образували от първичната мъглявина, тогава имате смела, но правилна хипотеза

. Можем също така, от гледна точка на физика, да се върнем към времето, когато земната материя все още е била в контакт с материята на цялата слънчева система

. Тогава човешките същества са били много по-тясно свързани с всичко, отколкото са днес. В Акашовите записи откриваме, че през това време Земята е била в много по-интимна материална връзка с друго небесно тяло, което обикаля около Земята днес: Луната. Имало е определена материална връзка между Земята и Луната.

Казано по-просто, това, което имаме днес като земна маса, се е появило само чрез процеса, чрез който плътната материалност, която откриваме в Луната, постепенно

се е развила. Двете тела са се диференцирали едно от друго. Можете да си представите огромните катаклизми, които трябва да са се случили в целия материален свят ! Този космически катаклизъм е контрапунктът, корелът на това, което описах

, корелът на великото живо същество, чието разделяне и свързаната с него трансформация доведоха човечеството от моносексуалност към бисексуалност

. Цялото това разделяне не се е случило изведнъж . За съжаление, четенето на теософска литература дава достатъчно основания да се предположи, че се е случило сякаш е бърз и завършен процес, сякаш едно небесно тяло просто е избухнало от друго. Но това не е насилствено развитие. Всичко се е случило бавно и постепенно,

в продължение на милиони и милиони години.
Обсъждането на числата обаче
е трудно, защото човек
трябва да разбере методите, използвани от тайната
доктрина. Ако се
върнем още по-назад, ще открием още едно...

Връзка, още по-трудна за представяне; по-интимна от връзката, която съществува днес между слънцето и земята. Но тя е съществувала и в по-ранни времена

. Нека разгледаме една идея, която ще ни улесни донякъде да илюстрираме тази връзка малко по-ярко. Когато видите слънцето, когато в резултат на сетивното си възприятие си го представите като ограничено в пространството – наистина ли е толкова ограничено? Дори съвсем обикновено

размишление може да ни научи, че по същество истинското определяне на слънцето не е възможно. Наистина ли слънцето престава да бъде същност, да бъде съществено, там, където човек вижда неговата граница? То не спира там; неговото влияние се разпространява в цялата планетарна система. Слънцето действа върху нашата земя. Не принадлежи ли това, което слънцето прави на нашата земя – етерните сили, които се разпространяват и правят живота възможен на земята – на слънчевото тяло? Не са ли тези етерни сили просто продължение на етерните сили на слънцето? Или на неговото гравитационно привличане? Не принадлежи ли то на слънцето? Тук виждаме, че ако схванем

съществуването в по-широк смисъл, тогава можем да разберем, че такова произволно ограничение не съществува, когато говорим за небесно тяло като слънцето. Ефектите, излъчвани от слънцето, са били доста различни на Земята в по-ранни времена, отколкото по-късно,

и различни от това как са днес. Те са били такива, че ако

някой можеше да седне на стол и да погледне цялата вселена – основно така си я представят физиците, когато я илюстрират на деца – той нямаше да възприеме

слънцето и Земята
като отделни тела
, а по-скоро цялото щеше да бъде изпълнено с

да беше изследвал сетиво-възприемаемостта на съдържанието; той би видял, че в по-късни времена Земята е кристализирала от цялото слънце.

Ако се върнем назад в далечното минало на Земята, ще стигнем до момент, в който това, което сега е отложено в лунната материя, все още е било свързано със земната материя, където силите, които сега са били извлечени, все още са били активни

в тази материя. Тези сили са повлияли на нашите физически

тела. Те са били такива, че са оформили телата ни така, че те

да реагират на тези сили по съвсем различен начин и ефектите върху физическото тяло са се проявявали по съвсем различен начин

. И в още по-ранни времена влиянието на слънцето върху Земята е било съвсем различно, отколкото е днес, също и по

отношение на растежа. Когато Луната и Земята все още са били свързани, всички земни същества са били в състояние, което срещаме само при животни, които имат приблизително същата температура като околната им среда

. Топлата кръв е започнала да се развива до същата степен, в която лунната материя е била извлечена от Земята

.

Ако се върнем по-назад към времената, когато слънцето все още е било свързано със Земята, ще открием в предците на човечеството влияния, които са оцелели днес само в много упадъчни форми при най-нисшите животни. Хората

са се размножавали тогава чрез един вид процес на делене. Хората са съществували в много фина материя, в много фина физическа форма, дори по-фина от мъглявината. По това време размножаването е ставало чрез един вид

свиване. Потомството е било приблизително със същия размер като родителя. Слънчевите сили тогава са били жизнени сили. Те са преодолявали материалния свят.

Те са отпечатали форми върху материалния свят. Така, ако

проследим произхода на нашата Земя до време, когато човечеството е било заобиколено от все по-фини материални състояния. Накрая стигаме

до състояние, което само ясновидецът може истински да схване, където най-фината етерна физичност

преминава в това, което наричаме астрална същност; като

чисто душевно същество, човечеството е било поставено в земния свят. Хора, оформени по същия начин, както е оформена физическата аура, са били поставени в земния свят. Вътре в душата са действали сили,

които са отпечатвали форми върху материята, като са я абсорбирали и оформяли, така че те са се превърнали във външен отпечатък, един вид сянка на това, което са били душите в чистия свят на душата. И сега сме се върнали към етапа от историята на нашата Земя, където човечеството все още не е притежавало физическа материя, където човечеството,

като астрално същество, за първи път е навлязло в този физически свят, който по това време е бил с изключително фина природа. Сега бихме могли да се върнем към много по-ранни състояния, в които човечеството все още не е имало тази астрална форма на съществуване. Бихме могли да

се върнем към чисто духовни състояния. Но това не е това, което ни интересува сега; защото не искаме

да проследим човечеството, а по-скоро произхода на Земята.

Още няколко думи за пътуването назад. Срещаме човечеството там, така да се каже, без материална земя. То все още не е изпълнено във физическа форма. Ще трябва да се върнем дълги периоди от време, ако

искаме да намерим човечеството в по-ранни етапи на развитие

. Човешките същества,
поставени на земята като душевни същества, имат
способността
да привличат материята по много специфичен начин.
Ако човек
можеше да изследва етерното човешко същество, би
забелязал, че

Душата му вече беше организирана. Тя вече беше способна

да формира форми. За да постигне това, тя трябваше да се развива в продължение на дълги периоди от време. В края на краищата, тя вече беше преминала през дълги етапи на развитие. Те, разбира се, се случиха на други планети. Но сега - как да си представим подобно развитие на други планети ? Всички способности, които душата беше придобила, бяха такива, че можеха да бъдат ефективни във физическия свят. Тя се ръководеше от по-ранни етапи на развитие. Душата трябва вече да е преминала през физически състояния няколко пъти, защото

определени способности могат да бъдат развити само във физическия свят . Човешките същества не биха могли да говорят или мислят днес, ако не бяха влезли в контакт с физическата природа

. Това, което развиваме днес , по-късно ще се превърне в наши способности. Често съм загатвал за това чрез сравнение: детето, което се учи да пише и чете. Когато детето порасне , то може да пише и чете. Това, което преди е било работа, взаимодействие с външния свят, е изчезнало, но плодът, резултатът, остава. А това е способността да се пише, способността да се чете. Това, което имаме в душите си, е възникнало чрез взаимодействие с външния свят

. Теософският светоглед нарича това инволюция. А когато човек изгражда отвътре това, което е придобил, ние наричаме това еволюция. Целият живот се случва между инволюцията и еволюцията. Това, което душата е направила в еволюцията, се основава

на факта, че способностите са се появили от душата.
Тези способности някога са
били придобити
чрез инволюция . Тази инволюция се е случила отново
в друго физическо тяло. Имаме там...

Важен момент настъпи на нашата Земя ; това е моментът, в който чрез появата на лунната материя човечеството успя да се трансформира от студено-топло същество в топло-сърдечно.

Това е ключовият момент в еволюцията на Земята. Всички мистични школи подчертават това. Човечеството приема топлината и я трансформира вътре в себе си. Митът, който винаги изобразява велики истини образно, ни е съхранил това в легендата за Прометей. Прометей донесе огън от небето . Това е топлината на човечеството, която той донесе, а не външният огън. По подобен начин всички други способности трябваше да бъдат донесени от небето от човечеството .

Бих искал да ви заведе до един момент, който е много важен и за еволюцията на Земята. Това е моментът,

в който човечеството усвоява това, което преди познавахме като вътрешната същност на душата. Видяхме

, че в човечеството са възникнали образи, които по-късно то е свързало с предмети. Тази способност да развива светлина в себе си е била присъща на човечеството в най-ранни времена. Тя е била придобита по-рано, точно както по-късно е придобила способността да развива топлина. Да възприема светлината около себе си като съществуваща изобщо или още по-добре, да възприема предметите около себе си като съществуващи в светлината, тази способност се е развила на планета, която теософският мироглед нарича „Луна“. Това обаче не е била нашата физическа Луна. Когато душата е придобила способността за вътрешна светлина, връзката е била установена и всеки, запознат с условията от онова време,

ЦВЕТОВЕТЕ

Нека изясним как тези способности са взаимосвързани. Развитието на топлината е свързано с целия живот на нашата Земя; то е свързано с настоящия начин на размножаване, с начина, по който хората могат да създадат нещо реално. Всичко останало е комбинация; само размножаването е истинско творение и то е свързано с топлината . По подобен начин имаме сравним етап на развитие с появата на вътрешно сияние. Хората са развили това сияние на по-ранна планета. То е било еманация отвътре, точно както имаме еманация отвътре днес. То е било сияние. И с това стигаме до най-забележителната характеристика на човешката природа в нейното предфизическо състояние на друго небесно тяло. Всичко, което е излъчвано от хората, само по себе си е било сияние, точно както тяхната аура свети днес. Хората са били светещи същества и възприятието на хората се е състояло във възприемане на собственото им сияние. По това време това сияние е било развито до физическо ниво. То е било физическо сияние, излъчвано от човешкото същество.

Как придобиваме най-добрите си представи за околната среда? Именно чрез визуалните възприятия. Бихте загубили приблизително девет десети от това, което знаете, ако елиминирате визуалните възприятия . Тъй като днес имаме визуални представи, мъдростта може да се влее в нас до известна степен. При нашите

лунни предци е било различно. Светлината е извидала от тях. Това е била същата светлина, излъчвана от тях, която се влива в нас днес чрез въздействието си върху светлината. В мистичната митология нашата Земя, тъй като е свързана със силите на любовта,

се нарича
космос на любовта. И този
космос на любовта е бил предшестван от космоса на
мъдростта.

където светлината е играла същата роля, каквато топлината играе днес. Земята, като космос на любовта, е следвала космоса на мъдростта. Това, което представлява вътрешната светлина, е свързано с волята на човечеството. Хората, които притежават определени импулси, страсти, усещания и чувства, даряват своята аура, своето астрално тяло, със специфични цветови образувания. Те са подчинени на това, което най-общо се нарича воля. Тогава, в лунния период, цялото човешко същество е било израз на волята. Волята е текла навън и се е появявала като това, което свети. Следователно, ако наречем тези хора от космоса на мъдростта „хора“, тогава нашите предци са синове на волята. По този начин децата на любовта произлизат от синовете на волята. Светлината е играла подобна роля тогава, каквато топлината играе на Земята днес.

Тези светещи човешки същества в светещата среда се наричат още синове на здрача. Особено светещо човешко същество в заобикалящото сияние, сливане, обмен, беше, подобно на това, което имаме обмен на топлина днес. Подобно на това, което днес ни е студено, когато е студено навън, подобно чувство е съществувало, когато навсякъде е било по-тъмно, отколкото вътре. Волята е била основният принцип, защото волята е това, което фундаментално е намирало своя израз в цялата среда. Точно както човечеството е творческо днес чрез любовта, така и тогава е било творческо чрез волята си. Волята му е имала пряко влияние върху всичко около него. Точно както е безсилно

човечеството

днес в своята творческа сила над физическите неща на външния свят, защото е постигнало яснота в съзнанието си

и по този начин другите му психически сили са станали по-малко свършени, така и волята му е била мощна тогава.

Волята. Човешката воля е оказала влияние върху цялата физическа среда. И тъй като тя се стреми и тъй като тенденцията в развитието е нагоре, тази воля се е стремилa към по-висшето. Това е довело , директно от живата природа, до разделянето на центъра на тогавашното небесно тяло на две , така че вече е имало един вид вдлъбване . В по-духовен смисъл, единият център се е превърнал в два центъра. И виждаме това разделяне на центровете, осъществено в по-късното развитие, в разделянето на Земята и Луната.

Това са само бегли намеци, които бих могъл да ви предложа. Но ще видите едно нещо: че нещата са вътрешно последователни. Всеки, който се стреми към последователна и строга мисъл, ще може да признае това от самото начало. Дори аз самият бих могъл да предложа опровержение , както посочих в началото по отношение на Едуард фон Хартман. Навиците на мислене са временни . Всеки, който изучава историята – и не само външните аспекти, защото картината, която ни е дадена за Средновековието, например, е невярна – ще намери моите твърдения потвърдени. *Гьоте* също казва, че по същество само в собствения ум на учителя се отразяват вековете. Да се покаже развитието в миналото, за да се добие представа за великото бъдеще на човечеството – това е задачата на теософията. Цитирах Гьоте, защото той е виждал дълбоко в тези мистични, загадъчни връзки на световното развитие. Той е използвал един особен герой, „старецът с лампата“ от „приказката за зелената змия и красивата лилия“. Лампата може да свети само там, където вече има друга светлина.

A3...

Той им представи това като въплъщение на древна мъдрост.

Сега стигаме до още по-дълбок смисъл. Сега ни става ясно какво има предвид Гьоте под светлината, която

разпространява блясъка си само там, където има светлина.

Там, където дарът на ясновидството се развива отново, там той развива пълната си магическа сила, тази лампа. Там стигаме до онова време, когато човекът се превръща в пламък, за да погледнем назад към онази епоха, в която човекът е бил сияйно същество, когато е развил способността да създава светлина

. Гьоте е знаел, че тази вътрешна светлина някога е съществувала в човека и че днешното възприятие за светлината е по-късен етап от развитието.

Преди човекът да може да види слънцето, той първо трябваше

да се превърне във вътрешно светещо същество; трябваше да развие светлина в себе си, за да донесе светлина към светлината. Гьоте е бил мистик, макар че това не е широко известно.

Той изразява това в началото на предговора си към своята „Теория на цветовете“,

използвайки думите на древен мистик:

окото не

беше подобно на слънцето, как бихме могли да съзрем светлината? Ако Божията сила не живееше в нас,

как би могло божественото да ни радва?

ВЕЛИКИТЕ ИНСПЕКТОРИ

Берлин, 16 март 1905 г.

Теософският мироглед се различава от, може да се каже, всички останали мирогледи, с които се сблъскваме днес, по това, че той също така осигурява висока степен на удовлетворение от знанието. В наши дни толкова често сме чували, че определени неща са непознаваеми за нас, че способността ни за познание има граници и не може да се издигне над определено ниво. Когато разглеждаме съвременните философски изследвания, винаги се сблъскваме с такива граници на познанието – особено от онези философски школи, които проследяват произхода си до кантианството.

Гледната точка на теософа и практичният мистик се различава от всички подобни дебати по това, че никога не поставя граници на човешкото познание, а по-скоро го разглежда като способно на разширяване и издигане. Не е ли в известен смисъл дълбока нескромност, когато някой счита своята специфична способност за познание, своята настояща гледна точка на разбиране, за нещо решаващо и след това казва, че не можем да надхвърлим определена граница с тази наша способност?

Теософът казва: Днес стоя на определена позиция на човешкото разбиране. От тази гледна точка мога да разбера това или онова, а не мога да разбера това или онова.

Но е възможно да се култивират човешките когнитивни способности

, да се повишат тези способности . Това, което се наричат инициаторски школи, е предназначено по същество да повиши тези човешки когнитивни способности на по-високо ниво

. Следователно, със сигурност е вярно да се каже, че от по-ниско ниво на знание има граници на разбирането; човек не може да разбере това или онова. Но човек може да се издигне и над такова ниво на разбиране, може да се придвижи до по-високи нива и тогава да разбере това, което не е могъл да разбере на подчинените

нива. Това е същността на инициацията и това задълбочаване или издигане на знанието е задачата на инициаторските школи. Целта е да се издигнат човешките същества до нива на разбиране, които те не могат да постигнат по природа, нива, които те трябва да придобият чрез много години търпелива практика.

Такива посветителни школи са съществували през цялата история . Сред всички народи, от такива школи са излизали високообразовани личности

. И същността на тези посветителни школи, както и на самите велики посветени – които са надхвърлили по-ниските

нива на човешкото разбиране и чрез своето вдъхновение са се запознали с най-висшите знания, достъпни за нас на тази земя – се изразява във факта, че тези посветени са дарили различните религии и миогледи на разнообразните народи на земята

. Днес искаме накратко да разгледаме

природата на тези велики посветени .
Точно както във всяка наука, във всеки
интелектуален
процес, човек първо трябва да научи методите, чрез
които се стига до знанието, така е и с

Посветителни училища. И тук въпросът е, че чрез определени методи биваме водени до по-висшите нива на познание, които току-що обсъдихме

. Сега ще изброя накратко въпросните нива. Определени нива на познание могат да бъдат постигнати само в интимни посветителни училища, само там, където има учители, които самите са преминали през това училище в собствения си опит, които самите са предприели тези упражнения и които могат наистина да обмислят всяко отделно ниво, всяка отделна стъпка. И само на такива учители човек трябва да се довери в тези посветителни училища.

В тези инициационни школи обаче няма нищо от авторитета, нищо от принципа на догматизма; по-скоро преобладава принципът на напътствието и даването на съвети. Всеки, който е преминал през определена прогресия в обучението и по този начин е придобил опитите на висшия, свръхсетивния живот, знае кои са интимните пътища, които водят до това висше разбиране. Само такъв човек е способен да каже какво трябва да се направи. Това, което е необходимо в тази област между ученик и учител, е просто доверие. На когото му липсва това доверие, не може

да научи нищо. Но който има това доверие, много скоро ще види, че никой окултен, мистичен или езотеричен учител не препоръчва нищо различно от това, което самият той е преживял. Въпросът е, че от цялата същност на човечеството, такова, каквото е пред нас днес, само външно видимата част е действително завършена в човешката природа. Всеки, който се стреми към езотерично обучение, трябва да разбере, че

човекът, такъв, какъвто е пред нас, не е затворено същество, а по-скоро е все още в процес на развитие.

Факт е, че той ще достигне много по-високи нива в бъдеще.

Това, което вече е постигнало Божието подобие днес, това, което е достигнало най-високото ниво на човешко развитие

, е човешкото физическо тяло, това, което можем да видим с очите си, това, което можем да възприемем със сетивата си. Но това не е всичко, което

хората притежават. Хората имат дори по-висши членове на своята природа. Първо, те притежават друг член, който наричаме етерно тяло. Това етерно тяло може да бъде видяно от онези, които са развили психическите органи в себе си. Чрез

това етерно тяло хората не са просто конструкция, в която действат химични и физически сили, а жива конструкция, конструкция, която е жива, надарена с растеж, живот и способност за размножаване. Това

етерно тяло, което представлява един вид архетип на човечеството

, може да бъде видяно чрез използване на методите на ясновидството, които ще бъдат характеризирани по-късно

, за да се внуши на човек обикновеното физическо тяло. Знаете ли, чрез обикновените методи на хипноза и внушение е възможно да се постигне ситуация, в която, ако кажете на някого, че тук няма лампа, той всъщност не вижда такава. По подобен начин, ако развиете достатъчно силна воля в себе си – тази воля, която отклонява вниманието, но го отклонява напълно от физическото тяло, дори когато гледате в стаята – можете напълно да си представите физическото пространство далеч от себе си. Тогава не виждате пространството като празно, а изпълнено

с един вид архетип. Този архетип има приблизително същата форма

като физическото тяло. Той обаче не е
напълно идентичен, а е добре
организиран. Той е не само
пропит с фини вени и течения, но има и органи.

Това етерно тяло, тази същност, е това, което дава
началото на
човешкия живот. Цветът му може да се сравни само с
този на млад прасковен цвят. Това не е цвят,
който се среща в слънчевия спектър; той е някъде между
виолетово и червеникаво. Това е второто тяло.

Третото тяло е аурата, която
съм описвал няколко пъти преди, онази облачноподобна
структура, за която говорих
последно

, когато описвах произхода на човечеството, в която
човешкото същество
съществува сякаш в яйцевиден облак. Всичко, което
живее в човек – желание, страст и емоция – се изразява в
него. Радостните, отдаващи се чувства се изразяват в ярки
потоци от цвят
в тази аура. Чувствата на омраза и чувственост
се изразяват в по-тъмни нюанси. Острите, логични
мисли се изразяват в рязко очертани фигури
. Нелогичните, объркани мисли се изразяват във фигури
с неясни очертания. По този начин, в тази аура имаме
отражение на това, което живее в човешката душа
по отношение на чувства, страсти и импулси.

Както човечеството е описано сега, то е било
поставено
на Земята – така да се каже, от ръката на природата – във
време, приблизително
съвпадащо с началото на Атлантската епоха. Последния
път описах
какво се
има предвид под Атлантска епоха. В момента, когато
оплождането с
първичния дух вече е станало,
човечеството ни изправя пред трите си члена: тяло, душа
и дух. Днес тази тройна
природа на човечеството
е по същество донякъде променена от факта, че
от онова време, откакто природата е освободила
човечеството

, откакто човечеството е станало самоосъзнато същество,
то
работи върху себе си. Тази работа върху себе си означава
усъвършенстване на аурата, означава преминаване от
самоосъзнаване към това...

Изпратете светлина в аурата. Човек, който е на много ниско ниво, който не е работил върху себе си – да кажем дивак – има аура такава, каквато природата я е създала за него . Но всички, които живеят в нашия цивилизован, нашия образован свят, имат аури, за чието оформяне самите те са допринесли, защото доколкото човек е самоосъзнато същество, той работи върху себе си и тази работа първоначално се изразява в него чрез промяна на аурата му. Всичко, което човек е научил чрез природата, всичко, което е усвоил, откакто може да говори и мисли съзнателно – всичко това е ново влияние върху неговата аура , предизвикано от самите него .

Ако си представите себе си в Лемурийския период , когато човечеството отдавна е притежавало топла кръв, течаща във вените му, когато оплождането му с дух се е случило в средата на този Лемурийски период, тогава човечеството все още не е било същество, способно на ясно мислене. Всичко това е било едва в началото на своето развитие. Духът току-що е завладял физическото. Аурата по това време е била изцяло продукт на природни сили. Тогава можело да се наблюдава - и все още може да се наблюдава днес при хора на много ниско ниво - как по-малка , синкава аура възниква в определена точка вътре в главата, тоест в точка, която трябва да търсим вътре в главата. Тази по-малка аура е външният ауричен израз на самосъзнанието. И колкото повече човек развива

това самосъзнание чрез мисленето и работата си ,
толкова повече

тази по-малка аура се разпростира върху другата, така че често двете

стават напълно различни за кратко време. Човекът,
който живее във

външна култура, който е образован, културен човек,

Той работи върху аурата си по начина, по който културата го мотивира. Ние попиваме обикновените ни знания, предлагани от нашата школа, преживяванията, които животът ни носи, и те непрекъснато променят нашата аура. Но тази промяна трябва да продължи, ако човек иска да навлезе в практическия мистицизъм. Там той трябва да работи върху себе си по много специален начин. Там той трябва не само да включи това, което културата предлага, в своята аура, но и да упражнява влияние върху нея по специфичен, редовен начин. И това се случва чрез това, което се нарича медитация. Тази медитация, или вътрешно съзерцание, е първият етап, през който ученикът на посветения трябва да премине.

Каква е целта на тази медитация? Опитайте се да наблюдавате мислите, които ви идват на ум от сутрин до вечер, и размислете как тези мисли са повлияни от мястото и времето, в които живеете. Опитайте се да видите дали можете да предотвратите появата на мислите си и се запитайте дали бихте ги имали, ако не живеехте в Берлин в началото на 20-ти век. В края на 18-ти и началото на 19-ти век хората не са мислили по същия начин, както хората днес. Ако се замислите как се е променил светът през последния век и какви промени е донесло времето, ще видите, че това, което занимава душата ви от сутрин до вечер, зависи от пространството и времето. Различно е, когато се отдадем на мисли, които имат вечна стойност. Всъщност само определени абстрактни, научни

мисли, най-висшите мисли на математиката и геометрията, на които човечеството се посвещава, имат вечна стойност. Две по две е четири: това трябва да е...

Тези истини важат по всяко време и на всички места.
Същото важи и
за геометричните истини, които усвояваме.
Но ако
пренебрегнем това фундаментално ядро от истини,
тогава можем да кажем, че
среднестатистическият човек мисли много малко, което
е независимо от пространството и времето. Това, което
зависи от тях,
ни свързва със света и оказва само слабо влияние върху
тази
същност, която сама по себе си е постоянна.

Медитацията не означава нищо друго освен да се
отдадем на
мисли с вечна ценност, за да
се култивираме съзнателно към това, което
надхвърля пространството и времето. Такива мисли се
съдържат във великите
религиозни текстове: Веданта, Бхагавад Гита,
Евангелието от Йоан от глава 13 до
края, както и „Подражание на Христос“ от *Тома
Кемпийски*. Който се потапя с търпение и постоянство,
така че
да живее в такива текстове, който се задълбочава отново
всеки ден
и може би
работи върху едно-единствено изречение седмици
наред, размишлявайки и чувствайки го дълбоко, ще
пожъне безкрайни ползи. Точно както човек се учи да
познава и обича детето с всичките
му особености все по-интимно всеки ден
, така и той позволява на такова
вечно предложение, произлизащо от велики посветени
или
вдъхновени личности, да прониква в душата му всеки ден.
Това води до изпълването ни с нов живот. Изказванията в
„Светлина по пътя“, записани от
Мьобел Колинс според по-висши инструкции,
също са

много значими.

Дори първите четири изречения са такива, че ако се прилагат търпеливо и подходящо, те са способни да се намесят в аурата на човек по такъв начин, че тя да бъде напълно осветена с нова светлина. Човек може да види как тази светлина свети и осветява аурата на човека

. На мястото на червеникавото или червеникаво-

Кафявите, блестящи нюанси отстъпват място на синкави, жълтите на светлочервеникави и т.н. Целият цвят на аурата се променя под влиянието на подобни мисли за вечността. Ученикът не може да възприеме това в началото, но постепенно започва да усеща дълбокото влияние, излъчвано от тази значително променена аура.

Когато, в допълнение към тези медитации, човек съзнателно и внимателно практикува определени добродетели и изпълнява определени функции на душата, тогава неговите духовни сетивни органи се развиват в рамките на тази аура. Трябва да ги притежаваме, ако искаме да възприемаме света на душата, точно както трябва да имаме физически сетивни органи, за да възприемаме света на тялото. Точно както външните сетива са били имплантирани в тялото по природа, така и човек, според естествения закон, трябва да имплантира висши духовни сетивни органи в своята аура.

Медитацията позволява на човек да узрее и да оформи и развие тези вродени духовни сетива отвътре.

Но трябва да съсредоточим вниманието си върху много специфични

психически процеси, ако искаме да развием тези сетивни органи. Виждате ли, хората имат редица такива сетивни органи вродено. Наричаме тези сетивни органи така наречените лотосови цветове, защото

астралната структура, която човек започва да развива в аурата си, когато се развива по този начин, приема сравнителната форма на лотосови цветове

. Разбира се, това е само сравнение

, точно както говорим за бели дробове, които само наподобяват крила. Двулистният лотосов цвят се намира в центъра на главата над носа, между очите. Близко до...

Близко до ларинкса е шестнадесетлистният лотос, близо до сърцето - дванадесетлистният, а близо до стомаха - десетлистният. По-надолу са шестлистните и четирилистните лотоси. Днес бих искал да говоря само за шестнадесетлистните и дванадесетлистните лотоси.

В ученията на Буда ще откриете така наречения осемкрак път. Сега се запитайте защо Буда смята този конкретен осемкрак път за особено важен за достигане на по-високите етапи на човешкото развитие? Този осемкрак път е: Правилно намерение, Правилна мисъл, Правилна реч, Правилно действие, Правилен начин на живот, Правилно усилие, Правилно спомняне и Правилна концентрация. Велик посветен като Буда не говори от някакъв смътно усещан идеал; той говори от разбиране за човешката природа. Той знае влиянието, което практикуването на подобни духовни дейности има върху телата, които тепърва ще се развиват

Ако погледнем шестнадесетлистния лотосов цвят върху обикновения човек днес, всъщност виждаме много малко. Той, ако мога така да се изразя, просто започва да свети отново. В отдавна отминали времена този лотосов цвят вече е съществувал. Развитието му е регресирало. Днес той се появява отново донякъде чрез човешката културна дейност. В бъдеще обаче този шестнадесетлистен лотосов цвят отново ще достигне пълния си потенциал. Шестнадесетте му спици или венчелистчета ще светят ярко, като всяко венчелистче ще се появява в различен оттенък и накрая ще се

движи отляво надясно. Това, което всеки човек ще преживее и ще притежава в бъдеще, е това, което развиват онези, които завършат обучението си в посветителската школа.

Той съзнателно търси, дори и днес, качествата, които ще му позволят да стане лидер на човечеството. Осем от

тези шестнадесет венчелистчета вече са били развити в далечното минало. Още осем трябва да бъдат развити днес, ако езотеричният ученик желае да използва тези сетивни органи. Те се развиват, когато

човек съзнателно, внимателно и ясно следва осемкратния път, когато съзнателно практикува тези осем духовни дейности, дадени от Буда, когато поддържа целия си духовен живот по такъв начин, че да практикува тези осем добродетели възможно най-интензивно, така да се каже, като се вземе в свои ръце , подкрепя медитационната си работа и довежда шестнадесетлистния лотосов цвят не само до зрялост, но и до движение , до истинско възприятие.

Сега искам да говоря за дванадесетлистния лотосов цвят близо до сърцето. Шест от неговите венчелистчета вече са били развити в далечното минало; още шест трябва

да бъдат развити в бъдеще от всички хора, от посветените и техните ученици дори днес. Във всички теософски наръчници можете да намерите изброени определени добродетели , които трябва да бъдат придобити в преддверието на този, който трябва да се издигне до нивото на истинския чела или ученик . Тези шест добродетели, които ще намерите изброени във всяко теософско ръководство, което говори за човешкото развитие , са: контрол на мислите, контрол на действията, търпение, непоколебимост,

безпристрастност и баланс или това, което *Ангелус Силезий* нарича хладнокръвие. Тези шест добродетели, които трябва да бъдат съзнателно и внимателно практикувани и добавени към медитацията, довеждат до пълен разцвет шестте други венчелистчета на дванадесетлистния лотосов цвят. Това не е нещо сяпо взето от теософските учебници, нито е случайно.

или оформени от техните собствени вътрешни чувства,
а по-скоро изречени
от най-дълбокото разбиране на великите посветени
. Посветените знаят, че който
наистина
желае да се развие до по-висши свръхсетивни етапи на
еволюцията, трябва да доведе дванадесетлистния
лотосов цвят до пълен
разцвет. За да направят това, те трябва да развият шестте
венчелистчета, които
не са били развити в миналото, сега
чрез тези шест добродетели. Така виждате как,
от по-дълбоко разбиране на човешката природа,
великите посветени всъщност
са давали своите инструкции за живот. Бих могъл
да разширя това наблюдение и до други органи на
възприятие и наблюдение,
но искам само да ви дам скица на
процеса на посвещение, за който тези намеци би
трябвало да са достатъчни.

Когато ученикът е напреднал до точката, в която
започва да развива тези астрални сетивни органи, когато
е достигнал точката, в която е способен не
само да възприема сетивни впечатления в заобикалящата
го среда,
но и това, което е духовно – тоест, какво
е аурата в човешкото същество, в животните и в
растенията –
тогава започва един напълно нов етап на обучение.
Никой не може
да види нищо духовно в заобикалящата го среда,
преди лотосовите му цветове да започнат да се въртят ,
точно както някой
без очи не може да вижда цветове или светлина
. Когато бариерата е разбита, когато
е напреднал толкова далеч в предварителния етап на
познанието
, че е получил прозрение за този духовен свят, едва тогава
започва истинското му ученичество. Това пътуване води

през четири етапа на познание. Какво се случва в момента, когато човешкото същество, след като е преминало през предварителните етапи, се е превърнало в чела? Видяхме, че всичко, което описахме сега, се отнася до астралното тяло. То се произвежда от хората

—

Заимстваните тела са силно организирани.
Човек, който
е преминал през такова развитие, има съвсем различна
аура. Когато човек
е осветил астралното си тяло от гледна точка на
самосъзнанието, когато самият той
се е превърнал
в светеща организация на своето астрално тяло, тогава
казваме, че този ученик е
осветил астралното си тяло с Манас.
Манас не е нищо друго освен астрално тяло, управлявано
от самосъзнание
. Манас и астралното тяло са едно и
също нещо, но на различни етапи на развитие.

желае да използва
представеното в
теософските наръчници като седем принципа
по практичен начин за практическия мистицизъм. Всеки,
който
е запознат с мистичния процес на развитие, всеки, който
знае нещо за посвещението, ще
каже, че те имат теоретична стойност за изучаване,
но за практическия мистик само ако човек
разбира взаимовръзките, които съществуват между
нисшите и
висшите принципи. Никой практически мистик не
познава повече
от четири члена: физическото тяло, в което действат
химичните
и физичните закони; след това етерното тяло;
след това астралното тяло; и накрая самосъзнанието,
което в настоящото развитие
наричаме Камаманас, самосъзнателно мислещият
принцип. Манас не е
нищо друго освен това, което самосъзнанието
влага в тялото. Етерното тяло, каквото е сега, е
отвъд всяко влияние на самосъзнанието. Можем косвено
да влияем на растежа
и храненето, но

не по същия начин, по който позволяваме на нашите
желания, мисли и
идеи за самосъзнанието да диктуват действията ни. По
този начин
не можем директно да влияем на хранителните,
храносмилателните и растежните си
процеси. При хората те са
независими от всякаква връзка с...

Самосъзнание. Това етерно тяло трябва да бъде поставено под влиянието на астралното тяло, така наречената аура. Самосъзнанието на астралното тяло трябва да може да проникне в етерното тяло и да го обработва независимо, точно както човек обработва своята аура и астрално тяло по описания начин. След това, когато човек, чрез медитация, вътрешно съзерцание и практикуване на описаните от мен душевни дейности, е напреднал до точката, в която астралното тяло се самоорганизира, тогава работата се прехвърля към етерното тяло; тогава етерното тяло получава вътрешния глас; тогава човекът не само чува какво живее в околната среда, но и вътрешният смисъл на нещата резонира в етерното му тяло

Често съм казвал тук, че истински духовният аспект на нещата е този на звука. Посочвах, че практичният мистик, когато *говори* в правилния смисъл, говори за звучене в духовния свят, точно както говори за сияние в астралния или желания свят. Неслучайно *Гьоте казва*, когато води своя Фауст към небето: „Слънцето, по древен начин, пее песен за съревнование в братски сфери и завършва предписаното си пътуване с гръмотевичен рев.“ И неслучайно Ариел казва, когато Фауст е воден от духовете в духовния свят: „Със звука новият ден вече се ражда за духовните уши.“

Това вътрешно звучене, което, разбира се, не е възприемчиво за външното сетивно ухо, този вътрешен смисъл на нещата, чрез който те изразяват собствената си природа,

е преживяването, което човек има, когато е способен да влияе на етерното си тяло от астралното си тяло . Тогава той е станал чела, истински ученик на велик посветен. Тогава той може по-нататък...

Те са водени по този път. Такъв човек, достигнал този етап, се нарича бездомен , защото е намерил връзка с нов свят, защото той резонира с него от духовния свят и защото, така да се каже, той вече няма дом в този сетивен свят. Това не бива да се разбира погрешно. Чела, достигнал този етап, е също толкова добър гражданин и семеен човек, също толкова добър приятел, какъвто би бил, ако не беше влязъл в общността на Чела. Не е нужно да бъде откъсван от нищо. Това, което преживява там, е процес на развитие на душата. Там той постига нов дом в свят, който се намира отвъд този сетивен.

Какво се е случило тук? Духовният свят резонира в човешкото същество и по този начин то преодолява една илюзия – илюзията като цяло – в която, по същество, всички хора са хванати в капан преди този етап на развитие. Това е илюзията за личностното „аз“. Човешките същества вярват, че са личност, отделна от останалия свят. Дори самото размишление би могло да ги научи, че не са независима същност, дори във физическия свят. Помислете за това: ако температурата в тази стая беше с двеста градуса по-висока, отколкото е сега, никой от нас не би могъл да оцелее тук, както е сега. Веднага щом външните условия се променят, условията за нашето физическо съществуване престават да съществуват. Ние сме просто продължение на външния свят и сме напълно немислими като отделни същества. Това е още по-вярно в психическия и духовния свят. Виждаме, че човешкото същество, замислено като „аз“, е само илюзия, че то е член на универсалната божествена духовност. Тук човешкото същество преодолява

личностното „аз“. Случва се това, което Гьоте е описал.

Както е изразено в Chorus Mysticus:
„Всичко, което е преходно, е само притча.“ Това, което виждаме,
е само образ на вечно същество. Ние самите сме само образ на вечно същество. Когато се откажем от отделната си природа, тогава сме преодолели външния живот — и наистина, ние живеем отделен живот чрез етерното тяло —
тогава сме надхвърлили този външен, отделен живот; ние сме станали част от целия живот.

Сега в човешкото същество възниква нещо, което нарекохме Будхи. На практика Будхи се постига като етап от развитието на етерното тяло, онова етерно тяло, което вече не съществува отделно, а навлиза в универсалния живот. Човекът, който е постигнал това, е достигнал втория етап на съществуване на чела. Тогава всички скрупули и съмнения падат от душата му; той вече не може да бъде суверен човек, както не може да бъде и съмняващ се човек. Той вече не е необходимо да установява истината, като сравнява възприятията си с външната среда; той живее в тона, в словото на нещата; тогава то отеква и отеква от самото му същество какво е. Няма повече суверение, няма повече съмнение. Това се нарича предаване на ключа на знанието на чела. Когато той достигне този етап, в него отеква слово от духовния свят. Тогава неговото слово вече не провъзгласява представяне на това, което е в този свят, а по-скоро е представяне на това, което произлиза от друг свят, което действа в този, но което не може да бъде възприето с нашите външни сетива. Тези думи са посланици на Божеството.

След като този етап бъде преодолян, започва нов. Тогава човек получава пряко влияние върху това, което прави физическото му тяло. Преди това е имал само...

Преди влиянието беше върху етерното тяло, но сега е върху физическото

тяло. Действията на човек трябва да задвижат физическото тяло. Това, което човек прави, е включено в това, което наричаме негова карма. Но човекът

не работи съзнателно върху него; той не знае как действията му произвеждат ефект. Едва сега човекът започва

съзнателно да извършва действия във физическия свят по такъв начин, че съзнателно работи върху своята карма. Тогава той получава влияние върху кармата чрез физически действия. Тогава не само нещата от околната среда резонират, но те са толкова напреднали, че са способни да произнасят имената на всички неща. Тъй като хората живеят на нашия етап от културата, те са способни да произнасят само едно име. И това е името, което си дават: Аз. Това е единственото име, което човек може да си даде. Тези, които се задълбочат в това, могат да стигнат до дълбоки прозрения,

за които академичната психология дори не може да мечтае. Съществува уникална същност, на която само вие сами

можете да дадете съответното име. Никой друг не може да ви каже „аз“, само вие . На всички останали трябва да казвате „ти“ и всички останали трябва да казват „ти“ на вас. Във всеки има нещо,

на което всеки може само той да каже името „аз“. Ето защо еврейските езотерични учения също говорят за неизразимото

име на Бог. Това е нещо, което е пряко проявление на Бог вътре в нас. Беше забранено да се произнася това име недостойно и несвято. Оттук и свещеното благоговение, важноста и значението, когато еврейският езотеричен учител произнасяше това име.

„Аз“ е
единствената дума, която ви казва нещо, с което
никога не можете да се сблъскате във външния свят. По
този начин, точно както обикновеният човек
дава името на собственото си „аз“, така и
Чела, в трета степен, дава имена на всички неща в света.

което той извлича от интуицията. Тоест, той се е слял със Световния Аз. Той говори от самия този Световен Аз. Позволено му е да нарече най-дълбокото, най-съкровено име на всяко нещо, докато обикновеният човек днес може да се нарича само „аз“. Когато Чела достигне този етап, той се нарича Лебед. Чела, който може да се издигне до името на всички неща, се нарича Лебед, защото е вестител на всички неща.

Това, което се намира отвъд третата степен, не може да се изрази с обикновени думи. То изисква познаване на специална писменост, преподавана само в езотерични школи. Следващата степен е степенята на Забулените. Отвъд нея се намират степените, притежавани от великите посветени, онези посветени, които са дали на нашата култура най-големите ѝ импулси през цялата история. В началото те са били чела. Първо, те са постигнали ключа към знанието. След това са били отведени до сферите, където универсалното и имената на нещата са им били разкрити. След това са се издигнали до нивото на Всичкото. Тогава са могли да имат дълбоките преживявания, които са ги направили способни да основат великите религии на света.

Но не само основните религии, но всъщност всеки велик импулс, всичко важно в света, произлиза от великите посветени. Нека дам само два примера за влиянието, което тези велики посветени, преминали през обучение, оказват върху света.

Нека се върнем към ежедневието от онова време, когато учениците от инициаторските

школи са били обучавани под ръководството на Хермес.
Това обучение
първоначално е било обикновено, така наречено
езотерично, научно.

Духовно обучение. Мога само с няколко шриха да скицирам

какво е включвало такова обучение. То показваше как световният дух слиза във физическия свят, възплъщава се и как оживява в материята, как след това достига най-висшето си ниво в човечеството и празнува своето възкресение.

Парацелз изрази това особено красиво, когато казва: Това, което

срещаме отвън, тези отделни същества, са буквите и словото, което е образувано от тях, това е човечеството. Ние сме

проектирали всички човешки добродетели и слабости върху съществата отвън.

Но човечеството е сливането на всичко това. Как сливането на останалата част от макрокосмоса оживява като

микрокосмос в човечеството е било преподавано подробно и

с огромно интелектуално богатство като езотерично обучение

в египетските инициаторски школи.

След това ръководство дойде Херметичното ръководство.

Казаното от мен може да се схване със сетивата и интелекта. Но предложеното в Херметичното ръководство може да се разбере само след достигане на първата степен на чела. Тогава човек се запознава с тази специална писменост, която не е случайна или произволна, а по-скоро отразява великите закони

на духовния свят. Тази писменост не е, подобно на нашата, външен образ, произволно фиксиран в отделни букви и елементи, а се ражда от самите духовни закони на природата, защото човекът, който е запознат с тази писменост, притежава тези

закони на природата. По този начин цялото му

въображение в душевното и астралното царство става закономерно. Това, което си представя, си го представя в съответствие с тези велики библейски символи. Той може да направи това, когато се откаже от егото си. Той се подчинява на изначалните закони. Сега той е завършил своята Херметична инструкция.

Самият той вече е
допуснат до първия етап на по-дълбоко посвещение.
Сега, като следващ етап, той трябва да
преживее нещо в астралния свят, в истинския душевен
свят, нещо със
значение, което надхвърля световните цикли
. След като е постигнал способността астралните му
сетива да функционират пълноценно, така че да
достигнат до
етерното тяло, той ще бъде посветен за три дни в дълбока
тайна на астралния свят. След това, в астралния
свят, той преживява това, което
ви описах последния път като произхода на Земята и
човечеството. Това издигане
на духа, това разделяне на слънцето,
луната и Земята и появата на човечеството –
цялата тази поредица от явления – той преживява, вижда
пред
себе си. И в същото време ги вижда толкова живо, че те
се превръщат в единен образ. И тогава той се появява.
След като
е завършил това велико преживяване в школата за
посвещение,
той излиза сред хората и разказва какво
е преживял в този душевен и астрален свят. И този разказ
е
горе-долу следният:

Някога божествена двойка, Озирис и Изида, се
съединили със земята
. Тази божествена двойка била владетелите на всичко
, което се случвало на земята. Но Озирис бил
преследван и разчленен от Тифон, а Изида трябвало да
търси тялото му. Тя не го донесла у дома, а вместо това,
на различни места по земята били създадени гробници за
Озирис
. Там той се спуснал напълно и бил погребан в
земята. Тогава лъч светлина от
духовния свят паднал върху Изида, която заченала
новия Хор

чрез непорочно зачатие.

Това изображение не беше нищо друго освен грандиозно представяне на това, което току-що научихме: появата на слънцето и луната, разделянето на слънцето и луната и изгрева на човечеството. Изида

Озирис е символ на луната; Хор представлява
човечеството на Земята
, самата Земя. Преди човечеството
да бъде надарено с топла кръв, преди
да бъде облечено във физическо тяло,
то е възприемало в грандиозни образи това, което
се е случвало в духовния свят. В началото на всяка от
лемурийската
, атлантската и арийската еволюции то е било подготвено
от великите посветени
да получи
великите истини в такива образи. Следователно тези
истини
не са били просто представени, а
дадени в образа на Озирис и Изиди. Всички велики
религии, с които се
сблъскваме в древността, са били
преживени от великите посветени в духовния свят. И
тези велики посветени са се появявали
и са говорили на всеки
народ по начин, по който хората са могли да разберат, а
именно
в образи, това, което самите те
са преживели в посветителските училища. Така е било в
древността. Само чрез
посещаване на такова посветителско училище човек е
можел
да се издигне до по-висшето астрално преживяване.

С възхода на християнството това се промени
. Това представлява значителен поврат в
развитието. След появата на Христос е възможно
да бъдеш посветен като природен посветен,
известен още като природен поет. Има християнски
мистици, които са получили посвещение по благодат.
Първият, който е бил призван да
разпространи християнството по целия свят под
влиянието на поговорката
„Блажени са онези, които вярват, въпреки че не са видели“,
е бил Павел. Появата по пътя за

Дамаск е била посвещение извън мистериите.
Не мога да навлизам в повече подробности тук.

Във всички големи движения и културни основи,
великите посветени дават тласъка. От съвместното

От Средновековието ни е запазен един красив мит, предназначен да илюстрира това във време, когато материалистическите причини все още не са били необходими. Епосът произхожда от Бавария и затова приема маската на католицизма. Ще се опитаме да разберем какво се е случило тогава по следния начин . В Европа по това време се заражда така наречената градска култура, съвременната буржоазия. Мистикът разбира по-нататъшното развитие на човечеството, напредъка на всяка душа към следващия етап, като възход на душата, на женското в човечеството. Мистикът вижда нещо женско в душата, оплодено от нисшите сетивни впечатления на природата и от вечните истини . Мистикът вижда такъв процес на оплождане във всеки исторически процес. Великите импулси за прогреса на човечеството се

дават от великите посветени на онези, които се вглеждат по-дълбоко в хода на човешкото развитие, които виждат духовните сили, които стоят зад физическия облик . Така средновековните светогледи приписват издигането на душата до по-високи нива по време на новата културна фаза, породена от градовете, на великите посветени. Това градско развитие е постигнато чрез скок напред в историята на душата . Именно един посветен е извършил този скок. Всички велики импулси са били приписвани на великата ложа на посветените, обграждаща Светия Граал. Оттам са произлезли великите посветени, невидими за външния свят . И този, който

е дал този тласък
на градската култура, е бил наричан
Лоенгрин през Средновековието. Това е мисията на
Светия Граал,
великата ложа. И градската душа, женското начало,
което...

Той ще бъде оплоден от великите посветени, както е посочено от Елза от Брабант. Този, който трябва да посредничи, е лебедът. Лоенгрин е доведен в този физически свят от лебеда. Посветеният не трябва да бъде питан за името му. Той принадлежи към по-висш свят. Чела, лебедът, е посредничил в това влияние.

Мога само да намекна, че великият повратен момент отново е бил символизиран за хората в един мит. Така са работили великите посветени, влагайки това, което е трябвало да провъзгласят, в своите учения. Така са работили и онези, които са основали фундаменталната култура на човечеството: Хермес в Египет, Кришна в Индия, Заратустра в Персия, Моисей сред еврейския народ.

След това отново са работили Орфей и Питагор и накрая този, който е посветеният на посветените, Исус, който е носил Христос в себе си.

Това се отнася само за великите посветени. В тези бележки се опитахме да характеризираме тяхната връзка със света. Описаното ще бъде все още далечно за мнозина. Но онези, които са усетили нещо от висшите светове в собствените си души, винаги са гледали нагоре, не само към духовните сфери, но и към водачите на човечеството. Само от тази гледна точка те са били способни да говорят с такъв ентузиазъм като Гьоте. Но и у другите ще откриете нещо от свещената искра, която води до тази точка, която духовната наука е предназначена да ни върне.

Ще я намерите в един германец, в един млад, интелигентен германски поет и мислител, чийто живот се чете като блажен спомен за предишния живот на

велик посветен. Който чете *Новалис*, ще...

Да усети нещо от дъха, който води към този по-висш свят. Не е толкова изрично заявено, както обикновено, но в него има нещо, което притежават и магическите думи. Ето защо той е написал красивите думи, описващи връзката между нашата планета и човечеството, думи, които се отнасят както за низшите, неразвитите, така и за посветените:

Човечеството е смисълът на нашата планета Земя, човечеството е нервът, който свързва тази планета Земя с горните светове, човечеството е окото, през което тази планета Земя насочва погледа си нагоре към небесните сфери на вселената.

Отговаряне на въпроси

Въпрос: Защо Христос не е оставил никакви писания?

Д-р Щайнер: Именно това е фундаменталната разлика между него и по-ранните основатели на религиите. Христос казва:

„Аз съм пътят, истината и животът.“
Другите основатели на религиите са били пътят и истината. Те са провъзгласявали какво трябва да се прави и в което да се вярва, както например е правил Моисей. Ако изучаваме древните религиозни символи на вярата, няма да открием никаква разлика в съдържанието между християнството като доктрина и другите основни религии. Всеки, който познава египетската религиозна система в нейните дълбини, ще открие там и всичко, съдържащо се в християнството. И така е с всички религии. Въпреки това, християнството е нещо съвсем ново, не като доктрина, а като факт. Ето защо озаглавих книгата си: „Християнството като мистичен факт“. Появата на Христос означава нещо, което се описва като „благословено“, проникнато от душа.

Сега всички, които са съединени във вяра с основателя, трябва да бъдат благословени. Христос слиза в долината и става човек сред човешките същества. Той не учи нищо ново, а живее в непосредственото си съществуване, в собствената си уникална личност, това, което другите са учили. Това, което другите са учили, е Логосът, божествената истина. Ако изучавате Буда,

задълбочите се във възвишените учения на Хермес или
ученията на Ведите,
ще откриете външни изрази на божественото творческо
слово.

Там Логосът се е превърнал в доктрина.

ДУХЪТ НА ИБСЕНС

Берлин, 23 март 1905 г

Преди да завърша тазгодишната зимна лекционна поредица с визия за бъдещето и идеалите на човечеството, бих искал днес да говоря за интелектуалния живот на днешния ден, изразен в един от най-важните и значими интелектуални герои на нашето време.

Бих искал да говоря за начина на мислене на Ибсен не от литературна или естетическа гледна точка, а от мирогледна гледна точка; защото всъщност всичко, което най-дълбоките и най-добри умове на съвременната епоха чувстват и мислят, е изразено именно у Ибсен.

Често се казва, че всеки поет е израз на своето време. Разбира се, това твърдение е вярно, но може да се разбере само когато човек вземе предвид неговото много специфично значение. Точно както Омир, Софокъл и Гьоте са били израз на своето време, така и *Хенрик Ибсен несъмнено е* на настоящето, и въпреки това, колко различно е отразено нашето време в него, отколкото тяхното в тези фигури.

За да осъзнаем колко напълно различна е била епохата около началото на 18-ти век – времето на Гьоте, Шилер и Хердер – и колко коренно различно се изразява нашето собствено време, е необходимо само да съпоставим две неща. *Гьоте* завършва втората част на своя „Фауст“, запечатва я и я оставя след себе си като велико свидетелство за живота си. Наследство, сияещо ярко в бъдещето, преливащо от сила, той го завещава на човечеството след

смъртта си, вярвайки: „Следата от моите
земни дни не може да загине в еони.“ Човек, който в

Същността на Фауст, представителят на цялото
човечество, стои пред нас. Ние се придържаме към него,
от него
черпим целта и жизнеността на живота си . Гъоте ни
насочва към това дори след смъртта си.
Фауст
не може да остарее; ние винаги откриваме по-дълбоки
истини в него.
Възприемаме го като нещо, което продължава да живее,
нещо, което
все още не сме изчерпали: това е завършек на живота,
който
сочи към бъдещето.

Много преди смъртта си, Хенрик Ибсен
съзнателно завършва делото на живота си с драмата си
„Когато ние, мъртвите,
се събудим“. Това, което
е изпълвало хората в продължение на половин век,
каквито революционни и други идеи
са съществували, е преминало през душата на Хенрик
Ибсен.

Той изобразява това, което движи сърцата, това, което ги
разделя, това, което
ги кара да се борят
за съществуване по безпрецедентен начин.
Тази драма функционира като голяма ретроспектива и е
символ за
самия творец. Отшелник в човешкия живот, отшелник
в собствения си живот, той е бил. В продължение на
половин век
той търси човешкото щастие и истина,
не пестейки енергия, за да достигне до светлината и
истината, да изясни
великите загадки. Сега самият той се събужда, чувства
това, което лежи зад него, като нещо мъртво, нещо
изсъхнало
и решава да не пише повече.
Това е ретроспектива, която сочи само към преходното;
това, за което е копнеел,

му се струва като нещо загадъчно, нещо, което никога не
е съществувало истински
– идеалите му се сричат зад него. Пробудил се
, той е в загуба. Това е поетът,
който представлява нашето време,
най-великият поет от всички. Тази житейска равностетка
е критика на всичко, което
имаме – капитулация и едновременно с това пробуждане
от и чрез критиката на нашето време.
В тази драма е изразен обширен преглед на
съвременния живот.

От това; ако ги разгледаме, ще разберем трагичния аспект на личността на поета. Защото

Хенрик Ибсен е трагична личност.

За да го разберем напълно, човек трябва да го види като представител на нашето време. Затова, моля, не го смятайте за научна претенция, ако първо се опитам да схвана духа на нашата епоха; защото Хенрик Ибсен е негов израз. Една дума характеризира нашето време, а също и Ибсен като цяло: думата „личност“. Гьоте също е казал: „Най-висшето щастие на земните същества е само личността.“ Но с Ибсен това се случва по съвсем различен начин. Ибсен е изцяло дете на нашето време и именно от тази гледна точка ще го разберем най-добре.

Спомнете си колко различна е била концепцията за личността

в Древна Гърция. Каква е позицията на Едип ? Това, което движи съдбата на Едип, достига далеч отвъд , отвъд

целия му род. Трябва да проследим нишките в съвсем различни сфери: съдбата се простира далеч отвъд неговата индивидуална личност, тя надхвърля личността -

но личното все още не е отделено от моралния контекст на целия свят. Това е разликата с днешния ден: че сега трябва да търсим центъра в личността, че съдбата се намира в личността. Можем да проследим това стъпка по стъпка. С възхода на християнството, стремежът на личността се стреми да задоволи себе си. Личността иска да бъде свободна, свободна поне от най-висшето, божественото.

Връзките се разкъсват, личността е оставена на произвола на съдбата. И през цялото Средновековие

личността се опитва да разбере себе си.

Колко дълбоко е в криза цялата среда в Гърция?

Заедно с личността! Как човек израства от обкръжението си! Той се ражда от целия космос. Външната конфигурация на гръцкия живот обаче е като произведение на изкуството: Платон създава

концепция за държавата, в която индивидът трябва да се впише като крайник в цялото тяло. Християнството извежда различен идеал; но този нов се купува с цената на връзка с природата, той се търси *отвъд* природата. Християнинът търси това, което е да изкупи неговата личност в нещо, което надхвърля личността. Дори отделният римлянин се е чувствал като член на цялата държава

: той е първо гражданин, а след това човешко същество.

През Средновековието има настроение, което гледа отвъд околната среда, гледа нагоре към трансцендентен свят, към който човек се придържа. Това прави голяма разлика за цялата човешка мисъл, чувство и воля. И това продължава чак до съвременната епоха.

Гъркът, римският гражданин, е живял и умирал за това, което

го е заобикаляло, за това, което е съществувало във външния му свят. През Средновековието нещо от божествения световен ред все още е живяло, не в околната среда, а в това, което е произтичало от божественото, в „Евангелието на Благата вест“,

и го е изразявало сякаш в огледало. Този божествен световен ред е живял в най-добрите и най-простите души, в мистиците и обикновените хора. Той е нещо, което наистина е дадено отвън, но което живее в душата като нещо нововъзникващо. Това, което се разгръща в небесното царство като Божия воля, изпълва душата с нещо съществено: човек знае какво се крие отвъд раждането и смъртта.

Нека разгледаме съвременната епоха и първо да погледнем

Шекспир от художествена гледна точка . Това, което е изразено в пиесите на Шекспир, и най-вече това, което живее в тези пиеси, е характерът. По този начин

Нещо, което не е съществувало в Гърция или Средновековието

: пиесите на Шекспир са пиеси с характери; основният фокус е върху индивида, върху това, което се случва в дълбините на душата му, докато е поставен в света.

В Средновековието е липсвала истинска драма; хората са били заети с други интереси. Сега започва да се появява личността – но заедно с нея и всичко неопределено и неразбираемо за личността . Вземете например „Хамлет“: човек може да чуе толкова много различни негови интерпретации от толкова много учени! Може би никое друго произведение не е било обект на толкова много книги. И това произтича от факта, че самият този герой притежава нещо

неопределено. Той вече не е отражение на външния свят, нито дори огледало на благата вест.

Целият съвременен мироглед приема този характер. Вижте фигурата на *Кант* , как всичко е проектирано върху неговата личност! Това, което той казва, би било невъзможно през Средновековието, невъзможно и в античността. Той се застъпва за нещо напълно неопределено: Действай по такъв начин, че действията ти да се превърнат в ръководен принцип за всички

. – Но този идеал остава напълно неопределен. Той казва: Ние не можем да знаем; имаме граници, които разумът ни не може да преодолее; той само усеща нещо неясно, което ни подтиква и движи. —

Кант го нарича категоричен императив.

Гъркът, средновековният човек, е имал определени, рязко дефинирани идеали. Той не само е знаел, че трябва да живее според техните принципи, както другите хора: те са живели в кръвта му. Сега това се е променило: категоричен императив, лишен от реално съдържание, е стоял

пред разума; нищо не е изпълвало тази душа с
определени
идеали. Такава е била ситуацията през 18 век.

В нашата класика се е събудило нещо, което изисква определени идеали. Интересно е, че *Шилер*, който е бил не по-малко суров критик на своето време от Ибсен

– да вземем „Разбойниците“: Карл Моор иска нещо конкретно

, той иска да създаде хора, които ще преобразят времето си,

а не просто ще го критикуват – интересно е, че Шилер вярва в идеала и казва: Какъвто и да е светът, аз ще поставя в него хора, които могат да обърнат този свят с главата надолу.

Това е още по-изразено във „Фауст“ на Гьоте. Тук Гьоте се появява като дух, визираш се в новата зора.

Но след това дойде 19-ти век с неговото искане за свобода, за индивидуалност. Какво е свобода? По какъв начин човек трябва да бъде свободен? Човек трябва да желае нещо конкретно. Но именно свободата беше желана.

Освен това, 19-ти век се превърна в най-рационалистичния. Хората наблюдават обкръжението си, но от тях не произтича идеал; хората вече не се крепят на идеали. Човечеството стои на върха на собствената си личност и личността се е превърнала в самоцел. Следователно, човечеството днес вече не може да прави разлика между две понятия: индивидуалност и личност; то вече не разделя това, което трябва да бъде разделено.

Какво е индивидуалност? Индивидуалността е това, което

се откроява смислено в света. Ако имам смислена визия за бъдещето, ако си изградя образ за това, което ще допринесе за света, тогава моята личност може

да е силна или слаба, но тя е носител на тези
идеали, обвивката на моята индивидуалност. Сборът от
всички

тези идеали е индивидуалността, която блести от
личността

. Това разграничение е направено през 19 век.

Не го прави; вижда в обикновената, мощна личност,
в това, което всъщност би трябвало да е съд, самоцел.
Следователно,

личността се превръща в нещо мъгливо и заедно с нея
това, което преди е било ефирно ясно, се превръща в
нещо мъгливо.

Преди мистицизмът се е наричал Матезис, защото е бил
ясен като два

пъти по две. Човешките същества са живели в такова
духовно съдържание

; те са се обръщали навътре и са намирали нещо по-висше
от личността

: те са разпознавали своята индивидуалност. 19-ти век
не може да разбере мистицизма; той говори за
него като за нещо неясно, неразбираемо. Това
е било необходимо: личността е трябвало
да се усети веднъж, като издълбана кожа. Днес
говорим най-много за личността,
но истинската личност е най-малко присъстваща. Където
личността

е изпълнена с индивидуалност, за нея се говори
най-малко, защото се приема за даденост. Говорим
най-много за това, което го няма. Следователно,
когато

19-ти век говори за мистицизъм, той говори за нещо
неясно

. Разбираме защо се е случило това.

Като син на своето време, Хенрик Ибсен се вглежда
дълбоко

в тази личност и тази епоха. Като честен
търсач на истината, той се стреми към истинската
същност

на личността, но като някой, изцяло извън своето време

. „Ах, окото ми е заслепено от
светлината, към която се обръща.“

Как би говорил един древен римлянин за
справедливост?

За него това е било самоочевидно; както не би отрекъл
светлината,

така не би отрекъл и справедливостта. Ибсен пита:
„Справедливост? Къде
все още се смята за справедливост?“ Днес, за добро или
за лошо, всичко се
определя от властта. – Така виждаме Хенрик Ибсен като
изцяло революционен дух. Той е погледнал дълбоко в
човешкото сърце и не е намерил нищо там; всичко,
което е предлагал 19-ти век, не е означавало нищо за
него. Той говори за това:

Ах, как онези стари идеали на Френската революция са загубили силата си; днес се нуждаем от революция на целия човешки дух! - Това е чувството, изразено в драмите на Ибсен.

Нека отново разгледаме древните. Гъркът се е чувствал като у дома си в своя полис, римлянинът в своята държава, средновековният човек се е чувствал като Божие дете. Как се чувства синът на модерната епоха? Той не намира нищо около себе си, което да го подкрепи. Гъркът не се е чувствал самотен, нито пък средновековният човек – в творчеството на Ибсен най-силният човек е най-самотният.

Това чувство на самота е нещо решително модерно и от него произтича изкуството на Ибсен. Обаче, тази концепция, която говори от драмите на Ибсен – „Трябва да се обърнем към човешката личност“ – не е ясна. Тези сили

в човечеството, които трябва да бъдат разкрити, са нещо неопределено

, но именно към тях трябва да се обърнем. И затова Ибсен се опитва да разбере хората около себе си по такива начини

. Но какво друго може да се види в такова време, освен борбата на индивида, откъснат от всякакъв социален контекст? Да, има и втора възможност: ако човек все още е свързан с държавата, със своята среда, тогава неговата личност се подчинява на нея, отрича се. Но какво

могат да означават тези връзки за хората днес? В миналото това беше истина; сега хората отстояват само

себе си – и възниква дисхармония между личността и околната среда.

Ибсен има остро чувство за неистинността

на тези връзки между човека и неговата среда. Търсецията истината се превръща в остър критик на лъжите. Следователно неговите герои са изкоренени личности и тези, които поставят под въпрос връзката

Тези, които желаят да установят връзка със заобикалящата ги среда, трябва да се поддадат на лъжата ; те могат да го направят само като заблуждават самосъзнанието си . Това чувство живее в драмите на Средновековието. Виждаме това, когато разглеждаме „Бранд“, „Пер Гюнт“ и „Императорът и галилеецът“. В последната драма откриваме препратка към три епохи. Първата е тази, която характеризирахме по-рано, миналото, където външната форма е била толкова важна. Император Юлиан гледа към втората, галилейската, която показва интернализация на душата. Но предстои трета епоха, когато човечеството отново ще притежава идеали и ще ги оформя отвътре. Преди това съдбата е идвала отвън

. Това, за което трябва да се копнее, са вътрешни идеали, които

силният индивид може да отпечата върху света; те трябва да бъдат пратеник – не да имитира, а да оформя, да създава.

Третата епоха на света, в която идеалът се проявява, все още не е достигната. В самотата човек го намира в душата си, но не по такъв начин, че тя да притежава силата и мощта да оформя света. Това съединение на християнството с древния идеал е обратният път. Но Ибсен е поставил този идеал върху слаба душа, която се срива под него; Юлиан все още е човек от миналото

. За пореден път си имаме работа с човек, който се основава на чисто формалната, изпъкналата сърцевина на своята личност

: нищо не е по-характерно за Ибсен от начина, по който той е поставил суровата, възлеста фигура на своя „Бранд“

в нашето време. Той не е деспотичен или автократичен
, а откъснат от
обкръжението си. Той стои там като духовник,
заобиколен от хора,
за които връзката с божественото
се е превърнала в лъжа. До него стои друг духовник,

Той вярва в това, в което може да вярва само защото изобщо няма силно чувство за вяра.

Един по-висш идеал трябва да може да влияе на всички хора. Теософският идеал за братство

изпълва човешкото действие с нежност и доброта и вижда

във всеки човек ближен човек. Докато този идеал все още не се е родил и човечеството не трябва да разчита на остатъците от старите идеали, които

смесват личността и индивидуалността, той ще изглежда твърд и непоколебим. Който поставя идеала за личността толкова високо, ще бъде твърд и непоколебим като Бранд и трябва да бъде. Индивидуалността обвързва, личността разделя. Тази точка на преминаване през личността обаче разкри сили, които трябваше да бъдат развити и иначе

не биха се появили. Трябваше да загубим старите идеали , за да ги преродим един ден на по-високо ниво. Поет като Ибсен трябваше да се задълбочи в тази личност и да я изобрази като изпразнена, както прави великолепно в „Съюзът на младежта“.

Това, което въздейства върху личността, това, което е предназначено само да я представя, той е изобразил в по-късните си драми, в които се превръща в положителен критик на времето, както в „Стилбовете на обществото“.

той ни показва личността в конфликт със средата си. В този конфликт със заобикалящата я среда, г-жа Алвинг трябва да лежи там, където търси истината, за да доведе сина си в чиста атмосфера. И така съдбата я сполетява, както е сполетяла древните гърци. Ибсен живее под знака на Дарвин, а този Освалд не стои в духовна, етична връзка с това, което е било преди него, а в

тази на наследствеността. Личността може да бъде откъсната от средата си само доколкото е душа;

Физическата природа е свързана с физическата наследственост и по този начин е съдба, произтичаща единствено от физическите закони над Осуалд Алвинг, подобно на морална, духовно-божествена такава над древния герой.

По този начин Ибсен е до голяма степен продукт на своето време. Но по този начин той показва и какво е оправдано в тази личност – персоната, която по-късно може отново да се превърне в индивидуалност.

Този проблем ни изправя по особено характерен начин във фигурата на жената. „Нора“ живее, така да се каже, в къщичка за кукли и израства от нея, търсейки пътя към индивидуалността. Всички древни светогледи са постулирали индивидуална, естествена разлика между мъжа и жената и това се е запазило и в наше време. За да се отървем от това, точката на преход трябваше да бъде намерена чрез личността. Само като индивиди мъжът и жената са равни; само когато намерят едно и също в своите личности, те могат да развият една и съща индивидуалност, за да могат един ден да отидат в бъдещето като спътници. Докато

идеалите са били внасяни отвън, те са били свързани с естественото, а естественото е било вкоренено в разликата между мъжа и жената, която може да бъде балансирана само в душата. Този контраст е пренесен от природата в религията – дори през Средновековието, където все още е запазил ехо от естественото в самото божествено.

В древните религии мъжкият и женският принцип съществуват рамо до рамо като нещо, което

прониква в цялото съществуване, живее и се вплита в природата. Откриваме го в Озирис и Изида, дори в Бог Отец и Мария.

Едва когато естествената основа е била премахната, едва когато човек е проникнал до душата и еманципирал тази душа, личността в човечеството се е борила за свобода.

Това, което не е свързано с разграничението между мъж и жена. Едва тогава е преодоляно противопоставянето между мъжко и женско. И поетът на личността също е трябвало да намери характерната дума за него. Така това разграничение израства в него като проблем в драми като „Нора“, „Росмерсхолм“ и „Дамата от морето“.

Виждаме как Ибсен се свързва с всичко, което съставлява величието, дори може би празнотата, на нашето време. Колкото повече Ибсен гледаше в бъдещето, толкова повече чувстваше как празнотата трябва да възникне, когато личността се еманципира, отдели се от своите божествени и духовни връзки. Така в „Майсторът строител Солнес“ самият Ибсен се изправя пред проблема с личността с големия въпрос за бъдещето: Освободихме личността – но с каква цел? Нещо неопределено остава в това търсене на същността. Като истински търсач на истината, той представя това неизвестно, както в алегорията на „Дамата от морето“. Тя е освободена – за старите си задължения. Но с каква цел? – човек трябва да продължи да пита. Това е чудесно символично представено в драмата.

Докато се стреми да проникне още по-дълбоко в мистериите на живота в „Малкият Ейолф“, в „Когато ние мъртвите се пробудим“, нещо дълбоко в човешкото сърце, нещо, в което преди е вярвал, изчезва. Скулпторът в „Когато ние мъртвите се пробудим“, който се е стремил да схване

идеала, е обзет от
отчаяние. Той все още не може
да оформи свободния човек: пред него се издигат
животински лица. Той търси нещо, което ще
го издигне отвъд това, възкресение, което иска
творчески да
оформи – но гротеската винаги си проправя път
пред очите му, замъглявайки образа. Когато осъзнава
, че не може да я преодолее, той се пробужда – и

Показва какво липсва на нашето време, какво не притежава.

В „Когато ние, мъртвите, се пробудим“ ни е представен един изключително трагичен момент

По този начин, Хенрик Ибсен е смел пророк на нашето време:

дълбоко в себе си той чувства със сигурност, че трябва да има нещо отвъд индивида; но той мълчи и това мълчание съдържа дълбока трагедия. Който се е запознал с това, което надхвърля раждането и смъртта в индивида, който се е запознал с великия закон на кармата, намира нов смисъл дори в личното. Той установява нов идеал, той надхвърля индивида и става защитник и господар на този велик закон за възмездната справедливост.

Древният човек се е доверявал на реалността около себе си

; върху нея е градил стълбовете на душата си. Средновековието е преживявало идеала в най-съкровените дълбини на душата. Съвременният човек е потънал до степен на изолация в своята личност, на егоизъм. Той все още чувства категоричния императив, но като нещо неопределено, неясно. Стреми се към лична свобода, но въпросът му се натрапва: Каква е целта на освобождаването на личността?

Старите идеали вече не означават нищо за нашето време; трябва да се появи нов

Свобода, която вече не зависи от личния произвол, която отново е свързана с божествените идеали – постигането на това е целта на теософския мироглед. Да допринесе за изграждането на това бъдеще, тоест духовен, теософски живот, теософския мироглед

·
Само когато най-добрите от нашето време сочат към
тази
теософска, духовно обоснована реалност

БЪДЕЩЕТО НА ЧОВЕКА

Берлин, 30 март 1905 г.

В лекцията си на тема „Великите посветени“ преди четиринадесет дни си позволих да отбележа, че великите посветени са по същество носители на бъдещите идеали на човечеството и че тяхната сила, техният начин на действие, се състои във факта, че те таят в себе си, като своя тайна, като своя мистерия, това, което ще бъде разкрито на останалата част от човечеството едва в бъдеще ,

и го включват в идеалите на човечеството по начина, който им се струва подходящ. По този начин , в това, което наричаме идеализъм на човечеството, бъдещите идеали на нашия вид, ние най-вече откриваме изрази на това, което изниква у великите посветени от дълбините на тяхното разбиране за великите духовни закони на света . И аз заявих по онова време, че теософските идеали, произтичащи от Учителите, се различават от това, което човек нарича идеали в ежедневието, че те произтичат от истинско разбиране на законите на природата, а не от чувства като: така трябва да бъде, така е правилно и т.н. Тогава посочих, че това не е пророчество в отрицателния смисъл на думата. Това е един вид индикация за бъдещето, както имаме и в естествените науки. Точно както знаем точно от разбирането на материалните закони за водорода и кислорода, че те се свързват при определени условия и след това образуват вода, така е и с духовните закони, така че можем

да кажем какви са идеалите за бъдещето на човечеството.

ще бъде. Законът за еволюцията води човечеството в бъдещето. Посветеният трябва съзнателно да извлече това, което желае за бъдещето, от разбирането на великите закони на вселената. Това беше една от препратките към днешната ни лекция, изнесена преди две седмици. Другата препратка беше тази, която направих преди осем дни в лекцията на тема „Мисленето на Ибсен“, където беше показано как *Ибсен* толкова остро и великолепно посочва развитието на личността в наше време и как, именно като смислено характеризира това, което толкова ясно се е проявило в наше време, той посочва нещо по-висше, което надхвърля личността, което ние в теософския светоглед наричаме индивидуалност.

Днес наистина се намираме на повратна точка. Големите успехи на естествената наука ни показаха как, от една страна, материалистическият възглед е дал най-висши плодове, как дарвинизмът и материализмът се простират в наше време и на които дължим голяма част от културния прогрес; но че, от друга страна, се утвърждават и течения, които подготвят пътя за бъдещето. Появяват се нови идеали, особено в най-изявените улове. Тези улове, които сочат към далечно бъдеще, разбира се, не са така наречените практически улове, но световната история също се развива по различен начин, отколкото си представят практическите мислители. Вече споменах един стълб на идеализма, *Толстой*. Днес обаче бих искал да насоча вниманието към друг западен ум, Кийли, великият механик, който, дори и все още да не е успял да ни донесе практическо приложение с механичната си идея

, въпреки това ще ни отведе по-нататък. Това повдига въпроси, които изглеждат фантастични за материалиста . Но в същото време искаме да...

Да се запознаем с идеализъм от различен вид от този, който

обикновено се среща в ежедневието. Това е същият идеализъм, който някога е процъфтявал в мистериите. До основаването на Теософското общество през 1875 г. това, което сега разпространяваме в популярни лекции, е съществувало в така наречените тайни училища. Вече няколко пъти споменах розенкройцерите; също и факта, че човек не може да открие нищо за истинските тайни на розенкройцерите чрез научен път. Самият *Гьоте* е бил във връзка с розенкройцерите; той е изразил това ясно в стихотворението си „Мистериите“. Всичко това сме научили от предишни лекции.

Днес искаме да се занимаем с онези велики световни закони, които са били провъзгласени в Мистериите като световни закони на бъдещето, като онези световни закони, по които човечеството трябва да се придържа, ако

не иска да се промъква пипнешком в бъдещето в тъмното, а по-скоро – подобно на естествоизпитателя, който отива в лабораторията и знае, че чрез смесване и комбиниране на определени вещества ще получи определени резултати – е наясно със събитията, които предстоят в бъдещето. Това, представено по popularен начин, е достъпно едва от 1875 г., от основаването на Теософското общество. Следователно не бива да ни изненадва, че това, което днес се счита за научна литература, не съдържа нищо от тези идеали на бъдещето.

Сега може да възникне въпросът, и той често е бил задаван: Дали далечните идеалисти, привидно откъснати от всякакъв практически опит

, са тези, които първи измислят в съзнанието си идеите за бъдещето, които поддържат живота? Дали те са? Не трябва ли животът да се ражда от практиката? Те просто измислят идеи, те са...

Визионери, а искат ли те да създадат бъдещето? Само тези

, които знаят как да се справят с ежедневните въпроси , могат да се намесят и е тяхно задължение да се намесват в практическия живот. Като кратка интерлюдия, нека дам някои примери за практикуващия и идеалиста и да покажа, че в случай на голям и истински прогрес, не практиците, а теоретичите са създали от богатство от идеи и са довели до бъдещето в ежедневието. Вземете откритията на 19-ти век. Днес не можем да открием нищо, което да не ни напомня постоянно за парната енергия, телеграфа, телефона, пощенската служба, железопътната линия и т.н. Но дори железопътната линия не е изобретена от практик

. И как са реагирали практиците на това? Пример за това: Когато в Германия е трябвало да бъдат построени първите железопътни линии , когато е трябвало да бъде удължена железопътната линия от Берлин до Потсдам, това е причинило голяма загриженост на пруския генерал-пощенски началник *фон Наглер* . Той каза: „Вече изпращам шест или седем пощенски вагона до Потсдам всеки ден и те дори не са напълно заети. Вместо да строят железопътна линия там, те просто трябва да хвърлят парите през прозореца.“ А становището на Баварската медицинска асоциация, с която

беше проведена консултация относно санитарните последици от железопътната линия, беше приблизително следното:

Железопътни линии не трябва да се строят, защото хората

биха могли сериозно да се наранят от тях. Но ако все пак се строят, тогава поне

трябва да се издигнат дървени стени от двете страни,
така че
преминаващите да не се замайват от гледката на бързите
влакове

. Това беше през 1830 г. Помислете
освен това за пощенската такса от стотинки. *Роуланд*
Хил, частен гражданин в
Англия, пръв е имал тази идея, а не е практикувал...

Пощенска система. Когато това предложение е трябвало да бъде обсъдено в парламента в Лондон, главният пощенски служител възразява, че пощенските станции ще станат твърде малки с нарастващия обем поща и на прагматика трябва да се каже, че пощенските станции трябва да се адаптират към трафика, а не обратното. Телефонът също не е изобретение на прагматик. Той е изобретен от учителя *Филип Райс* във Франкфурт на Майн. След това е доразвит от учителя на глухите, *Грегъм Бел*. *Определено* е изобретен от теоретици. Същото важи и за телеграфа. Той е изобретен от двама учени, *Гаус* и *Вебер*, в Гьотинген.

Исках да покажа, използвайки няколко важни примера, че практикуващите никога не са тези, които постигат истинския прогрес на човечеството. Практикуващите нямат преценка за това какво принадлежи на бъдещето. Те са истинските консерватори, които се противопоставят на всяка възможна идея, насочена към бъдещето. Известен акцент върху тяхната изключителна компетентност и чувството им за авторитет е толкова лесно забележим у практикуващите.

Това беше казано предварително, за да се покаже, че идеалите не произтичат от практическата цел, а се раждат от онези, които са изпълнени с висша духовна реалност. Това обаче беше само междинно явление.

Сега си спомнете лекцията „Произходът на човека“, където ние, като теософи, приписваме много ранен произход на човечеството. Ние проследяваме този произход много по-назад, отколкото

дори
научните записи могат да ни отведат. Може да
изглежда фантастично, че този произход се простира
до

Разделянето на Земята от Слънцето и Луната е проследено дотук: всеки, който се задълбочи в метода, предлаган от Теософията, ще открие, че това не са фантастични идеи, а осезаеми реалности като масите и столовете в тази стая. Всеки, който се потопи в законите на миналото и едновременно с това изостри възприятието си за духовно развитие, може, чрез познанието на миналото, да опознае законите, които не принадлежат нито на миналото, нито на настоящето, нито на бъдещето, а на всички времена . След като човек е напреднал до степента на посвещение до степента, която описах в лекцията си за великите посветени, пред духовното око се разкриват законите на вселената – закони, според които се развива развитието, закони , които обаче изискват човешките същества да бъдат осъзнати. Точно както химикът първо трябва да смеси вещества, за да може законите на природата да влязат в сила, така и човечеството трябва да смеси вещества, за да постигне пробив на великите закони на вселената. Въз основа на тези закони на Вселената, днес би трябвало да ни тревожат две неща : далечното бъдеще, към което гледаме, за да не се фиксираме върху малкото хилядолетия, които можем да обхванем исторически – и краткият период от време, когато гледаме в бъдещето от нашата ежедневна перспектива .

Искаме да погледнем в далечното бъдеще, точно както сме погледнали в далечното минало. Искаме също така да разберем нашата задача в бъдещето от теософска гледна точка. Видяхме, че друго човечество е предшествовало нашето настоящо

. Върнахме се към по-старите раси, които са живели при различни условия и с различни човешки нужди.

други способности. Задачата на нашата раса е да култивира комбинаторния ум. Докато ние притежаваме логическо мислене, аритметика и броене – самите неща, които ни позволяват да разбираме законите на външната физическа природа и

да ги използваме в служба на технологиите и индустрията – за атлантската раса това е било коренно различно

. Основната сила на тази раса е била паметта. Съвременните хора едва ли могат да си представят обхвата на паметта сред атлантите. Те са имали много ограничени аритметични умения. Всичко е разчитало на връзките, които са изграждали по памет. Например, те са знаели три по седем наизуст, но не са могли да го изчислят. Нямали са таблица за умножение.

Друга сила, която са притежавали, която е още по-трудна за разбиране, е била способността им да упражняват определено влияние върху самата жизнена сила. Чрез специално развитие на воля, те са могли

да получат пряко влияние върху живите същества, например върху растежа на растението. Ако се върнем още по-назад, стигаме до континент, който наричаме Лемурия. Естествената наука

признава този континент, който се е намирал приблизително там, където е днес Индийският океан, въпреки че приема, че населението му не се е състояло от хора, а от по-нисши бозайници.

Сега навлизаме в съвсем различни етапи на развитие. Всеки, който

е следил лекцията за еволюцията на Земята преди няколко седмици, знае, че наближаваме период, когато човечеството все още е било хермафродит, когато всяко отделно същество е било едновременно мъжко и женско . Този първоначален хермафродитизъм все още е запазен в съзнанието на народите чрез митове и легенди.

Гърците първоначално приписвали двойна сексуалност на Зевс . Казвали са, че е бил едновременно красив мъж и красива девойка. В гръцките мистерии двуполовото човешко същество все още играе важна роля; то е представено като единно човешко същество. Едва от това, чрез процеса, който описах по-рано, се е появило еднополовото човешко същество. Сега ще проследим този процес по-нататък, както се представя пред гледача в световите, които предлагат прозрение по тези въпроси; тоест пред гледача, който получава прозрение чрез средствата на практическия мистицизъм , които посочих, за който ще разкажа по-подробно друг път .

Ако продължим да проследяваме човечеството по този начин, ще видим, че то сега съзнателно упражнява отново това, което е завършило несъзнателно в по-ранни периоди. Срещаме човечеството от онова време с тънка външна, материална обвивка. Земята все още е била на висока температура. Хората все още са имали тънка обвивка. Веществата са се вливали и излитали, като вид вдишване и издишване. По този начин човечеството е живяло без възприятия, преминаващи през сетивата; сетивните впечатления са се носили покрай тях като вид вълнообразни образи, както при сънуващ . Когато такъв човек, който по същество е бил душевно-центрично същество, се е приближавал до обект или същество по сънлив, ясновидски начин, той не е можел да възприеме този обект или същество с очите си, не е можел

да го помирише, но се е приближавал до съществото и чрез сила, която днес не мога да опиша, в него е възникнал сънлив образ. Свят в душата им е реагирал на случващото се отвън. Беше горе-долу като да имаш часовник пред себе си и да не възприемаш часовника, но възприемаш...

Може да чуete тик-так на часовник. Или може да съборите стол насън и да сънуваш дуел. Днес това е хаотично, така че няма значение за нас. Но това трябва да се трансформира в ясновидство, тогава отново има смисъл. Тогава, ако се приближите до някой, който таи негативно чувство, в душата ви се появява образ, изобразен в тъмни нюанси на цвета, отражение, а не възприятие, на външната реалност. Симпатичната връзка се е отразявала чрез ярки нюанси. Така са живели хората. Едва след като са придобили порталите на сетивата, тези душевни образи са се трансформирали във възприятия. Те са свързвали способността си да създават цветни образи с външната реалност. Днес физиците казват, че не съществува нищо друго освен вибрацията на материята, а цветът е реакцията на душата на тези вибрации. След като човешкото око се е развило, хората са проектирали образите, които са се надигали и колебали в душите им, върху външни обекти. По същество всичко, което са възприемали в околната среда, е било нищо повече от проекция на тези вътрешни образи върху външния свят.

По-нататъшното развитие на човечеството сега се състои

в проникване, съзнателно и не в състояния на здрач, във висшите светове, където то възприема света на душата около себе си. Посвещението не е нищо друго освен изкачване до този етап.

Това, което мистикът може да култивира в себе си днес чрез определени методи, ще бъде развито във всички хора в бъдеще

. Това е същността на посветения:
той да развива днес това, което
ще бъде разкрито във всички хора в бъдеще, и да
оформя поне частично бъдещите идеали на човечеството.

вече мога да уточня. В резултат на това идеалите на посветените имат стойност, която несъзнателните идеали никога не могат да притежават. Тогава човешките същества ще се движат сред въпросите на душата, както днес се движат между маси и столове. Отново и отново искам да подчертая, че е необходимо всеки, който желае да се издигне до този етап днес, да бъде напълно твърд относно етапа на развитие, достигнат от човечеството : той трябва да бъде човек, който може да различи фантазията от реалността. Не тези, които се отдават на всяка фантазия, могат да бъдат отведени във висшия свят , а само тези, които стоят твърдо на етапа на развитие, достигнат от човечеството.

Друго състояние е това, в което човек започва да вижда духовно, или по-скоро, да чува духовно, това, което съставлява дълбочината, същността на нещата. Това е така нареченото вътрешно слово, чрез което самите неща ни казват какви са. Точно както само самите хора могат да ни кажат какви са днес, така има и вътрешна същност на всички неща. Не можем да възприемем тази вътрешна същност на нещата с интелекта; трябва да се промъкнем в нещата, да станем едно цяло с тях. Можем да направим това само с духа. Следователно трябва да се обединим с нещата в духа. Чрез това светът се превръща в онзи резонансен свят, за който говори Гьоте и който често съм споменавал, така че човекът да се издигне във висшите сфери, така да се каже, в духовния свят или в

Девачан; в света, в който човекът пребивава във времето между смъртта и новото раждане. Това са световете, в които човекът участва между смъртта и новото раждане.

Нашата Земя в момента е в своя четвърти цикъл или

В четвъртия кръг. Завършил е три кръга. Трите кръга, които все още следват, ще доведат до развитието на по-висши способности у човечеството. Това, което току-що описах, скоро ще се оформи; и коренната раса, която ще последва нашата, ще има фундаментално различни характеристики. В средата на този цикъл ще се роди човешка раса, която няма да се спусне толкова дълбоко във физическия свят, колкото нашата, и която ще се е отървала от своята моносексуалност и ще стане хермафродитна. След това ще се развива допълнително до точката, в която развитието достигне своя край. Това ще бъде в астралното царство. След това ще премине през друг цикъл, а след това още един.

Следователно човечеството трябва да завърши три такива цикъла

. Но днес можем да се докоснем само до следващия и този след него

Първо, трябва да изясним задачата на настоящия човешки цикъл. Най-добре можем да подходим към това, като се запитаме

: Каква е задачата на човечеството на Земята с неговия комбинаторен интелект? Ясновидството и ясночуването

са състояния, принадлежащи към по-ранни и по-късни етапи на развитие. Сега задачата на човечеството е да остане здраво стъпило във физическия живот и по същество това е само да го насочва към неговата цел. Теософията не бива да ни отдалечава от физическата основа; теософията се издига от физическата Земя само защото Земята е израз и на психическия и духовния свят. Не искаме да ни води към нещо неопределено или неясно, не искаме да ни отдалечава от физическата реалност

, а по-скоро искаме да доведем тази физическа реалност до правилно разбиране, до правилно разбиране.

Тогава това, което се крие зад физическата реалност, ще покаже каква задача има човекът в настоящия цикъл на развитие.

Помислете какво се случва сега. Наричаме настоящия цикъл минерален цикъл, защото човечеството

се занимава с минералния свят в него. Натуралистът казва: Все още не можем да разберем растителния свят - защото той разглежда растението като сбор

от минерални процеси - и прави същото с животните. Дори това

да е карикатура на миоглед, все пак има нещо, което стои зад него. Комбинирайте с разума това, което съществува едно до друго в пространството и последователно във времето. Навсякъде разумът работи с мъртвото, неодушевеното, сглобява частите. Започнете с машината и я пренесете до производението на изкуството: това е задачата на

човечеството в настоящия цикъл на развитие и тя ще го доведе до такъв край, че да превърне цялата Земя в свое произведение на изкуството. Това е задачата

на човечеството за бъдещето. Докато все още има атом, който човечеството не е преработило със своите сили, дотогава задачата на човечеството на Земята не е завършена. Всеки, който следи най-новите постижения в електричеството, знае как естествоизпитателят може да надникне в най-малките части от минералния свят,

защото е овладял електрическата сила, която е била почти непозната преди петдесет години. Неговата задача е

да превърне неодушевеното във велико произведение на изкуството. Следователно, произведенията на изкуството са съществували много преди историческите времена,

много преди
египтяните. Следвайте това и
ще разберете, че настоящият цикъл
означава одухотворяване на цялата минерална природа.
Дори
проницателният естествоизпитател ни казва, че не
е...

Въз основа на това, което знаем днес, е немислимо да дойде време, когато хората ще могат да се потопят още по-дълбоко в същността на материалния свят.

Това е една определена бъдеща перспектива.

Тези, които са изучавали физика, ще си спомнят една фраза: бъдеща перспектива се получава, като се осъзнае, че голяма част от нашата технологична

се извършва

чрез прилагане на топлина, чрез преобразуването на топлината в работа. Теоретикът на топлината ни показва, че само определена част от топлината може да бъде преобразувана в работа или в нещо технически полезно. Когато загрявате

парна машина, не можете да използвате цялата топлина, за да

генерирате задвижваща сила. Сега си представете, че макар

топлината винаги да се изразходва за работа, част от нея не може да бъде преобразувана в работа и остава. Това е състоянието на топлина, което топлоинженерът

, теоретикът на топлината, може да изобрази като вид смъртоносно състояние

на нашата физическа Земя. За някой, който се занимава с феномените на животните обекти, може да се каже, че

може би е дошло времето самият живот да се намеси: онази жива машина, която управлява молекулите и атомите по съвсем различен начин

, машината, чрез която движим ръцете си и задвижваме мозъка си

. Тази сила би могла тогава, ако нашите трансформативни сили вече не са достатъчни, да действа по-дълбоко в материалната природа дори от силите, които можем да си представим в момента.

Това ви показва перспектива, която за ясновидеца,

способен да следва духа на развитието
, не е просто образ, а нещо конкретно и
реално: той вижда как цялата земя се трансформира.

Ще се превърне в произведение на изкуството. След като това бъде постигнато, човечеството вече няма да има какво да прави в минералния свят; то ще бъде свободно от всички страни, способно да се движи свободно, душата му вече няма да бъде възпрепятствана от предмети. Това е времето, когато Земята ще навлезе в така нареченото астрално състояние. Точно както днес механикът става господар на външния свят, когато създаде машина, пропита с неговия дух, така е и с човечеството. Всичко, което съществува, ще бъде пряк продукт на неговите действия. Няма да е нужно да възприемаме какви са нашите действия, какво самите ние сме създали. Тогава сетивата ще са се трансформирали и ще навлезе астралното състояние. Това е перспективата: минералният свят ще престане с нашия Земен цикъл. Затова наричаме следващия цикъл, в който човечеството ще завърши цикъла на растително съществуване. Цялата Земя ще се е освободила от минералната си природа и човечеството ще се намеси - точно както сега се намесва с интелекта си в минералния свят - със силата на душата си в живия свят. Тогава то ще бъде господар на растителния свят на по-високо ниво, точно както сега е господар на минералния свят. Тогава ще достигнем етапа, в който човечеството ще живее на наистина жизнена Земя. Но нека представим този образ само като приблизителна картина; нека се задоволим, че сме успели да надникнем в следващия цикъл.

Така видяхте, че човечеството е на път, водещ към съвсем различно състояние, напълно различно от нашето, и че в човечеството се

крият сили
от такъв вид, че
могат да приемат съвсем различни форми в бъдеще. За
тези, които могат да видят това, едновременно с това
възниква чувство, усещане,
което е фундаментално за целия ни живот.

Въпросът е: В какво ще се превърне човечеството, когато

го разглеждаме като извор на такива бъдещи сили? Подхождаме към човечеството по съвсем различен начин, когато

знаем, че зародишът на това бъдещо човечество дреме в него. Отношението ни към него се трансформира в чувството, че във всяко човешко същество имаме пред себе си нещо като неразгадана загадка. Копнеем да се спускаме все по-дълбоко в слоевете на човешката природа, защото знаем, че те крият толкова дълбоки дълбини. Важното не са теориите, нито е

да си представим какво ще бъде един ден в растителното царство, а по-скоро да развием дълбоко благоговение към всяка човешка индивидуалност.

Когато подхождаме към човечеството по такъв начин, че да

стоим пред него като пред бог, който копнее да излезе от черупката си, тогава сме схванали нещо от теософския

живот; и именно теософският живот, а не теориите, е това, което наистина има значение. Когато имаме определени идеи, които ни показват в какво може да се превърне човечеството и

какво носи в себе си, тогава сърцата ни се изпълват с онази

истинска любов към божественото човешко същество, което теософският

мироглед се стреми да роди. И когато мислим по този начин, тогава наистина разбираме първия принцип на Теософското общество: да се формира

ядрото на всеобщо човешко братство, без разлика на пол, цвят на кожата или вероизповедание. Защото какви са тези

различия тук?

Сега се запитайте още: Какво
значение имат тези образи на човечеството за бъдещето?
Как този
велик идеал се свързва с това, което ни е възложено? Не е
ли това
в крайна сметка нещо, което принадлежи на мечта,
защото
принадлежи на бъдеще, в което практически не можем
да намерим път
? Това, което човек развива в себе си, той трябва да...

да използва. Не е безразлично дали той продължава да живее с чувствата, които току-що развих, или просто се промъква напипвайки в бъдещето. Точно както растението вече

носи в себе си семето на това, което ще бъде следващата година, така и човекът трябва да носи бъдещето в себе си като свое семе и не може да направи това семе достатъчно богато или голямо. И това има

своето приложение и в непосредственото настояще. Тъй като до голяма степен сте се занимавали с това, което се възприема като социални идеали, като бъдещи планове за близкото бъдеще на човечеството, знаете, че почти всеки, който мисли

за това, има свой собствен социален идеал. Сега човек се пита, когато се вгледа по-задълбочено в тези въпроси:

Защо тези идеали имат толкова малка убедителна сила? Нищо не работи, нищо не се вписва. Както тези, които се опитват да формулират идеали за бъдещето по утопичен начин, така и тези, които

се опитват да го направят с практичен ум, не могат да стигнат до наистина велики и далечни перспективи. Всичко

това — и това може да се твърди от по-дълбока перспектива

— което се проповядва от гледна точка на социални идеи, дори вярванията на големите световни партии, единствено от съзнанието на сетивния свят, никога не може да има никаква практическа стойност. След петдесет години

хората ще бъдат изумени от тези плод на въображението. Социалният

идеал не може да бъде измислен. Нито нашите мисли
, нито това, което
извличаме от нашите мнения, от нашия интелект, може да
формира основата на който и да е социален
идеал; трябва да се заяви съвсем ясно
: Никаква социална теория, каквато и да е тя, не е
подходяща да служи на спасението на човечеството.

Това е трудно да се докаже обаче. Но помислете
за момента във времето, в който се намираме:
Настоящето има

Формира се личността. Личностното е характеристиката , смисленият аспект на човек. Всички други разграничения, дори разграниченията между мъж и жена, са преодоляни. Днес има само личност, без никакво друго разграничение .

Нека имаме предвид, че човечеството е трябвало да премине през тази преходна точка; и нека имаме предвид, че това, което тук наричаме личност, се нарича

нисш Манас в теософския мироглед : това е мисловната сила, която се отнася до непосредствения свят. Следователно човек е личност,

доколкото принадлежи към света на сетивата, а съчетаващият го интелект също принадлежи към този свят на сетивата. Всичко, което човек може да мисли от интелекта, всичко, което издига неговата личност, трябва да издигнем на по-високо ниво, ако искаме да го разберем в истинската му същност

. Ето защо ние също правим разлика между личност и индивидуалност, между нисш и висш Манас. Какво точно е този нисш Манас?

Помислете за разликата между нас и един обикновен варварин, който смела пшенични зърна между два камъка, за да направи брашно, след което го пече на хляб и така нататък, и един съвременен човек. С много малко интелектуални усилия, варваринът произвежда това, което

задоволява основните си физически нужди. Но цивилизацията напредва и какво по същество правим ние в наше време? Изпращаме телеграми до Америка и ни се доставят същите продукти, които варваринът е смлял

. Цялото технологично разбиране - какво е то, освен отклонение за задоволяване на животинските нужди?

Помислете дали интелектът постига много повече от задоволяване на обикновените физически нужди.

Превръща ли се интелектът в нещо по-висше чрез построяването на кораби, железопътни линии, телефони и т.н., ако не произвежда нищо повече от задоволяване на обикновените човешки нужди?

Следователно интелектът е просто обикновен път и не води извън света на сетивата. Но където духовният свят проблясва в този свят – във велики произведения на изкуството, в оригинални идеи, които надхвърлят ежедневните нужди, или където проблясва нещо от това, което наричаме теософски мироглед – там проблясва и нещо по-висше; тогава човешкият дух не се превръща просто в процесор на това, което го заобикаля,

а е канал, през който духът се влива в света. Той внася нещо продуктивно в този свят. Всяко човешко същество е канал, през който тече духовен свят. Докато човек търси само задоволяване на своите нужди, той е личност. Когато прави това, което води отвъд това, той е индивидуалност. Можем да намерим този източник само в индивида; човешкото същество е посредник между духовния и сетивния

свят, човешкото същество посредничи между двата. Това е двойният начин, по който можем да се обърнем към човешкото същество.

Като личности, всички ние сме фундаментално еднакви: интелектът може да е малко по-развит при някои, отколкото при други. Но не е толкова различно с индивидуалността. Именно там човек развива уникален характер; именно там всеки внася нещо специално в своята мисия. Ако искам да знам каква е целта му като личност в света, ако искам да знам какво може да бъде като индивид чрез своята оригиналност, тогава трябва да чакам, докато нещо от духовния свят

се влее в този свят през този канал. Ако това влияние
трябва да се осъществи,

Трябва да разглеждаме всяко човешко същество като
неразгадана загадка

. Първоначалната духовна енергия тече към нас чрез
всяка отделна индивидуалност

. Докато разглеждаме
човешкото същество като личност, можем да я
регулируем: когато говорим за

обща задължения и права, говорим за
личност. Но когато говорим за индивидуалност,
не можем да насилваме човешкото същество да се
вписва в калъп; то
трябва да бъде носител на собствената си оригиналност.

Това, което
ще се случи с човечеството след десет години, ще бъде
известно от онези, които живеят своята индивидуалност.
Не трябва да диктувам на
детето, което отглеждам,
а по-скоро да черпя от неговата загадъчна вътрешна
същност

това, което ми е напълно непознато. Ако искаме
социален ред, тогава отделните личности трябва да
си сътрудничат; тогава всеки трябва да може да се
развива в своята свобода
. Ако установим социален идеал,
ние обвързваме тази личност с това едно
място, онази личност с онова. Сумата от това, което вече
съществува,

просто се нахвърля: нищо ново не се
създава в процеса. Следователно, индивидуалностите
трябва

да бъдат включени, великите индивидуалности трябва да
допринесат със своето влияние. Не
трябва

да има закони или социални програми, основани на
интелектуални идеали, а по-скоро
трябва да се зароди социален, братски дух. Само
социалният дух може да
ни помогне, духът, в който
подхождаме към всяко същество като към индивид.

Нека винаги
сме наясно, че всеки човек има какво да ни каже. Всеки
човек има какво да ни каже. Нуждаем се от социален
дух,
а не от социални програми. Това е напълно реално и
практично. Това е нещо, което
може да бъде изразено
в този момент и това е, което
теософията представя като велик идеал за бъдещето. С
това теософията придобива
непосредствено практическо значение.

С навлизането на теософията в живота, ние ще се откажем от навика да ограничаваме всичко с правила и разпоредби , ще се откажем от навика да съдим по норми , ще позволим на хората да бъдат свободни и индивидуални като човешки същества . Тогава ще ни е ясно , че изпълняваме задачата си, когато поставим правилния човек на правилното място. Вече няма да се питаме дали най-добрият учител е този, който разбира най-добре предмета, а по-скоро какъв човек е той? Човек трябва да има остър усет, може би дори ясновидски дар, за да разбере дали въпросният човек, със своята същност, е на правилното място, дали е на правилното си място като човешко същество. Човек може да владее напълно предмета си, може да бъде жива, дишаща наука и въпреки това да е неподходящ да преподава, защото не знае какво произтича от човешкото същество, какво извлича индивидуалността от другия човек. Само когато пренебрегнем правилата и разпоредбите и се запитаем какъв човек е този, и поставим най-добрия човек там, където е необходим, ние изпълняваме в себе си идеалите, които теософията е донесла. Един лекар може да знае много, но в крайна сметка важното е как човек подхожда към пациента, какъв човек е лекарят. Когато теософията се намесва директно в живота, тогава тя е това, което е предназначена да бъде.

Отговаряне на въпроси

Въпрос: Какво мислите за д-р Ойген Хайнрих Шмит?

Той е симпатизиращ на теософията и след като публикува трактата си върху тайната на Хегеловата диалектика, дори самият той пише за нея. Неговият начин на мислене обаче е твърде математически, твърде конструктивистки-математически и основан на твърде малко интуиция. Мисленето му е и нетолерантно към други гледни точки.

Въпрос: Откъде знаем нещо за атлантите и лемурийците?

От Акашовите записи. Това са следи, които всяко действие оставя след себе си и които могат да бъдат разчетени за дълги периоди от време. Тези Акашови записи наистина са реалност за тези, които могат да ги четат. Те обаче са трудни за четене и човек лесно е склонен да греши. За да дам бегла представа за това, нека кажа следното. Когато говоря тук, думата изпълва въздуха. Вибрациите съответстват на думите. Който не би могъл да чуе думите ми, но би искал да изучи вибрациите на въздуха, би могъл да конструира думите ми от вибрациите. Във въздуха тези вибрации остават само за кратко време. В астралната материя обаче те се запазват по-дълго. Ако човек живее като сънуващ по същия начин, както човек във външната реалност, тогава той може да

види и душата във външната реалност, тогава той може да проследи и произхода на Земята до нейния астрален произход

. Но ако човек не разбира непрекъснатостта на

е постигнал съзнание и ако има това непрекъснато съзнание през нощта в сънищата си, тогава може да види веригите от светове, техния произход и тяхното изчезване.

Въпрос: Какво мислите за Карл Маркс и неговото творчество?

Постигнатото от Карл Маркс важи за периода от 16-ти век до наши дни. То обхваща ерата на зараждащия се модерен икономически живот и развиващия се индустриализъм. Доколкото производството, потреблението и свързаните с тях аспекти се разглеждат, теософията може да съществува едновременно с Маркс. Грешката, която марксистът допуска обаче, е, че той свежда всичко до класова борба. Това е погрешно разбиране на фактите. Човешките същества оформят света, а не средата си, не производствените отношения. Може ли някой да твърди, че изобретяването на диференциалното смятане е зависело от производствените отношения? Със сигурност не. Но какво е постигнато с помощта на диференциалното смятане?

Въпрос: Може ли един теософ да бъде социалдемократ?

Да, ако е теософ на всяка крачка. Дали Социалдемократическата партия е желателното нещо за близкото бъдеще е нещо, което всеки трябва да реши сам

Въпрос: Каква роля играе изкуството в интелектуалното развитие на човечеството?

Същото като при други дейности. То помага за превръщането на целия свят в произведение на изкуството, въпреки че отделните произведения на изкуството също избледняват. Но можем да се запитаме дали тези отделни произведения на изкуството нямат смисъл и

От теософска гледна точка, трябва да кажем, че при подобно произведение на изкуството се вземат предвид две неща : първо, самото произведение на изкуството в пространството, и второ, човешката сила, която е действала. Човешката сила е това, което е трайно. Изкуството означава нещо , което има дори още по-висш смисъл.

Въпрос: Каква е позицията на теософията относно Страшния съд и вечните наказания в Ада?

Вечните адски наказания не съществуват в теософската мисъл. Има само етапи на развитие, последиците от кармата. Страшният съд обаче има съвсем различно значение. Той означава определен момент от цикъла, за който говорих в лекцията си. В този цикъл човечеството ще достигне определен етап, в който вече няма да изпитва външни стимули, в който ще е напълно надхвърлило сетивното , в който ще е одухотворило минерално - физическото. Това, което е победило в духовния си живот, ще се прояви по същия начин, по който емоционалното му състояние се проявява в духа. Следователно настроението му ще се изрази във външната му форма. Индивидът ще носи външната форма, която е оформил чрез своята карма. Страшният съд не означава нищо друго освен това, че това, към което всеки човек е предразположил в душата си, ще бъде отпечатано върху него. Днес човек може да скрие това, което живее в душата му, но тогава това вече няма да е възможно.

Въпрос: Как патриотизмът се вписва в общото братство

?

Патриотизмът е
оправдан на определен етап от развитието. Но това,
което ние считаме за идеал за човечеството...

Да се внуши побратимяване е всеобхватна концепция. И двете са съвместими. Интелектуалната дейност със сигурност може да има индивидуални елементи и чрез размисъл върху индивидуалността се въвежда определен елемент. Не всеки човек има своя собствена логика, защото логиката е нещо универсално, а не индивидуално. Тези интелектуални дейности обаче придобиват индивидуален характер. Но интелектът не е индивидът.

Въпрос: Защо един луд не може да се контролира?

Лудият човек е преди всичко физически болен. Противоположността на лудостта е интелигентността, тоест способността да хармонизираш вътрешния си живот с околната среда. Всеки, който не успява да постигне тази хармония, изглежда луд. Ако се държите на Марс така, както се държите на Земята, щяхте да бъдете марсиански луд човек.

Въпрос: Какво е мнението за американските книги за хипнозата и магнетизма?

Това, което наистина има значение, не се намира в тези книги. Нещо повече, тези неща често са вредни за здравето и други аспекти на живота. От гледна точка на теософския миروглед, мога само силно да ви посъветвам да не правите подобни неща.

Въпрос: Христос наистина ли е живял сто години преди първата година?

Тук застъпвам ортодоксалната гледна точка.

Според мен други са
допуснали грешка.

Евангелието на Гьоте,

Берлин, 26 януари 1905 г.

В тази лекция бих искал да представя картина на теософския мироглед, напълно свободен от всякакви догми, като се опитвам да демонстрирам, чрез примери от нашия централноевропейски духовен живот, какво е уникално за него.

Не става въпрос за налагане на някакъв чужд ориенталски мироглед, а за показване, че теософията е живот и трябва да стане живот. Тя не е ново евангелие, а обновяване на чувствата, дълбоко вкоренени в човешката душа.

Това, което би трябвало най-много да ни интересува, е как гениите, близки до нас, са били проникнати от това, което наричаме теософски мироглед. *Лесинг* например е в прераждането. В трудовете на *Хердер* откриваме идеи за прераждането. При *Шилер* ги откриваме в неговите „Философски писма“ (1786), в кореспонденцията между Юлий и Рафаел (Шилер и Кьорнер) и в писмата „За естетическото възпитание на човека“ (1793/94). *Новалис* също е вярвал в това. Откриваме теософски мироглед особено в по-късните произведения на Гьоте. Макар че това първоначално може да изглежда изненадващо, всеки, който изучава Гьоте, особено дълбокомислещия Фауст, ще се запознае все повече с това, което се опитвам да обясня. Това, което ще опиша, се разкри пред мен по най-естествен начин

Гьоте е бил, по самата си природа, по най-
съкровения смисъл
на живота си, теософ, защото никога не е признавал
граница.

Цялостният характер на Гьоте е бил оформен от неговото разбиране, знания и действия, водещи го до възприемане на мирогледа , който обсъждаме тук. Той е бил убеден, че човечеството е дълбоко свързано със света и че този свят не е просто материален, а по-скоро активен, творчески дух; не просто пантеизъм с неопределена, неразбираема същност, а че можем да се издигнем до жива връзка с великия Бог.

Като седемгодишно момче той събрал слънчевите лъчи и запалил свещта; искал да запали жертвоприношение с огъня на природата. В „Поезия и истина“ той казва: Ако разгледаме различните религии, ще открием общо зрънце истина в тях. Мъдреците от всички епохи винаги са показвали люлеенето на махалото между висшия и низшия аз.

се завръща у дома след тежко заболяване, прекарано след следването му в Лайпциг , той се посвещава на мистични изследвания.

Решава да изрази това, което се случва вътре в него, целия този вътрешен смут, в своя „Фауст“ ; в сагата, в която Средновековието се стреми да изобрази борбата между стария и новия мироглед.

XVI век не вярвал, че човек може да постигне спасение чрез силата на собствената си душа; той позволил на Фауст да загине. Гьоте обаче го направил. След като изобразил Фауст в младостта му, в „Пра-Фауст“, като стремящо се човешко същество , той го поставил на нова основа през 1790-те . Във „Фауст“ Гьоте изобразява развитието на човека от

нисшите

към висшите сили на душата, а както
ще видим, и в „Приказка за зелената змия и
красивата лилия“. Неговото виждане било: Само този,
който

Този, който е преминал през етапите на развитие, който се е чувствал привлечен от божественото, който е преминал през съмнението, е постигнал пълно убеждение, спечелил вяра и се е преборил през дисхармонията към хармонията. Неговият „Фауст“ е песен за човешкото съвършенство. Не е нужно да търсим пътя към съвършенството в Бхагавад Гита . Откриваме големия проблем и във „Фауст“. Във „Фауст“ Гьоте си поставя задачата да разреши мистерията на злото.

Прологът в небето е начинът, по който Гьоте иска да ни покаже за какво е неговият „Фауст“. Физическият свят е отражение на властовите отношения на свръхсезитивния свят. С думите на Пролога в небето Гьоте описва света на Девахан, света на звука . Той го улавя в образа на питагорейската музика на сферите:

Слънцето звучи по стария начин
Песенен конкурс в братски сфери.

Всеки, който казва, че това е просто повърхностна картина, казва нещо повърхностно.

Слушайте! Чуйте бурята от звуци!
Кънтящ, за умовете на душата,
новият ден вече се ражда.

Той казва това и в края на сцената с Ариел; Гьоте винаги говори за звуците на духовния свят.

В теософията говорим за три свята: светът на сънищата, астралният или душевният свят и менталният или духовният свят. Пробуждането на духовното око първо води до огромни промени в сънищния живот . Когато новото видение, новият свят, се разгърне,

Никаква наука обаче не може да се основава на това, което човек преживява там . Ученикът, или чела, трябва да се научи да пренася съзнанието за втория, астрален свят в будното си съзнание

чрез сънища
По-късно, в
съня без сънища, той преживява събития, чрез които възприема духовния, ментален свят.

Съзнанието за астралния свят се изразява в образи; съзнанието за духовния свят - в духовен слух. Питагорейците наричали това музика на сферите.

В
пролога се разкрива друг важен човешки принцип: законът на кармата. Всеки, който знае, че Гьоте е бил добре запознат с мистиците от Средновековието, няма да говори за повърхностна образност, когато Гьоте казва:

Духовният свят не е затворен,
умът ти е затворен, сърцето ти е мъртво!
Стани, ученико, облей безстрашно
земната си гръд в зората.

„Зора“ е израз, познат на мистиците . Първото произведение на *Якоб Бьоме* е озаглавено: „Аврора, или изгряващата зора“.

От самото начало „Фауст“ се стреми да надхвърли границите на физическия живот. Описанието на Земния Дух е изцяло в технико-мистични термини, чудно изображение на астралното тяло на Земята, нетленна дреха на душата, духовно изтъкана и изработена от плодовете на живота . Земният Дух не е символ; за Гьоте той е реално същество. Той приема, че планетарни същества съществуват в рамките на планетите и че те,

подобно на нашите тела, притежават тела от плът. Кредото на Гьоте е, че Земяният Дух го е научил на единната същност на камъка, растението, животното и дори човечеството.

Да вижда, не просто да наблюдава, а да чувства и преживява. Той го е учил на братството на цялото творение, включително човечеството, венецът на творението.

Той също така е изразил своето кредо на тридесет и пет или тридесет и шест години в „Мистериите“. Един поклонник

се скита към манастира. На портата вижда розенкройцерски

кръст. Розенкройцерският кръст е символ на царството на природата:

камък, растение, животно = кръст. Роза = любов. Самият Гьоте по-късно казва, че всяка от дванадесетте личности

„Мистериите“ представлява едно от великите кредота или религии на света. Целта на поклонника е била да търси истинската вътрешна същност на тези световни религии

.

В първата част виждаме младия Фауст, изпълнен с емоции

и дисхармония. Чрез изкусителя Фауст трябва да води нисшия си аз през всичките му грешки. В „Мефистофел“ Гьоте създава образа на древна идея, съдържаща се във всяка дълбока духовна мъдрост. Той се опитва

да разгадае мистерията на злото. Злото е сборът от всички сили,

които се противопоставят на напредъка на човешкото усъвършенстване. Ако истината

се състои в по-нататъшно развитие, тогава всяка пречка

е лъжа. Мефистофел означава този, който покварява чрез лъжи;

Мефиз, покваряващият – Тофел, на иврит, лъжецът. Той води Фауст през всякакви преживявания на нисшия аз.

Към края на първата част перспективата на Фауст пред

Земния Дух е различна; той получава прозрението, че е възможно истински да се познае себе си. След като преодолява грешките си, той навлиза в духовния свят чрез пречистване.

„Фауст“ завършва в напреднала възраст и тогава човек става мистик. В разговорите на Екерман с Гьоте, Гьоте казва:

За посветените скоро ще стане очевидно, че в този „Фауст“ може да се открие голяма дълбочина.

Пътуването към Майките: във всеки мистицизъм най-висшата

духовна сфера е женска; знанието е процес на оплождане . Огънят на триножника е първична материя.

Царството на Майките представлява произхода на всички неща;

от него извира духът. За да се влезе в духовната сфера – Девачан

на езика на теософията – е необходима морална квалификация. Целта на теософията

е да води хората нагоре. Човешките същества първо трябва да направят себе си способни, достойни.

Когато Фауст

за първи път извежда Елена в тази сфера, той е обзет от дива

страст и по този начин Елена е унищожена.

„Фауст“ е предназначен да проумее дълбоката тайна на човешката природа

, как са свързани тялото, душата и духът.

Духът е вечният; той е съществувал преди раждането и ще

съществува след смъртта; душата е връзката между духа и

тялото; в своето развитие тя първо се стреми повече към тялото, след това към духа, а с духа към това, което е

трайно, вечното. Развитието на духовното око подпомага този процес.

Във „Фауст“ сме въведени в лабораторията, където се създава хомункулусът; това става чудесно разбираемо, когато хомункулусът е замислен като душа , която все още не се е въплътила. Хомункулусът трябва да

придобие тяло. Гьоте изобразява постепенното развитие на физическото

по великолепен начин в класическата

„Валпургиева нощ“. Протей е мъдрецът, който
знае как се случват физическите метаморфози.
Хомункулусът трябва да започне с минералното
царство

, последвано от растителното царство. За преминаването
през растителното царство Гьоте използва изреча
: „То така грухти“.

Сексуалността се появява едва на определен етап . Ерос се обединява с хомункулус: чрез съюза на психологически мъжкото и психологически женското се заражда човечеството.

Слепотата на Фауст символизира физическия свят, който умираща за него; вътрешното му зрение се пробужда. Великолепен образ

за този процес е: „И докато нямаш това: Умири и Стани ...“ Мистиците го изразяват така: „И така, смъртта е коренът на целия живот.“ И: „Който не умре, преди да умре, загива, преди да умре.“

В последната сцена на „Фауст“ Мистичният хор казва:

Всичко преходно
е само притча;
несвършеното
тук се превръща в събитие;
неописуемото
тук се случва:
Вечната Женственост
ни дърпа нагоре.

В целия мистицизъм стремящата се човешка душа е описана като нещо женско. Съединението на душата със световната мистерия – духовното единение – е изразено от мистиците като брака на Агнето. Гьоте е изразил този възглед още по-дълбоко в „Приказката за зелената змия и красивата лилия“.

Относно последната част от „Фауст“ на Гьоте, самият Гьоте казва – в разговори с Екертман – че иска да изобрази възхода на Фауст в образа на Монсерат . Това е загатнато в поемата „Тайните“. Парсифал, скитникът в долината. Когато Фауст ослепява, му е дадена възможност да се развива бързо . След това той се възнася към по-висшите сфери, към царството на божественото.

Чан, бихме казали ние. Но Гьоте също се нуждаел от католически идеи. Затова той накарал отец Марианус да се яви в „най-чистата килия“. Това предполагало освобождение от всякакъв пол, като по този начин стои над мъжа и жената. Ето защо той му дал и женско име с мъжко окончание. Сега еднополовият принцип заменил двуполовия . Той се бил напълно пробудил за Будхи. Будхи, шестият основен принцип, бил взел надмощие над всичко останало

.

ТАЙНОТО ОТКРИТИЕ НА ГЪОТЕ ПРИКАЗКАТА ЗА ЗЕЛЕНАТА ЗМИЯ И КРАСИВАТА ЛИЛИЯ

Аз

Берлин, 16 февруари 1905 г.

В тази и следващите две лекции ще се занимаем с това, което по думите на самия *Гюте* може да се нарече неговият апокалипсис, неговото тайно откровение

Видяхме на кое висше братство се е смятал Гюте. Неговото убеждение беше, че знанието не е нещо фиксирано веднъж завинаги от човешка гледна точка, а че човешките когнитивни способности могат да се развиват и че това развитие на душата е подчинено на закон, за който хората първоначално не е нужно да знаят нищо, точно както растенията не знаят нищо за законите, според които се развиват. Общите теософски учения за развитието на когнитивните способности на човешката душа са напълно в съответствие с възгледа на Гюте за живота. Гюте е изразявал този възглед по много различни начини

Въпрос, на който се опитваше да отговори по безкрайно дълбок начин, въпрос, към който се беше подхождал, докато приятелството му с *Шилер* ставаше все по-близко, сега той отговори. Тази връзка беше трудна за изграждане, тъй като тези две личности стояха на съвсем различна интелектуална основа.

Едва в средата на 1890-те те намериха общ език.

Те винаги се допълвали взаимно. По това време Шилер поканил

Гьоте да сътрудничи на „Die Hören“ – списание, предназначено да направи най-добрите продукти на немския интелектуален живот достъпни за обществеността. Гьоте се съгласил да сътрудничи и първият му принос към

това списание бил неговият апокалипсис, неговото „Тайно откровение“: „Приказката за зелената змия и красивата лилия“ (1794/95).

Това се отнася до голямата връзка между физическото и духовното, земното и свръхсетивното, която той искаше да обясни, както и до пътя, който човекът трябва да извърви чрез развиващите се когнитивни способности, ако иска да се издигне от земното към духовното.

Това е въпрос, който човечеството винаги трябва да си задава. Шилер блестящо е разгледал този проблем в своите „Писма за естетическото възпитание на човека“. Този трактат, малко известен или изучаван, е съкровищница за всеки, който се захваща с

тази енигма. Гьоте е вдъхновен от него да изрази собственото си мнение по същия въпрос и го прави в приказката „Зелената змия и красивата лилия“, която по-късно добавя към „Разговори на немски емигранти“.

Тази приказка се задълбочава в теософията. Теософията също така твърди, че съдържанието на знанието на душата ни винаги зависи от способността ни за знание и че като човешки същества можем непрекъснато да развиваме тази способност за знание в по-висока степен, така че постепенно да достигнем точка, в която съдържанието на знанието на душата ни

вече не е субективно, а по-скоро можем
да преживеем обективен свят в него.
Приказката „Зелената змия и красивата лилия“

Развитието на човешката душа към все по-висше прозрение се демонстрира от факта, че *всички* човешки *душевени* сили могат да се развиват, не само човешкото разсъждение. Всички *душевени* сили, включително *чувствата* и *волята*, могат да проникнат в обективните мистерии на света

. Но те трябва да се научат да елиминират всичко лично.

Тази приказка е толкова дълбока, че заслужава по-интимно разглеждане. Тя ни води в дълбините на светогледа на Гьоте. Самият Гьоте е казал

на *Ример* , че тя е като Книгата Откровение, че малцина ще намерят истината в нея. Гьоте е вложил в нея най-дълбокото си разбиране за човешката съдба. Той винаги е бил много сдържан по отношение на нея: казвал е, че ако

се *намерят* сто души, които наистина я разбират, той ще предложи *обяснение*. Преди смъртта му не са намерени сто души, които да дадат *обяснение*, и *обяснението* никога не е споделено. След смъртта на Гьоте са направени многобройни опити за обяснение, които са събрани *от Майер-фон Валдек* . Някои са ценни като градивни елементи, но *никой* не е в състояние да *схване* по-дълбокия *смисъл* .

Може да възникне въпросът: Защо Гьоте е поставил истинската си житейска тайна в такава приказка ? — Самият той е казвал, че може да се изрази по такъв въпрос само чрез образи. Правейки *това* , той е направил същото като всички велики учители на човечеството, *които* не са искали да учат с абстрактни думи, които са се обръщали

към най-висшите въпроси
с образи, по символичен начин.

Дори до основаването на Теософското общество
е било невъзможно да се предадат тези най-висши
истини, освен в картинна форма. Това
води до това, което *Шопенхауер* така красиво нарича
„хор на духовете“.

Гьоте нарича това „стер“, когато, сякаш чрез йероглифи , искрата се запалва в онези, които ги разбират . Там, където светогледът на Гьоте се превръща в нещо изцяло лично, изцяло интимно, той може да се изразява само по този начин. Важни улики за това могат да бъдат намерени два пъти в „Разговори с Екерман“ на Гьоте.

По-късно Гьоте се изразява по-интимно в две други приказки – в „Новата Мелузина“ (1807) и след това в „Новият Париж“ (1810). Тези три приказки са най-дълбокият израз на мирогледа на Гьоте . В „Новият Париж“ той казва накрая: „Дали мога да ви кажа какво ще се случи след това, или ми е изрично забранено да го направя, не мога да кажа.“ Това има за цел да посочи източниците, от които произхожда тази приказка.

Тези приказки са откровения за най-интимния поглед на Гьоте върху живота и света. Разказът на момчето

„Нов Париж“ ясно сочи към своите източници . Той започва така: Всички дрехи на момчето падат от тялото му; всичко, което човекът е придобил в културата, в която живее, се свлича. Мъж, млад и красив, се приближава до момчето. Момчето го поздравява радостно . Мъжът пита: Познаваш ли ме? – А момчето отговаря: Ти си Меркурий. – Това съм аз и съм изпратен при теб от боговете с важна мисия!

И така, нека разгледаме тези три приказки като най-дълбоките откровения на Гьоте. Първо, приказката „Зелената змия и красивата лилия“. Приказката започва по мистериозен начин. Представят ни се три царства: земно царство, трансцендентно царство, а между тях е реката. Тя изобразява света на тялото, душата и духа и

пътя на човечеството към свръхсетивния свят
. Земята бряг е физическият, трансцендентният,

Земята на красивата лилия е светът на духа; между тях е потокът, астралният свят, светът на желанието.

Теософията говори за живота на душата във физическия свят, този свят, след това за Девачан, в който душата преживява себе си след смъртта, но също и когато чрез окултно развитие тя вече се е освободила от всичко лично тук, във физическия свят. Тогава тя може да се възнесе в отвъдния живот, в царството на красивата лилия; тогава тя намира пътя към другия бряг, към където човечеството постоянно се стреми, пътя към дома на своята душа и дух. Реката между тях, астралният свят, реката на желанията и страстите, които отделят човечеството от духовния свят, трябва да бъде преодоляна.

Сега се строи мост през реката и човечеството навлиза в царството на красивата лилия. Това е целта, към която се стреми човечеството. Гьоте е бил отблизо запознат със значението на лилията в средновековния мистицизъм. Той на практика е бил посветен в тайните на мистичните светогледи и е бил запознат с алхимичните начинания на Средновековието. След като е осъзнал дълбочината на мистицизма, от една страна, той е срещнал и неговото тривиално отражение в изкривените образи на литературата.

В първата част на „Фауст“ той хумористично показва, че проблемът за връзката на човечеството с красивата лилия е бил на ума му. В сцената с Великденската разходка – преди срещата му с Мефистофел – той говори за стремежа на човечеството в една изкривена алхимия:

Баща ми беше мрачен, почтен човек,

който говореше за природата и нейните
свещени кръгове,

честно, но по свой начин,
с причудливо усилие, той размишляваше;
... Там един червен лъв, смел ухажор,
се ожени в меката баня на лилията.

Това е технически термин от алхимията: лилията означава Меркурий. В контекста на теософския мироглед

Меркурий е символ на мъдростта, към която човечеството се стреми, а лилията представлява състоянието на съзнанието, в което човечеството се намира, когато е достигнало най-висшето, когато е намерило себе си. Тук е изобразен съюзът на мъжкото и женското в човешката душа. „В хладката баня“ означава, в алхимичен смисъл, „освободен от огъня на желанията“. В теософията говорим за Ахамкара, човешкия стремеж към себе си, който се стреми да обхване най-висшето. Този

човешки принцип, първоначално стремящ се към индивидуалност, е представен в алхимията като лъв, който, освободен от индивидуалността, от желания и страсти, може да се съедини с лилията. Дори и малко да се е знаело за истинската алхимия през Средновековието, терминологията е била запазена. Всички висши истини стоят пред нас в ефирно сияние, когато, освободени от бурните желания, от лъва на желанията, охладени в хладка баня, се приближим до тях. Тогава човешкият дух може да открие лилията, Вечната Женственост, която ни дърпа нагоре; той може да се съюзи с тези истини на духовните светове. Това е път, по който душите винаги са вървели, в свършена яснота. Мистик е този, който се стреми към яснота, извисяване и чистота на възприятието.

Не може да има симпатия или антипатия към
мъдростта
, а само безкористно поглъщане в нея. Защото
с истините на математиката няма страст.

Когато нещо се усеща по-дълбоко, не е възможен спор;

ако бяха замесени човешки емоции, щеше да има дори дебат дали две по две е равно на четири

. Всички висши истини стоят пред нас в едно и също ефирно сияние, когато изразяваме това чувство.

И това спокойствие във всички неща е това, което *Питагор* нарича катарзис

, пречистване.

Гьоте е изобразил целия този път с неговите интимни тайни в своята приказка, защото нашият ежедневен език е наистина неспособен да представи тези неща. Само когато

успеем да опишем с живи образи това, което живее в душата на мистика, ще открием, езиково казано, пътя

към най-висшата форма на човешко съзнание, към лилията.

Обичайно е мистицизмът да се представя като нещо неясно

. Но само тези, които не успяват да намерят пътя си към висините, са истински неясни. Освободен от бруталната, непосредствена реалност, в чистия ефирен свят, мистикът се стреми към най-ценната яснота на понятията. Първо трябва да придобием понятията, които ще ни отведат в тази земя на яснотата. Гьоте е търсил тази земя на яснотата

; той се е стремял към математически знания. Преди петнадесет години открих тетрадка сред документите на Гьоте, която потвърждаваше, че дори в по-късните си години Гьоте е продължавал да се занимава с математически изследвания, дори се е справял с най-сложните проблеми. В духа на истински гностик той е преследвал и

изследванията си върху природата и човешката душа . Например, интуитивното му разбиране за първичното растение също е произтичало от неговата интуиция .

Но както беше трудно да се разбере първичното растение и животно, така беше още по-трудно да се разбере вътрешният живот. Спомням си тук разговора с Шилер в Йена през 1794 г. Гьоте говореше на Шилер по такъв начин, че той

Той каза, че вероятно може да се намери начин за гледане на света и неговото съдържание, който, за разлика от науката, не анализира нещата, а по-скоро разкрива обединяващата връзка, лежаща в основата на всичко, сочейки към нещо по-висше, единство зад всяко сетивно възприятие. И Гьоте нарисува своето първично растение, форма, която наподобява растение, но не е живо, което може да се възприеме с външните сетива, и каза на Шилер: това е растителността, първичното растение, това е, което свързва растенията; но това първично растение не живее в нито едно отделно растение, а във всички растителни същества.

Това е обективната същност на всички растения. На възражението на Шилер, че това, което той нарича първично растение, е идея, той отговори: „Ако това е идея, тогава виждам идеите си със собствените си очи.“ По това време Гьоте показва отношението си към духа : за него има интуитивно възприемано растение, което живее във всяко растително същество. Само интуитивното възприятие може да схване обективната реалност зад всички сетивни преживявания; само мисълта, лишена от сетивно възприятие, може да я достигне.

Блуждаещите светлини в приказките илюстрират как мисълта може да се развие към обективност . Тези, които не могат да се издигнат до перспективата на Гьоте, не разбират какво има предвид; дори Шилер по онова време не е схванал напълно мисълта на Гьоте, но е положил всички усилия да проникне в светогледа му. След това идва писмото от 23 август 1794 г. Това е разчупването на леда

между двата ума.

В тази приказка
Гьоте е вложил голяма част от висшето си духовно
виждане, което се е криело в него, в мистерия.
Нека сега се опитаме да се потопим по-дълбоко в
приказката.

Историята разказва, че посред нощ два блуждаещи
огньчета събуждат
стария лодкар, който
спи от другата страна на реката – тоест в света на
духовете – и искат да бъде прекаран от другата страна.

Той ги прекарва от царството на лииите през бурната река. Те се държат грубо, танцувайки толкова диво в лодката, че лодкаря трябва да им каже, че ще се преобърне. Накрая, след като трудно достигат другия бряг, те искат да му платят с много

златни монети, които отърсват. Лодкаря ги отправя и казва мрачно: „Добре е, че не сте го хвърлили в реката; не може да понесе злато и щеше да се разпени диво и да ви глътне. Сега трябва да зароя златото. Аз самият мога да бъда платен само с плодовете на земята.“ И не ги пуска,

докато не му обещаят три зелки, три артишока и три глави лук. След това лодкаря скрива златото в пукнатините на земята, където живее зелената

змия. Змията поглъща златото и става светеща отвътре. Сега може да ходи в собствената си светлина

и вижда как всичко около нея се преобразява от тази светлина. Блуждаещите огньове я срещат и

казват: „Ти си нашата леля от хоризонталната линия.“ Блуждаещите огньове са нейни братовчедки, които

идват от вертикалната линия. Това са древни изрази, вертикални и

хоризонтални, които винаги са били използвани в мистицизма за определени състояния на ума

.

„Как да стигнем до красивата лилия?“ питат сега блуждаещите огньове. „О, тя живее на другия бряг“ отговаря змията

. „О, Боже, направихме хубаво легло тук, щом оттам идваме!“ Змията ги информира

, че лодкаря може да преведе всеки,

но не може да върне никого обратно. „Няма ли други начини?“ „Да, по обяд аз самият правя мост“ казва зелената змия. Но това време не е удобно за блуждаещите огънове и затова змията ги насочва към сянката

на гиганта, който самият е безсилен, но със сянката си...

Способно е на всичко. При изгрев и залез сянката образува мост над реката.

След като блуждаещите огньове изчезнаха, змията се опита да задоволи любопитството си, което отдавна я измъчваше. По време на скитанията си сред скалите тя усети гладки повърхности и човекоподобни фигури, които сега се надяваше да разпознае чрез новооткритото си чувство за светлина.

Тя се промъква през скалата и намира стая, където са изложени изображенията на четирима царе. Първият цар е направен от злато и украсен с дъбов венец. Той пита змията откъде идва тя:

„От пукнатините, където живее злато!“ „Какво е по-славно от злато?“ пита царят. „Светлина“, отговаря змията. „Какво е по-освежаващо от светлина?“ „Разговор“, отговаря змията. След това тя поглежда другите царе: вторият е направен от сребро и украсен с корона; третият е направен от бронз и украсен с лавров венец; докато четвъртият е с неправилна форма, съставен от всички тези метали.

В свода се появява старец с лампа.

„Защо идваш, когато имаме светлина?“, попита златният крал. „Знаеш, че не трябва да осветявам тъмнината.“ „Дали моето царство е към своя край?“, попита сребърният крал. „Късно или никога“, отговори старецът. Бронзовият крал започна: „Кога ще се издигна?“ „Скоро“, отговори старецът. „С кого да се присъединя?“, попита сребърният крал. „С по-големите ти братя“, каза старецът. „Какво ще стане с най-малкия?“ „Той ще седне.“

По време на тези речи змията огледа храма.

Междувременно златният цар попитал стареца: „Колко тайни знаеш?“ „Три“, отвърнал старецът. „Коя е най-важната?“, попитал сребърният цар. „Разкритата“, отвърнал старецът. „Ще ни я разкриеш ли и на нас?“, попитал бронзовият цар. „Веднага щом узная четвъртата“, казал старецът. „Какво ме интересува?“, промърморил на себе си съставният цар. „Знам четвъртата“, казала змията, приближавайки се до стареца и изсъсквайки нещо в ухото му. „Време е!“, извикал старецът с могъщ глас. Храмът ехнал, металните статуи издрънчали и в този момент старецът потънал на запад, а змията на изток, като всеки бързо прекосявал пукнатините на скалите.

Толкова за съдържанието на приказката. „Публиката ще научи много повече; развързката се крие в самата приказка“, пише Шилер на Кота. Стигнахме до точката, в която искаме да започнем с развързката. За да избегнем прекалено много отклонения, първо трябва да изясним някои древни изрази на езотеричната доктрина, за да разберем образността: Пламъците означават нещо много специфично за мистика. Какво тогава е изобразил Гьоте в пламъците, блуждаещите светлилки? Пламъците, блуждаещите светлилки, са, символично казано, огънят на страстите, на чувствените желания, на нагоните и инстинктите. Това е огънят, който живее само в топлокръвните животни и в хората. Имало е време, когато човечеството все още не е имало формата, която има днес. Този огън не е съществувал преди лемурийската раса; преди да се въплъти в човешкото тяло, желания и нагони от този вид не са съществували

. Хората са се превърнали в желязещи, копнеещи
същества чрез

проникването си с топлокръвност, Камамани. Рибите и
влечугите принадлежат към студенокръвните
животни.

Следователно мистицизмът прави далеч по-голямо разграничение от естествената наука между рибекръвните и топлоткръвните същества.

По това време, в средата на Лемурийската епоха, настъпил момент, в който човечеството еволюирало от по-нисша към по-висша форма. Този момент е описан в митовите , в мита за Прометей, като свалянето на огъня . Твърди се, че Прометей го е свалил от небето и е бил окован към скалата – физическото , минерално човешко тяло.

Сумата от импулси, чувства, инстинкти и страсти – това е огънят, който подтиква хората към нови дела. В теософията този пламък се нарича появата на човешкото самосъзнание , способността да кажеш „аз“ на себе си. Ако човечеството не се беше превърнало в пламъка, то не би могло да развие самосъзнание и по този начин не би могло да се издигне до познанието на Божественото .

Съществува по-нисше самосъзнание и по-висше. По-нисшата природа на импулсите и по-висшата природа на съзнанието са преплетени в човечеството .

Физическото човечество е възникнало чрез проникването на „аз“-а с кръвта, с пламъка. Пламъкоподобните образувания на блуждаещи светлинки показват появата на самосъзнание в рамките на импулсите, желанията и страстите. Това е Камаманас, както казваме в теософията . Така човекът първоначално живее във физическия свят, от тази страна на реката.

Но истинският дом на човека, където той обитава преди да се роди, се намира отвъд реката, в духовния свят. Лодкарят води човека от този духовен свят през реката на астралния свят във физическото

, земно съществуване. Търсещата душа обаче се стреми
неумолимо...

небрежно обратно в земята отвъд реката; но лодкарят – Природата – не може да ги отведе там. Казано е: Дори и да го намерят от тази страна на реката, той няма да ги отведе, защото може да отведе всички, но никого да не ги отведе. Така казва змията на блуждаещите светлини. Природните сили доведоха човечеството във физическия свят чрез раждането. Ако човек желае да се върне във висшите светове през живота си, той трябва да го направи сам. Има път назад. Азът е способен да събира знания. В окултизма знанието винаги се символизира от злато. Златото и мъдростта – знанието – си съответстват. Златото на знанието, това, което е представено от блуждаещите светлини, обхваща и нисшето човечество, което се превръща в блуждаещ светлинен елемент, когато не намери правилния път. Има нисша мъдрост, която човечеството придобива в сетивния свят, като наблюдава нещата и съществата на този сетивен свят, формира идеи за тях и ги комбинира чрез мисъл. Но това е просто интелектуална мъдрост. Блуждаещите светлини искат да платят на лодкаря с това злато, което могат лесно да получат и също толкова лесно да изхвърлят. Но лодкарят го отхвърля. Интелектуалната мъдрост не удовлетворява природата; само дарът, който е свързан с живите сили на природата, може да действа в нея. Незряло приетата мъдрост разпенва астралния поток; той не я приема, а я отхвърля. Лодкарят изисква плодовете на земята като плащане. Блуждаещите светлини никога не са ги вкутали; те не ги притежават. Те никога не са

се стремили да проникнат в дълбините на природата, но
въпреки това трябва да отдадат данък на природата. Те
трябва
да обещаят скоро да задоволят искането на лодкаря
. Това искане се състои от плодове на...

Земя: три зелки, три артишока и три големи глави лук. Кой са тези земни плодове? Гьоте взема тези плодове, чиито кожи представляват човешки кожи.

Човешките същества имат три обвивки, три тела: физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло. В тези обвивки живее същността на човешкото същество, неговото „аз“. В тези тела, които го обграждат като черупки, „аз“-ът трябва да събира плодовете

на едно въплъщение след друго. Това са плодове на земята

, които той трябва да събира. Тези плодове не се състоят от

интелектуално знание. Лодкарят изисква тези три тела с форма на черупки като почит към природата. Гьоте

фино вплел този урок в своята приказка

.

Златото идва при змията. Това е златото на истинската мъдрост. Змията винаги е била символ на аз-а, който не остава в себе си, а може безкористно да погълне божественото, може да се жертва

; който смирено, безкористно събира земна мъдрост, пълзейки в „пукнатините на земята“, който се издига до божественото, като не развива егоизъм и суета, а като се стреми да стане подобен на божественото. Змията, в своя безкористен стремеж, получава златото на мъдростта, тя напълно се пронизва със златото и по този начин става светеща отвътре. Тя става светеща, както става аз-ът, когато се е издигнал до етапа на вдъхновение , където човекът е станал вътрешно светещ, пълен със светлина

, и светлината тече към светлината. Змията забелязва, че е станала прозрачна и светеща. Отдавна е била уверена, че

тази поява е възможна. Ако преди е била зелена, сега е...

Сега сияйна. Змията е зелена, защото е в съчувствие със съществата около нея, с цялата природа.

Където живее това съчувствие, аурата се появява в светлозелен оттенък. Зеленият цвят е цветът, в който се появява аурата на човек, когато в душата живее предимно безкористен, всеотдаен стремеж. Сега, когато е станала сияйна отвътре, змията вижда; преди е опипвала само в своето стремление. Всички листа изглеждат изумрудени, всички цветя - най-славно преобразени. Тя вижда всички неща в нова, преобразена светлина. Нещата ни се струват толкова сияйно изумрудено оцветени, когато духът тече към нас от тях, когато светлината тече към светлината.

Сега, след като е станала сияйна, след като е погълнала висшата божествена природа в себе си, тя също намира пътя си към подземния храм.

Дълбоко скрити бяха местата, където в минали времена са били разкривани истини; дълбоко скрити в пещерите и пукнатините на земята се извисяваха мистериозните храмове. Там светлината среща светлината.

Змията преди е била принудена да пълзи през тези бездни без светлина; но тя е можела добре да различава предметите чрез чувството си за допир.

Чрез сетивата си тя е възприемала предмети, които са издавали творческата ръка на човечеството, особено човешки фигури. Сега тя притежава светлина и светлината идва да я посрещне. Тя намира храма и в него четиримата царе, и старецът с лампата идва да я посрещне. Човекът с лампата представлява древната мъдрост, древната мъдрост на човечеството, която е само светлина

и не хвърля сянка, която съдържа нещо, което съвременната естествена наука не може да разбере. Гьоте дълбоко в себе си казва, че лампата на човешката душа свети само...

когато е посрещната с различна светлина, която душата трябва да генерира в себе си. Това е същата гледна точка, която той изразява в поговорката, която поставя в началото на своята теория за цветовете, за която той казва, че са думи на древен мистик:

окото не
беше подобно на слънцето, как бихме могли
да съзрем светлината? Ако Божията сила не
живееше в нас,
как би могло божественото да ни радва?

Когато окото на змията стана подобно на слънце, когато светлината на божественото се разпали в змията, светлината на древната мъдрост на света засия към нея.

Огънят на страстта се е преобразил в светлина. Огънят, който се е преобразил в светлината на мъдростта в земния свят, може да изгрее, за да посрещне носителя на мъдростта, „Стареца с лампата“.

По-късно в приказката ни се представят четиримата царе.

Змията гледа четиримата царе с удивление и страхопочитание. Удивлението и страхопочитанието винаги са душевните сили, които тласкат човечеството напред и нагоре. Първо вижда златния цар и той започва да говори: „Откъде идваш?“ – „От пукнатините“, отговаря змията, „където обитава златото.“ – „Какво е по-славно от златото?“, пита царят. „Светлина“, отговаря змията. „Какво е по-освежаващо от светлината?“, пита той. „Разговор“, отговаря змията. В разговора мъдростта се проявява интимно за човечеството; това е по-освежаващо от великото откровение. Не мисли ли човек

за платоническите диалози, когато разговаря с царя? Там също, само с няколко думи, с няколко изречения, се разкриват тайните на света.

Гъоте иска да покаже, че това, което е в храма и това, което се случва там, са най-висшите тайни на човешката еволюция.

Каква алхимия е това, чрез което нещата се трансформират по този начин? Това е инициацията. Дори съвременната еволюционна теория приема непрекъснатата трансформация на нещата

. Храмът първоначално трябва да е под земята, тоест затворен за повечето хора; но сега наближава моментът, в който той ще се отвори за всички. Той ще изпраща мъдрост, злато, превърнато в светлина, от човек на човек.

Кой е златният цар и кои са другите трима царе: сребърният, бронзовият и смесеният цар? Златният цар е Манас, самата мъдрост, която досега можеше да се развие само до по-високо ниво в храма на мистериите. Това е душевната сила, която човечеството може да постигне чрез пречистено, несетивно мислене. Сребърният

цар сочи към още по-висш елемент от мъдростта: той е любовта, съзидателното слово на Световния Будхи, Бог, сияещ в любов. Неговото царство се нарича царство на привидността; това се отнася до това, което

християнството нарича слава (Gloria in excelsis). То наемква за време, което ще бъде постижимо едва по-късно; тогава Будхи ще управлява човечеството.

Бронзовият цар, когото змията все още не вижда, който изглежда с малка стойност, е с огромен ръст, могъщ за гледане. Той прилича повече на скала, отколкото на човешка форма. Това е царят, който изразява

волевата душевна сила, която спи в човека . Той представлява Атма, това, с което стремящият се човек в крайна сметка е надарен, това,

което в крайна сметка
намира.

По този начин Гьоте е илюстрирал прекрасно
таланта на

Фигурите изобразяват хора, възплъщаващи трите най-
висши добродетели, които
един ден ще им бъдат дарени.
В по-ранни времена никой не е бил допускан до
посвещение, без да е достигнал тази зрялост

След това има четвърти цар, тежък по
форма; той е направен от смес от злато, сребро и
руда, но металите сякаш не
са били правилно слети по време на леенето; нищо в него
не съвпада с нищо
друго. Това е душата на неразвения човек
, който все още не е развил никакъв стремеж към по-
висши неща, в когото мисленето
, чувството и волята са хаотично смесени,
придавайки на „образа неприятен вид“.
Силата на мисълта, все още помрачена от сетивни
впечатления, огънат
на душата, който не разгръща любов, а
живее в желания и импулси, разстроена воля на човека

— това е, което представлява този четвърти цар.

Нека си припомним разговора на царете с
човека с лампата. Златният цар пита стареца:
Колко тайни знаеш? — Три — отговорил старецът.
— Коя е най-важната? — попитал сребърният цар.
Разкритата — отговорил старецът. Ще
ни я разкриеш ли и на нас? — попитал бронзовият цар. —
Веднага щом узная четвъртата —
казал старецът. Знаем четвъртата — казала змията,
приближавайки се до стареца и изсъсквайки нещо в
ухото му. —
Време е! — извикал старецът с могъщ глас.

Има три тайни — най-важната е тази, която може да
бъде разкрита
. Когато тя бъде разкрита, може да бъде узната четвъртата
! Това е най-важната дума в цялата приказка и
същевременно ключът към нея — както Гьоте
е казал на Шилер

в един разговор. Старецът знае три тайни; това са тайните на трите царства на природата. Царствата на природата са станали статични в своето развитие. Но човекът продължава да се развива –

Той продължава. Той може да направи това, защото духът, азът, живее в него. Трите тайни, които старецът знае, обясняват законите на минералното царство, растителното царство и животинското царство. Законът, който трябва да живее в човешката душа, за да достигне зрялост за посвещение, трябва да бъде открит от самата душа, чрез собствените си сили. Змията

го е намерила. Тя го изсъска в ухото на стареца. Какво каза змията на стареца? Че има воля да се жертва! Жертвоприношението е закон за духовния свят!

Само онези, за които това знание не е самоцел, които го търсят в служба на човечеството, могат да извървят пътя към висшето знание . Всички истински мистици познават този път на душата; всички те са преживели това преживяване на жертвоприношението на змията.

Щом думите „Ще се жертвам!“ прозвучат в храма, старецът казва: „Сега е дошло времето!“

Думите на Стареца сочат към далечното бъдеще, когато ще бъде достигната зрялост за цялото човечество :
Време е! - Тогава ще бъде време храмът да се издигне над реката, цялото човечество да се причастява към мъдростта, да участва в посвещението, което иначе е било дадено само на малцина в храмовете, в пукнатините.

За някой като мен, който изучава тази приказка от двадесет години , в нея се разкриват все по-дълбоки мъдрости ; отново и отново редовете сочат към още по-дълбок първичен източник. Тук все още има

богати съкровища, които могат да бъдат
разкрити; но ние трябва да ги разкрием. Трябва само
да
внимаваме да не позволим на Гьоте да ни направи
това, което
самият Гьоте във „Фауст“ кара Мефистофел да
характеризира по следния начин
:

Който иска да разпознае и опише нещо живо,
първо трябва да се опита да прогони духа.

Тогава той държи фигурите в ръка, но
за съжаление, духовната връзка липсва!

Нека

потърсим тази духовна връзка в творенията на Гьоте!

ТАЙНОТО ОТКРИТИЕ НА ГЪОТЕ ПРИКАЗКАТА ЗА ЗЕЛЕНАТА ЗМИЯ И КРАСИВАТА ЛИЛИЯ

II

Берлин, 23 февруари 1905 г.

Преди осем дни посочих, че приказката на Гюте за зелената змия и красивата лилия е предназначена да отговори на фундаменталния въпрос за това как човекът се развива от нисшия си аз към висшия си аз и че приказката е основана на велика визия за бъдещето.

Как може човек да достигне до портата, която води към духовния свят? Това е бил фундаментален проблем за Гюте. Той разглежда този проблем по завладяващ начин и се опитва да илюстрира по различни начини пътя на развитие на човешките духовни сили.

Изхождайки от тази широка перспектива, той се опитва да покаже подробно, като знаещ и опитен човек, какви вътрешни пътища трябва да извърви човекът.

Спряхме в момента, в който старецът с лампата и змията се срещат пред изображенията на царете, представителите на висшите духовни сили. В този храм можем да разпознаем символ на великите тайни училища, които винаги са съществували и съществуват и днес. Хората са водени в тези храмове и чрез ученията и инструкциите, които получават там, ако наистина ги приложат към себе си, постепенно ще достигнат определена точка.

елате, за да им бъде най-накрая дадено посвещение

Видяхме, че пред царете змията изсъска дума в ухото на стареца. Знаем, че това е решението на загадката, най-важната дума от която *Гьоте* и *Шилер* са казали: „Решението се крие в самата приказка“.

Че решението се крие в тази дума, се разкрива от поведението на стареца. Защото веднага щом змията

изрече думата, старецът отговори със значимата дума: „Време е!“

Змията знае четвъртата тайна; затова старецът казва: „Време е!“ И когато тези думи по-късно са предадени на красивата лилия, тя ги вижда като лъч надежда, като знак за своето спасение.

Старецът се връща у дома и заварва жена си разстроена. Тя му казва, че там са били двама блуждаещи огньове, които са се държали неприлично, облизвайки златото от стените и след това го разпръсквайки наоколо

Мопсът изял част от златото и умрял. Тогава старицата трябвало да обещае да плати на реката дълга на блуждаещите огньове. Старецът се съгласява, тъй като блуждаещите огньове от време на време показвали своята благодарност. Първата му задача е да възстанови реда в къщата; той прави това, като запалва лампата си и по този начин позлатя отново стените.

Изглежда има противоречие тук. Първо, в разговора между стареца и златния цар, той казва: „Защо идваш, когато имаме светлина?“ Старецът отговаря

: „Знаеш, че не трябва да осветявам тъмнината.“ Човекът първо трябва да придобие вътрешна светлина за

себе си, която
след това предлага на древната мъдрост; едва тогава тя
може
да го освети. Но след това, когато старецът потънал на
запад—

Когато гномът се скитал из земните тунели с лампата си , се казва, че всички тунели зад него веднага се напълнили със злато; защото лампата му имала чудното свойство да превръща всички камъни в злато, цялото дърво в сребро, мъртвите животни в скъпоценни камъни и всички метали в унищожение . За да постигне този ефект обаче, тя трябвало да свети изцяло сама. Ако наблизко имало друга светлина, тя произвеждала само красиво, ярко сияние и всички живи същества винаги се освежавали от него. По този начин може да се разбере това очевидно противоречие: че тя свети само когато светлината е насочена към нея; но след това, когато няма друга светлина, тя свети ярко и трансформира всичко около себе си: камъните стават златни, мъртвият мопс става оникс. Това дава смислено тълкуване .

Тогава старецът казва на жена си: Иди при лодкаря, донеси му трите плода и занеси мъртвия мопс при красивата лилия; както тя убива живите, така ще съживи мъртвите с докосването си. Жената тръгва. Кошницата с мъртвия мопс е доста лека; става тежка, когато добави плодовете. Това е важен детайл.

Великанът ѝ препречва пътя; сянката му открадва един от плодовете и той го изяжда. Лодкарят не може да се задоволи с останалите плодове; в рамките на двадесет и четири часа трябва да достави данъка на реката. Старата жена се обрича на реката и протяга ръка в нея. Ръката ѝ става все по-малка и по-черна, и накрая става невидима, въпреки че чувства, че все още е там; когато жената донесе данъка, ще си върне ръката.

Точно когато възрастната жена пристигна, лодкарят прекара млад мъж, който изглеждаше парализиран. Най-

накрая идват.

И двамата преминават моста, образуван от обедната змия,
в царството на лилията. Намират я, заобиколена от трима слуги, да свири на арфа. Тя е с чудна красота, но тъжна, защото птицата, чиято песен я е радвала, е избягала при нея от ястреб и е била убита от докосването ѝ. Тя е скърбяща от този нов ужас. Старата жена също оплаква мъката си, но в същото време предава посланието на съпруга си : времето е дошло.

Междувременно змията и блуждаещите огньове също бяха пристигнали. Змията утеша красивата лилия. Старата жена помоли за липсващия плод; но в царството на лилията не расте нищо, което да дава цветове и плодове, така че тя не можеше да ги има.

Моментът за нещо важно сякаш наближаваше; тогава младият мъж се опита да прегърне лилията и се строполи мъртъв. Змията начерта магически кръг около тялото му, за да го предпази от разлагането, което иначе щеше да го сполети при залез слънце. Накрая, когато слънцето залязваше, мъжът с лампата пристигна, доведен от ястреба, заедно с блуждаещите огньове, които старицата беше призовала.

Всеки се готви да направи своята част, за да постигне хармоничното решение. Блуждаещите светлилки трябва да отворят храма, но сами не могат да намерят пътя до там. Мъртвият младеж и тялото на птицата са отнесени, а змията се разпростира над реката; щом всички я прекосят, тя обявява, че е готова да

се
пожертва.

Чрез жертвоприношението на змията всички събития
се
променят. Древната мъдрост някога е действала във
всички религии,
дадени на човечеството от посветените.
Тези религии са донесли освежение на душите, които
са търсели утеха.

живи, те се присъединиха към тях. Старецът потъва на запад;

той навлиза в царството на хората. Змията, интелектът, който се стреми към просветление, потъва на изток, защото от изток винаги грее духовната светлина на слънцето, която носи знание на човешката душа.

Храмът ехтеше, металните статуи резонираха – това е образ на състоянието на душата, която

чрез жертвоприношение приема върху себе си законите на духовния свят. В Девачан всичко резонира, изразявайки същността си в звук. Гьоте, в пролога към „Фауст“, говори в небето – тоест в Девачан – за едно кънтящо слънце. „Слънцето кънти по древен начин в братски сфери, песен на съревнование.“

Тук Гьоте има предвид духовното слънце, защото физическото слънце не резонира.

Докато интелектът се стреми само към просветление,

докато придобива все повече и повече вътрешна светлина чрез своя стремеж – което може да се постигне и чрез все по-просветляващото се разбиране – древният дух, ако неговата лампа трябва да осветява душата, трябва да притежава душевна светлина, в която да може да изпрати своята светлина. Чрез

готовността на душата да се жертва, настъпва просветление

и всичко се трансформира. Всичко сега се възприема в духовното си състояние, а не във физическото си

. Тук са описани състоянията, които човешката душа претърпява по време на посвещението.

Младежът е оживен от жертвоприношението на

змията,
но все още е без съзнание.
Тялото на змията се разпада на красиви скъпоценни
камъни, които старецът
хвърля в реката. От тях възниква красив, постоянен мост
към другия бряг. Така се
създава свободен проход от царството на чувственото към
това на духовното.

Но първо трябва да чуем какво се случва вътре в
храма. Портата се отваря и старецът отново казва: „Тук
е.“

Време е! - Храмът се издига над реката, а колибата на лодкаря образува красив малък храм в другия, нещо като олтар. Старецът се превръща отново в младеж, а лодкарят и съпругата на стареца също се подмладяват. Последната се присъединява към тримата спътници на красивата лилия, като по този начин става петата в тяхната група. Младият мъж преминава през посвещение

по-късно в приказката. Тримата царе му дават това, което имат да дадат. Бронзовият цар му връчва меч с думите: „Мечът отляво, дясната ти ръка свободна!“ - Сребърният цар му връчва скиптъра, казвайки: „Паси овците!“ - докато златният цар поставя дъбов венец на главата му и го увещава: „Разпознай най-висшето!“ - Той е надарен със сила, красота и знание.

Сега младият мъж е не само жив, но и надарен с интелект. Преди това той е следвал стареца с лампата,

почти механично, от света и в храма, който все още е подземен. След това храмът се издига. Мъжът с лампата осветява пътя на младия мъж; той остава до него и накрая го отвежда пред тримата царе, които му поднасят даровете си. Тогава се казва:

„Окоето му блестеше с неизразим интелект“ – тогава посвещението е завършено! И сега младият мъж може да се съедини с красивата лилия; може да прегърне лилията с любов и съюзът им е консумиран.

Четвъртият крал се свива в себе си, след като блуждаещите огънове са облизали цялото злато от него. Гигантът

се приближава; отначало младият мъж е ужасен, но сянката вече не може да причини никаква вреда. Гигантът се превръща в нещо като обелиск; той служи като слънчев часовник, с изкуствени човешки фигури,

показващи времето вместо числа .

Мостът и храмът са великолепно построени, хората се стичат към тях, мостът е пълен с пътешественици, а храмът е най-посещаваният на земята.

Това е краят на приказката.

Този момент във времето не е точка в настоящето, нито

в миналото; това е точка в далечното бъдеще на човешката еволюция, когато съзнанието на днешното човечество, което е изцяло фокусирано върху сетивния свят, ще е преминало духовното пътешествие, описано в приказката; когато човечеството е постигнало мъдростта и посвещението, които не само схващат нещата, но и ги овладяват; моментът във времето, когато цялото човечество

ще може да получи посвещение.

Какво означава всичко това? Старецът с лампата, както вече беше обяснено, представлява древна мъдрост, онази мъдрост, която действа чрез интуицията, която има силата да развива божествена, а не човешка сила, да овладява

нещата, да трансформира всички неща. Тя отпечатва духа върху силите на природата. Тя разбира как да превръща камъните в злато, как да унищожава металите.

Всичко това са качества, приписвани на жизнената сила на истинския алхимик. По този начин се внушава дълбоко познание. В цялостното развитие на събитията, изобразени в приказката, Гьоте

предвижда бъдещо състояние на човечеството и показва пътя

към постигането на това състояние. Ако разгледаме – както иска да каже Гьоте – какво се случва около нас, виждаме развитието на човечеството в състояние на постоянна трансформация; природата също непрекъснато се променя. Задачата на човечеството е да проникне цялата

физическа природа с мислите си.

Чрез технологичния напредък човечеството е в състояние да трансформира природните суровини в

Нещо, което служи на културата. В своето изкуство той вдъхва
духа си на безжизнен мрамор. Човекът превръща природата в художествен продукт; той превръща всичко, което
природата предлага, в нещо, което носи неговия отпечатък. Така природата днес се разбира като одухотворена от човечеството.
. Човекът става създател на висша природа.

Това е развитието на човечеството, тази алхимия: постепенно човешкият дух се отпечатва върху всичко неодушевено. Гьоте си представя свят,
в който всичко в природата ще бъде толкова проникнато и преобразено от човешкия дух, че нищо от естествената сфера няма да остане, а по-скоро всичко ще бъде толкова преобразено от човешкия дух, че всичко неодушевено
ще бъде пронизано от него.

Тази външна трансформация на неодушевеното е изобразена в приказката чрез светлината, излъчвана от лампата на стареца, която трансформира камъните и металите.

Но когато тази светлина проникне в човешката душа, тя придобива съвсем различна сила; тя ще разшири властта си не само над мъртвите, но и над живите.
Чрез усвояване на древна мъдрост и придобиване на вътрешно знание, човечеството ще стане способно да постигне съвсем различни сили.
. В бъдеще то не само ще властва над мъртвите; то ще придобие власт и над живите. То ще трансформира и живите чрез своята духовна алхимия. Същата мъдрост, която някога е създала света, древната мъдрост на света, те ще усвоят и по този начин

ще могат да трансформират мъртвото
в живо.

Така дори растението, което е вдървенияло и е
изсъхнало, се
преобразява от мъдростта. Умиращото растение -

Дзен светът се превръща в сребро, в сияйно привидение.

Но живото, съзнателното, животинското, поема по различен път; неговата низша природа е пожертвана, трябва да умре, за да се издигне до висините. Това е, което откриваме описано от

Якоб Бьоме, който е бил добре запознат с тайните на тези алхимици

, когато казва: „Смъртта е коренът на целия живот“ и:

Който не умре преди да умре,
загива, когато умре.

И какво е изразил самият Гьоте с думи:

И докато нямаш
това: Умри и се прероди!
Ти си само мрачен гост
на тъмната земя.

Именно чрез този процес човек може да придобие способността да култивира висшето си аз, като унищожи по-нисшите аспекти в себе си. Човек е способен

да се доближи до божественото само когато е преодолял по-нисшата си природа.

Само подготвеният човек, преминал през вътрешно пречистване и катарзис чрез строги изпитания, може да схване божественото. Следователно, младежът, който се приближи до лилията, преди да е подготвен и пречистен, ще бъде убит.

Който повдигне завесата на Изидата, който се приближи до божествения образ чрез грях, трябва да погине. Едва след като бавно се подготви, едва след като се запознае с всички изпитания, той е способен да получи посвещение, инициация. Младежът, както

ни се явява за първи път в приказката, все още не е
пречистил вътрешното си „аз“ . Когато се опитва да
проникне
в царството на духа с такова състояние на ума, той е
парализиран.

И по-късно, когато се
опитва да си пробие път вътре, той е убит от лилията.
Във „Фауст“ откриваме как
Фауст може да проникне в духовния
свят, където пребивават онези, които вече не са във
физическо
земно съществуване – Парис и Елена – може би чрез
магия. Но той е
воден там от Мефистофел, а не от собствената си
вътрешна
работа на душата и затова е парализиран. Само човекът
, пречистен от страдание и болка, поддържан
от искрена воля и стремеж, може
да влезе, след като е бил правилно подготвен от
„лампата“.

Само тогава той може да се надява да бъде посветен.

Старецът с лампата се връща в колибата.
Блуждаещите
светлилки са били там през това време. Той намира жена
си в
голямо страдание, защото блуждаещите светлилки се
бяха

държали неподходящо с нея и след това
облизаха цялото злато, което беше покривало стените от
древни времена. Те
злонамерено я нарекоха своя кралица, след което
отърсиха златото, което бяха облизали от стените.
Мопсът изяде част от него и сега то лежи мъртво.
Блуждаещите светлилки са представители на низката,
алчна

личност; те поглъщат цялото злато на знанието,
където и да го намерят, но с суетно, самодоволно,
егоистично отношение. Затова те не са в състояние да
разпознаят истинската
стойност на златото; те го пренебрегват
и го хвърлят настрана. Те разпръскват
сбръчканото си злато към лодкаря. Лодкарят е ужасен
от

това злато, в което е участвала алчната личност

. Той казва: течението - чистата космическа астралност - не може да го използва; то се разпенва диво. Но змията преобразява златото; То служи на неговия търсещ стремеж. Чувства, че трябва да наведе глава към земята, за да продължи напред. Блуждаещите огньове може би са придобили идеи и концепции чрез златото, но тези

Това са абстракции, те са твърди; самите блуждаещи светлини са непродуктивни. Змията прави златото ценно; то става светец от вътре. Тя прави златото плодородно; чрез златото мисленето му става такова, че може да проникне до същността на нещата. В случая с блуждаещите светлини, то води само до вертикалната линия, до състояние на ума, което, трептящо и лишено от вътрешен живот, губи връзката си с това, което е долу.

Животното, мопсът, не може да поеме мъдростта; то ще бъде убито от нея. Сега върху него се тества действието на лампата. Докато е живяло, лампата е нямала силата да го отведе до Бога; това е възможно само чрез умъртвяване на по-ниските му качества. Старецът с лампата наистина може да превърне безжизнения мопс в красив оникс. Взаимодействието на кафяво и черно в скъпоценния камък го прави рядко произведение на изкуството, но той не може да го съживи.

Само мъдростта не може да даде живот; трябва да се добавят други сили. Мопсът може да получи живот само ако е преминал през смъртта. Смъртта означава умъртвяване на всичко с нечестива природа, на всички ниски желания. По този начин Гъотите посочва, че животните също са в процес на възходящо развитие, макар и не отделни животни; животинският вид като цяло е предопределен за съвършенство.

Той беше теософ; следователно познаваше тази древна мъдрост за възнесението, за пречистването на всички същества, която се съдържа в основата на всички религии. Във всички религиозни системи

древната мъдрост на света проблясва; нейната истина
блести във всички вероизповедания на различните народи
по земята. Гьоте представя тази мъдрост в Стария завет.
Но само това не е достатъчно, просто потискане на
низките желания
и страсти. Необходима е още по-висша мъдрост.

Трябва да дойде; древната мъдрост ще бъде заменена от още по-висша мъдрост. Това е загатнато в случващото се в жилището на стареца: „Огънят в камината беше изгорял, старецът покри въглените с много пепел, остави блестящите златни монети настрана и сега малката му лампа отново светеше сама в най-красивия си блясък.“

Тайните учения, в които е скрита древна мъдрост, са били съкровище на човечеството в продължение на хиляди години.

Те са били управлявани от най-строга тайна; само на подготвените е било позволено да видят светлината на мъдростта.

Змията, която се жертва, представлява висшето „аз“ на човечеството

, което достига до просветление. Лампата не трябва да осветява тъмнината; мъдростта на учителя не трябва

да достига до онези, които просто желаят да я получат, а до онези, които ѝ предлагат вътрешния си живот. Но това се

отнася само до най-висшето просветление. Великите учители на човечеството, великите посветени, са винаги активни.

Древната мъдрост винаги действа, дори когато няма друга светлина, когато е необезпокоявана. По този начин ние откриваме дълбок смисъл в това привидно противоречие. Всичко,

което се е случило в хода на човешката еволюция, се е случило чрез действието на древната мъдрост.

Зад всичко, което се е

случило от култура на култура чрез човешките същества, стоят пазителите

на тази древна мъдрост, посветените. Те управляват съдбите и събитията, които се случват на външния план на световната история.

Сега разглеждаме жената на стареца; пред нас се изправя женска фигура

В мистицизма

различните състояния на човешката душа са представени от различни женски фигури. Старата жена олицетворява душевното състояние на настоящето, пребиваващо в чувствен живот.

Човечество. Това не означава нещо низше; това е общото състояние на човечеството. То е свързано с Древния с Лампата. Човечеството е свързано с древната мъдрост. Тази древна мъдрост е все още активна в човечеството днес; без нея човечеството не би могло да продължи да съществува. Тази древна мъдрост винаги е била свързана с човечеството, което е надарено със чувственост.

Жената отива при лодкаря, който представлява силите на природата. Тя трябва да изкупи дълга на блуждаещите светлилки. Съвременното човечество има дълг към природата. Нисшият аз, човешкото същество, което се чувства надарено само с тялото, трябва да отдаде почит на останалата част от природата, която също му принадлежи, дори и да не я възприема като принадлежаща на него. Трепкащият душевен живот на блуждаещите светлилки не разпознава това; те не могат да схванат подобни понятия. Но въпреки това законът действа; „те се чувстваха привързани към земята по неразбираем начин; това беше най-неприятното усещане, което някога са имали“. Блуждаещите светлилки, както вече беше споменато, представляват по-нисше знание. Човешките същества, надарени със чувственост, са станали такива само като са пътували през цялата природа. Това е изобразено в образа на реката.

Реката, течащият поток от страсти, трябва да бъде отплатена чрез „земни плодове“. Грите плода с форма на черупки са отделните обвивки, които обгръщат истинския човек, действителния Аз. Азът произхожда от царството, което се намира отвъд реката.

За да се стигне до астралното царство, реката трябва да бъде прекосена; трябва да ѝ бъдат отплатени обелените плодове . Старата жена – здравата, рационална човешка душевна сила – със сигурност може да дължи това на представителя на несъзнателните душевни сили, действащи в човешкото същество, лодкаря.

Да се върне останалата заплата, но не цялата сума;
днешното общо съзнание е недостатъчно за това.
Следователно, както
старата жена остава длъжна на нея, така и това, което е
възприемчиво за сетивата, изчезва . То може
да се появи отново за нов живот само чрез проникване в
духовната сфера .

Великанът направил невъзможно старицата да изплати
дълга си към лодкаря; той откраднал и
изял
част от
плодовете, които тя възнамерявала да занесе до реката .
По-рано змията казала на блуждаещите огнеупорци,
когато те попитали как
могат да стигнат до царството на красивата лилия:
„Великанът не може да направи нищо с тялото си
; ръцете му не могат да вдигнат сламка,
раменете му не могат да понесат вързоп ориз; но сянката
му
може да направи много, всъщност всичко. Затова той е
най-могъщ при изгрев и залез слънце и затова
вечер човек трябва само да седне на гърба на сянката
му;
тогава великанът върви внимателно към брега, а сянката
носи пътника през водата.“

Блуждаещите светлинки отхвърлят
пътя през змията, която по обяд се опитва да образува мост
над реката. —
Великанът, какво е той? Чрез змията *душата* навлиза в
духовния свят, който чрез всеотдайно развитие на
собствените си
душевени сили
е способен да прекрачи прага
в светло, сияйно състояние на дневно съзнание.
Но има и друг път, където това светло, сияйно
дневно съзнание е избледняло в сомнамбулични
състояния. Там човекът е безсилен, без собствено
съзнание. В него действат по-нисши сили;

самата душа е без свои сили, безсилна е. Но въпреки това човек все още може да преживее нещо от духовния свят, дори и да е погрешно.

В царството на красивата лилия цари скръб. Лилията е дълбоко нещастна; в краката ѝ лежи последната ѝ радост,

Канарчето, мъртво, което е съпътствало песните на
лилията.

Лилията скърби; защото това, което птицата беше за
нея,

споменът за чувственото, е мъртво. Духовната и
чувствената

сфера принадлежат заедно; хармонията съществува
само там, където

се проникват. Трябва да настъпи нова хармонизация
между

двете сфери; следователно

, това, което е споменът за чувственото, трябва
да премине през смъртта, за да „стане“ след това
наново.

Три същества се появяват отново в спътниците на
лилията

. Ще
чуем повече за тях следващия път. Те допълват лилията.
Старата жена представлява
текущото състояние на съзнанието, интелектуалната
душа

на човека; лилията - висшето съзнание, което
човекът постига, когато се жертва като змията.
Старата жена е светлото, будно съзнание, лилията -
ясновидското

съзнание, което трябва да стане човек. Преди
човечеството да достигне настоящото съзнание, три по-
ранни състояния на съзнанието са го предшествовали,
представени

от тримата спътници. Това са състояния
, каквито понякога се случват и днес в транс, в
определени атактизми

- съноподобни, скучни, но широкообхватни
състояния на съзнанието. Преди човекът
да достигне настоящото си будно съзнание, той е
преминал през други етапи на духовно съзнание,
в които чрез естественото си състояние му е била
дарена хармония между сетивното и духовното битие

. Трите спътници спят, докато

се извършва трансформацията. Те преминават в новото състояние, без да забелязват трансформацията. Те притежават този дар на природата, нещо, което други духовни сили трябва да придобият.

С изкачването на храма, лилията ще доведе със себе си и старата жена. Всичките пет състояния на съзнанието, тези, които вече са преминали, и тези, които тепърва ще бъдат постигнати, тогава ще бъдат...

Мъжът се обединява в себе си. Най-висшето съзнание,
което
първоначално може да бъде постигнато от човека, е
постигнато от
младия мъж в последната сцена.

Хармонията между чувственото и духовното
вече не бива
да се търси
в поглед назад, в спомен за древни човешки добродетели
, а в поглед към
бъдещето. Ястребът е вестителят на бъдещето,
пророческият. С пурпурните си гърди той улавя
последните лъчи на залязващото
слънце. Този символ извежда
наяве Стареца с лампата, който извършва трансформация
и чрез когото всички са водени към Храма на
Посвещението

. Ястребът се рее над този храм и хвърля
светлината на новоизгряващото слънце в него,
така че той е осветен от небесно сияние. По този начин
ястребът свързва залязващия световен ден с
новото начало. Ястребът е онази
част от човешката душа, която интуитивно усеща какво
ще стане реалност в бъдеще.

Посвещението се извършва в храма. То
изобразява как младият мъж е надарен с трите сили:
Манас, Буда и Атма. Ще
видим следващия път защо Гьоте представя тези три
сили именно чрез тримата царе.

В пукнатините на земята някога се е намирал храмът.
В миналото човек е трябвало да се присъедини към
тайно училище, чието
влияние е било дълбоко скрито от външния свят,
за да постигне висшите мистерии. Но
идва времето, когато храмът на тайното учение
вече няма да почива в скрити дълбини, а
ще се издигне, простиращ се открит и свободен пред
целия свят, достъпен за всички хора

. Кога ще настъпи това време?

Нека помислим за гатанката, която змията е дала
на

Той прошепна в ухото на стареца в подземния храм;
решението

на тази загадка е запазено за нашето време. Какво
му каза тя, когато я попита какво е решила? Ще
се жертвам, преди да бъде жертван.

Ще дойде времето за човечеството, когато то
наистина ще бъде готово да се жертва, да се слее с
цялата

природа,

да се почувства ефективно в елементите на цялата
природа, а не в тясното си самовглъбяване; когато
ще бъде готово да се откаже от себе си като егоистичен
индивид

и да се слее с Универсалния Аз,
да познае себе си като част от Универсалния Аз.
Тогава целта на човечеството ще бъде
постигната, вратата към висшето знание ще се отвори,
точно както то се отказва от всичко, което го отделя от
останалия свят . Тогава може
да се осъществи истинското посвещение за човечеството
.

Това е времето, когато „Три царуват
на земята: Мъдростта, Илюзията и Насилието“. – Така
казва старецът с лампата, който осъществява това
състояние.

Сега е описано посвещението: „При първата дума
златният цар се изправи; при втората – сребърният;
а при третата – бронзовият бавно се издигна
, докато съставният цар внезапно и
неловко седна.“ Първите трима царе – златният,
сребърният и бронзовият – са трите най-висши сили на
човечеството в тяхната чистота. – В тези три форми
човечеството преживява божественото вътре в себе си.
Само когато човечеството,
в пълна чистота и цялостност, може да разбере силите в
себе си

и в техните сфери на произход, то е готово
за посвещение. Това са чистите, божествени сили, които
се проявяват

в човечеството като човешка мисъл, човешко чувство и човешка воля. Пречистването на тези сили от личното и низшето е изобразено в хода на приказката.

Днес всичко това все още съществува хаотично в
човечеството.

Докато
човечеството остава неразвито, хаосът царува във
взаимодействието на тези сили. Четвъртият цар е
представител на съвременното човечество; но той се
срива

в
себе си, което означава, че това състояние на
човечеството

ще бъде заменено от новото състояние,
представено от посвещението на младия мъж. Всичко ще
се трансформира. Тогава ще се сбъдне това, което
ястребът пророчески предсказва, когато
улови лъчите на слънцето, които ще огреят новия
световен

ден: „Царят,
кралицата и техните спътници се появиха в сумрачния
свод на храма, осветени от небесно сияние
“; ще царуват мир и хармония,
породени от почивката в универсалното съзнание на
човечеството.

Представителят на човечеството, младежът, е
надарен в храма с това ново съзнание на човечеството
. Той е надарен с нов живот; преди това е бил
механично ръководен от други сили, а не от
своите. Сега, след като е постигнал тези нови сили, той
може да се съедини с красивата лилия, ясновидското
съзнание, и този свят и отвъдният могат
да бъдат свързани чрез саможертвата на
змията, която формира основата за моста, по който
всички хора могат да пътуват напред-назад.

Младият мъж получава тази сила от тримата царе .
Първо е
отведен

от стареца при третия, бронзовия цар. От него получава
меча

в
бронзовата му ножница, символът на
най-висшата сила на човечеството: Аتما. „Мечът е от
лявата

ти ръка,
дясната ти ръка е свободна!“; извиква царят. В лявата
ръка трябва

да се намира това, което представлява човешката сила,
там тя служи не за
бой, а само за защита. Дясната ръка трябва да е свободна
за работа, за всякаква служба на човечеството. - От

Сребърният цар дарява на младия мъж всичко, което будизмът може да даде: мъдрост в хармония с чувството е истинска любов към човечеството. С тази любов младият мъж трябва да живее сред хората и да пасе овцете. Златният цар поставя дъбов венец на главата на младия мъж и казва: „Разпознай Върховния!“ Младият мъж получава знание в най-съвършената му форма, Манас, чрез златния цар. Сега бракът с красивата лилия може да бъде сключен и съюзът е под знака на любовта: „Любовта не управлява, а възпитава и това е нещо повече.“

Подсъзнателните сили на душата – гигантът – са загубили разрушителната си мощ; гигантът причинява вреда за последен път, докато се олюлява през моста към храма. Той е прикован към земята и сега е просто маркер за завършен човешки цикъл, колосална статуя, която подобно на слънчев часовник показва течението на часовете, дните и човешките цикли.

Ако искаме да обобщим какво е искал да изрази Гьоте с приказката, можем да кажем: Гьоте е искал да изобрази, в богата поетична образност, развитието и евентуалното изкупление на индивида и на човечеството като цяло. Приказката съдържа мистерията на отминаването на нисшия аз и превръщането във висшия аз, и на състоянието на окончателно единение с божественото, към което във всеки мистицизъм се стреми като към най-висша цел - блаженство, покой в блаженство, единение с Бога . Когато този момент на жертвоприношение настъпи, когато „умри и стани“ се превърне в реалност, тогава не само духовното ще може

да стане чувствено, но и чувственото
ще може да стане духовно. Когато това време настъпи,
то ще...

Не само
отделни тайни ученици, отделни просветлени мистици
ще могат да достигнат храма, но
всички хора ще вървят до него, напред-назад, в
царството на духа.

Гьоте загатна
за този велик момент от развитието на човечеството.
Може да се каже още много за
съдържанието на тази приказка. Но много може само да
се загатне. И ако
може да се каже друго за поета:

Който иска да разбере поета,
трябва да отиде в земята на поета.

И така, когато говорим за Гьоте, трябва
да осъзнаваме, че прилагаме поговорката към него в
смисъл
, че за него неговите земи
са земи на духовната реалност. Само онези, които
познават мистериите и
знанието за мистериите, могат напълно да проникнат
в богатото
съдържание на тази приказка. Това, което тук само е
загатнато
, обаче може да послужи като ръководство за все
по-дълбоко разбиране на съдържанието на тази
приказка.

ТАЙНОТО ОТКРОВЕНИЕ НА ГЪОТЕ „НОВАТА МЕЛЮЗИНА“ И „НОВИЯТ ПАРИЖ“

III

Берлин, 2 март 1905 г.

В двете предходни лекции се опитах да анализирам основните символи в дълбокомислената приказка на Гьоте

. Видяхме как Гьоте, подобно на мистиците от всички епохи, е предавал истините, които е смятал за най-дълбоки, чрез смислени, цветни символи

. Днес, позволете ми да добавя още две приказки : „Новата Мелузина“ и така наречената момчешка приказка

„Новият Париж“. Може да ви се стори , че в тези приказки има нещо изкуствено, нещо измислено,

но ще видите, ако се потопите в тези образи, че и тук само езотеричното, мистично

тълкуване прави възможно да се стигне до обяснение.

Гьоте включва приказката за „Новата Мелузина“ на важно място в своите „Години на странстване“ (1807). Всеки, който се потопи в съзнанието на Гьоте, никога няма да

се поддаде на повърхностното схващане, че за него то може да бъде само съпоставяне на образи като в калейдоскоп, просто игра с картини

. По-скоро ще осъзнае, че тук Гьоте е изразявал най-дълбокото си вътрешно „аз“.

Един мъж разказва историята за това как, за да развие душата си до по-висши способности, се „отказал от езика“.

Това, което е направил, се изразява дотолкова, доколкото
чрез него се изразява нещо обикновено или случайно; но
от това
у него се е развил друг талант за реторика, който изглежда
умишлено остроумен и
приятен. Подобно на този човек,
самият Вилхелм Майстер също е замесен в тайни
общества и е ръководен от
мистериозни водачи.

Мъжът
мълчаливо преглежда и подрежда богатите преживявания
от живота си. Този процес е преплетен с
въображението му, вдъхвайки живот и
движение на случилото се. Така
в тази приказка ни говори философ и в момента, в който,
в края на историята
, изпитва копнеж
да издигне душата си до по-висше състояние, той
разбира и идеалите на
философите.

Нека сега
позволим на основните черти на приказката за „Новата
Мелузина“ да преминат пред очите ни,
водещи ни дълбоко в същността на Гьоте.

Млад мъж среща странна
жена в хан, която му прави голямо впечатление.
Вижда я да носи малка кутия, която
тя пази внимателно. Пита я дали може да направи нещо
за нея,
да ѝ направи услуга. Тъй като тя трябва да остане там
няколко дни, тя го моли да продължи
пътуването си, като кутията е на нейно място
. Той винаги трябва
да отделя специално място за кутията и
да я заключва със специален ключ, така че вратата да не
може да се отвори с друг ключ. Тръгва. По пътя
парите му свършват; дамата се появява и му помага.
Той отново харчи парите; вярва, че

в кутията може да има нещо, което може да се продаде за пари. Открива пукнатина в кутията, поглежда вътре и нещо ярко проблясва вътре. Вижда хол с цяло племе джуджета, включително момичето. Следователно тя е в две форми -

Кутията се появява в две форми, едната голяма отвън, а другата малка отвътре. Той е ужасно уплашен; дамата се появява отново и той научава истината за кутията. Дамата му казва, че истинската ѝ форма е на джудже.

Тази раса джуджета е съществувала много преди хората

, когато земята е била все още огнена . Те не са могли да оцелеят, защото раса дракони е водила война срещу тях. За да спасят джуджетата, е създадена раса гиганти, но те скоро са се насочили към драконите, така че за да защитят джуджетата, които са се оттеглили в планините, е трябвало да се появи друга раса рицари, или както са били наричани в оригиналната версия, герои. Така сега дракони и гиганти стоят срещу едната страна, а джуджетата и героите - срещу другата. Джуджетата обаче стават все по-малки, така че от време на време се налага някой от тяхната раса да дойде в горния свят, за да черпи нови сили от царството на хората .

Младият мъж желае да се съедини с дамата и след няколко други приключения, тя му казва, че самият той трябва да стане джудже, за да постигне това. Тя му слага пръстен на пръста, младият мъж се свива до размерите на джудже и сега влиза в света, който е видял в кутията. Сега той е съединен с дамата. Но скоро в него се пробужда копнеж по земята на хората ; той се сдобива с пила, разрязва пръстена наполовина, внезапно се изстрелва нагоре и отново е човек.

копнежът на младия мъж да бъде човек отново се пробужда,

Гьоте прави интересна
забележка, която е важна за разбирането на разказа.
Той кара младия мъж да каже: „Сега разбрах за първи
път...”

Понякога, какво разбират философите под своите идеали

, какво би трябвало да измъчва хората толкова много? Аз имах идеал за себе си и понякога се появявах в сънищата си като гигант!

е искал да предаде Гьоте с тази приказка . Расата на джуджетата, създадена преди драконите, гигантите и хората, ни води по следите. Джуджетата „все още са толкова активни и засти, както винаги. В древността най-известните им творения са били мечове, които преследвали врага, когато били хвърляни по него, невидими

и мистериозно обвързващи вериги и непроницаеми щитовете.

Но сега те се занимават главно с удобство и украшение“. Това намеква за това, което мистиците наричат „искрата“ в човешката душа, човешкото его , което божественото е вложило в човешкото тяло . Това човешко его някога е притежавало магически сили, тайни, тайни сили; сега то служи, за да направи земята подчинена на човечеството във всички произведения на културата ; във всичко това човешкият дух, егото, действа.

Какво е кутията? Свят, малък свят, разбира се, но въпреки това завършен свят. Човешките същества са микрокосмос

, малък свят в по-голям. Кутията не е нищо друго освен образ на самата човешка душа. Човешкият интелект, осъзнаването на настоящето, както го

срещнахме

в приказката за зелената змия в „Старчевата жена“ , е това, което

извиква образи на целия огромен свят, образи в миниатюра. Какво е капсулирано в

човешката душа като сбор от мислите ? Това е духовната искра. Ако можехме да надникнем в човешката душа, щяхме да открием духовната

искра, КОЯТО
е била запалена в далечното минало в човешките
същества, надарени само с тъпо, подобно на сън
съзнание.

беше открито със семето на бъдещите етапи. Предхождаща всички физически състояния е тази духовна искра, която свети в човешката душа. В сравнение с бъдещото величие, съвършенството на човечеството, това, което живее в нея днес, е само семе, само дребнавост.

В по-ранни времена е имало други човешки раси; преди нашата са живели атлантите, преди тях лемурийците и така нататък. В средата на тази третина се е появила лемурийската раса, дарът на духовната искра, на съзнанието. Егото в човека е семето на вечното, което чрез човешкото развитие може да се стреми да се издигне до самоосъзнат живот.

Това съзнание е дошло от друг свят, като по този начин е предшествовало произхода на човечеството и е съществувало преди другите компоненти на човешкото същество (камаманите).

Това самосъзнание е съчетано със страстта и днес. Истинският философ се стреми да освободи божественото в човечеството от чувственото, за да може то да осъзнае своя божествен произход; Манас е освободен от Кама. Този освободен Манас след това ще развие от себе си Будхи, съзнанието за битието в божествения свят, за да се стреми към Атма.

Знаем, че тази духовна същност на човека е преминала през голямо разнообразие от форми. Едно от тези състояния е известно като това на дракона. В „Тайната доктрина“ на Х. П. Блаватска също чуваме за огнени дракони като символи на времето, когато човекът се е спуснал от висшата си духовност.

Преминаването през суровата физическа форма е

представено от гигантите. Човечеството трябва да бъде усъвършенствано; то се издига до все по-усъвършенствани форми, превръщайки се в герой, в рицар. Тези духовни рицари винаги са се стремели да изковат съюз с идеала.

на истинската човечност; те трябва да живеят в хармония с джуджетата. „И се оказва, че след това гиганти и дракони, както и рицари и джуджета, винаги са се държали заедно“.

Историята разказва, че жената казва: „Всичко, което някога е било велико, трябва да стане малко и да се смалява; така е и с нас, че от сътворението на света непрекъснато намаляваме и ставаме по-малки, но най-вече кралското семейство.“ Следователно „от време на време трябва да се изпраща принцеса от кралския дом в провинцията, за да се омъжи за почтен рицар, за да може расата на джуджетата да се възроди и да се спаси от пълно изчезване.“ Защото по-малкият брат се оказа толкова малък, „че бавачките дори го загубиха от пелените му и никой не знае къде е отишъл“.

Сега се донася пръстен - пръстенът винаги е символ на личността - и чрез този пръстен джуджето става човек и се свързва с духовния рицар.

Как се развива расата на джуджетата? Чрез преминаване през физическото човечество, през различните състояния на съзнанието. Как се развива по-нататък настоящото съзнание? Чрез закона за кармичното човешко развитие. Нека първо разгледаме един пример. Детето се учи да чете и пише; усилията, упражненията, които предприема, всичко това преминава; остава способността да чете и пише. Човекът е усвоил плодовете на своя труд. Това, което първоначално е било външно, разпространено във физическата природа, се е превърнало в част от самия него. „Това, което мислиш и

правиш днес, това си ти утре“ или както е казано в Библията: „Това, което посееш, това ще пожънеш“.

Ние сме продукти на отминали епохи.
Душите ни биха били празни, ако не бяха
натрупали опит от външния свят. Как би изсъхнала
душата,
ако не усвои уроци от външния свят
?

Ако наистина искаме да интегрираме нещата, които
преживяваме, в
нашето същество, трябва да ги обработим. Това
е законът за еволюцията и инволюцията, чрез който ние
усъвършенстваме нашето същество. Трябва
да черпим сила от нашата среда. Събираме
преживявания във външния свят, за да ги превърнем в
наша интелектуална собственост.
След това умът обработва преживяванията, които е
събрал по време на моменти на размисъл
, за да може непрекъснато да се връща
към външния свят. Нашите концепции биха атрофирали,
ако се отдръпнем от външния свят. Това
е процес на духовно дишане, „даване и получаване“.
Ние развиваме вътрешния си свят навън и
поглъщаме външния свят. Гьоте е изобразил този процес
на еволюция и инволюция по смислен
начин в тази приказка. Думите на младия мъж
за това, което се нарича идеали, сочат към това. Идеалите
са това, което
все още не е, това, което предстои да се реализира в
бъдеще. Това, което
отличава човечеството от всичко останало, е
способността да си поставя идеали, способността
да се стреми към по-висше бъдеще. Като
позволява на реалността
да прерасне в по-висше бъдеще, човечеството култивира
идеализъм.

Гьоте прекрасно изрази тази истина
в приказката „Нов Париж“. В тази
приказка Гьоте говори за себе си. Тя стои в началото
на „Поезия и истина“. Малко преди това, в „Поезия
и истина“, младият Гьоте се стреми „да се обърне към

великия Бог на природата, създателя и поддържателя
на Небето-“

да се приближи до Бога по начин, който включва издигането на олтар в Негова чест. „Природните продукти трябва да представят света в алегория; пламък трябва да гори над него , символизирайки човешката душа, копнееща за своя Създател

.“ Момчето запалва тамяните конуси със светлината на изгряващото слънце.

Но по този начин то уврежда всякакви неща и заключава: „колко опасно е да се опитваме да се приближим до Бога по такива начини.“

Вече видяхме в приказката за зелената змия и красивата лилия, че Гьоте твърдо вярва , че единственият начин да се приближи до божественото е човечеството да събуди спящите способности в себе си . Той посочва този път и в „Приказката на момчето“.

Тази приказка започва с описанието на Гьоте как, като момче, в неделя на Петдесетница, бог Меркурий му се явява насън и му дава три красиви ябълки:

червена, жълта и зелена. В ръката му те се превръщат в скъпоценни камъни и той вижда в тях три женски фигури , за които, по заповед на Меркурий, трябва да избере трима достойни млади мъже.

Докато ги гледа с удивление, те изчезват от погледа му; появява се четвърто женско същество, танцува по ръката му и докато той се опитва да я хване, го удря по челото, карайки го да загуби съзнание.

Когато се събужда, той се облича празнично, за да направи посещения, и пристига на портата, където открива странен вход в стената. Той няма ключ.

Мъж с дълга брада отваря вратата отвътре; прилича на ориенталец, но се прекръства, показвайки по този

начин, че
е християнин. Показва на момчето градината, която
е чудно красива. От храстите птиците викат съвсем
ясно: „Париж“, „Париж“, после отново „Нарцис“,
„Нарцис“.

Товага новият Париж съзира още по-великолепна градина отвъд нещо като жива стена. Той пита дали може да влезе. Старецът дава разрешение, след като сваля шапката и меча си. Воден от ръката на стареца, той вижда нещо още по-чудесно. Зад параван от мечове и партизани зървава още по-красива градина, заобиколена от канал. Сега първо трябва да облече различна

дреха; дава му се един вид ориенталски костюм. Показват му три странни въжета като предупреждение. Сега мечовете и партизаните лежат през водата, образувайки златен мост, и той влиза. От другата страна момичето, което е държал, танцувайки на ръката му, и което му се е изплъзнало, идва да го посрещне. Тя го води към трите дами от ябълките, които са облечени тук в подходящи дрехи и свирят на определени инструменти.

Женската фигура, която той разпозна като своя, го освежи с плодове. Той се наслади на славна музика. След това той и момичето започнаха да играят с войничета. Пренебрегвайки предупреждението, той и момичето се разяриха; той унищожи воините им; те се гмурнаха

във водата, която се разпени, мостът, на който се беше разиграла играта, се разцепи и момчето се озова подгизнало и изхвърлено на другата страна.

Старецът пристига, заплашвайки момчето с трите въжета,

предназначени да накажат всеки, който предаде доверието му.

Момчето се спасява, като казва, че е предопределено да доведе трима достойни млади мъже при трите девойки.

След това учтиво е изведен през вратата. Старецът посочва различни

забележителности, които да му помогнат да намери портата отново.

Значението на относителното им разположение намеква за средновековната астрономия.

Когато момчето се връща, портата я няма, а трите обекта – плочата, фонтанът и дърветата – са на различни позиции. Той обаче смята, че забелязва, че след

известно време те са променили позициите си един спрямо друг и затова се надява, че един ден всички знаци ще се подредят. Той заключава многозначително: „Дали мога

да ви кажа какво ще се случи след това или ми е изрично забранено да го направя, не мога да кажа.“

Приказката, написана през 1811 г., разкрива във всеки детайл, че ще открием нещо по-дълбоко в нея. Не е случайно, че Гьоте я свързва с легендата за Парис, нито пък я променя толкова драстично. Легендата за „Парис

и Елена“, Троянската война, е добре позната. Парис трябва да предложи ябълката на най-красивата от трите богини; в замяна

печели Елена. Гьоте обръща сюжета: присъстват три жени, по-късно четири, за които новият Парис

трябва да избере младите мъже. Момчето е въведено в един вид мистерия, заобиколено от три слоя ограждение и трябва непрекъснато да изпълнява нови условия. Разгръща се един вид военна игра, представяне, а не истинска война. Нека сега проследим приказката стъпка по стъпка.

Като описва съдържанието на приказката като произлизащо от бог Меркурий, Гьоте показва, че възприема

преживяването в тази приказка като послание от божеството. Меркурий казва на момчето, че е изпратено от боговете с важна мисия.

Гьоте винаги е настоявал, че човешките състояния на съзнанието са представени от жени. В

тази приказка има и четири жени, които
още в началото се явяват на момчето, сякаш изпратени
от бог Меркурий
. Показателно е, че
Меркурий първо му дава ябълки. Ябълките се превръщат
в
красиви скъпоценни камъни, единият от които е червен,
другият...

Някои бяха жълти, третите зелени. След това трите скъпоценни камъка се превърнаха в три красиви женски фигури, чиито рокли бяха в същия цвят като скъпоценните камъни. Те се отдалечиха от момчето, когато то се опита да ги задържи. Но вместо това пред момчето се появи четвърта женска фигура, която след това стана негов водач.

В приказката за зелената змия и красивата лилия Гьоте също използва четири женски фигури, за да посочи четири състояния на съзнанието на човешката душа. В приказката на момчето тези четири жени са характеризирани още по-интимно чрез мистичните цветове, които носят. Ако искаме да разберем по-отблизо природата на тези жени, както и цветовете, които носят, трябва да разгледаме състоянията на съзнанието, които хората притежават в момента, и тези, които могат да придобият чрез развитието на своите духовни сили.

Човечеството живее на Земята днес в рамките на минералния цикъл; чрез своето физическо тяло, човечеството е свързано с минералите. Всички вещества, намиращи се във физическото човешко тяло в химични съединения – било то соли, видове вар, метали и т.н. – се намират и в природата. В това физическо човешко тяло живее човешката душа. Преминавайки от възплъщение на възплъщение, човешката душа многократно живее живот между раждането и смъртта в тяло, което получава при раждането или дори при зачеването. Във всяко възплъщение човешката душа преживява богатство от събития и срещи. Чрез тези преживявания тя става

все по-богата. Може да се каже също, че става
все по-чиста, защото
душата, първоначално живееща в сурови импулси и
желания, която след това се появява отново в
един културен свят в ново тяло
, живее различно в този културен свят, отколкото
например...

в тяло, принадлежащо на див народ . Сега човешката душа живее в Камаманите, тоест в духовност, която все още се използва за задоволяване на човешките импулси и страсти. Но все по-често в душата се заражда копнежът за издигане до по-висша духовност. В окултизма това състояние на душата се обозначава с червения цвят, осветен отвътре – не матово червено, а ярко, вътрешно сияещо червено; в инициаторското знание червеното означава осъзнаване на астралния свят. Когато човек все повече извлича съдържанието на душата си, нейния вътрешен живот, от това, което му предоставя физическата среда, когато все повече разпалва вътрешен, духовен живот в душата си, този живот на човешката душа се характеризира с жълтия цвят , отново ярко, сияещо жълто.

Когато човек е достигнал точка, в която вече не живее единствено в собствения си тесен личен интерес, когато се чувства свързан с целия свят чрез съчувствие, когато чувства сякаш се слива с вселената, това състояние на човешката душа се описва в окултизма като нюанс на зелено, сияйно зелено. Това е цветът , който човешката душа показва в аурата, когато индивидуалното съзнание се излива в целия свят.

По този начин, тези жени, които са и скъпоценни камъни, са символи на това, което момчето трябва да направи от душата си. Връзката с тези душевни форми се установява чрез настоящото съзнание, което ни води и насочва към цялото знание. То е символизирано от четвъртата фигура , малката фигура, която „стъпваше, танкувайки напред-назад“ върху върха на пръстите на момчето. Това е обикновен

разум. Чрез осъзнаването си в настоящия момент човек се издига към по-висши неща; то формира водача в

Светилище. Само четвъртото състояние на съзнанието, представено от момичето, вече е налице; останалите три са само във вродената си форма, които тепърва ще бъдат развити. Има нещо, което възниква в душата като спомен; нещо живее в душата, което

сочи към по-ранни състояния. В особено тържествени моменти индивидът прониква в тези по-ранни състояния

на душата. Младият мъж е получил специална задача от Меркурий. Тук Гьоте намерва за неговата мисия. Той си спомня по-ранни посвещения.

След това приказката разказва как момчето по чудо е отведено на място, на което никога преди не е стъпвало – всъщност, място, което никога не е виждало в иначе познатата си обстановка. Един старец се приближава до него и го отвежда в сърцето на красива градина; първо го води около външен кръг в градината. Птиците викат момчето, особено

бързивите скорци; „Париж! Париж!“, викат някои, а други „Нарцис! Нарцис!“. Момчето също иска да се впусне във вътрешността на градината и моли стареца

за разрешение; мъжът удовлетворява молбата му само при условие, че съблече и остави шапката и мечта си.

След това старецът го повежда за ръка по-близо до центъра на градината. Там той намира златна решетка. Зад нея момчето вижда леко течаща вода, в чиито бистри дълбини се виждат множество златни и сребърни рибки. То иска да отиде по-нататък, за да разбере какво е сърцето на градината. Старецът изпълнява молбата му, но само при нови условия: момчето

трябва да се преоблече. Получава ориенталска дреха,
която много харесва. Докато прави това, забелязва три
зелени шнура,
всеки усукан по определен начин, така че
изглеждат като инструменти за нещо не особено
желано.

Употреба. Когато го питат за значението на въжетата , старецът казва, че са за онези, които злоупотребяват с доверието, което им е гласувано тук. След това старецът го отвежда до златната решетка; има два

реда златни шипове, външен и вътрешен; и двата се спускат един към друг, образувайки мост, по който момчето сега влиза в най-вътрешното царство. Музика звучи от храм и когато влиза, вижда три женски фигури, седнали в триъгълник; чудна музика отеква от инструментите им. Малката водачка също е отново там и взема момчето под крилото си.

Това са трите царства на съществуване, в които старецът постепенно води момчето. Той идва от ежедневието в първото царство, астралния свят; там намира животните, които го викат. Но

той винаги иска да отиде по-навътре в центъра на съществуването.

Нещо в душата му го подтиква да се развива - да се издига все по-високо. Той притежава способността за това издигане от раждането си; той идва от свят

, където е бил духовно-психично същество, в помрачението на това духовно-психично същество от физическия свят. Но копнежът по духа е останал буден в душата му – той насочва душата към нещо, което

си спомня в тържествени, слънчеви моменти от живота.

Тогава

възниква и споменът за по-ранни етапи от съществуването, а от тях

възниква мисия за настоящия етап от съществуването.

Момчето чувства

, че тази мисия

се основава на преживявания от предишните му превъплъщения. „Веднъж получиш посвящение“ – той е донесъл това посвящение със себе си от по-ранни етапи

от съществуването.
В него възниква споменът за предишно посвещение,
което е получил в предишен живот. И там
учителят го хванал за ръка, там учителят

Воден от етап на етап, той също трябваше да извърши символичния акт на оставяне на шапката и меча си.

Трябваше да остави всичко, което го свързваше с ежедневието

на физическия свят. Всеки, който се издига до Чела, до духовния ученик, винаги трябва

да прави това; трябва да го прави вътрешно. Ето защо такъв човек се нарича „бездомник“; той е оставил това, което обикновеният човек нарича свой дом. Това не означава да бъде откъснат от живота; той остава твърдо на позицията си, но собственият му живот е

откъснат от света, който го заобикаля.

След това, ако желае да бъде воден по-нататък от учителя

, той достига втория етап; той трябва напълно да смени дрехите си - да съблече всички дрехи на сегашното си съществуване. Той

е облечен в ориенталски дрехи. Това е знак, че всички импулси за човечеството да постигне все по-нова мъдрост са възникнали в Ориента . (Ex Oriente lux.)

Сега момчето, облечено в ориенталските си дрехи, е надарено с това, което в „Приказката за зелената змия и красивата лилия“ старецът с лампата представя като древна мъдрост на човечеството: духовна способност, която напомня за древни състояния на посвещение . Той е отведен до потока, който разделя царството на душата от истинското царство на духа.

Потокът от страсти, астралният свят, не е бушуващ и ревящ; той е „нежно течаща вода, която в бистрите си дълбини

разкрива

голям брой златни и сребърни риби, движещи се напред-назад, понякога тихо, понякога

бързо, понякога поотделно, понякога на групи“. Това е образ на това как, когато човек е успокоил астралния свят в себе си, той може да намери знание в този свят, вместо в бушуващите страсти.

Мечове са положени през потока, който разделя астралния свят от вътрешния, духовния свят. Човешките същества трябва да жертват това, което иначе използват като защита. Това, което ги държи в тяхната индивидуалност, тяхното лично его, трябва да бъде пожертвано; то трябва да стане мостът за преминаване в духовния свят. Човешките същества трябва да преживеят „смърт и прераждане“.

Два реда мечове се облягат един на друг, образувайки моста, през който момчето преминава – вътрешен и външен ред. Това е образ на необходимостта от обединяване на по-нисше и по-висше его-съзнание, за да се направи преходът в духовния свят възможен за човешките същества .

Сега можем да разберем и защо тази приказка за момчета носи името: „Новият Париж“. Това е Париж, за когото гръцката митология разказва, че преди раждането му родителите му били ужасени от пророчеството , че момчето, което трябвало да се роди, ще погълне всичко с огъня си. Затова бил изоставен след раждането си ; мечка го кърмила пет дни. Той пораснал и след много приключения бил възнаграден: оженил се за Елена. Елена обаче е синоним на Селена – дъщерята на светлината на мъдростта. Селена е символ на луната. Така в гръцката митология бракът на Париж с Елена представлява съюза на човека със съзнанието, който е предназначен да го отведе до все по-високи нива.

Нарцис е другата дума, с която бърливите скорци извикали момчето. Твърди се, че Нарцис е син на речния бог Кефис,

заченат в съюз с нимфа. Следователно Нарцис не е от земен, а от друг свят произход.

Разказва се още, че веднъж е видял собственото си подобие.

Той видя отражението си в един извор. Това го зарадва
толкова много, че
можеше само да се вижда в себе си.
Той отхвърли всички съблазни на нимфа, която се
приближи до него,
напълно погълнат от собствения си образ.

Нарцис е символ на човешкото его, което
се стреми да остане в собствената си особеност, в себе
си.

Ако човек остане затворен в своето его,
втвърдявайки се в своята Ахамкара (себепоглъщане), ако
не може да избяга от
собствената си дребнава човешка природа, ако винаги
гледа само навътре, влюбен в собственото си его, тогава
не може да надхвърли себе си, тогава губи съзнанието, че
егото му има истински дом в духовен свят,
тогава не може да се издигне с егото си до този
духовен дом; той остава „мрачен гост на тъмната
земя“. Тогава той не може
да развие висшето съзнание в себе си, което го води
нагоре; той трябва да увехне. Само
онези, които могат да се съединят с висшето женско
начало в
душата си, ще се издигнат чрез този съюз. Парис се жени
за

дъщерята на светлината, Селена-Елена. Нарцис обаче
е влюбен в собствената си природа и отхвърля
съюза с духовното същество, което
се приближава до него като нимфа.

Като вика към момчето „Париж – Нарцис“,
то е изправено пред избор: Какво искаш да носиш в себе
си,
парижката природа или природата на Нарцис? Всеки,
който
иска да стане чела, духовен ученик, е изправен пред този
въпрос.

Всеки трябва сам да избере пътя, по който
иска да поеме душата му.

Момчето, водено от импулс,
произтичащ от предишно превъплъщение, избира пътя

на Париж; той
иска да стане „новият Париж“. Следователно
, ако избере пътя на посвещението, той трябва да научи и
за така наречените
опасности на посвещението. Те са представени
символично.

чрез трите възета. В посветителните училища възетата, които се поставят около врата на ученика, представляват

различни символи. Освен всичко друго, те представляват тройната природа на човека в света. Това, което произтича от тази тройна природа на човека, се стяга около врата му, когато той наруши доверието, гласувано му по време на посвещението.

Тъй като момчето иска да стане „новият Париж“, старецът, който го води, му позволява да премине моста.

Той влиза във втория кръг, който е обграден от потока, водата на астралния свят. Там той открива чудна градина, която му се струва като отражение на небето на земята. И сред тази великолепна градина той сега вижда най-вътрешния център, храм, заобиколен от колонади, от който се носи небесна музика. Той е пристигнал в царството на духовния свят, който се разкрива чрез звука: в царството на творческия свят на словото, което отеква по целия свят в хармонията на сферите. Тук той отново намира трите женски фигури, които за първи път са му изпратени от бог Меркурий.

Образът, който момчето сега преживява, изразява това, което човек може да преживее, когато достигне етапа на посвещение. На този етап човек е способен да получава послания от висши светове.

Жената в червената роба се обръща първо към момчето; червеният камък, когато бъде даден на човек, му дава силата да получи прозрение за духовния свят. Това е първият етап на посвещението. Вторият етап не е просто въображение, а живот в духовния свят. Там човекът все още се чувства като специално същество, дух сред духове, но все още отделен от себе си. Той се чувства, така да се каже, като

Тон, който все още не е включен в симфонията.
Този етап е представен от жената в жълтата роба

Тогава човешкият дух се учи да се интегрира в
хармонията на сферите; той се учи да се възприема като
член на
духовния свят, като нота, резонираща в световната
симфония. Тогава човекът печели зеления камък;
това е представено в образа от жената в зелената роба.
Приказката за тази жена в зелената роба гласи: „Тя беше
тази, която сякаш ми обръщаше най-много внимание и
насочваше играта си към мен; само че аз не можех да я
разбера

... както и да се позиционираше, тя спечели малко от мен,
защото моята малка съседка... ме беше пленила
напълно... и когато
съвсем ясно видях в тези три дами силфите на моите
мечти

и цветовете на ябълките, разбрах добре,
че нямам причина да се държа за тях.“

Момчето усеща, че макар
посвещението му да му дава прозрение за тези
възвишени, творчески
сфери на света, той все пак ще трябва да си проправи път
през живота в тях. Първо, той трябва
да се бори с малкия си
водач, четвъртата жена, човешкия разум.

Това се случва чрез военна игра. Приказката разказва:
Малкото момиченце завело момчето до златния мост,
където

трябвало да се проведе военната игра. Те събрали армиите
си.

Пренебрегвайки предупреждението, той и момичето се
разпалили и
момчето преодоляло ордите на малкото момиченце, което

”
тичайки напред-назад, накрая се изгубило до стената,
не знам как“.

Париж от гръцката митология е причината

за Троянската война, която символично представлява падението на една човешка раса.

и е изобразен възходът на новата раса, в която егото трябва да разгърне своята ефикасност в отделния човек . „Новият Париж“ остава победител в борба, която всъщност е игра, просто образ на борба, нищо, което притежава външна реалност. Тази военна игра между човешкия интелект и онова в човешкото същество, което носи в себе си съзнанието за своя божествен произход, не е нещо, което има външна реалност; то е нещо, което живее само в духа, нещо, което се разгръща сякаш в отражение на духовно събитие в човешката душа. Не в живота, а в изкуството Гьоте трябваше да прогласи висшата сфера, която възприемаше.

Той трябваше да говори в идеи, в образи.

След битката момчето се среща отново със стареца, своя първи водач, и сега осъзнаването на собствената му най-дълбока същност е толкова здраво разпалено в него, че може да извика към стареца думата, която отсега нататък ще живее в него: „Аз съм любимец на боговете!“, извиква той. Но засега иска да живее с това, което иска от стареца като награда: иска своя водач, малкото същество! Като търсещ знание, той иска да води живота си по такъв начин, че добрият човешки разум да бъде негов водач.

След това той беше навън. Старецът посочи някакви предмети до стената, от другата страна на пътеката, като същевременно сочеше назад към портата. Разбрах го добре; той искаше да запомня предметите, за да бъда по-сигурен, че ще намеря отново портата, която внезапно се затвори зад мен. Сега използвах добре това, което лежеше пред мен. Над висока стена се простираха клоните на древни орехови дървета...

клонките стигаха чак до каменна плоча... чийто надпис не можех да прочета. Тя лежеше върху...

Конзола, ниша, в която изкуствено изработен фонтан е наливал вода от купа в купа в голям басейн, който... е изчезвал в земята. Фонтан, надпис, орехови дървета, всичко е стояло вертикално подредено едно върху друго.

Момчето стои отвън; поглеждайки назад, то си спомня преживяванията от предишното си въплъщение и едновременно с това се визира в един момент в бъдещето. Това посвещение, което си спомня, е последвано във времето от секунда; посвещението в мъдростта някога е било последвано от духовното посвещение.

Образът на дървото, гравирната плоча, фонтанът, от който тече водата – всички тези елементи въплъщават символ на знанието, намерил израз в древния астеризъм през Средновековието. Той предлага на момчето поглед към бъдещето: ако същото съзвездие от звезди се появи отново, същото, под което сега получи достъп до мястото, където човекът е посветен, ако съзвездието от звезди се повтори за теб в бъдеще, тогава портата ще ти се отвори отново – тогава посвещението ще се повтори за теб на по-високо ниво!

Той гледа към момент в реалността, в който ще преживее отново преживяното като прелюдия към своето посвещение. Вижда далечно бъдеще, в което ще стъпи в света и ще осъществи преживяното в предишни прераждания.

В момента на неговото посвещение е присъствало определено съзвездие от звезди. Тези знаци трябва да се повторят, ако е възможно посвещението на по-високо ниво. Тогава порталът ще бъде видим отново и

дали може да се каже повече за това какво ще се случи
след това
ще зависи от разрешението
.

Тази фина атмосфера, интимните сили, които действат , всичко това трябва да се вземе предвид, когато се обсъжда

тази приказка.

изобразява и еволюцията на човешката душа в тези две приказки . Докато в своята „Приказка за зелената змия и красивата лилия“ той изразява с ярки, богати образи убеждението си за душевно развитие , валидно за всички хора, в тези две приказки, „Новата Мелузина“ и „Новият Париж“, той представя посвещението във висши мистерии на нашата душа по начин, който е подходящ за неговата собствена природа. В тези две приказки се разкрива индивидуален път на развитие на собствената душа на Гьоте . Целият му по-късен духовен стремеж – в духа, подходящ за душата на Гьоте – е особено добре заложен в „Приказката на момчето“.

В един откъс, „Пътешествието на синовете на Мегапразон“

– започнат през 1792 г., но недовършен – Гьоте също е възнамерявал да изобрази пътя на развитие на човешката душа. Този фрагмент също загатва за мащаба на това, което е имал да каже; и тук той говори за съзвездие от звезди. „Венера“ и „Марс“ са последните думи, които са оцелели.

Баща изпраща седемте си сина на дълго пътешествие до непознати земи, неоткрити от други . Това са седемте фундаментални аспекта на човечеството, към които се отнася теософията. Бащата отправя към тези седем сина

пожеланието: „Щастие и просперитет, добра смелост и радостно използване на способностите.“ Всеки от седемте сина

е получил свои собствени дарове от природата; сега той трябва да

ги използва и да търси щастието и
самоусъвършенстването си чрез тях, всеки брат по
свой собствен начин. В
този фрагмент: „Пътешествието на синовете на
Мегапразон“

Пътуването към духовното царство на древната мъдрост, до което човек може да достигне, като развие от фундаменталните елементи на своето същество това, което поклъва в тях, също трябва да бъде изобразено; чрез постигане на по-висши състояния на съзнанието чрез това развитие . Запазен фрагмент от плана за духовното пътуване към царството на духа показва как Гьоте е възнамерявал да изобрази това пътуване .

Така само зърнахме няколко интимни детайла от вътрешното „аз“ на Гьоте и открихме все повече мъдрост и истини , които проблясват от неговите прекрасни стихотворения.

Следователно е разбираемо, че съвременниците му са го гледали като пътеводител към непознати светове. *Шилер* и малцина други са разпознавали или поне са усещали какво живее в него. Мнозина обаче са го подминавали, без да го разбират. Германският народ все още има много да направи, за да изследва напълно това, което се разкрива в неговите велики умове . В противен случай думите, които *Лесинг* е говорил за *Клопщок*, биха се отнасяли твърде лесно и за тях:

Кой не би похвалил Клопщок?
Но дали всички ще го четат? – Не.
Искаме
да бъдем по-малко възвеличавани и по-усърдно четени.

Великите ни умове копнеят да бъдат признати; тогава те водят до наистина огромна духовна дълбочина.

Те водят и до миросгледа, представен от теософията. *Вилхелм фон Хумболт*, един от онези, които са усетили какво живее в душата на

Гьоте,
е приветствал първия превод на „Бхагавад Гита“ с
дълбоко разбиране през 1823 г.
„Струва си“, е казал той.

Той, „да е живял достатъчно дълго, за да усвои тези
съкровища
“.

По този начин тези, които са се учили от Гьоте, са били
подготвени за теософския
мироглед.

О, има още толкова много да се учи от Гьоте!

ШИЛЕР И НАСТОЯЩЕСТВОТО

Берлин, 4 май 1905 г.

Често съм подчертавал тук, че теософското движение не може да ни отклонява от непосредствената реалност, от задълженията и задачите, които ни налага ежедневието в днешната ни епоха. Остава да видим дали това теософско движение ще намери и правилните думи, когато става въпрос за това да ни доближи до великите интелектуални герои, които в крайна сметка са създателите на нашата култура и образование. В наши дни всичко, което се смята за част от немското образование, ще съсредоточи мислите си върху един от най-големите ни интелектуални герои, нашия *Фридрих Шилер*.

Сто години ни делят от земната му кончина. Последният голям фестивал на Шилер, честван не само в Германия, но и навсякъде, където участва в образованието – в Англия, Америка, Австрия и Русия – е през 1859 г., стогодишнината от рождението му. Той е съпроводен от пищни празненства и всеотдайни слова, възхваляващи най-висшия идеализъм на Шилер. Това са думи, изречени в цели региони на света. Отново пищни празненства ще се проведат тези дни в чест на нашия велик интелектуален герой. Но думите, изречени за Шилер днес, няма да бъдат толкова интимни, искрени и честни, колкото тези, изречени през 1859 г. Образованието и...

Националното възприятие за Шилер се е променило значително през последните петдесет години. През първата половина на 19-ти век великите идеали на Шилер, грандиозните изображения в неговите драми, постепенно се вкореняват и се усеща ехо от това, което самият Шилер е посял, ехо от това, което е засадил в сърцата и душите, което по това време се е леело с вдъхновяващи думи от устните на най-добрите представители на германския народ. Най-изтъкнатите личности от онова време са правили всичко възможно, за да кажат това, което са имали да кажат.

Сред тях са братята *Ернст* и *Георг Курциус*, естетикът *Вишер*, лингвистът *Якоб Грим*, *Карл Гуцков* и много други. Те се присъединяват към големия хор от празненствата за Шилер и навсякъде звучи сякаш човек чува нещо от самия Шилер, нещо от това, което самият Шилер е посял.

Трябва да признаем, че през последните десетилетия нещата се промениха. Директната връзка с Шилер намаля, защото великите му идеали вече не говорят

толкова интимно, толкова познато на нашите съвременници. Следователно може би е подходящо да започнем едно честване на Шилер, като ясно и живо обмислим какво все още може да бъде Шилер за настоящето, какво все още може да стане за нашето бъдеще. За теософа е особено подходящо да се свърже с големите фундаментални въпроси на теософията и да се запита дали Шилер има нещо общо с тези фундаментални въпроси. Надявам се, че ходът на тази вечер ще покаже, че не е изкуствено да се обединяват Шилер и теософското движение, че ние, теософите, самите се чувстваме

призвани по някакъв начин
да култивираме спомена за Шилер .

Какъв е нашият фундаментален въпрос, нещото, към което копнеем, какво искаме да изследваме и проумеем? Това е великият въпрос да намерим пътя си към това, което ни заобикаля като обект на нашите сетива, като свят на нашите сетива и към това, което е над сетивното, духовното, свръхсетивното, което обитава в нас и над нас. В началото това е и въпросът, който е движел Шилер. Днес не мога да навлизам в подробности. Но бих искал да покажа едно нещо : този фундаментален въпрос – как физическото е свързано с духовното, свръхсетивното? – преминава през живота и творчеството на Шилер като самата задача, която той се е стремил да реши, от началото на живота си до върховете на творческата му дейност, всъщност през цялото му творчество, което е художествен и философски израз на този въпрос. Той написва трактат по тази тема, след като завършва медицинското си образование. Този трактат, вид дисертация, която той написва след напускането на Карлсшуле, разглежда въпроса: Каква е връзката между чувствената природа на човека и неговата духовна природа? В това произведение Шилер изследва по завладяващ и красив начин как красотата и духовното са свързани с физическата природа на човека . Развитието на нашето време отдавна е изпреварило отговора на Шилер на този въпрос; но това няма значение за гений от неговия калибър. Важното е колко дълбоко се е потапял в темата и как се е борил с тези въпроси . Шилер го е разбирал като означаващо, че

не трябва да има конфликт между чувственото и духовното. По този начин той се е стремял да демонстрира с финес как духът, как душата на човека упражнява своето влияние върху физическото—

, че физическото е просто средство за изразяване на духа, който живее вътре. Всеки жест, всяка форма и всеки езиков израз е израз на това. Първо той изследва как душата се изразява в тялото; след това

изследва как физическото състояние влияе върху духовната сфера. Накратко, хармонията между тялото и душата

е целта на този трактат. Заключение на трактата е великолепно. Там Шилер говори за смъртта, сякаш тя не е край на живота, а просто събитие като всяко друго. Смъртта не е край. Той красиво заявява: Животът носи смърт; но с това животът не свършва; душата, преживяла събитието на смъртта, преминава в други сфери, за да съзерцава живота от различна перспектива.

Но наистина ли човек е извлякъл целия опит от живота в този момент

? Шилер предполага, че животът на душата в тялото може би е като четене на книга: ние я прочитаме, оставяме я настрана и след известно време я вземаме отново, за да я разберем по-добре; оставяме я отново, вземаме я отново след известно време и така нататък, за да я разберем все по-добре и по-добре. Той ни казва, че душата не живее само веднъж в тялото, а както човек взима

книга отново и отново, така и душата многократно се връща в тялото, за да придобие нови преживявания в този свят. Това е великата

идея за прераждането, за прераждането, която Лесинг въвежда малко преди това в „Образованието на човешкия

род“, както и в литературния си завет, и която Шилер сега изразява и когато пише за връзката между сетивната и духовната природа на човечеството.

да гледа на живота от най-висша гледна точка.

Ранните драми на Шилер имат грандиозен и силен ефект върху онези, чието сърце е чувствително към великото в тях. Ако се запитаме защо дълбоките мисли на Шилер резонират толкова дълбоко в нас, отговорът е, че в драмите си той засяга въпроси, които принадлежат към най-висшите грижи на човечеството. Не винаги е нужно да разбираме и абстрактно да схващаме какво се случва в душата на поета, когато той, в самота, оформя фигурите на въображението си. Но това, което живее в гърдите на поета, когато оформя героите, които се движат по сцената – виждаме това дори като млади хора в театъра или когато четем драмите. Това, което живее в душата на поета, се влива в нас. И какво богатство от неща е живяло в душата на Шилер тогава, когато е изливал младежката си душа в своите „Разбойници“, във „Фиеско“, в „Коварство и любов“! Трябва да го извадим от интелектуалните течения на

18-ти век, ако искаме да го разберем, ако искаме да го разберем напълно.

Две интелектуални течения са преминали през интелектуалния хоризонт на Европа по това време. Едното от тези течения е термин, въведен от френския материализъм. За да го разберем, трябва да се задълбочим в процеса на развитие на нациите. Това, което е тлеело в душата на Шилер, е възникнало от стремежа и размисъла на минали векове. Около началото на XV и XVI век започва нова епоха, в която хората

гледат към звездите. *Коперник*
, *Кеплер*, *Галилео* - те са тези, които
въвеждат нова епоха, епоха, в която светът
е възприеман по различен начин от преди. Нещо ново се
прокрадва в душите на хората.

Човешките същества са били подвеждани, разчитайки на външните си сетива. Всеки, който иска да сравни разликата между стария мироглед от 12-ти и 13-ти век и това, което се е появило в началото на 16-ти век с Коперник и по-късно с Кеплер, трябва да сравни изобразеното в „Божествена комедия“

на Данте със мирогледа от 17-ти и 18-ти век. Човек може да

възражава срещу средновековния мироглед, както си пожелае;

той вече не може да бъде наш. Но той притежаваше едно нещо, което липсваше на 18-ти век: той

представяше света като велика хармония и човечеството беше поставено в този божествен световен ред като

негов център, принадлежащо на тази велика хармония. Всички неща бяха разглеждани като еманация на божественото,

творческата сила, която беше почитана във вярата, особено

в християнството. Божественото беше обект на вярата. То трябваше да поддържа и подкрепя. И това влияние се простираше

чак до растенията и минералите. Целият свят беше обгърнат от велика хармония и човечеството се чувстваше разположено в тази хармония. Хората чувстваха, че

могат да бъдат изкупени от това, от което копнееха да бъдат изкупени, като бъдат преплетени и вплетени в тази божествена хармония. Те почиваха в това, което възприемаха

като себе си в света, пропит от Бог, и се чувстваха доволни. Това се промени и трябваше да се промени, когато новият мироглед проникна в съзнанието на хората, когато светът беше

пропит от
съвременния дух на изследване. По това време
беше придобит общ поглед върху материалния свят.
Чрез философски и
физиологични изследвания беше придобито прозрение
за сетивния свят .
Това, което хората мислеха за сетивния свят, не можеше
да се съгласува
с вярата
. Наложиха се други концепции и други перспективи.

Космос. Но хората
не можеха да съгласуват новите си завоевания с това,
което
мислеха, чувстваха и възприемаха за духа. Те не можеха
да ги съгласуват
с това, в което
трябваше да вярват за източниците на живот според
древните традиции. Така
по време на Френската революция възниква нещо, което
може да се изрази с фразата: „Човекът е
машина“. Те бяха схванали материята, но
бяха загубили връзката с духа. Те усещаха
духовното в себе си. Но не усещаха как светът
е свързан с него; това вече не беше така. Материалистите
създават нов мироглед, в който по същество има само
материали. Гьоте се чувстваше отблъснат от такъв
мироглед, като
„Система на природата“
на Холбах ; той го намираше за празен и пуст. Но
мирогледът на Холбах е извлечен
от научно наблюдение.
Външната истина беше възстановена. Как тогава
човек, който е загубил духа, трябва да се отнесе към това?
Той загуби връзката, загуби хармонията, която
средновековните хора чувстваха, хармонията между
душата и материалния свят. Следователно, неизбежно е
било
най-добрите умове на онова време да се стремят
да преоткрият тази връзка или да
бъдат принудени да избират между духовното и
чувственото

·
Както видяхме, това беше основният въпрос,
въпросът на младостта на Шилер: да се намери тази връзка
между идеала
и реалността, природата и духа. Но
преобладаващите течения на времето бяха отворили
дълбока пропаст между
духовното и чувственото, тежейки тежко върху

душата му като кошмар. Как може човек
да съгласува
идеала и реалността , природата и духа? – това беше
въпросът.

било отворено и от друго интелектуално течение ,
което е следвало

Жан-Жак

Русо

Русо до известна степен е отхвърлил модерната тогава култура. Той е открил, че чрез тази култура човечеството се е отчуждило, откъснало се е от природата. Всъщност човечеството не само се е отчуждило от природата чрез своя мироглед; то вече не е могло да намери връзката си с източника на живот. Следователно, то е трябвало да копнее за природата и затова Русо установява принципа, че по същество културата е отвела човечеството от истинските хармонии на живота, че тя е продукт на упадък.

По това време въпросът за духовното, интелектуалното, идеалното е подходжал към най-великите фигури на епохата в нов облик: И как би могло да не е там, когато са обмисляли самия живот! Във време, когато идеалът за живота е бил усещан толкова силно, човек е трябвало да преживее двойствеността двойно, когато гледа на реалния живот, такъв какъвто се е развил, и след това отново на това, което съществува в човешкото общество. Младостта на Шилер попада в този период. Всичко това се е натрупало; и това е, което Шилер сигурно е възприемал като чувство на дисхармония. Ранните му драми са възникнали от това настроение. Обратно към идеала! Какъв е правилният начин на съвместен живот, предписан за нас в един божествен световен ред? Това са чувствата, които са живели в младостта на Шилер, които той след това е изразил в ранните си драми, в „Разбойниците“, но особено и в придворните драми; ние ги изпитваме, когато позволим на великата драма „Дон Карлос“ да ни

повлияе

. Видяхме как младият лекар Шилер се бори с
фундаменталния въпрос за връзката между сетивата -

че е повдигнал въпроса за духа и ума и че ги е представил на съвременниците си като поет.

След трудните изпитания, породени от младежките му драми, той е поканен в дома на бащата на поета на свободата *Кьорнер*, който прави всичко необходимо, за да насърчава интелектуалния живот. Изисканото философско образование на Кьорнер запознава и Шилер с философията и сега въпросът отново изниква пред ума на Шилер: Как може да се преоткрие връзката между сетивата и духа? Имаме запис на това, което е било обсъждано и разменяно между Шилер и Кьорнер в Дрезден по това време, във философските писма на Шилер. Те може да са донякъде незрели в сравнение с по-късните произведения на Шилер. Но това, което е незряло за Шилер, е все още много зряло за много други и важно за нас, защото ни показва как Шилер се е борил да достигне най-високите висоти на мисълта и въображението.

Тези философски писма, „Теософия на Юлий“, представляват кореспонденцията между Юлий и Рафаел; Шилер като Юлий, Кьорнер като Рафаел. Тук ни се изправя светът на 18-ти век. В тази философия се откриват красиви изречения, подобни на тези, които *Парацелз* е изразил като свой мироглед. В смисъла на Парацелз, ние виждаме пред себе си в целия външен свят това, което божествената творческа сила е създала в най-разнообразните сфери на природата: минерали, растения, животни с най-разнообразни свойства са разпространени из природата; и човечеството е като голямо обобщение, като свят, който

като енциклопедия повтаря в себе си всичко, което иначе
е разпръснато
. Микрокосмос, малък свят в
макрокосмоса, голям свят! Като йероглифика-

Феномените, казва Шилер, са това, което се съдържа в различните царства на природата. Като връх на цялата природа, човекът стои, така че той обединява в себе си и изразява на по-високо ниво това, което е излято в цялата природа. Парацелз е изразил същата мисъл величествено и красиво: Всички същности

на природата са като буквите, от които е съставена една дума, и когато изписваме природа, природата се разкрива в своята същност; има дума, която се проявява в човека. Шилер изразява това по ярък, емоционален начин в своите философски

писма. За него е толкова жизненоважно, че йероглифите в природата притежават ярък език. „Виждам“, казва Шилер, „в природата

какавидите, които се превръщат в пеперуди. Какавидата не загива; тя ми показва трансформация и това е моята увереност, че човешката душа също се трансформира по подобен начин.“ За мен пеперудата е гаранция за човешкото безсмъртие

мислите за духа в природата се преплитат с мисълта, която Шилер развива като тази, която живее в човешката душа. След това той се стреми към осъзнаването, че силата на любовта не само живее в човечеството,

но се изразява на определени етапи в целия свят – в минералите, в растенията, в животните, в хората. Тя се проявява в силите на природата и най-чисто в човечеството. Шилер изразява това по начин, напътяващ великите мистици от Средновековието. Това, което е формулирал по този начин, той нарича „Теософията на Юлий“. От това той развива

по-късните си философии за живота.

Целият му начин на живот, цялото му стремеж не е нищо друго освен велико самообразование и в този смисъл Шилер е практичен теософ. По същество теософията не е нищо друго освен самообразование на душата, непрекъсната работа върху душата и нейното понататъшно развитие към по-висшите етапи на съществуване. Теософът е убеден, че колкото по-високо се развива той, толкова по-висши неща може да възприеме. Този, който е свикнал само със чувствеността, може да възприема само чувствеността; този, който е обучен в духовното и умственото, вижда душата и духа около себе си. Ние самите първо трябва да станем духовни и божествени, преди да можем да разпознаем божественото. Това са казвали питагорейците в своите тайни школи, а това е казал и Гьоте, в съгласие с древен мистик:

окото
не беше подобно на слънцето, то никога не би
могло да го види. Ако
Божията сила
не беше в нас, как би могло божественото да
ни радва?

Но силните страни и способностите, които са заложени в нас, първо трябва да бъдат развити в самите нас; първо трябва да култивираме капацитета за тях. Затова Шилер се е стремил да се образова през целия си живот.

Нов етап в неговото саморазвитие представляват неговите естетически писма, „Писма за естетическото възпитание на човека“. Те са бижу в нашия немски

интелектуален живот. Само онези, които познават тези естетически писма, могат да усетят и преживеят това, което мистериозно се стича между и от думите – включително

по-късните драми на Шилер – и те са като балсам за живота. Всеки, който се е занимавал дори бегло с възвишените интелектуални и педагогически

идеали, които живеят в неговите естетически писма, ще

Трябва да кажем: Трябва да наречем тези естетически писма книга за народа. Само когато нашите училища изучават не само Платон и Цицерон, но и естетическите писма на Шилер за младежи с еднаква тежест

, ще разпознаем уникалния, гениалния дух, който живее в тях. Това, което живее в естетическите писма, ще даде плод само когато учителите в нашите средни училища бъдат пропити с тази интелектуална жизнена сила, когато позволят на нещо от това, което Шилер е възнамерявал да култивира, като ни е дарил това великолепно произведение, да се влее в техните ученици. В днешните философски произведения няма да намерите препратка към тези естетически писма. И все пак те са позначими

от много от постигнатото от професионалните философи, защото се обръщат към самата същност на човешките същества и се стремят да издигнат тази същност на по-високо ниво.

За пореден път, големият въпрос е изправен пред Шилер в началото на 1790-те. Сега той поставя въпроса по следния начин: От една страна, човекът е подвластен на чувствени потребности, чувствени желания и страсти. Той е подвластен на техните потребности, следва ги, той е роб на импулси, желания и страсти. От друга страна, има логическа необходимост: Трябва да мислиш по определен начин. Също така от другата страна е моралната необходимост: Трябва да се подчиниш на определени задължения. Интелектуалното образование е логически необходимо. Моралната необходимост изисква нещо друго, изисква нещо, което надхвърля съвременното разбиране. Логиката не ни дава свобода; трябва да ѝ се подчиним; дългът също не ни дава свобода; трябва да ѝ се подчиним

. Човекът е поставен между тези две крайности; поставен между логическата необходимост и потребностите на природата.

Ако следва едното или другото, той е несвободен, роб. Но ще стане свободен.

Въпросът за свободата изправя душата на Шилер с дълбочина, може би несравнима в целия немски интелектуален живот

. Кант също е повдигнал този въпрос малко преди това. Шилер никога не е бил кантианец или поне скоро е надхвърлил кантианството

. Докато пише тези писма, той вече не споделя гледната точка на Кант. Кант говори за дълга по такъв начин, че дългът се превръща в категоричен императив: „Дълг! Ти, възвишено, велико име, което не съдържа нищо безвъзмездно или ласкателно, а изискваш подчинение“, който „установяваш

закон... пред който всички наклонности замлъкват, дори ако тайно му се противопоставят ...“ Кант изисква подчинение на категоричния императив

. Шилер обаче се е откъснал от тази Кантова концепция за дълга. Той казва: „С удоволствие служа на приятелите

си, но за съжаление го правя с наклонност“ – а не с това, което убива наклонността, което убива дори любовта. Кант изисква

да правим това, което трябва да правим, от дълг, от категоричния императив. Шилер иска хармония

между тези две, хармония между наклонност и страст, от една страна, и дълг и логика,

от друга. Той го намира преди всичко в съзерцанието на красотата. За Шилер, работата в

красотата се превръща във велика музика на света, защото той е провъзгласил

: „Само през утринната порта на красотата сте проникнали в земята на знанието.“ Когато имаме произведение на изкуството, духовното проблясва през него. По този начин

произведението на изкуството не ни се струва като

желязна необходимост
, а като сияние, което
изразява идеалното, духовното, интелектуалното.
Уравновесено .

Духът и чувствеността се намират в красотата.
За

Шилер духът и чувствеността също трябва да бъдат балансирани в човечеството. Когато човек съществува между тези две състояния, където не зависи нито от естествената необходимост, нито от логиката, а живее в това, което Шилер нарича естетическо състояние, там страстта е победена. Той е свел духа си до същността си, пречистил е чувствеността си чрез красотата и по този начин притежава стремежа и желанието доброволно да прави това, което изисква категоричният императив.

Тогава моралът в човек се превръща в нещо, което е станало плът и кръв, така че самите стремежи и желания

въплъщават духовното. Духът и чувствеността по този начин са

проникнали в естетическия човек; духът и чувствеността са се проникнали взаимно в него, защото той обича това, което трябва да обича. Това, което дремва в човека, трябва

да се събуди. Това е идеалът на Шилер. Дори по въпросите на обществото и законите хората са принудени от необходимостта или от рационалното състояние

да живеят заедно според закона. Между тези крайности се намира естетическото

общество, където любовта постига това, което всеки човек желае и му е наложено от най-съкровения му инстинкт. В естетическото общество

хората взаимодействат свободно; Те не се нуждаят от външни закони. Самите те са израз на законите, по които хората трябва да живеят заедно. Шилер изобразява това общество красиво и възвишено,

където

хората живеят заедно в любов и взаимна обич и свободно правят това, което трябва и трябва да правят.

Можех да изразя мислите от естетическите писма на Шилер само с отделни щрихи. Но те имат ефект само ако не се четат и разбират просто чрез четене.

Те не са предназначени да бъдат изучавани, а по-скоро да съпътстват хората през целия им живот като книга за медитация, за да се стремят да станат това, към което самият Шилер се е стремил.

Времето за това още не е дошло. То е дошло едва сега, когато човек може да наблюдава необятния обхват на едно общество, което

прави връзката между хората, основана на любовта, свой основен принцип . По това време Шилер се е стремил да проникне в такова разбирателство и такова съвместно съществуване на хората чрез изкуството, през „сутрешната порта на красотата“. Така, тъй като времето му все още не е било узряло да създаде свободния индивид в свободно общество, Шилер е искал поне да предварително образова хората чрез изкуството си , за да могат един ден да достигнат до тази точка. Тъжно е колко малко тези най-съкровени

мисли и чувства на Шилер са намерили своето място в образователната практика, която би трябвало да бъде изцяло пропита от тях, която би трябвало да ги отразява.

Как трябва да разбираме Шилер във връзка с днешния ден

, , обясних в лекциите си за Шилер, които изнесох в „Свободния университет“.

Там се опитах да представя мислите му по последователен и изчерпателен начин. Някои неща, за които днес мога само да загатна, можете да прочетете подробно там. Във всички

биографии на Шилер ще намерите много малко от тези интимни подробности за Шилер. Но

веднъж един педагог, чувствителен и добър педагог , се заел със задачата

да преработи съдържанието на естетическите писма на Шилер в красиви писма. Името на мъжа било *Дайнхард* . Не вярвам, че все още можете да намерите книгата в книжарниците. Всички учители, особено в нашите средни училища, би трябвало да я купят. Но мисля, че е била смачкана. Авторът едва е можел да си позволи оскъдна позиция като частен учител.

Той имал нещастieto да си счупи крака; извиканите лекари обяснили, че фрактурата може да се излекува, но мъжът е бил недохранен . В резултат на този инцидент той починал.

След като Шилер се издигна по този начин в живота си , се случи нещо много важно за него: един факт засегна Шилер, който дълбоко повлия на живота му и също така дълбоко повлия на живота на цялата ни нация. Това е събитие, което е много важно, наистина важно за целия съвременен интелектуален живот. Това е връзката на приятелството между Шилер и Гьоте. Тя е основана по особен начин. Това се случи на среща на „Дружеството на естествените учени

“ в Йена. Шилер и Гьоте присъстваха на лекция на видния естествен учен *Бач*. Случи се така, че двамата напуснаха залата заедно. Шилер каза на Гьоте: „Това е толкова фрагментарен начин

за гледане на природата; духът, който живее в цялата природа, липсва навсякъде.“ Така Шилер отново зададе основния си въпрос на Гьоте. Гьоте отговори: „Възможно е да има и друг начин за гледане на природата.“ Той също така беше намекнал за това във „Фауст“, където казва, че който

се стреми да прогони духа и след това има частите в ръцете си, „за съжаление му липсва само духовната връзка“.

Гьоте виждал във всички растения нещо, което наричал първично растение, а в животните – нещо, което наричал първично животно. Той виждал това, което наричаме етерно тяло, и след това Гьоте скицирал това етерно тяло за Шилер с няколко характерни щриха. Той бил наясно , че във всяко растение се изразява нещо истински живо.

Шилер възразил: „Да, но това не е опит, това е идея!“ На което Гьоте отговорил: „Мога да бъда много щастлив, че имам идеи, без да е необходимо да...“

„да ги познавам и дори да ги виждам със собствените си
очи.“ Гьоте беше наясно

, че това не е нищо друго освен същността на самото
растение.

За Шилер задачата сега се състоеше в стремежа да
достигне до

великото и всеобхватно разбиране на Гьоте.

Писмото, което вече споменах, е красиво; то съдържа
най-дълбоката психология, която съществува, и с което
Шилер затвърждава връзката на приятелство с Гьоте.

„Отдавна, макар и от значително разстояние, наблюдавам
хода на вашия ум и отбелязвам
с постоянно обновено възхищение
пътя, който сте си начертали

. Вие търсите необходимостта на природата, но
я търсите по най-трудния път, от който всяка
по-слаба сила със сигурност би се предпазила. Вие
събирате

цялата природа заедно, за да
получите светлина върху индивида; в съвкупността от
нейните проявления

вие търсите обяснителната основа за индивида. От
най-простата организация вие се изкачвате стъпка по
стъпка към

по-сложната, за да изградите най-сложното от
всички, човечеството, генетично от материалите на
цялата сграда на природата.“ Като

го пресъздавате, така да се каже, в природата, вие се
стремите

да проникнете в неговата скрита техника. Грандиозна и
наистина героична идея, която убедително демонстрира
доколко вашият ум държи заедно
богатата съвкупност от своите идеи в едно красиво
единство. Никога не бихте могли да се надявате
, че животът ви ще е достатъчен за такава цел, но
дори поемането по такъв път струва повече
от завършването на който и да е друг – и вие сте избрали,
подобно

на Ахил в „Илиада“, между Фтия и безсмъртието.

Ако бяхте родени като грък или дори само като италианец
и ако бяхте заобиколени от люлката от изящна
природа и идеализиращо изкуство, вашият път щеше да
бъде
безкрайно съкратен, може би напълно излишен.

„Беше направено. Дори в първоначалното ви възприятие
за нещата,
вие щяхте да сте усвоили формата на необходимото
и с първите си преживявания, великият стил щеше да се
е

развил във вас. Сега, след като сте родени германци,
тъй като вашият гръцки дух е бил хвърлен в това
скандинавско творение, нямате друг избор, освен или
сами да станете скандинавски художник, или да
компенсирате

това, което реалността е скрила от въображението ви,
чрез интелектуална помощ и по този начин, така да се
каже, да роди
една Гърция отвътре и чрез рационален процес
.“ Това е нещо, което е оказало трайно въздействие върху
Шилер, както ще видим скоро.

Шилер сега се завръща към поезията. Това, което
се е задържало в съзнанието му, ни изправя пред нас в
неговите драми.

Животът ни изправя пред нас, величествен и всеобхватен,
както във „Валенщайн

“: Не бива да мислите, че
ще намерите мислите, които сега развивам, в
драмите на Шилер. Но те се крият дълбоко в тях
, точно както кръвта пулсира във вените ни, без
да я виждаме. Те пулсират като жизнената кръв в
драмите на Шилер.
Безличен елемент играе роля в личното. Шилер си каза:
Трябва да има нещо
по-всеобхватно, нещо, което надхвърля раждането и
смъртта

. Той се стремеше да разбере как
великата, транслична съдба играе роля в личното
. Често сме

наричали този закон закон на кармата. Във „Валенщайн“
той изобразява великата
съдба, която смазва или издига човечеството.
Валенщайн се стреми да я проумее от звездите горе. Но
след това

отново осъзнава, че е дърпан от нишките на съдбата, че отново звездите на нашата собствена съдба блестят в собствените ни гърди . Шилер търси личното, чувствената природа, във връзка с божественото.

да се борим поетично с това във „Валенщайн“. Би било
нехудожествено, ако
се наслаждаваме
на драмата с тези мисли наум . Но несъзнателно,
великият импулс
, произтичащ от този контекст, се влива в нас. Ние
сме издигнати и отнесени от това, което
пулсира през тази драма. Във всяка от следващите си
драми Шилер се стреми
да се изкачи на по-високо ниво, да се образова и
да привлече другите към себе си. В „Орлеанската дева
“ действат сили, които са трансперсонални и
играят ролята на личното. В „Месинската булка“
той се стреми да въплъти нещо подобно; там той се
стреми да се свърже с древногръцката
драма. Той се опитва да въведе хор и лирически елемент.
Не на обикновен,
ежедневен език, а на възвишен език, той иска
да изобрази съдби, които надхвърлят чисто личното
.

Защо Шилер свързва това с гръцката драма?
Трябва да си спомним произхода на самата гръцка драма.
Ако погледнем назад в
гръцката драма отвъд Софокъл и Есхил,
стигаме до гръцката мистериозна драма,
първичната драма, от която Есхил, Софокъл и Еврипид
са само по-късни етапи на развитие. В книгата си „
Раждането на трагедията от духа на музиката“ Ницше
се опитва да изследва произхода на драмата. В
големи драматични картини
всяка година на гърците се представяло нещо, което за
тях в древните омирски
времена било едновременно религия, изкуство и наука
— истина, благочестие и красота. В какво
се превърнала тази първична драма? Тази първична
драма не била
драма, която изобразявала човешки съдби. Тя била
предназначена да
представи самия бог като представител на човечеството

– Дионис. Богът, който слязъл от висините –

Божественото, въплътено в материални вещества, се възнася

през минералното, растителното и животинското царство към човечеството

, за да отпразнува своето изкупление и възкресение в човечеството.

Това пътешествие на божественото в света достига най-красивия си израз в това, което се нарича Слизане на Бога, Възкресение и Възнесение на Божественото.

Тази първична драма се разгръщаше в многообразни форми

пред очите на гръцките зрители. Там гъркът виждаше това, което искаше да знае за света, това, което трябваше да знае като истина за света: преодоляването на естественото от духовното. За него науката беше това, което се представяше в тези драми, и тя беше представена по такъв начин, че това представяне да се преплита с благочестието и да може да служи като модел за това, което човечеството живееше. Изкуството, религията и мъдростта бяха това, което се разгръщаше пред зрителите. Не на обикновен език, а на възвишен език, отделните изпълнители говореха за слизането, страданието и преодоляването, за духовното възкресение

и възнесение. И това, което се случваше там, се отразяваше от хора, който в простата музика на времето предаваше разгръщащото се в него като божествена драма. От този единен източник извира това, което познаваме като изкуство, като наука, която стана физическа, и като религия, която произлезе от тези мистерии. Така ние поглеждаме назад към нещо, което свързва изкуството с истината и религиозното благочестие.

Великият мислител на оригиналната гръцка драма, френският писател *Едуар Шур*, се е опитал в днешно време да реконструира тази драма. Можете да намерите тази наистина гениална реконструкция в „Свещеното

Той трябва да прочете „Драмата на Елевзин“. Чрез
потопянето си в
тази драма той стига до идеята, че задача на нашето
време

е да обнови
театъра на душата и себе си. В своите „Деца на Луцифер
“ той се опитва да създаде модерно произведение, което
отново

съчетава саморефлексия и красота, драматична сила и
истина. Ако някой

иска да знае нещо за това какво
трябва и се стреми да стане драмата в бъдеще, може
да го разбере от образите на Шуре в „Деца
на Луцифер“. Към какво се стреми целият кръг на
Вагнер

, освен да изобрази нещо трансперсонално в драмите ? В
драмите на *Рихард Вагнер* виждаме
прехода от личното към трансперсоналното
, към митичното. Ето защо Ницше, когато
търси раждането на трагедията в първичната драма, също
намира пътя си към
Вагнер. Това, към което се стреми 19-ти век по този начин
, Шилер вече се е опитал в своята „
Месинска булка“, където духовното е представено с
възвишен

език, където ехото на божествените
действия ни се представя в хора. От какви дълбини
е желал да роди една Гърция по онова време,
разкрива той в изключително проникателния си
предговор към
есето „За употребата на хора в трагедията“,
което отново е бисер на немската литература и немската
естетика.

И Шилер се опита да направи същото, към което се
стреми 19-ти век —
да влезе в
страната на знанието през разсъмващата се порта на
красотата и да
бъде мисионер на истината. В драмата си „Димитрий“,

която

не успя да завърши, защото смъртта го прекъсна,
той се опита да схване проблемите на човешкото
аз с яснота и такова величие и

Поразително е, че никой от онези, които са се опитали да го направят, не е успял да завърши „Димитрий“, защото грандиозният интелектуален стремеж на Шилер не се открива в тяхното творчество. Колко дълбоко той разбира човешкото „аз“, което живее във всеки човек! Димитрий открива в себе си, от определени признаци, че е истинският наследник на руския трон. Той прави всичко, за да постигне това, което му се полага по право. В момента, в който е близо до постигането на целта си, всичко, което е изпълвало неговото „аз“, се срива. Сега той трябва да бъде това, което е направил от себе си, единствено чрез силата на вътрешното си същество. . Аз-ът, който му е бил даден, вече го няма; трябва да се роди „аз“, който трябва да бъде негово собствено дело. От това „аз“ Димитрий трябва да действа. Проблемът за човешката личност е схванат с величие, несравнимо с никой друг драматург в света. Такова е било величието, което Шилер си е представял, когато смъртта го е отнесла. . Има нещо в тази драма, което сега ще резонира по-дълбоко с онези, които не са могли да го изразят с ясни думи

. И това, което е било вкоренено в сърцата и дълбините на душите на хората, отново блика през 1859 г.

Годината 1859 донесе повратна точка в цялото съвременно образование. Четири произведения, появили се по това време, зададоха фундаментален тон за нашето образование. Едното е „За произхода на видовете чрез естествен подбор“ на Дарвин, което доведе до материалистическо движение.

Вторият труд беше също толкова характерен, особено по отношение на Шилер, ако си спомним думите, които Шилер отправи към астрономите: „Не бръщолевете толкова много за мъглявини и слънца! Дали природата е велика само защото ви дава нещо, което да броите? Вашият предмет със сигурност е най-възвишеният в космоса; но, приятели, в космоса...”

„Възвишеното не се намира в пространството.“ Но именно схващането на това възвишено в пространството става възможно чрез публикувания по това време труд на *Кирхоф* и *Бунзен* върху спектралния анализ. И третият труд отново е в известен контраст с Шилер. В идеалистичен дух *Густав Теодор Фехнер* пише: „Подготвителната школа по естетика“. Трябва да се създаде естетика „отдолу“

Шилер я е започнал отгоре по монументален начин. Фехнер започва с простото сетивно възприятие. Четвъртият труд въвежда материализма в социалния живот. Това, което Шилер иска да установи като общество, е поставено под гледната точка на най-очевидния материализъм в труда на *Карл Маркс* „Принос към критиката на политическата икономия“. Всичко това се промъква. Това са неща, които трябва да са далеч от непосредственото и интимното, което Шилер е вливал в сърцата, честно и искрено. И сега онези, които са привлечени от това от съвременната литература, вече няма да могат да гледат на Шилер в такава идеална светлина. Наскоро, през последното десетилетие на 19-ти век, човек, дълбоко вкоренен в естетическата култура, написа биография на Шилер. Първата дума в нея беше: „В младостта си мразех Шилер!“ И само чрез научен контакт с него той успя да се издигне до разбиране за величието на Шилер.

Всеки, който може да се вслуша дори малко в това, което залива нашето време, ще види, че действа определен вътрешен подтик. Времената са се променили. Затова

може би много велики, ентусиазирани думи
и много красиви празненства все още ще бъдат свързани
с Шилер.

Но тези, които могат да слушат по-внимателно, със
сигурност ще
пропуснат нещо, което вече е било налице преди
половин век.

Влиянието на Шилер все още резонираше в умовете и сърцата ни, когато го почитаме. Трябва да разберем това; нито една критика не се изразява по този начин срещу онези, които днес се чувстват някак дистанцирани от Шилер. Но предвид огромния мащаб на създаденото от Шилер, трябва да си признаем: той отново трябва да стане неразделна част от нашето интелектуално развитие. Непосредственото настояще трябва отново да се обърне към Шилер за напътствия. И как би могло едно общество, което се стреми толкова дълбоко към духовен растеж, като Теософското общество, да не се свърже с Шилер? Защото той е първата стъпка към самообразованието, ако искаме да достигнем висотите на духа . Ще стигнем до знанието по различен начин, ако преминем през неговото творчество. Ще стигнем до духовното, ако преминем през неговите „Естетически писма“. Ще си представим Теософското общество като сдружение на хора, без оглед на нация, пол, племе и т.н., като сдружение, основано единствено на чистата любов към човечеството. През целия си живот Шилер се е стремил да достигне висотите на духовното битие и неговите драми по същество не са нищо друго освен неговите артистични опити да проникне в най-висшите сфери на това духовно съществуване. Това, към което той се е стремил за човешката душа, не е било нищо друго освен да култивира в нея нещо вечно и нетленно. Ако накратко си спомним още веднъж Гьоте: той използва думата „ентелехия“, за да опише това, което

живее в душата като нетленно, това, което човек култивира в себе си, развива чрез опит в реалността и което изпраца като своя вечна същност.

Шилер

нарича това формата, която оформя. За Шилер това е вечната същност, която живее в душата, това, което душата непрекъснато култивира в себе си.

То се развива, разширява в себе си и води към
нетленните сфери. Това е победа, която формата
постига над телесността, която е преходна и в която
формата просто живее своя потенциал. Шилер го
нарича вечно в
живота на душата и ние можем, подобно на Гьоте след
смъртта на Шилер, да измислим думите „Той беше
наш“, можем, когато отново
схванем

Шилер в живия дух, отново да се проникнем с това, което
е живяло в него и с което той живее в другия свят,
което

е приело с любов и любов най-доброто от него;
и ние, като теософи, можем да празнуваме тази
мистериозна връзка с

него, която можем да празнуваме като Шилеров фестивал.

Точно както
мистикът се обединява с духовната сфера на света, така
и

човекът се обединява с великите духовни герои на
човечеството. Такъв фестивал, „unio mystica“, трябва да
се празнува

от всеки, който се стреми към духовен мироглед, в
допълнение към грандиозните и гръмогласни Шилерови
фестивали

. Нищо не бива да се възразява срещу тези грандиозни
празненства. Но влиянието на Шилер може да бъде
истински разбрано само от онези, които
празнуват този интимен празник в сърцата си,
празник, който

ги свързва тясно с нашия Шилер. Стремейки се към духа
, най-добре ще намерим пътя, ако следваме примера на
Шилер, който се е образовал през целия си живот. Той го
е изразил

и звучи като мото на теософския мироглед
:

Само тялото принадлежи на онези сили
, които тъкат тъмна съдба;
но освободено от всякакво временно насилие,

играчка на благословени натури,
броди горе в залите на светлината,
божествено сред боговете - формата.

III

БОГОСЛОВНИЯТ ФАКУЛТЕТ И ТЕОСОФИЯТА

Берлин, 11 май 1905 г.

Ако теософското движение наистина иска да се намеси в цялата съвременна култура, то то не може просто да се ограничи до разпространение на доктрини или представяне на прозрения по тази или онази тема ; по-скоро то трябва да се ангажира с разнообразните културни фактори и елементи на настоящето. Теософията не е предназначена да бъде просто доктрина; тя е предназначена да бъде живот. Тя трябва да прониква във всички наши действия, нашите чувства и нашите мисли. В природата на нещата е заложено, че едно такова движение,

което се обръща пряко към сърцето на съвременната култура , ако иска да бъде жизнеспособно, трябва да се намеси преди всичко там, където се занимаваме с лидерство в духовния живот. И къде другаде трябва да търсим лидерство в духовния живот днес, освен в нашите университети, където всички онези – поне ако разглеждаме

въпроса идеалистично – трябва действително да работят заедно като носители на нашата култура, на целия ни духовен живот, които работят в служба на истината, прогреса и духовното движение като цяло. Те са предназначени да работят заедно

с младежта, която се подготвя за най-висшите житейски задачи. Това би било голямото и значително влияние, което университетите естествено трябва да имат върху целия културен живот, значителното

влияние, произтичащо от тях като авторитетна сила, защото

човек не може да го отрече, колкото и да си го представя.

Всеки в наше време може да се съпротивлява на всичко, което се нарича авторитет : авторитетно влияние произтича от нашите университети.

И в известен смисъл това е съвсем правилно, защото тези, които

трябва да обучават младежите ни по най-висшите културни въпроси, трябва да бъдат авторитетни

по всички въпроси на човешкото съществуване.

Следователно е наистина уместно цялата нация да се вглежда в това, което членовете на факултета казват по всеки даден въпрос.

Всъщност във всички наши факултети това, което университетският преподавател казва по даден предмет, се счита за авторитетно.

Затова ми се струва естествено ние, като теософи, да се запитаме: Как трябва да се отнасяме към различните клонове на нашия университетски живот? Това не е замислено като критика на нашите университетски институции;

това не е темата на днешната лекция. Това, което ще бъде обсъдено в тази и следващите лекции, има просто за цел да предложи перспектива за това как теософското движение, ако е наистина жизнеспособно , ако може наистина да се намеси в импулсите на духовното движение, би могло да окаже плодотворно влияние

върху нашия университетски живот.

Факултетите са разделени на богословски, юридически, медицински и философски. Въпреки това , предвид настоящото състояние на висшето образование и

в съответствие с нашия настоящ начин на мислене и възглед за живота, трябва да включим и други висши учебни заведения , като вид продължение на университета, а именно

колежите по технически науки,
изкуства и т.н. Те ще бъдат обсъдени в
раздела за философията. Днес ще се занимаваме
с факултета, който е съществувал в ранните дни на
университетите
– университетите са възникнали в средата на 19 век.

През Средновековието теологията за първи път заема водеща позиция в съвременното образование. По това време теологията е царицата на науките в университетите. Всичко останало, което се е изучавало, се е въртяло около богословските изследвания.

Университетът произлиза от това, което Църквата е култивирала през Средновековието: от манастирските училища. Тези стари училища са имали нещо като приложение за

това, което е било необходимо като светско знание; но основният фокус е бил теологията. В ранните дни на университетския живот,

учителите, духовенството и монасите, преминали през образователната система на Църквата, са били активни до края на Средновековието. Теологията е била наричана „царицата на науките“. Сега, ако човек разгледа въпроса абстрактно, в идеалния случай, не е ли напълно естествено да наречем теологията царица на

науките и не би ли трябвало тя да бъде тази царица, ако изпълнява задачата си в най-широк смисъл? В центъра на света несъмнено стои това, което наричаме фундаментална основа на света, божественото, доколкото

е разбираемо за човечеството. Теологията не е нищо друго освен

доктрината за това божествено. Всичко останало трябва да се проследи до божествените първични сили на съществуване. Ако теологията

наистина се стреми да бъде доктрина за божественото, тогава тя не може да бъде разбираана по друг начин, освен като централно слънце на цялата мъдрост и всяко знание, и като източник на

сила и енергия за всички останали науки. Това е било така и през Средновековието. По същество това, което великите средновековни богослови са имали да кажат за света, е получило своята светлина, най-важната си сила, от така наречената свещена наука, теологията.

Ако искаме да добием представа за този начин на мислене и тази философия на живота през Средновековието, можем

Нека обясним това с няколко думи. Всеки средновековен

теолог е разглеждал света като велико единство. На върха е била божествената творческа сила. Долу, разпръснати из многообразието на света, са били отделните сили и царства на природата. Това, което се е знаело за тези сили и царства на природата, е било предмет на отделните науки. Това, което е водило човешкия ум до просветление по най-висшите въпроси, това, което е трябвало да хвърли светлина върху това, което отделните науки не са могли да проумеят, е идвало от теологията. Следователно,

първо се е изучавала философия. Разбирало се е, че тя обхваща всички светски науки. След това се е преминавало

към науката теология. Медицинският и юридическият факултет са заемали малко по-различно място в университетския живот. Лесно можем да си съставим представа как тези факултети са свързани помежду си, ако разгледаме въпроса по следния начин: философията е била областта на всички науки, а богословският факултет е размишлявал и се е занимавал с великия въпрос: Каква е фундаменталната основа и какви са отделните феномени на съществуването?

Сега съществуването се разгръща във времето. Ние преживяваме развитие в рамките на съществуването към съвършенство

и като човешки същества, ние не просто сме поставени в световния ред, но и самите участваме в оформянето на този

световен ред. Докато философските и теологичните факултети разглеждат какво е, какво е било и какво ще бъде, юридическите и медицинските факултети разглеждат света в неговото формиране,

света такъв, какъвто е, за да бъде воден от несъвършенство към съвършенство . Медицинският факултет се фокусира повече върху естествения живот в неговото несъвършенство и пита как той може да бъде подобрен. Юридическият факултет се обръща към моралния свят и пита как...

Трябва да се подобри. Целият средновековен живот е бил едно цяло и нещо подобно несъмнено трябва да се завърне. За пореден път целият университет

, Universitas, трябва да се превърне в живо тяло, като отделните му факултети служат само като компоненти на общия му живот. Днес университетът е по-скоро съвкупност и отделните факултети нямат много общо помежду си. През Средновековието всеки, който е учил в университет, е трябвало да придобие основно философско образование, това, което днес наричаме общо образование, въпреки че трябва да се признае, че завършващите университет днес често се отличават с липсата на общо образование.

Това беше основата преди всичко. Дори във „Фауст“ на Гьоте го намираме казано: първо колегията логика, после метафизика. И наистина е вярно, че всеки, който желае да бъде въведен в мистериите на битието, във великите въпроси на културата, трябва първо да има задълбочено образование в различните клонове на знанието

. Не е напредък, че тази обща основа във физиката е напълно изчезнала от нашето университетско образование

. До голяма степен това, което човек може да знае, е неживата, неодушевена природа: физика, химия

, ботаника, зоология, математика и т.н. Едва когато студентът е бил запознат с доктрините на мисълта, със законите на логиката, с фундаменталните принципи

на света или на метафизиката, той е можел да се издигне до другите, висши способности. Защото с известно основание другите способности са били

наричани висши. Тогава той е можел да се издигне до теологията.

Този, който
трябваше да бъде поучаван за най-дълбоките въпроси на
съществуването, трябваше да е научил нещо и за
простите въпроси
на съществуването. Но и другите също.

Факултетите предполагат такава основа. Юриспруденцията и медицината биха били далеч по-добри, ако такава обща основа беше добре

развита, защото всеки, който желае да се намеси в правния живот, трябва да знае какви са законите на човешкия живот като цяло. Човек трябва да схване по жив начин какво може да доведе човек към добро или зло. Човек не трябва

да бъде обсебен само от мъртвата буква на закона, но трябва да бъде обсебен като от самия живот, като от нещо, с което има интимна връзка. И тези хора първо трябва да имат тази среда, защото човекът е наистина микрокосмос, в който пребивават всички закони. Следователно, човек трябва преди всичко да познава законите на природата. По този начин, правилно замислен, университетът би трябвало да бъде организъм на цялото човешко знание. Богословският факултет обаче трябва да има стимулиращ

ефект върху всички останали знания. Богословието, доктрината

за божествения световен ред, не може да съществува по друг начин, освен като го включи в най-малките и най-големите аспекти на нашето съществуване, отколкото като потопа всичко в божествения световен ред.

Но как може някой да говори за божествения световен ред, ако не знае нищо за минералите, нищо за растенията, животните и хората, ако не знае нищо за произхода на земята, нищо за природата на нашата планетарна система? Божието откровение

е навсякъде и няма нищо, чрез което гласът на божественото да не говори. Всичко, което

човечеството има
, е и прави, трябва да бъде свързано с тези най-висши
въпроси, на които богословската наука е предназначена
да отговори . Сега трябва да се запитаме: Представя ли
се
богословският факултет по този начин днес ? Действа
ли по този начин?

за да може от нея да тече сила и енергия за целия останал живот?

Бих искал да предложа не критика, а може би обективно описание на ситуацията.

Дори напоследък теологията е донякъде в немилост, дори в рамките на самото религиозно движение.

Може би сте чували за *Калтхоф*, който е писал проповеди за Заратустра. Той казва, че религията не трябва да страда под буквата на теологията; ние не искаме теология, а религия. Това са хора, които от непосредственото си убеждение са способни да намерят своя път в света на религиозната философия

Сега се питаме дали този възглед може да се запази, дали може да е вярно, че религията е възможна без теология, проповядването без религиозни изследвания.

В ранните дни на християнството, а също и през Средновековието, това не е било така. Нито пък е било така през първите векове на модерната епоха

. Едва днес се е появила един вид дихотомия между непосредствената религиозна дейност и теологията, която изглежда донякъде откъсната от живота.

В ранните дни на християнството, теологът е бил по същество някой, който чрез мъдрост и ерудиция е гледал към най-високите висоти на съществуването. Теологията е била нещо живо, нещо, което

е живяло у първите църковни отци, нещо, което е оживявало умове като *Климент Александрийски*, *Ориген*, *Еригена* на *Скот* и *Свети Августин*; теологията е била това, което ги е оживявало. Тя е живеела в тях като жизнена кръв

. И когато словото е достигало до устните им, те не е имало нужда да съобщават догми; те са знаели как да говорят интензивно на сърцето. Те са намирали думите, извлечени от всяко сърце. Проповедта е била пропита с душа и религиозни течения. Но

стрежежът към най-висшите
същества, във най-висшата форма, в която човек
може да го постигне , не живееше в тези личности.

се впуска в абстрактен дебат за догмите
с всяка дума,
изречена в ежедневието, е невъзможен. Но този, който
желае да бъде учител на народа, трябва да е преживял в
себе си,
изпълнен с мъдрост, най-висшата форма на познание.
Той трябва
да притежава смирение, отказ от това, което
е непосредствено свързано с него; той трябва да се
стреми и да преживява това, което
го води до най-висшата форма на познание в уединение
, в килията си, далеч от суматохата на света, където може
да бъде сам
със своя Бог, с мислите си и със сърцето си
. Той трябва да има възможността да
гледа нагоре към духовните висоти на съществуването.
Без
фанатизъм, без желание, дори не
религиозно желание, а в чиста духовна преданост,
свободен от всичко, което иначе
се проявява в копнежа на религиите. Диалогът с Бога и
божествения
световен ред се осъществява на тази уединена височина,
на
върха на човешката мисъл.

Човек първо трябва да се упражнява нагоре, трябва
да е постигнал резигнацията, отречението, за
да се включи в този възвишен вътрешен диалог, да го
живее в себе си и
да го остави да действа като жизненоважна сила в
думите, които съставляват съдържанието на
популярните учения. Тогава сме намерили правилния
етап

на теологията и проповядването, на науката и
живота. Този, който седи долу, тогава чувства, че

това извира от дълбините, че е спуснато от високи висоти на научната мъдрост. Тогава не е необходим външен авторитет ; тогава самото слово е авторитет чрез силата, която живее в душата на учителя, защото е чрез...

Тази сила си проправя път в сърцето, за да действа чрез ехото на сърцето. По този начин се постига хармония между религията и теологията и същевременно се поддържа тактично разграничение между теологията и религиозното обучение. Но този, който не се е издигнал до богословските висоти, който не е запознат с най-дълбоките въпроси на духовното съществуване, няма да може да влее в думите си това, което би трябвало да живее в думите на проповедника в резултат на диалога със самия божествен световен ред.

Това наистина е било преобладаващото мнение в християнския мироглед в продължение на векове относно връзката между теологията и проповядването. Вярвало се е, че добра проповед би била произнесена само ако проповедникът първо се е обърнал към хората, след като е проучил задълбочено дълбоките учения за Троицата, за божествеността и за провъзгласяването на Логоса в света, както и дълбокото метафизично значение на Христовата личност. Всички тези учения, разбираеми само за онези, които са ги изучавали в продължение на много, много години – всички тези учения, които първоначално могат да формират съдържанието на философията и другите науки – трябва да са били усвоени; човек трябва да е подготвил ума си за тези истини. Само тогава човек може да проникне до тези висоти на истината.

И за някой, който е постигнал това, който знае нещо за възвишените идеи за Троицата и Логоса, библейското слово в устата му придобива съвсем

различна

жизненост, отколкото притежава без това предварително богословско обучение. Тогава той свободно използва библейското слово; тогава, в самото библейско слово, той създава

онзи поток от себе си към паството, който внася влияние на божествена творческа сила в сърцата на

Това е, което прави разликата. Тогава Библията не просто се тълкува от него, а се борава с нея. Тогава той говори така,

сякаш самият той е участвал в съставянето на великите истини, съдържащи се в тази основополагаща книга на религията . Той е видял самите основи, от които произтичат великите истини на Библията. Той знае какво са чувствали онези, които някога са били под дори по-голямо влияние на духовния свят от него, и какво е изразено в думите на Библията като божествено управление на света и човешки ред на спасение

. Той не само има словото, което трябва да коментира и тълкува, но зад него стоят великите

и могъщи писатели, чиито ученици, ученици и последователи

е той. Той говори от техния дух и сега самият той влага духа им, който те са вложили в него, в Писанието. Това е било основата за формирането на авторитета в тази или онази епоха

. Той е витал пред човечеството като идеал и често е бил прилаган на практика. Но настоящата епоха е донесла и тук голяма промяна

. Нека разгледаме още веднъж голямата трансформация, която

се е случила от Средновековието до съвременните времена.

Какво се е случило тогава? Какво е направило възможно Коперник , *Галилей* и *Джордано Бруно* да провъзгласят нов мироглед ? Това ново движение

станало възможно, защото човечеството се обърнало директно към природата, защото искало да види само, защото не се е

осланило на стари документи, както през Средновековието, а вместо това

се е ангажирало с естественото съществуване. Различно е било в средновековната

наука. Там фундаменталните науки не са произлезли от безпристрастно наблюдение на природата, а от това, което гръцкият философ *Аристотел* е систематизирал. Аристотел е бил авторитет през цялото Средновековие. Като се е основавал на—

Хората го учеха. Книгите му бяха запазена марка за онези, които изнасяха лекции по метафизика или логика. Той ги тълкуваше. Аристотел беше авторитет.

Това се промени с прехода от Средновековието към модерната епоха. Коперник се стреми да систематизира дори

това, което се разкрива чрез пряко наблюдение. Галилей освети света на непосредственото съществуване. Кеплер откри великия закон на Вселената, според който

планетите се въртят около Слънцето.

Ето как се е развивало през последните векове. Хората са искали да видят сами. Дори са разказвани анекдоти за преживяванията на Галилей: Имало

един учен, който знаел какво е написал Аристотел. Казали му нещо, което Галилей е казал. Той отговорил, че трябва да е различно; първо трябва да се консултирам с Аристотел,

защото той го е казал различно и в края на краищата Аристотел е прав. Авторитетът е бил по-важен за него от прякото наблюдение. Но времето е било узряло; хората искали да знаят нещо отново сами.

Това не предполага, че всеки индивид е способен веднага да придобие това прозрение бързо, а само предполага, че има хора, които са способни да се обърнат отново директно към природата,

, които са екипирани с инструменти и сечива и са запознати с методите, необходими за наблюдение на природата. Ето как прогресът е станал възможен. Това, което Аристотел е написал,

може да се тълкува; но това не води до прогрес. Прогресът е възможен само когато самият ти напредваш, когато сам разбираш нещата.

През последните четири века

този принцип на самопознанието е приложен към цялото
външно знание, към всичко, което се разгръща пред
сетивата ни. Първо във
физиката, после в химията, накрая в науката.

за живота, след това в историческите науки. Всеки е бил включен в това самонаблюдение, във външното съзерцание на сетивния свят. По този начин те са

били отстранени от принципа на авторитета. Това, което не е било включено в този принцип на самопознанието, е възприемането на духовно дейещото в света, прякото познание за това, което не е за сетивата, а само за духа. Следователно, през последните векове се появи нещо по отношение на тази наука и мъдрост на духа, за което не е могло да се говори преди. Сега бихме могли да се върнем към най-ранните времена

. Но ще се върнем само към най-ранните времена на християнството. Там имаме наука за божественото, след това велико учение за произхода на света, което достига до нашата непосредствена сетивна среда.

Ако погледнете великите мъдrecи от по-ранните векове, можете да видите навсякъде

как този път е извършен от най-високия връх надолу до най-ниското на съществуването, така че да няма пропаст между това, което

се казва за божествения световен ред в теологията, и това, което ние

казваме за сетивния свят. Те са имали всеобхватно разбиране за произхода на планетите и нашата Земя. Няма обаче нужда да се съобщава това днес. Но тези, които

дават приоритет на превръщането си в течение на времето, ще могат да видят, че ние също ще надхвърлим мъдростта си. Времето също ще надхвърли формата на нашата наука, точно както сме надхвърлили по-ранните форми.

Тогава е съществувала единна световна

структура, която е стояла пред душата, а основата на душата е бил духът. В духа се е виждала първичната основа на съществуването. От духа произлиза това, което не е дух. Светът

е отражение на безкрайния божествен дух. И от божествения дух произлиза това, което намираме представено

като висши духовни същества в различните религиозни системи, и освен това, това, което е най-могъщо на тази земя: човечеството, след това животните,

растенията и минералите. От произхода на слънчевата система до образуването на минерала е съществувал

единен мироглед. Атомът е бил свързан със самия Бог, дори никой никога да не е предполагал, че познава самия Бог. Божественото е било търсено в света.

Духовното е било негов израз. Стремещът на онези, които са искали да знаят нещо за най-високите

висоти на съществуването, е бил да се образуват по такъв начин,

че да могат да възприемат сетивния свят и да формират понятия за него, а също и да формират понятия за това, което се намира над сетивния свят, тоест за

духовния световен ред. Така те са се издигнали от простото сетивно възприятие до всеобхватното познание за

духовното. Ако разгледаме космологиите в традиционния смисъл

, не откриваме прекъсване между това, което теологията учи, и това, което различните светски науки

казват за нещата от нашето съществуване. Връзка към връзка тече безпроблемно. Подходът е протичал от най-съкровените дълбини на духа до периферията на нашето земно съществуване.

В по-ново време е поет различен път. Сетивата и това, което може да се счита за оръжия на сетивата, инструменти, които усилват сетивното възприятие, са били просто

насочени към света. И по
един великолепен, мощен начин е бил развит ми­роглед,
който ни учи на нещо за външния сетивен
свят. Все още не всичко е обяснено, но
дори и днес човек може да си състави представа как
това знание...

Науката се развива от сетивните неща. Обаче по този начин нещо е било прекъснато, а именно пряката

връзка между световната наука и божествената наука.

Най-широко приетият, макар и оспорван, израз, който в момента използваме за произхода на Вселената, за космологията, се намира

в така наречения светоглед на Кант-Лаплас. За да се ориентираме, нека кажем няколко думи за него и след това да видим какво означава за нас такъв светоглед на Кант-Лаплас. Той гласи: Имало едно време

една голяма, доста тънка мъглявина. И може би, ако можехме да седим на столове в космоса и да наблюдаваме,

и ако нещо беше видимо за по-проницателни очи, тогава

тази мъглявина може би се е структурирала, докато се е охлаждадала. Тя е образувала централна точка, завъртяла се е и е изхвърлила пръстени, които са се образували в планети, и по този начин -

запознати сте с тази хипотеза - се е образувала такава слънчева система

, която е имала източник на живот и топлина в самото слънце

. Това е, което се е появило по този начин, но което, докато се е развивало, трябва да приключи.

Кант заявява

, а и други признават, че се образуват отново нови светове и така нататък.

Какво тогава представлява такъв мироглед, който съвременният изследовател се стреми да изгради от научния опит на физиката, химията и т.н.? Това е нещо, което би трябвало да присъства за сетивата, на всички етапи. Сега

се опитайте наистина да си представите този мироглед

. Какво липсва? Липсва умът. Това е материален процес, процес, който може да се осъществи в малък мащаб

с капка масло във вода, която можете да наблюдавате със сетивата си. Процесът на създаване на света става осезаем чрез сетивата . Умът първоначално не е включен в тази концепция.

самите основи на такава слънчева система. Следователно не е изненадващо, че възниква въпросът: Как възниква животът и как възниква разумът? – тъй като първоначално е била замислена само неживата материя, движеща се според собствените си закони.

Това, което човек не е преживял, не може да бъде извлечено от понятията. Човек може да извлече само това, което е поставено в тях. Ако човек си представи световна система, която е празна, лишена от дух, тогава трябва да остане неразбираемо как духът и животът могат да съществуват в този свят. Въпросът как могат да възникнат животът и духът никога не може да бъде отговорен от системата на Кант-Лаплас. Съвременната

наука е, по самата си природа, сензорна наука. Следователно, тя е включила в своята теория за произхода само онази част от света, която е фрагмент от целия свят. Точно както тялото ви не ви представя в цялост, така и материята не е целият свят. Колкото и верни да са животът, чувствата, мислите и импулсите във вашето тяло, които не могат да се видят, когато човек гледа тялото ви със сетивни очи, толкова както е вярно това във вас, така е вярно и духът в

света. Но е също толкова вярно, че това, което теорията на Кант-Лаплас представя, е само тялото, физическата форма. Точно както анатомът, който изобразява структурата на човешкото тяло, не може да обясни как една мисъл може да възникне от кръв и нерви, ако мисли само в материални термини, така и този, който си представя световната система според Кант и Лаплас, никога не може да стигне до духа. Точно както този, който е спял и не може да вижда светлина, не може да каже нищо за нашия сетивен свят, така

ТЯЛО

Възприемането на духовното. Прогресът се крие в неговата

едностранчивост; именно чрез това човечеството може да достигне най-високите си, едностранчиви висоти. Ограничавайки се до сетивното, науката постига високото си ниво на развитие. Тя обаче се превръща в потискаща власт именно защото тази наука е установила навици на мислене. Тези навици са по-силни от всички теории, по-силни дори от всички догми.

Свикнали сме да търсим наука в сетивната сфера и по този начин, в продължение на четири века, фактът се е промъкнал в мисловните навици на съвременния човек, че сетивното се е превърнало в единственото реално нещо, така че той вярва само сетивния свят за единствения реален. Нещо, което е легитимно като теория

, се е превърнало в навик на мислене и всеки, който се вгледа по-дълбоко

в това мислене, знае каква безкрайно внушителна сила е имал

такъв активен навик на мислене върху хората в продължение на векове. Той е проникнал във всички нива на обществото

. Подобно на човек под внушение, цялото съвременно образовано човечество е под внушението,

че само това, което може да се види със сетивата, това, което може да се хване с ръцете, е единственото реално нещо. Човечеството

е свикнало да не разглежда ума като нещо реално.

Но това няма нищо общо с теория, а просто с вкоренени начини на мислене. Те са много, много по-дълбоки от всяко разбиране. Това може да се докаже чрез

епистемологията и философията, които за съжаление не са достатъчно развити у нас. Цялата съвременна наука е подчинена на тези съвременни

начини на мислене. Всеки, който говори днес за произхода на животните и произхода на света, има този начин на мислене в основата си и не може да не пропива думите и понятията си с подобни предубеждения.

да му придадат цвят, така че да изглежда сочно и пълно
със съдържание
, създавайки впечатлението, че е истинско.

Различно е с това, което човек просто мисли.
Днес човек трябва да стигне
до осъзнаването на по-дълбоката реалност в това, което
просто мисли. Човек трябва
сам да постигне зрението на духа. Това не може да се
постигне чрез книги
и лекции, не чрез теории и нови догми,
а чрез вътрешно самоусъвършенстване, което прониква в
навиците на душата на съвременния човек.
Човек първо трябва да осъзнае, че
не е абсолютно необходимо да гледа на сетивната
реалност като единствена реалност
, а трябва да осъзнае, че просто
практикува нещо, което е било стимулирано през
вековете.

Това е природата на този навик на мислене. Той се влива
в първоначалните чувства на хората и
те не осъзнават, че по този начин
създават илюзии за себе си, защото тези илюзии са им
внушени от
самото начало. Това впечатление е твърде силно, дори
върху
идеалиста, така че е неизбежно и
той да подчертава и внушава в душите на своите
събратя идеята, че само сетивната реалност е реална.

в рамките на тази трансформация на моделите на
мислене

. Какво е
теология? Тя е изучаване на божественото, както
се практикува от хилядолетия. Тя черпи от Библията,
точно както средновековната наука
е черпила от Аристотел. Но именно учението на
теологията е, че
никогашно откровение не трае вечно, а че светът
и думите на древните откровения се променят. В
учението на Католическата църква непосредственият

духовен живот вече не тече; важното е дали има личности, от които духовният живот все още може да тече. Ако го разбираме по този начин, тогава трябва...

да се каже, че и теологията е подвластна на моделите на мислене на материализма.

В миналото шестте дни на Христовото служение не са били разбирани като разгърнати се чисто материално за шест дни. Не е било прието

странното схващане, че човек не е нужно да изучава Христос,

за да го разбере; по-скоро просто е било изтъквано, че самият Логос някога е бил въплътен в човека Исус. Без

да се стреми да схване това, човек не е

предполагал да съди за това, което е живяло от 1-ва до 33-та година.

Днес Исус – наричан още „простият човек от Назарет“ – се възприема просто като човек като всеки

друг, само че по-благороден и идеализиран.

Теологията също е станала материалистична.

Същественото е, че богословският мироглед вече не гледа към висините на духа,

а търси чисто рационално, материалистично разбиране на случилото се исторически. Никой не може да разбере делото на живота на Христос, ако го разглежда само като история, ако иска да знае само как е изглеждал и как е говорил този, който

е скитал в Палестина от 1-ва до 33-та година. И никой не може

да твърди, че нещо различно от това, което живее в другите хора, не е живяло в тях.

Или може ли някой да оспори факта, че казват:

Дадена ми е всяка власт на небето и на земята? – Но хората искат да разбират нещата исторически днес.

, произнесена на 31 май 1904 г. на пасторска конференция в Елзас-Лотарингия

, е много показателна
. Професор *Лобицайн* от
Страсбург изнесе лекция на тема „Истина и измислица
в нашата религия“ – дълбоко съчувствена реч, която
разкрива как материалистическият теолог се опитва да се
примири
с външни изследвания. Всеки, който се занимава с
материалистически...

Всеки, който подхожда към Евангелията с установения си начин на мислене, първо ще се опита да разбере кога са били написани. При това той може да разчита само на външни документи, на това, което външната история, като материалния свят, му е предала. Но това, което му е предадено,

всъщност произлиза от много по-късен период, отколкото се приема. Ако човек приеме външната дума за него, стига до заключението, че Евангелията си противоречат. Трите синоптични евангелия, които могат да бъдат съгласувани, са съставени; Евангелието от Йоан трябва да се разглежда самостоятелно. Следователно

за мнозина то се е превърнало в един вид измислица. Посланията на Павел също са били изследвани и е установено, че само този или онзи пасаж е автентичен. Това са фактите, които са формирали основата на религиозните изследвания.

Следователно най-важната наука се е превърнала в историята на религията или догмата. Днес

важното не е потапянето в догматични истини, а по-скоро историята на религията, външното изобразяване на това как

всичко се е развивало в онази епоха. Това е, което хората искат да изследват. Но точно за това изобщо не би трябвало да става дума. За материалистичната история това може да е важно. Но това не е теология. Теологията не е предназначена да изследва кога е възникнала догмата за

Троицата, кога е била изречена или записана за първи път, а по-скоро какво означава тя, какво е, какво ни провъзгласява, какви живи, плодотворни прозрения може да предложи на вътрешния ни живот.

Така се случи, че днес, като професор по

теология, човек говори за истина и измислица в нашата религия. Установено е, че в писанията съществуват противоречия. Доказано е, че някои неща не са в съответствие с естествената наука; това са неща...

които се наричат чудеса. Вместо да се опитваме да
разберем какво
се има предвид под това, просто го обявяваме за
невъзможно. Това доведе до
въвеждането на понятието за измислица в Светото
писание. Твърди се, че това
не намалява неговата стойност, а по-скоро, че разказът
е вид мит или измислица. Човек не бива да
се поддава на илюзията, че всичко е факт, а трябва
да осъзнае, че нашите Свети писания
са съставени както от измислица, така и от истина.

Това произтича от липсата на разбиране за природата
на поезията. Поезията е нещо съвсем различно от това,
което

хората днес си я представят. Поезията е възникнала от
духа.

Самата поезия има религиозен произход. Преди да има
поезия

, вече е имало процеси като гръцките драми,
към които гърците са правили поклонения, подобно на
Елевзинските

мистерии. Това е първичната драма. Когато
е била преподавана, за гърците тя е била едновременно
наука и

духовна реалност. Тя е била красота и изкуство,
но едновременно с това и религиозно назидание. По този
начин поезията не е била
нищо друго освен външната форма,
предназначена да изрази истината, не просто
символично, а

истински да изрази истината на
по-висш план. Това е в основата на всяка истинска
поезия. Ето защо

Гьоте казва : Поезията не е „изкуство“, а
интерпретация на тайни закони на природата, които
никога не биха били разкрити без нея
. Следователно Гьоте нарича
„поет“ само този човек, който се стреми да
разпознае истината и да я изрази в красотата.

Истината, красотата и добротата са формите на изразяване на божественото.

Следователно, не можем да обсъждаме фикцията и истината в религията. В днешно време липсва истинско разбиране за религията.

Теологията има по-дълбоко разбиране за поезията. Тя не
знае как
поезията извира от самия източник на истината.
Следователно всяка дума в теологията печели нещо
чрез нея.
Трябва да се върнем към правилната концепция за
поезията

. Трябва да схванем какво е била първоначално поезията
и да я приложим към това, което теологията
е предназначена да изследва. Казваме: „По плодовете им
ще ги познаете.“

И така, докъде е довело това богословието? В една книга
, която наскоро предизвика доста шум и която
хората приеха, защото
е написана от съвременен теолог – имам предвид
„Същността на християнството“ на Харнак – има
пасаж, който гласи: „Великденското послание разказва за
чудотворното

събитие в градината на Йосиф Ариматейски, което
никогаш не е видяло, за празния гроб, в който
някои жени и ученици са надникнали, за явяването
на Господ в преобразен вид – толкова прославен, че
Неговите собствени не са могли веднага да го
разпознаят – и скоро също
за думите и делата на Възкръсналия;
разказите стават все по-пълни и уверени. Великденската
вяра обаче е убеждението за победата на разпнатия
над смъртта, за силата и справедливостта
на Бога и за живота на този, който е първороден
между много братя.“ За Павел основата на неговата
Великденска вяра е била сигурността, че вторият Адам
е от небето, и преживяването, че Бог
му е разкрил Сина си като живо същество по пътя за
Дамаск

.
Теософският мироглед се стреми да доведе хората
до разбирането на тази велика мистерия.
Богословът казва: Днес вече не знаем какво
всъщност се е случило в Гетсиманската градина.

Също така не знаем как новинарските репортажи се отнасят към това.

които учениците ни предават за събитията. Ние също не можем да оценим стойността на думите на Павел за възкръсналия Христос. Не можем да се примирим с тях. Но едно е сигурно: Вярата

във възкръсналия Спасител произлиза от това събитие и именно към тази вяра искаме да се придържаме здраво,

без да се занимаваме с това, което е в основата ѝ. – Така в съвременната догматика ще откриете концепция , която е специфична за някой, който търси основите на истината. Казва се: Метафизически това не може да се обясни. Не е възможно опровержение, но и обяснение. Остава само третият вариант: религиозната истина на вярата.

В Трир някога са окачвали Христовата дреха с убеждението, че тя може да върши чудеса. Тази вяра е изчезнала, защото всяка вяра може да се поддържа само чрез потвърждение чрез опит. Факт е обаче, че някои са я преживели; субективното религиозно преживяване остава .

Тези, които казват това, уж не са материалисти. В своята теория те не са, но в начина си на мислене, в начина, по който се стремят да изследват духовното. Това е основата на духовния живот на нашите съвременни идеалисти и спиритуалисти.

Всички те са възприели материалистически начини на мислене. Дори тези, които искат да седят заедно, да се срещат в конферентна зала и да виждат материализирани духове, са материалисти. Спиритизмът е станал

възможен чрез нашия материалистичен начин на мислене . Днес хората търсят духа материалистично . Всички идеалистични теории не могат да дадат плод, докато познанието за духа остава просто теория, докато не се превърне в живот.

Това е, което изисква едно обновление, един ренесанс на

теологията. Необходимо е не само вярата да присъства, но и директното виждане да се влее в умовете на онези, които ще провъзгласяват словото на божествения световен ред.

. Теософският мироглед също се стреми да води, в духовната сфера, от вратата в документи

, книги и истории към наблюдение на духа чрез самообразование. Същият път, който е поела нашата наука, трябва да бъде поет и в духовния живот, в духовната мъдрост. Трябва да се върнем към опита на духовното. Науката, дори мъдростта, не решава нищо тук. Не можете да откриете нищо чрез логика, не чрез размисъл

. Вашата логика изплита сетивна световна система от душата. Но духовният опит изпълва нашето разбиране с истинско съдържание. Висшият духовен опит трябва да изпълни нашите понятия с духовно съдържание. Следователно,

ренесанс на теологията ще настъпи само когато бъдат разбрани думите на апостол Павел: „Цялата човешка мъдрост е неспособна да разбере божествената мъдрост“. Науката като такава не може.

Нито пък външният живот може да обхване този духовен свят. Всяко размишление не може да доведе до духа; точно както някой, който седи на далечен остров, никога няма да открие велики физически истини без инструменти и научни методи.

Нещо трябва да се случи за човечеството, което надхвърля мъдростта, нещо, което води до непосредствен живот. Точно както очите и ушите ни ни казват за сетивната

реалност, така и ние трябва директно да преживеем духовната реалност. Тогава нашата мъдрост може да я достигне

. Павел никога не е казвал: Мъдростта е предпоставката—

Пътят към постигане на божественото. Само когато сме

събрали цялата мъдрост на света, ще
можем да я обединим отново. Само
когато отново

имаме духовна структура на сътворението на света,
каквато имаме материалистична – от друга
страна, не е нужно да се придържаме към старите
вярвания, а по-скоро
да ги разглеждаме тук-там – чувственото и
духовното ще се обединят във верига и човек
отново ще може да се спусне от духовното до това, което
учи сетивната наука.

Това е, което теософският мироглед
се стреми да предложи. Той не се стреми да бъде
теология, нито доктрина на
книга, нито дори тълкуване на книга, а по-скоро се
стреми да осигури опит от духовен живот, да
предложи разкази за преживяванията на този духовен
живот. Дори днес същата духовна сила ни говори, която
някога

е говорила
по време на провъзгласяването на религиозните системи

. И задача на всеки, който
желае да преподава нещо от божествения световен ред,
трябва да бъде да
търси изкачване дотам, където, сам в сърцето си, той
отново може да говори с духовното сърце на света.
Трансформацията

тогава ще се случи в нашата способност, точно както се
е случвало от Средновековието до модерната епоха в
областта

на външната естествена наука. Тогава ще се случи така,
че

когато някой провъзгласи нещо за духа, а друг
го изправи срещу думите: „Но в
писанията пише друго“ – той може или
не може да бъде убеден. Може би другият ще каже: „Но аз
вярвам на

писанията повече, отколкото на това, което някои могат да кажат от пряк опит.“ Ходът на интелектуалния живот обаче не може да бъде спряен. Може да има много препятствия и тези, които, в духа на гореспоменатия средновековен последовател на Аристотел, в момента са активни в богословието, може да са толкова...

Трансформацията, която трябва да се случи тук, не може да бъде спряна. Точно както знанието се е издигнало от вярата към видението, така и ние ще се издигнем от вярата към видението в духовния свят и ще видим в теософията. Тогава вече няма да има буквална вяра, няма да има повече теология; тогава ще има жив живот. Духът на живота ще общува с онези, които могат да го чуят. Словото ще се докосне до устните и ще намери израз по популярен начин. Духът ще говори за духа. Животът ще бъде там, а теологията ще бъде душата на този религиозен живот.

Това е призванието на теософията по отношение на богословския факултет. Ако теософията представлява движение, което се стреми да бъде жизнеспособно, способно да вдъхне живот и жизненост в буквата на науката, тогава ние имаме определена мисия. Тези, които схващат материята по този начин, няма да ни възприемат като врагове на онези, които трябва да провъзгласяват Словото. Ако тези, които са теолози, се ангажират сериозно с това, което търси теософското движение, ако теолозите прегърнат това, което ние защитаваме, те биха видели в теософията нещо, което би могло да ги вдъхнови и оживи.

Те биха видели в нея нещо, което би трябвало да ги оживи. Не фрагментация, а най-дълбок мир би могъл да съществува между тези, които се стремят честно богословски, и тези, които се стремят теософски. Това ще стане ясно с времето. Човек ще преодолее предразсъдъците срещу теософското движение и тогава ще види колко вярно

е казаното от Гьоте:

Този, който притежава наука и изкуство,
притежава и религия;

Който не притежава тези две неща,
нека има религия.

Теософията няма да се противопоставя на никоя религия под каквато и да е форма. Истинският теософ е този, който желае мъдростта да се влее в онези, призовани да говорят на човечеството, така че да няма нужда теософите да говорят за непосредствено религиозно виждане. Теософията може с радост да приветства деня, в който мъдростта ще бъде изговаряна от самите места, където ще се провъзгласява религията. Когато теолозите провъзгласят по този начин истинската религия , тогава теософията вече няма да е необходима.

ФАКУЛТЕТ ПО ЮРИДИЧЕСКО И ТЕОСОФИЧЕСКО МАТЕРИЯ

Берлин, 18 май 1905 г.

Макар че може да изглежда отдалечено да се обсъжда каквато и да е тема, свързана с теософията, това със сигурност се отнася за днешната дискусия, където се опитваме

да разгледаме нашите правни изследвания и нашия правен живот във връзка с това, което наричаме Теософско движение. Само някой, който е наясно колко дълбоко се разбира Теософското движение като практическо движение

от онези, които са част от него и познават пълното му значение,

може първоначално да разпознае това като оправдано. Истинският теософ най-малко се съобразява с теориите и догмите. Същността на Теософското движение обаче е неговата ангажираност с непосредствения живот. Следователно, ако Теософското движение се описва като нещо, откъснато от практиката на живота, това може да произтича само от пълно погрешно разбиране или неразбиране на това движение.

В сравнение с теософското движение, голям брой други движения изглеждат крайно непрактични, защото са частични движения, лишени от познания

за по-широкия контекст и великите принципи на живота. Именно в това отношение много житейски въпроси ще ни занимават днес. Какво би могло да се намеси по-дълбоко в живота ни от това, което произтича от юриспруденцията? В смисъл на...

В теософския мироглед ние естествено сме по-малко загрижени за това, което се нарича закон или законодателство. По-скоро сме загрижени за действителните условия, пред които сме изправени, по-специално тези, пред които сме изправени под формата на самите човешки същества, всъщност в нашата юриспруденция, под формата на самите практикуващи адвокати. Следователно темата е подходящо озаглавена „Факултетът по право и теософия“.

Преди всичко въпросът е: Как да обучим онези, които са призвани да се намесват в нарушени права и да възстановяват равновесието в нарушеното право? Как университетът култивира необходимите елементи, как обучава юристи? В последната си лекция за богословския факултет и теософията, която успях да обясня много по-подробно връзката между теософията и нашия университет, трябваше да обърна внимание на естеството на тази връзка. Не толкова материалистичният начин на мислене, колкото дълбоко вкоренените модели на мислене на нашето време, вкоренени в умовете и душите на хората, придават определен фундаментален характер на живота ни. Това ще ни занимава още повече днес.

Виждате ли, само с един факт бих могъл да опиша ситуацията, в която се намираме, когато засегнем днешния въпрос: юридическият факултет и теософското движение. Всеки, който е дори бегло запознат с юридическия

факултет, познава името *Рудолф фон Йеринг* не само чрез неговия труд „Борбата за право“. Всеки знае и значението на основния му труд „Целта в правото“. В този труд е създадено нещо, което е фундаментално за цяла гама от принципни възгледи в нашето разбиране за правото.

и в нашата юриспруденция. Йеринг несъмнено беше един от най-важните ни юристи. Всеки, който е имал щастието да присъства на някоя от лекциите на Йеринг,

знае какъв завладяващ език е използвал този преподавател по право. Имаше нещо искрено в

природата на Рудолф фон Йеринг. Все още си спомням как понякога се случваше Йеринг да казва в лекция: „Говорих по този или онзи въпрос последния път; преразгледах въпроса и трябва да съобща някои съществени промени.“ От онези, които са направили нещо подобно в други области, може би трябва да се спомене физикът *Хелмхолц*, който постигна такъв голям успех чрез важната си работа

, въпреки скромния начин, по който работеше. Споменавам

Йеринг, защото работата му беше оригинална и задълбочена. Той беше

отличен юрист, който значително повлия на юриспруденцията на нашето време. В неговия труд „Целта в правото“ ще намерите едно значимо изречение. Бих искал да прочета пасажа дословно: „Ако някога съм съжалявал, че развитието ми е попаднало в период

, когато философията е била в лоша слава, то е с настоящата работа. Това, което младият човек е пренебрегнал по онова време, под неблагоприятното преобладаващо настроение, не е могло да бъде компенсирано от зрелия човек.“

Подобно твърдение сочи към дълбок недостатък в обучението на юристите. Липсата тук

може да бъде открита не само в целия обществен живот, доколкото той зависи от правните въпроси, но и в литературата – не само в правната литература, а в цялата литература, доколкото е повлияна от правната мисъл. Ще го намерите по-нататък във всяка

реформаторска литература. Ще го намерите навсякъде, дори в практическите въпроси.

Животът липсва, защото липсва най-важното: истинско разбиране за живота и човешката душа.

Защо липсва? Защото нашите непрактични практики нямат представа как ежедневието е свързано с дълбоките принципи на индивидуалната човешка душа. Огледайте се към нашите политически икономисти,

огледайте се към онези, които пишат или говорят в служба на реформаторско движение.

Всеки с математически обучен ум, всеки, способен да изгради стриктно своя ход на мисли, ще види, че това липсва навсякъде и ще си спомни една важна реч, произнесена

от Джон Стюарт Мил, в която той казва, че преди всичко е необходимо истинско обучение на мисълта, обучение в най-елементарните принципи на душата, да проникне

в нашия обществен живот.

Наистина е нужно много малко, за да се тренира умът на човек по начина, необходим за да

стане истински реформатор. Три седмици биха били достатъчни,

ако човек се запознае с истинска доктрина за принципите на мисленето. Тогава обаче човек има възможността да мисли правилно и с обучение, но който мисли правилно и с обучение, вече пренебрегва голяма част

от написаното днес, защото не може да понесе бъркотията от невъзможно мислене, съдържаща се в него.

Само помислете, че това е, в най-висшия смисъл, много практичен въпрос. Ако някой

иска да построи тунел и със знанията на обикновения зидар започне да чука и копае от едната

страна на планината
, вярвайки, че със сигурност ще
излезе от другата страна и по този начин
ще построи страхотен тунел, вероятно бихте
го сметнали за глупак. Но в почти всяка област от живота
хората правят
почти същото нещо днес. Какво е необходимо, за да се
построи тунел,

Да построим железопътна линия, мост? Познаването на фундаменталните принципи на математиката и механиката и всичко, което ни позволява да предвидим аспекти на слоевете и формациите на планината, в която възнамеряваме да работим, е от съществено значение.

Само обучен инженер е способен наистина да започне такава работа

и само такъв човек, който подхожда към практиката, основавайки се на цялостната теория, е истински практик. Това е, което светът напълно пренебрегва

по отношение на най-важните въпроси на живота; всъщност,

онези, които вярват, че притежаването на знания е необходимо за решаване на големите житейски въпроси, се считат за непрактични . По този начин виждаме копачи на тунели във всички области на човешкия живот днес, които нямат достатъчно

фундаментални знания, не успявайки да схванат , че преди да се впуснат в каквото и да е практическо реформаторско движение, е необходимо да се придобият всички фундаментални

знания и прозрения на човешката душа и да се получи яснота относно възможностите и невъзможностите в тази и онази област.

Това горе-долу произтича от казаното от този велик юрист относно фундаменталното

образование. Защото

той

не е притежавал такова фундаментално философско образование по отношение на своята дисциплина и честно го е признал. Следователно ще видите колко съм далеч от това да критикувам който и да е човек или институция. Искях само да дам характеристика на условията, с които се сблъскваме в живота. Тогава най-лесно ще се отговори

на въпроса
какво практическо значение има теософското движение
за юриспруденцията.

Юриспруденцията се е развила по най-
неблагоприятния начин,
който можем да си представим в хода на историята,
защото,

Както е изразено днес в различните правни системи и юридически школи, то се е развило едва във време, когато материалистичното мислене вече е било установено във всички среди. Другите науки водят

началото си от по-ранни времена, а тези, които се основават на естествените науки, имат основа в установените факти, което им пречи лесно да се отклоняват във всички посоки.

Всеки, който построи мост неправилно, разбира се, много скоро ще осъзнае последствията от своя аматьорски подход. Но не е толкова просто с фактите, с които се сблъскваме в интелектуалната сфера. Там може да се случи некачествена работа и може да има дебат

за това дали нещо е добро или лошо. Изглежда няма обективен критерий. Постепенно обаче обективни критерии ще се появят и в това отношение. Казах

, че на Йеринг му липсва философска основа в собственото му творчество. И казвам, че това може да липсва навсякъде, където човек се намесва в живота ни.

Сега може да кажете: „Но философията не е теософия.“ Точно в това е смисълът. За известно време – помислете за 16-ти, 17-ти и дори 18-ти и чак до 19-ти век – философията в известен смисъл е била фундаменталната дисциплина за всички останали изследвания. Видяхме последния път какъв недостатък е било за теологията, че философията вече не е тази основа на изследване. Но в теологията има заместител на липсата на философско изучаване. Такъв заместител обаче няма в областта на правото. Когато старите граматически училища се развиха от старите училища, философията се превърна

В

нещо, което сякаш седеше между два стола.
Преди имаше подготвителни училища във всички
университети, където...

На хора от различни дисциплини беше предложен общ преглед, чрез който те можеха да получат разбиране и за законите на живота. Никой не е напредвал към висшите факултети, без да е придобил истински познания за тези закони. Днес философстването се счита за излишно, защото се смята, че гимназията (грамотното училище) предоставя общо образование. Но дори това е изчезнало от гимназиите днес. Само малцина старомодни хора все още поддържат мнението, че в гимназията трябва да се изучава и малко логика и психология.

По този начин съдебната система разви едностранчив, специализиран курс на обучение. Другите факултети по същество нямат собствени подготвителни курсове, които да дават общо, истинско разбиране на живота и дълбоко вникване в неговите мистерии и въпроси. Следователно, студентите се сблъскват с конкретни въпроси още в началото и непременно трябва да се потапят все повече в тях. Това води до това, че юридическата професия се насочва в много специфична посока още по време на обучението си. Това не се отнася до подробности; но някой, който е бил изпълнен с определени понятия в продължение на години, не може да им се измъкне. Предпоставката е такава, че те трябва да смятат за глупак всеки, който е запазил известна свобода на мисълта по отношение на понятия, които са се затвърдили здраво за него по време на обучението му.

Сега, философията, именно през периода, в който се е развило нашето съвременно мислене, се е

превърнала В нещо
 , което е в известен смисъл отделено от живота.
 През Средновековието не е имало философия, която
 да е отделна, тоест, практически отделена от
 живота.

Теология. Всичко, с което се занимаваше философията, беше свързано с великите и всеобхватни въпроси на съществуването. Това се промени в днешно време. Философията се е еманципирала; тя се е превърнала в наука, защото вече няма пряка връзка – и ще разгледам това по-подробно в лекцията си за Философския факултет – с централните въпроси на живота. Ето защо в продължение на векове човек е можел да изучава философия, без да свързва терминологията с нещо наистина живо. През 18 век все още е имало нещо, което е правело философията форма на световна мъдрост. Когато се появяват Шелинг, Хегел и Фихте, непосредственият живот е бил схванат. Но тези умове не са били разбрани. В началото на 19 век е имало кратък период на разцвет. Но след това е последвало общо неразбиране относно разглеждането на философията в реална връзка с живота и установяването на такава връзка между живота и най-висшите принципи на мисълта във всички области, каквато съществува между математиката, диференциалното смятане и изграждането на мостове.

Искаме онези, които работят върху живота, да разберат, че са необходими определени предпоставки

, точно както човек трябва да е учил математика, за да построи мост. Теософията не учи на догми, а по-скоро на начин на мислене и философия на живота; философия на живота, която трябва да бъде противоположна на всяко манипулиране, която трябва да установи концепция за живота, основана на сериозни принципи. Човек

не е нужно да знае нищо за принципите и все пак може да бъде добър теософ, ако просто иска да стигне до корена на нещата. Самата философия е...

Виновна е философията, ако е изпаднала в лоша репутация сред онези, които се готвят да се справят с големите житейски въпроси, защото тя би трябвало да бъде вид светска мъдрост. Онези, които са развили нашата правна мъдрост в системата, не са могли да се свържат с философската мисъл . Естествените науки, разбира се, все още се свързват с математиката, с рационалността, с механиката и т.н. и човек не може да бъде естествен учен, ако не разбира истински тези фундаментални принципи

Сега развитието на правото е свързано с придобиването на осъзнаването, че и правото трябва да произтича от фундаментално образование, което

е толкова сигурно и сигурно, колкото математиката. Интересно е , че хората, които в най-висшия смисъл на думата са развили правото, са се издигнали именно

чрез развитието на правото в историята на човечеството, докато римският народ, великолепен в тази област, е бил малък по начин на мислене, който въпреки това трябва да бъде изискван за тази област : римляните не са създали нито една математическа теорема

! Напълно нематематичен и неточен начин на мислене е бил в основата на римската мисъл. Следователно, през вековете

се е промъкнало предразсъдъкът, че е невъзможно да има такава

основа за областите на юриспруденцията и социалните науки,

каквато съществува за други, по

-технически области.

Бих искал да цитирам един характерен симптом на този факт

. Преди петнадесет години, видният юрист, *Адолф*

Екснер, встъпи в длъжност като ректор на Виенския университет. Той беше изтъкнат преподавател по римско право

. При встъпването си в длъжност той говори за политическите...

Образованието му беше на много високо ниво. Цялата идея на лекцията му беше, че е грешка да се отдава толкова голямо значение на естествените науки, защото научното мислене не е подходящо за каквато и да е практическа намеса в социалните и етичните въпроси на съществуването. За разлика от това, той подчертаваше необходимостта от разбиране на правните въпроси. И след това обясни как правните въпроси не могат да бъдат повлияни от научното мислене. Той каза: В естествените науки ние виждаме до най-първите принципи. Виждаме как изглеждат нещата в прости случаи, но в сложните случаи на живота никой не може да ги сведе до толкова прости

взаимовръзки. — Характерно е, че един велик човек на нашето време дори не осъзнава, че наша задача би била да създадем начин на мислене в сферата на живота, който е толкова ясен и прозрачен, колкото сме успели да създадем в сферата на външните, сетивни природни явления. Наша задача трябва да бъде именно

да осъзнаем, че можем да бъдем практически ефективни във външната област на мащабното тунелно строителство само ако сме способни да сведем всички аспекти на живота до точни понятия, точно както сме способни да сведем най-грубите неща до математически понятия

. В своята „Цел в правото“ Йеринг заявява, че е голям недостатък както в нашето юридическо образование, така и в практическия ни юридически живот, че тези, които би трябвало да запознават хората със закона по някакъв начин, не са

обучени

да работят директно в образователна, директно
техническа, преподавателска и активна роля в живота
. Сега той казва, че човек може да бъде адвокат, точно
както

е математик, решил проблема си, след като е
извършил изчислението си. Отново Йеринг вижда

Не е вярно, че математиката придобива истинско значение едва след като научното мислене става важно. Пътят от главата до ръката се намира, когато нещо се превърне в практическа дейност. Тогава всичко, свързано с юриспруденцията и социалната етика, също ще има практическо значение, стига да е толкова ясно, колкото математиката, необходима при изграждането на тунел. Тогава ще се разбере и че всички частични усилия са като някой, който деля камъни, хвърля ги един върху друг и след това вярва, че ще се появи къща. Нищо не е завладяно или построено в сферата на женското движение или което и да е друго социално движение, освен ако цялото не е основано на план. В противен случай, дялането на камъни е крайно непрактична задача.

Не става въпрос за това да се тъпчем с теории и да вярваме, че щом веднъж схванем системата, можем да извлечем всички детайли от великите принципи. Трябва да работим без дилетантство и да въвеждаме великите принципи в живота, в непосредствения живот. Трябва да работим като инженер, използвайки наученото, въпреки че задачата му е далеч по-малко възискателна, а именно да се намесва в неодушевеното съществуване. Трябва да работим като някой, който е изследвал и правилно е разбрал всички принципи. В това се състои смисълът: да разпознаем и да бъдем във връзка с истинските принципи на съществуването. В противен случай нищо не може да се постигне, особено в правната област

. Съвсем невъзможно е от нашите институции да излезе
нещо различно
от адвокат, предразположен към концептуална система,
освен ако първо не е
усвоил науката за живота в най-голямата възможна
степен.

е научил. Трудно е да се обсъжда този въпрос по популярен начин днес. Навлизането в конкретни примери от правната практика е изключено, защото за съжаление е факт, че правната наука е най-малко популярната наука днес, не само защото е най-малко обичана, но и защото е най-малко ефективна.

Правното мислене е вид мислене, което трудно може да се съгласува със здравия разум, а още по-малко с живота. Много от вас ще се съмняват, че човек може да постигне твърди принципи в юриспруденцията и социалния живот, както може да ги постигне в естествените науки, които са ориентирани към сетивата.

Тогава едно от изискванията би било нашето време отново да

потърси онези области, където хората все още са действали на по-високо, по-точно ниво на мислене, където

са се правили опити да се изразят определени понятия в ясна,

математически подобна форма. Има евтин начин всеки да се ориентира в това. Вземете малко издание на Reclam с меки корици: „Затворената търговска държава“ от Йохан Готлиб Фихте. Далеч съм от това да защитавам съдържанието на тази книга

или да му придавам някакво значение за живота ни днес. Просто исках да покажа как може да се действа в тази област също толкова практично, колкото

математиката прави в мостостроенето. Но животът винаги е уникален във всеки отделен случай. Всеки, който

установява общи принципи, няма да може да ги приложи в реалния живот. Същото е и в естествените науки.

Никъде няма истински елипси, никъде няма истински окръжности. Знаете, че един от законите на Кеплер е, че планетите се движат около слънцето.

Вярвате ли, че това е приложимо с такава простота? Помислете дали Земята наистина описва това, което наричаме елипса и пишем на черната дъска. Въпреки това е абсолютно необходимо да подхождаме към реалността с такива понятия, дори и те всъщност да не съществуват

Математиката не присъства в непосредствения ни живот, но въпреки това ние я използваме в него . Едва когато осъзнаем, че има нещо, също и във връзка с правния живот, което се отнася до този живот по същия начин, по който математиката се отнася до природата, ще можем отново да имаме добро разбиране за този правен живот . Но сега имаме прозрението, че съществува математика, начин на мислене, подобен на математиката, за целия живот; това прозрение, и нищо друго, е теософията!

Математиката не е нищо друго освен вътрешно преживяване

Никъде не можеш да научиш външно какво е математика. Няма математическа теорема, която да не е произлязла от самопознанието, самопознанието на духа във времевата и пространствената сфера. Такова самопознание е необходимо за нас. Такова самопознание съществува и за висшите сфери на съществуването. Съществува матезис, както казват гностиците.

Не математиката е това, което прилагаме към живота, а нещо подобно. Нещо подобно съществува и по отношение на юриспруденцията и медицината, по отношение на всички области на живота и най-вече по отношение на социалното взаимодействие на хората . Всички разговори за мистицизма като нещо неясно

се основават на факта, че човек не знае какво е мистицизъм. Ето защо гностиците, великите мистици от първата християнска епоха,

Векове наред техните учения са били наричани матезис, защото

от тях са формирали самопознание. След като човек схване това, ще знае и какво иска теософията и как, без теософска нагласа, човек трябва да се колебае да помръдне пръст по практическите въпроси на живота, точно както човек трябва да се колебае да копае в прохода Симплон без познания

по геология и математика.

Това е дълбоката сериозност, която стои в основата на теософския мироглед, и тя трябва да ни стане ясна, когато обсъждаме въпроси като юриспруденцията. Едва тогава ще имаме отново солидно юридическо образование, когато най-великите

ни юристи вече не се оплакват от липса на основа в знанията ни, когато отново се развие осъзнаването на това, което посочих. Това е нещастieto на юриспруденцията, както се е развила през последните векове, когато хората вече не признават съществуването на нещо като

математика. Великият философ *Лайбниц* е бил велик юрист, велик практик и велик математик; всеки, който е запознат с философията, го познава достатъчно добре. Това може да ви увери, че Лайбниц е имал правилно разбиране по тези въпроси. Сега, какво казва той за това какво е юридическо образование без основата на практическото

обучение? Той казва: В юридическия живот няма да се различавате от лабиринт, от който не можете да намерите изход. – И така, днес виждаме как се провеждат индивидуални реформи, особено по отношение на юридическия живот. Има юридическа асоциация; тя се ръководи от бивш теолог. Той се опитва, по известен начин,

да замени нашите правни понятия с нещо по-
здравословно
. Но и тук виждаме как науките...

Тези, които са по-малко свикнали с прецизно мислене, като математиците и естествените учени, също няма да намерят нищо плодотворно. Те ще открият навсякъде, че истинското прозрение по въпроса за вината липсва. Само когато човек осъзнае какво е заложено на карта, ще му бъде ясно как да разбира живота, преди да е усвоил нормите на живота. Само тогава ще имаме солидно проучване.

Първото нещо, което един юрист трябва да изучи, е познанието за живота. Как нашият юрист днес подхожда към въпросите на душата и как трябва да подхожда към тях? Не просто като разчита на експерти. Той застава пред тези въпроси доста аматьорски. Само дълбокото вникване в душата е способно да даде възможност за формулиране на закон. Но само такова вникване е способно да прецени някой, който се е отклонил от закона. Само тогава можете наистина да разберете законите на човешкия живот, ако сте изучили душата. Няма да говоря за теософския възглед за развитието на човешката душа. Светът все още е твърде изостанал, за да има по-дълбоко разбиране на по-интимните проблеми на живота. Но всеки наистина трябва да разбере какво се има предвид под думите: истинско изучаване на душата и социалния живот.

Това трябва да бъде основата, първото обучение, което един юрист получава в университета: изучаването на човечеството в най-обширната му форма. Едва тогава, когато е изучил човечеството като такова, включително душата, и всъщност в такава ефирна сфера, каквато естественият учен се опитва

да изучава научни проблеми, само тогава
, когато може да се потопи
в живота на душата в мистичен смисъл, само тогава
той е наистина готов да...

Да се занимаваме с въпроси на душата, които имат значение, които са подредени по план в обществения живот.

Не е ли жалко, че днес в икономиката циркулират най-невероятни неща, дори сред така наречените експерти? Помислете, че прости понятия, които един икономист би могъл лесно да изясни, все още не са окончателно дефинирани. Вземете например разликата между продуктивен и непродуктивен труд. Не можете да вземете решение по този въпрос, ако не разбирате как функционират продуктивният и непродуктивният труд в обществения живот. Без тази яснота всяка подобна работа е напълно безполезна. И все пак може да се случи двама видни икономисти да спорят дали даден клон на обществения живот, като например търговската дейност, е продуктивен или непродуктивен.

В известен смисъл е клевета да му се приписват някакви мъгляви неясноти. Тези, които разбират към какво се стреми теософията, многократно ще подчертават, че тя се стреми към максимална яснота, към абсолютно спокоен начин на мислене във всички области на живота, моделиран по математика. Ако това е така, тогава могат да се предвидят най-благоприятните резултати за обогатяването на нашата правна практика от нашето движение

. Последницата от такова обогатяване ще бъде, че амбициозният адвокат ще бъде накаран да разбере как духовните реалности действат в човешкия живот. Той ще види, че цели области остават непродуктивни, защото не може да се ангажира с концепцията за внушение или

с нещата, които
произтичат от влиянието на външния свят върху
човешките същества и от това, което
самите човешки същества трябва да отчитат във връзка
със своите
действия.

Внушенията имат толкова огромно влияние върху обществения ни живот, че лесно може да се види как на големи събирания с хиляди хора слушателите не са повлияни от това, което наричаме свободно убеждение, а просто от това, което говорещият предава чрез внушение. А тези, които са слушали, предават внушението, така че голяма част от това, което се прави днес, се е случило под силата на внушението. Всеки, който се намесва в практическия живот, трябва да е наясно с тези непредвидими неща и да ги наблюдава. Ако човек разбере как да наблюдава внимателно този път, ще разбере и как работят подобни внушения.

Сега вече имате такава мрежа, която се простира над живота ни. Някой ни казва какво трябва да се случи в тази или онази област от живота. Ако познаваме живота, знаем, че той първоначално ни дава само сбор от предложения. Един човек ни ги дава по социалния въпрос, друг по националния въпрос, трети по третия въпрос. Ако теософията е станала общо достояние на човечеството, тогава никога няма да е възможно някой, който трябва да се занимава с обществения живот, да не прозре през такъв въпрос. И ако разберете как тези предложения работят надолу и определят нашите правни условия, тогава ще осъзнаете, че само чрез теософското мислене може да се стигне до изцеление в тези условия. Тогава ще стане ясно и че значителна част от това, което се прави в нашия юридически факултет – голяма част от чисто теоретичното – може да бъде елиминирана, тъй като юристът може да

придобие тези знания и на практика. Всеки знае какво е практическа работа . Практическите умения могат да се придобият за много по-кратко време.

След като човек свикне с големите въпроси на съществуването, в които естествено се вписват големите въпроси на живота – въпроси, до които адвокатът не може да се докосне, като например въпросът за отговорността – става ясно как те се обсъждат, както например в Италия от *Ломброзо*. За някой, който ги разбира, е невъзможно да формулира такива аргументи „за“ и „против“, каквито обикновено се изтъкват. Това е възможно само защото в дискусиата участват хора без практическа подготовка .

Какво право имаме да наказваме? И това е въпрос, на който има всякакви отговори . Нито един от тези въпроси не може да бъде решен с инструментите на нашата настояща практическа юриспруденция. Но ако юристът не може да се задълбочи в тези въпроси, той действа, без да разбира крайните принципи. Тогава той трябва да действа без свобода. Как тогава юристът да не бъде истински свободен човек? Не бива да изискваме това от никого повече, отколкото от юристите .
Савини, видният учен по право, веднъж е казал: правото не е нещо само по себе си, а по-скоро израз на живота; следователно, то трябва да бъде създадено от самия живот .

Разгледайте различните възгледи за правото, съществували през 19-ти век, и ще видите колко малко тези възгледи са се родили от реалната практика. Има школи по естествено право, които вярват,

че правото може да бъде изведено
от човешката природа. По-късно
се е появила поговорката: един човек разбира правото по
този начин, друг по онова;
един народ по този начин, друг по онова. След това се
е появило историческото
право. Наскоро е направен и интересен опит
с позитивисткото право. Има различни...

Правени са опити, които не произтичат от посочения начин на мислене. Историческият възглед за това да имаш право е също толкова невъзможен, колкото и историческият възглед за математиката. Следователно е невъзможно да се обоснове исторически законът. - Не е възможно да се докаже това важно твърдение сега. - Да се изследва нещо „позитивистично“ би означавало, че човек не използва математиката, за да конструира чисто интелектуални структури, а по-скоро да събере три пръта заедно, да измери ъглите и след това да формулира математическия закон за сбора на ъглите в триъгълник. Това би било „позитивистко“ обосноваване.

Исках да говоря само за основата на теософията и нейната връзка с това, което теософията може да бъде в житейската практика. Исках да покажа как теософското мислене и теософското разположение трябва да бъдат плодотворни и полезни във всички области, и особено в тази.

Широко разпространено е предразсъдъкът, че теософията е нещо, което хората измислят за лично удоволствие. Но всеки, който поддържа това мнение, е лош теософ.

Истинският теософ е този, който осъзнава, че теософията е живот, докато толкова много начинания в така наречения практически живот са крайно непрактични. Болезнено е, че виждаме семена на това навсякъде в индивидуални начинания, където всеки иска да се намесва в обществения живот; Ако всички непрактични движения се обединят в големия кръг, който не се стреми да стои отделно от живота, а по-скоро да го прегърне, тогава може би би могло да се получи подобрение. Теософията

не може сама да реши въпроса. Но животът произтича от това, което дава. Следващия път ще видим как.

Чрез лекарите, когато те станат практически теософи, в живота ни ще навлезе един съвсем различен характер . Това е характерът, за който говорим, този фундаментален тон на обновения живот. Когато разберем това, полъх от теософски дух ще трябва да проникне във всички клонове на практическата реформа на живота. Тогава ще разберем теософското движение и целия живот .

Това е било подчертавано многократно, защото някои проблеми не могат да бъдат подобрили, докато човек откаже истински да се ангажира с тях , защото хората съдят много преди да са придобили най-точните познания за нещата. Тези, които желаят да се намесят практически в рамките на Теософското движение, биха могли лесно да се намесят и в други начинания. Би било лесно да се предприемат действия в определени области, ако можехме да очакваме дори и най-малката полза от това, стига да не култивираме практическото чувство, което мнозина смятат за толкова непрактично. Би било лесно, ако не знаехме, че преди да отидем в периферията, центърът трябва да бъде овладян. Би било лесно, ако не знаехме, че това е истина: Ако искате да създадете по-добри условия в света, трябва да дадете на хората възможност да се усъвършенстват. В никоя област това твърдение не е по-оправдано, отколкото в областта на юриспруденцията. Ако теософското движение се опита да упражни практическо, ободряващо влияние и в тази област , тогава ще видим как всички спорове между романските и германските учени, между историците и теоретиците на естественото право и т.н.

ще
изчезнат. Когато стигнем до това какво
представляват истинското движение и живот, когато
постигнем разположението...

което се е доказало и във връзка с външната, сетивна работа, защото животът би ни поправил, ако не можехме да подходим към него по правилен начин ; тогава ние сме станали теософи и истински практики .

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ И ТЕОСОФИЯ

Берлин, 25 май 1905 г.

Предварителна задача на теософията е да освети всички области на съвременния духовен живот по всеобхватен начин и да посочи как теософските мисли и идеи, ако бъдат възприети, могат да имат подготвителен ефект във всяка област на този съвременен духовен живот, така че в бъдеще да може да има все по-пълно разбиране за това, което теософията

има да каже във всяка област на нашия духовен живот. Хората днес живеят сред идеите и внушенията на обществения живот, които естествено имат силно влияние върху тях – идеи, които пряко противоречат на нашите възгледи и биха ги подкопали постепенно, ако идеите на теософията не се вливат в тези възгледи. *Фихте* казва, че идеалите не могат да бъдат пряко приложени в живота, но идеалите трябва да бъдат движещите сили на живота. Това е целта на теософията.

Лекарят, който си е поставил за задача да лекува, е по-свободен от адвоката. Той не е толкова ограничен от предразсъдъци

и авторитети и затова е напълно възможно да се намерят лекари, които да работят заедно с нас. Ние обаче не искаме да се намесваме в спора между страните; това би било субективен подход. Искामе

обективно да представим само това, което теософията има да каже по отношение на медицинската наука. И искаме

да имаме предвид, че теософията е трудна за разбиране.

Това може да бъде много трудно за разбиране от онези, които

са живели под ограниченията на академичното обучение. Само онези, които са свободни, няма да открият конфликт между истинската наука и това, което теософията е замислила. Теософията напълно признава

огромния напредък, който естествената наука е постигнала през последните векове и особено през последните десетилетия.

Сега, във всички области на културата, съществуват велики циклични закони, които важат еднакво както за тъмните, така и за светлите страни на културата. Дори и толкова много да е несигурно в днешната медицинска наука, трябва

да сме наясно, че коренната причина за тази несигурност се крие дълбоко, дълбоко в нашите навици на мислене. Тези

навици на мислене са вкоренени по-дълбоко от всички теории,

които човек придобива в рамките на една наука. И те не могат просто да бъдат променени, а само постепенно заменени от други. Материалистичното, механистично мислене на нашето време влияе върху всички тези навици на мислене. Какво презрение изпитва съвременният лекар към медицинската наука от Средновековието и античността; и въпреки това амбициозният лекар би могъл

да научи много от историята на медицината от онези древни времена

. Той би могъл да научи много различни възгледи от преобладаващите в

съвременната медицина. Теориите на *Гален*, например, от два до три века след Христос, и медицинската схоластика от Средновековието са непознати

за повечето лекари днес. Днес несправедливо се гледа с пренебрежение на тази древна медицинска наука. Ако

съвременните лекари се запознаят с нея, те биха открили много ценни неща. Хипократовата доктрина, която описва човешкото същество като съставено от четири елемента: земя, вода, въздух и огън, предизвиква подигравки днес. Когато се казва за нея

Черната и бялата жлъчка, храчките, кръвта и тяхната връзка

с планетите от нашата слънчева система – това не са теории, както ги формулираме днес, а по-скоро тези теории са използвали плодотворно медицинската

интуиция, която е дала възможност на древните лекари да практикуват медицина по съвсем различен начин от съвременния лекар.

Знахарите от примитивните племена имат принцип, който е разпознат само от малцина проникателни хора. Това е същият принцип, който е в основата на медицинското лечение на Изток: а именно, че лекарят, който желае да лекува, трябва да притежава качества, които му позволяват да възприема живота от съвсем различна гледна точка.

Пример за това, което имам предвид, може да бъде да погледнем хора, които не принадлежат към съвременните цивилизовани нации, индусите. Индуистките лекари прилагат принцип, който е в основата на имунизацията, ваксинацията, каквато я познаваме, с лечебен серум. Това е борба с определена форма на заболяване, като се използва самия патоген като

лекарство. Индуистките лекари лекуват ухапвания от змии, като третират раната със слюнката си. Чрез обучение слюнката се приготвя; лекарите са се имунизирали срещу ухапвания от змии, срещу змийска отрова, чрез ухапвания от змии по собствените си тела. Те вярват, че лекарят може да има и физически ефект чрез нещо, което развива в себе си. Всяко лечение от човек на човек се основава на този принцип. За индусите този принцип се основава на определено посвещение. Те знаят

, че човек става различен човек чрез специфично

обучение. Сили, които друг човек няма, които...

което се развива в тях по същия начин, както желязото развива здравината си, когато се трие с магнит.

Младият лекар би развил съвсем различни чувства към лечението, ако се потопи в истинската история на медицината. Думите, от които днес не може да извлече никакъв смисъл, въпреки това съдържат дълбок смисъл, дори и да го отрича с подигравка.

Жалко е, че цялата ни наука е пропита от материалистични непретенциозни неща; по този начин е трудно да се мисли, че някой би могъл да се освободи от тях и да се научи да мисли самостоятелно. Цялата ни съвременна научна основа за анатомия и физиология е изградена върху този материалистически начин на мислене. През 16 век *Везалий* дава първия трактат по анатомия, а *Харви* - теорията за кръвообращението в материалистически смисъл; тази система е преобладаващото учение през целия 17 и 18 век. Човешките същества е трябвало да мислят материалистично в продължение на няколко века, за да направят всички велики открития и изобретения, които дължим на тази епоха. Този начин на мислене ни е научил да произвеждаме определени вещества в лабораторията - на него дължим епохалните открития на *Лихиг* - но също така е довел до възгледа за човешкото тяло като единственото съществуващо нещо. Животът, както го наричаме, е трудно да се съчетае с концепцията за него, която поддържа материалистичният лекар. Само този, който знае чрез интуицията

какво е животът, може наистина да проникне до разбирането на живота. И такъв човек знае също, че ефективността на химичните и физичните закони в човешкото тяло се управлява от нещо, за което дори не можем да кажем думата, нещо, което може да бъде разпознато само чрез интуиция . Едва когато самият лекар се е превърнал в друг човек, той може да схване това. Той трябва да претърпи трансформация.

Необходимо е определено обучение, за да се усвоят първо понятията, а след това и прозрението за функционирането на това, което наричаме нашето етерно тяло. Обикновеният ум, обикновеният

човешки интелект, е неспособен да схване духовното; веднага щом се предполага, че се издигне до по-висши сфери, той се проваля. Следователно в медицинската област, без интуиция,

всичко е просто празен разговор; човек не докосва реалността

. Необходими са по-висши, по-фини сили, които трябва да бъдат развити от лекаря; само тогава е възможно цялостно излекуване на определени заболявания.

Ние, теософите, знаем например от окултни изследвания

, че това, което се нарича вивисекция, е в известен смисъл дълбоко вредно. Това, което се случва в тази област, е дълбоко вредно. Ние, теософите,

не можем да признаем очевидните достойнства на тези, които практикуват вивисекцията. Няма да бъдем разбрани, ако обясняваме причините за отхвърлянето ѝ; без да се занимаваме с теософски концепции, тези причини биха останали неразбираеми. Вивисекцията е

израснала от материалистичен начин на мислене, лишен от всякаква интуиция, неспособен да надникне в механизмите на живота. Този начин на мислене трябва да разглежда тялото като механично взаимодействие на отделните му части. Следователно е естествено да се прибягва до експерименти с животни, където се смята, че се случва същото взаимодействие, както при хората, за

да се идентифицират и борят с определени патологични

процеси. Само някой, който не знае нищо за реалния живот, може да практикува вивисекция.

Ще дойде време, когато хората ще разберат индивидуалния живот на едно същество в контекста на живота на цялата вселена. И тогава хората ще бъдат изпълнени със страхопочитание.

към живота. Тогава те ще се научат да разбират: Всеки отнет живот, всяко страдание, причинено на живо същество

, чрез връзка, която съществува между живота и живота, работи за намаляване на най-благородните сили на нашата собствена човешка природа. Точно както сумата от механичен труд може да се трансформира в топлина, така и чрез убиването на живо същество, нещо в човека се трансформира

, което прави невъзможно той да има лечебен и благотворен ефект върху своите близки. Това е ненарушим закон. Тук всичко мъгляво, всичко неясно е строго изключено. Тук царува математическа яснота.

Ако хората се ангажираха с основните принципи, те щяха да видят и влиянията, които трябва да бъдат упражнени, за да се лекува, за да бъде лечител, а не лекар. За да бъде лекар, за да бъде лечител, човек първо трябва да усъвършенства и пречисти своята човечност. Той трябва да я развие до ниво, където определени усещания и чувства най-накрая могат да се отворят пред нас. Тук експериментирането е ключово! И човек първо трябва да се научи да разпознава, че обикновеният

ум може да бъде разширен, одухотворен. Базирано е да се каже: тук и там лежат границите на нашите методи на познание. Всъщност има и други методи на познание освен тези, използвани от интелекта. Но за съжаление малцина хора разбират това. И

тук е от решаващо значение да бъдем готови да възприемем теософския начин на мислене. Само когато се преподават

не само сетивните факти на анатомията и физиологията, само когато човек

подходи към тях с „очи на ума“, както е казал Гьоте, само тогава ще започне различно изучаване на човешкото тяло. И само тогава ще започнат всички открития от последните десетилетия относно медицината-

Медицинската наука е получила подходящо внимание, например, за да разпознае определени връзки между щитовидната жлеза и други функции.

Само когато човек подхожда към нещата с теософски прозрения, ще види всяко нещо в истинската му светлина и ще получи съвсем различни ценности. Търсенето на знания в тази област все още не е съпроводено с разбиране на духовната сфера, в която са вплетени фактите. Някои постигнати концепции може да са правилни, но методите на приложение може да са погрешни. Често двама от най-големите авторитети в дадена област казват точно обратното за една и съща тема, един и същ факт. Откъде идват тези неща ? От факта, че мисленето на всеки от тези авторитети е било насочено в определена едностранчива посока .

Някой може да попита: Не би ли било възможно човек, ако винаги живее здравословно, да развие в себе си качествата, които го имунизират срещу болести, и не би ли могъл да обучи организма си да понася болести ? Човек трябва да промени мисленето си в различна посока; тогава в тази област ще се появят истини и ще се появи нова посока на изследване. Съвременното мислене има нещо абсолютно и убедително в себе си и е пропито от вярата в собствената си непогрешимост; има тенденция към нещо папско в концепциите , които някои възприемат. Изследванията се определят от начина, по който човек задава въпроси на природата. Ако човек ги зададе по грешен начин, те ще дадат грешни отговори.

Експериментите, въпросите, задавани на природата, носят особен характер през 19-ти и 20-ти век: този на случайността. В тази област случайността често надделява.

Наистина гротескно съпоставяне на всеки възможен експеримент. Това произтича от липса на интуиция. Особено в медицинската наука, голяма част от този дефицит е очевиден. Въпреки това, наистина е възможно да се постигне свободно и красиво мислене в рамките на медицинската наука .

Днешният лекар, уволнен от университета и пуснат на свобода сред страдащото човечество, често е в не особено завидно състояние. Медицинските изследвания

са го хвърлили в хаос от понятия, оставяйки го неспособен да си изгради собствена преценка. След това той среща в публиката си начин на мислене, нежелаещ да се ангажира с цялостност

; той счита за евангелие всичко , което се обръща към някакъв авторитет. По този начин лекарят

често страда силно от предразсъдъците на обществеността. Лекарят

може да постигне нещо само ако изучава фините процеси, протичащи в болно тяло, ръководейки се от самите принципи на живота; но пациентът също трябва активно да участва в този процес.

Някои заболявания са свързани със специфични циклични развития и състояния; някои заболявания се основават на [празнина в съкращението

] и възникват съгласно специфични природни закони. Това

става очевидно за онези, които от теософска гледна точка изследват определени форми на болести. В такова мислене се развиват широки линии на мислене, които са насоките на самия живот. И те осигуряват онази сигурност, която е свързана с неуморно стремеж и е изпълнена с доверие. Закономерни световни връзки се

разкриват на онези, които мислят по този начин
, връзки, които едновременно изпълват душата
с дълбоки религиозни чувства. Тюбингенският лекар
Шлегел е типичен и симптоматичен за всички онези
, които търсят изход от днешния лабиринт, основан на
медицински...

търсене в областта. Този лекар е в началото на една велика кариера; той има проблясъци на прозрение в посока на естествен лечебен метод и се осмелява да съчетае религията и лечебната сила.

Човек, чието мислене е спиритуалистично, не може да участва в онези експерименти в областта на медицината, които са симптоматични за нашата съвременна епоха. Защото той знае, че всички индивидуални усилия са истински ефективни само ако човек схване злото в корена му, обхване самата същност на въпроса. Всяка полемика не може

да доведе до радикален обрат; само един напълно различен начин на мислене може да постигне това.

Човек, обучен в материализма, не може да разбере това.

Но ние, хората, не е нужно да се разбираме погрешно в този

свят. Теософски настроеният човек разбира, че материалистично

настроеният човек не го разбира, защото той е неспособен да го направи. Гьоте изразява какво се има предвид тук,

когато казва: „Лъжлива доктрина не може да бъде опровергана, защото

тя се основава на убеждението, че лъжливото е истинско.“

Мисловните модели на нашето време трябва да претърпят радикален обрат; тогава, съвсем естествено, ще

последва усъвършенстване на чувствата и усещанията, което ще завърши с интуицията

. Едва когато медицинската наука постигне това, тя отново ще притежава нещо, което ще има лечебен ефект, само тогава религиозният импулс отново

ще я оживи и само тогава лекарят ще бъде това, което е предназначен да бъде:

най-благородният приятел на човечеството, който се
чувства дължен
да стои толкова високо, че чрез собственото си
усъвършенстване да
издигне професията си възможно най-високо.

ФАКУЛТЕТ ПО ФИЛОСОФИЯ И ТЕОСОФИЯ

Берлин, 8 юни 1905 г.

В поредицата лекции за връзката между университетите и теософското движение, днешната лекция е четвъртата поред, посветена на теософията и нейната връзка с Философския факултет. Трябва да имаме предвид, че този факултет е може би от много по-голямо значение за образованието и съвременната култура от останалите три факултета, тъй като Философският факултет обхваща дисциплината на специализираните науки, които се простират в цялата област на изследване . Следователно, всеки, който без особена склонност просто желае да се задълбочи в мъдростта и миросгледа в името на знанието и образованието, трябва да насочи вниманието си към този факултет. Философският факултет е претърпял значителни трансформации; той се е превърнал от образователна институция в по-всеобхватна . Преди това е бил така нареченият Факултет по изкуствата — много показателно име — който е имал за цел да подготви студентите за изучаване на теология , философия и медицина.

Знаете, че това, което днес наричаме университет, е възникнало през 12-ти и 13-ти век и до 18-ти век можем да наблюдаваме как всеки, който желае да се издигне на по-високи нива чрез обучение , е трябвало да премине през подготвителни философски изследвания. Те са били структурирани по такъв начин, че целта не е била да се осигури

специализирано обучение, а по-скоро формално образование
, което да оформи интелектуалното развитие на индивида по структуриран начин. Наред с други неща, са се преподавали следните предмети:

Реторика, диалектика, астрономия и музика. Последната се разбираше като разбиране на хармониите във Вселената

и в по-малките явления, които ни заобикалят . Акцентът се поставяше първо върху узряването на ума . Тенденцията на нашето време е да се набляга много малко на формалното образование

Трябва да засегна нещо, което изглежда доста еретично в наше време. Днес има голяма тенденция

да се подценява всичко формално в сравнение с материалното

. Голямо значение се отдава на това да се усвоят нещата интелектуално, доколкото е възможно,

да се натрупат колкото е възможно повече знания. Всеки, който гледа на нещата по начина, който е обичаен днес, няма да ме разбере. Кой не би заел веднага страна, ако някой каже следното: Има два метода за изучаване на езици. Един метод, считан за нелеп днес, е този, чрез който хората се тормозят с безсмислени практически изречения, като например: „Баща ми днес навърши петдесет.“ – „Леля ми пътува до Париж утре

.“ – Хората се усмихват на такива неща – и въпреки това остава въпросът дали има някакво оправдание за това. Днес хората смятат, че би било по-добре да се използват изречения от някой велик класик

. Така се е стигнало дотам, че подобни банални изречения се избягват в училищата; хората предпочитат да вземат изречения от класиците, които след това се разкъсват и дисектират, правейки ги неприятни за хората. Така, от една страна, откриваме безсмислие, а от друга – дисектиране. Днес не е лесно да се намери някой, който да застане на страната на първия. И все пак, за

психолога няма съмнение, че първият подход е правилният.

Той разбира, че хората трябва да останат с формалните аспекти възможно най-дълго, че интелектът им трябва да бъде ангажиран възможно най-късно и че ние се учим най-добре, когато...

Нещата трябва да ни оставят възможно най-безразлични към съдържанието им. В годините, когато умът е най-възприемчив, той първо трябва да бъде правилно обучен. Нека се научим да говорим правилно, преди мислите ни да бъдат приложени на практика; първо, нека интелектът узрее в подсъзнанието, нека придобие способността да развива логика, в идеалния случай чрез формални средства, тогава този ценен актив на човечеството бавно ще узрее. Ясно е, че човек не може просто да приложи интелекта си към даден проблем. Следователно, формалното образование е на първо място, преди да узрее това, което може да се появи като най-богат плод в човек.

През Средновековието Факултетът по изкуствата е наричан Философски факултет. Той е бил изкуствен опит за овладяване на интелектуален материал и е съдържал огромна маса от мисли. По-късно по-ниските нива на Факултета по изкуствата са включени в Гимназията (грамонията). Днешният Философски факултет не заслужава името си; той е съвкупност. Това не винаги е било така. При основаването на Берлинския университет философът *Фихте* е застанал начело на него. Всяка отделна дисциплина след това е интегрирана в по-голям организъм. Фихте е бил пропит с убеждението, че светът е единство и че всяко знание, което не е проникнато от това единство, е фрагментарно. Защо например изучаваме ботаника, математика или история? Изучаваме тези науки, защото искаме да получим представа за цялостната структура на света. В друга епоха това нахлуване в отделните дисциплини

не би било толкова катастрофално. Но
образът на единството на света е изчезнал.
Философският факултет би трябвало да се занимава с
наука заради самата нея
. Преди го е правил, но това
го е довело до конфликт с културния живот. *Фридрих
Шилер*
вече говори за това в реч в университета в Йена.

Разликата между философския ум и обикновения учен. А тогава не беше чак толкова лошо. Някой с философски ум може да се занимава с всичко; най-великите прозрения се откриват пред него от всяка наука

. Той вижда в растения най-големите мистерии на света, точно както психолозите ги виждат в човешката душа. Специализацията беше неизбежна. Днес знаем твърде

много, за да схванем всичко. Велики умове като *Лайбниц*, *Леонардо да Винчи*. А други са успели да овладеят знанията на своето време

. Днес това е рядкост. Можем само да се надяваме, че на специализираните науки ще бъде вдъхнат нов живот

. Но за препитаващия учен науката е крава, която му дава мляко, нищо повече.

Няма да има нищо лошо в създаването на професионални училища за всичко, само за доходоносна работа. Но това няма по-голяма стойност от изучаването на който и да е друг занаят. От гледна точка на разбирането на света, няма абсолютно никаква разлика дали ще стана общар или химик. Осъзнаването

, че специализираното обучение не е по-ценно от всяко друго обучение в живота, трябва да стане всеобщо.

Химикът, ботаникът и т.н. са в същото положение като занаятчия в сравнение с великия философ

. Но всеки, който разбира какво означава да се придобие философско образование, знае, че трябва да има места, където науката се преподава заради самата нея. В това отношение фрагментацията на специализирани науки не е добра, особено във време, когато материализмът е завладял всичко. Днес философският факултет не е нищо повече от тренировъчна

площадка за учители в гимназията. Само по себе си няма да има нищо лошо в това: би било най-доброто нещо, ако философията се посвети на задачата да обучава образовани учители. Култивирането на човешката душа е част от нея.

Сред най-красивите задачи в живота обаче, само онези, които са творци в областта на психологията

и които могат да поемат задачата да водят душите, ще могат да ги решат. Не е без основание великите умове на света да наричат човечеството микрокосмос.

Няма клон на знанието, който да не може да се използва за култивиране на човешка душа. Следователно, преподавателите никога няма да искат просто да натъпчат знания в младите хора и те естествено ще стигнат до формалните аспекти на образованието.

Науката заема много специално място, когато се гледа от образователна гледна точка. Художникът не е художник само защото е учил живопис. Музикантът не е музикант само защото е учил живопис. Същото важи и за преподавателите. За преподавателите нищо не е само знание, освен ако, както при художниците или музикантите, не е трансформирано в изкуство, така че умът им, подобно на физическите органи, да е погълнал това, което знае,

така че знанието да е, така да се каже, напълно усвоено.

Човешката душа трябва да бъде организъм, в който духовната храна се трансформира и асимилира. Само тогава човек е философски ум. Със сигурност е правилно университетите да преподават специализирани науки. Но това, което би трябвало да се появи от тях, е различен вид човек, човек, който е станал художник.

Ако някой наистина приложи теософското мислене там, научните изпити не биха били решаващият фактор. Точно както някой

, който притежава само ерудиция, няма качества на художник, така и някой, който просто е издържал необходимите изпити, никога няма да стане художник. Необходимо е ново разбиране на изпитите. Изпитващият трябва да оцени не само знанията, но и характера на кандидата като личност.

Въпросът е дали той има правилния поглед върху живота, доколко е усвоил, до каква степен се е превърнал в нов човек. Това е било пренебрегнато в нашата материалистична епоха. Когато външният вид се е смятал за всичко и целта на всичко, е възникнала днешната философска катедра. Всички останали науки са се родили от философията. В по-ранни времена хората са били наясно с взаимосвързаността на цялото знание; но ако човек не осъди Средновековието днес, той събужда предразсъдъци. Обаче тогава хората са чувствали кое наистина е важно за света и за човечеството.

През 1388 г. един човек е назначен във Виенския университет за професор едновременно по теология и математика! Днес един професор би припаднал от подобно нещо. Но ние знаем каква голяма услуга може да ни окаже математическото мислене за пътя, по който ни води теологията. Всеки, който се научи да мисли по начин, включващ известна математическа подготовка, се научава да мисли по съвсем различен начин; той дори може да бъде мистик, без да стане фанатик. Всеки, който не е придобил всеобхватни знания, може само да се поддаде на внушения. С това той се впуска в специализиран курс на обучение. Какво могат да знаят, ако са получили само чисто философско образование в гимназия? Какво изобщо могат да знаят за математиката? Само математически понятия, без

никаква

представа, че математиката ни запознава с великите закони на Вселената.

Не беше толкова отдавна, когато това все още беше известно.

През

Средновековието този възглед не беше опасен, защото не е вярно, че скованата теология на Средновековието е поробила всички. Най-доброто доказателство е, че в Парижкия университет например се е обсъждала тема: „Богословските дискурси се основават на басни.“

„Основен.“ „Християнската религия не позволява добавянето на каквото и да е повърхностно към теологията.“

Тогава е било възможно да се обсъждат тези теми. Днес дебатите се водят по различен начин. Дебатите са били плодотворни в миналото, защото хората са придобили формално образование. Днес

е много лесно да се разкрият грешки в разсъжденията. Но всеки

дебат, основан на грешки в разсъжденията, е непродуктивен,

защото не успява да признае, че човекът, който дебатира, първо трябва да разбере техниката на дебата. През Средновековието

математиката се е смятала за основа на всяко знание, дори на изкуството. Тогава е можело да има велик идеализъм, такъв, който може да съществува, но за който нашето време няма представа. Характерно твърдение на Леонардо да Винчи, този представител на великия идеализъм, е, че механиката е раят на математическите науки. Той е бил едновременно художник

и математик. Физическото възпитание на неговото време е било в душата му. По същия начин начинът на мислене и знанията на неговото време ни говорят чрез живописните му творения. Той е наричал външния свят раят на математиката! Където и да е строил мостове,

към него са се стичали мисли за духа на човечеството ... [празнина].

В теософски термини това означава „жертване на света“: колкото по-малко човек прави за себе си, толкова повече е способен да проектира от себе си в културата на своето време. Това, което развиваме в себе си, не е толкова важно, колкото това, което пренасяме

в света. Не това, което усъвършенстваме в себе си, а това, което даваме на света, е залогът и паундът , които са нетленни. От работата си по изграждане на мостове Леонардо да Винчи черпи мисли за духа на човечеството като мисли за математиката. Боговете желаят свободни същества , а не нещо в природата. Това, което човек съзнателно създава в светския свят, е израз на божественото –

Заимстваният световен план. Най-баналното може да стане
свещено,
ако служи на благо на човечеството. Ако възприемем тази гледна точка, ние сме погълнали великия идеализъм в себе си и този идеализъм

трябва да проникне в целия философски факултет. В рамките на нашия философски факултет със сигурност могат да бъдат обхванати всички специализирани науки.

Но като централен орган на светогледа, той трябва да стои в основата на всичко и да не е подчинен на отделните дисциплини. Чрез тази централна философска

наука бихме достигнали до художествената визия. Титлата доктор трябва да се присъжда само на онези, които са усвоили това централно убеждение, че имат живот в себе си

. Окончателният изпит на философа трябва да бъде тест за неговия начин на живот; единствената почетна титла

философски доктор трябва да се основава на факта , че същността на този начин на живот се съдържа в индивида

. В противен случай философската докторска степен е

арабеска, претенция, социална конструкция. Самото знание не принадлежи на философската докторска степен,

а по-скоро знанието, превърнато в изкуството на живота. Такова

осъзнаване вече е налице. По този начин, докторът по философия ще притежава само зрялостта, подходяща за философски ум. Широкото разпространение на

теософския мироглед естествено би довело до това, защото теософският мироглед се стреми да развие силите, които спят в човечеството. Теософът е наясно, че човешките същества са способни на развитие,

че точно както детето трябва да се развива, така и умът и душата могат да еволюират на по-високо ниво. Човешките същества все още не са завършени, когато завършат средно училище и университет. Теософският мироглед подчертава, че човечеството е едва в началото на своето развитие.

Да се позволи на убеждението все повече да излиза на
преден план.

Философският факултет трябва да поеме водеща роля в
това.

Той
трябва да се развива от математическа нагласа в
духовна посока; всичко трябва
да се стреми към тази цел. Теософията не е толкова
трудна. Съвсем естествено би следвало
, че ако например имаше
теософски факултет, всички науки
в крайна сметка щяха да станат теософски.

Физиологията е наука за явленията
при растенията, животните и хората. Когато
физиологията

изследва структурата на окото и т.н.
, тя използва образи, за да извлече разбирането
, което хората виждат. Физиологията ни учи
днес, че по същество всички наши сетивни възприятия
зависят от сетивните ни органи;
тя ни учи за субективното. И накрая, тя казва, че не знаем
абсолютно нищо за това, което
се крие извън нашите сетивни възприятия. Ако
разгледаме това и от тази точка не
останем нерелективни, а продължим интелектуалното
си изследване, стигаме

до точно същата доктрина, която предлага окултизмът: че
всяко сетивно възприятие е илюзия. А доктрината за
сетивната

енергия, развита от теософска гледна точка,
води до големи дълбини. Физиологията е необходима;
тя трябва да бъде изучавана и след това увенчана с
философия.

Няма
алтернатива. Днес философията е
просто компонент от катедрата по философия. Тя вече не
притежава никаква власт
; тя е просто още един предмет. Това не би трябвало
да е така; тя би трябвало да осигурява силата на другите
предмети, но вместо това
самата тя е била повлияна от отделни

дисциплини. Фактът, че мисленето е предимно материалистично, произтича от факта, че не философията и грандиозните мирогледы имат доминиращия глас, а по-скоро психологията, която е пренесена от други дисциплини.

се е превърнала в експериментална наука. Ако човек вярва, че психологията може да се практикува точно само

когато се експериментира върху хора като върху неодушевен кристал, тогава той разглежда хората като нещо неодушевено, недуховно. Психологията не може да разпознае нищо друго освен материален израз. Теософията

би осъзнала, че изучаването на физиологията и психологията в известен смисъл са едно и също нещо и би интегрирала и двете във великата организация на знанието. Тъй като са неспособни на това, днешните университети не могат да внесат идеалистичен мироглед в света. Философският факултет дори не е способен да бъде носител на философско разположение

. Факултетът не трябва да бъде съвкупност от различни предмети, а трябва да им позволи да се слейт в обща душа. Тогава, без да искаме да пресадим самата теософия в университетите

, преподаването ще бъде теософско. В противен случай обаче

философският факултет остава съвкупност без духовна връзка. А знанието трябва да се превърне в живо цяло, от чиито отделни членове духът блести.

Като теософи, това вече ще ни удовлетвори, ако само на това философско изучаване се даде приоритет и ако то се развие по-нататък върху тази основа. Тогава то е добре защитено в теософията. Не желаем нищо друго освен това, което всеки трябва да желае за отделните науки за тяхно собствено добро. Ако теософията иска да изпълни задачата си, тя не трябва да бъде доктрина, а трябва да бъде самият живот.

С всяка стъпка, която правим, трябва да бъдем теософи; всичко,

което правим в живота, трябва

да бъде пропито с този жив теософски дух. Тогава теософското движение ще бъде повече; то ще бъде като една от най-мощните културни сили на нашето време. Но то трябва...

За да придобием влияние върху избраните да ръководят нашата култура, трябва да изповядваме и поддържаме теософията, където и да желаем да бъдем активни в живота. Световните събития не са неодушевени, а живи. Съществата, а не обстоятелствата, водят до развитието на човешкия дух. Ако теософията е свят на духа, тогава теософията е една от най-мощните културни сили на нашето време. Важното не е четенето на теософски текстове, а разположението, фактът, че хората са докоснати от нея в ежедневието си.

БЕЛЕЖКИ

През 1903 г. Рудолф Щайнер започва публичната си лекционна дейност в Берлин, в т. нар. Дом на архитектите. Тя се провежда в рамките на Теософското общество, след като е избран за генерален секретар на Германската секция на това общество през 1902 г. Рудолф Щайнер обаче никога не е бил „теософ“ по онова време. Неговите

лекции „От Буда до Христос“ пред кръга на „Идващите“ през 1901 г. привличат вниманието на теософите и той е поканен от тях да изнесе лекции по мистицизъм, които се провеждат в т. нар. библиотека Брокдорф пред теософска аудитория . Той приема предложението да стане генерален секретар на Германската секция на Теософското общество, защото в този контекст намира хора, склонни да приемат неговите съобщения за духовния свят по открит и разбираещ начин.

Никога не бих могъл да работя в стила, в който са работили тези теософи“, казва той . „Но аз смятах това, което живееше сред тях, за духовен център, с който човек може достойно да се свърже, ако приема разпространението на духовно знание сериозно в най-дълбокия смисъл на думата“, пише Рудолф Щайнер в „Пътят на моя живот“.

В възпроизведените тук лекции Щайнер използва теософски термини, въведени по това време чрез трудовете на Блаватска, Безант и Синет. По-късно той ги заменя с други, които са по-съобразени с неговата духовна наука, здраво вкоренена в централноевропейския духовен живот . Тук все още откриваме „коренна раса“ за основните епохи от развитието на Земята (атлантска, следатлантска епоха и др.), „чакра“ за лотосов цвят, както и термините, използвани в първото издание на „Теософия“ за основните членове на човешките същества

. Терминът „теософия“ тук означава това, което Щайнер по-късно обозначава с думата „антропософия“, произхождаща от централноевропейски източници

. По същество Рудолф Щайнер никога не е защитавал нищо друго освен резултатите от собствените си духовни изследвания.

Лекциите бяха публични, но беше очевидно, че се изнасят пред горе-долу редовна група от посетители

. Въпреки въвеждащия си характер, лекциите предполагаша предварително познаване на предходния материал, а дискусиите се задълбочаваха в много високи сфери на духовния свят, което поставяше значителни изисквания пред аудиторията.

Способността за живо преживяване на описания на умствени факти и процеси чрез мисъл.

Стремежът на Рудолф Щайнер директно да интегрира важните фигури на съвременния интелектуален живот в своите описания на духовния свят е очевиден в детайлното разглеждане на великите личности Дарвин, Хекел, Толстой, Ибсен и други.

Текстови материали: Преписите и бележките, някои стенографски, а други ръкописни, които формират основата на тези лекции, не са били прегледани от Рудолф Щайнер. Те съдържат пропуски на много места; грешки, произтичащи от записа, транскрипцията и копирането на стенографските записи, също са очаквани

Разликите в текста в сравнение с по-ранните издания се дължат на факта, че където е възможно, преписите са били сравнявани отново със стенографските записи и допълвани. Това ни е дало достъп и до неизвестни досега преписи и бележки, които след това са могли да бъдат включени в текста

Произведенията на Рудолф Щайнер, публикувани в Събраните съчинения (СА), са изброени в бележките с техния библиографски номер . Вижте също общия преглед в края на тома.

като *отделни издания* :

Есе от 16 март 1905 г., „Великите посветени“, Базел 1949 г.;
Лекция от 4 май 1905 г., „Шилер и настоящето“, Дорнах 1955 г.

Следните лекции бяха публикувани в *списания* :

в „настояще“					в «бюлетина: Какво се случва в Антропософското общество »
2 септе 1904	1955/56	17	Г	Н	1
1 окто 1904	1955/56	17	Г	Н	1
2 окто 1904	1955/56	17	Г	Н	1
2 окто 1904	1956/57	18	Г	Н	1
3 ное 1904	1956/57	18	Г	Н	2
1 ное 1904	1956/57	18	Г	Н	3
1 ное 1904	1956/57	18	Г	Н	4
1 деке 1904	1956/57	18	Г	Н	6
1 деке 1904	1956/57	18	Г	Н	7

1946 г., 23-та година,
№ 10-12;
1946 г., 23-та година,
№ 20-22

1944 г. 21-ва година,

в „Настояще“

във вестник „:
Какво се случва в
Антропософското
общество
»

9 февруари	1956/57	18-та година,	
9 март 1905 г.	1956/57	18-та година,	1945 г., 22-ра година, № 6
23 март 1905	1956/57	18-та година,	
30 март 1905	1957/58	19-та година,	
11 май 1905 г.	1957/58	19-та година,	
18 май 1905 г.	1957/58	19-та година,	
25 май 1905 г.	1957/58	19-та година,	
8 юни 1905 г.	1957/58	19-та година,	

Отидете на страницата:

20 *Давид Фридрих Щраус*, 1808-1874. „Старата и новата вяра“, Лайпциг 1872.

24 *Пиер Симон Маркиз дьо Лаплас*, 1749-1827, астроном. Разговор с Наполеон.

26 *Ернст Хекел*, 1834-1919, зоолог и популярен философ. „Чудесата на живота“, популярни изследвания върху биологичната философия, Щутгарт 1904.

28 *Макс Мюлер*, Оксфорд 1823-1900, санскритски и религиозен учен.

30 *Алфред Пърси Синет*, (дати на раждане и смърт не са открити). „Езотеричното учение или тайният будизъм“, Лайпциг 1884 г.

Елена Петровна Блаватска, 1831-1891. „Разкрита Изида“ и „Тайната доктрина“, превод от д-р Р. Фрьобе, Лайпциг, без дата.

32. *Реч на Дю Боа-Реймон*: Емил Дю Боа-Реймон, 1818-1896, естествоизпитател. „За границите на естественото познание“, Лайпциг 1872 г.

Вилхелм Оствалд, 1853-1932, химик. „Естествени науки и мироглед“ в: „Преодоляването на научния материализъм“, Лайпциг 1895.

35 „*Светлина по пътя*“ от Мейбъл Колинс, 4-то издание. Лайпциг 1904 г.

37 *Ламаркизъм*: J. Б. Антоан дьо Ламарк, 1744-1829, натуралист. «Зоологическа философия», Париж 1809 г.

- 38 *Томас Робърт Малтус*, 1766-1834. „Есе върху принципите на населението“, Лондон 1798, „Принципи на политическата икономика“, Лондон 1819-1820.
- 48 *Йохан Готлиб Фихте*, 1762-1814. Виж: Уводни лекции към Теория на науката (1813) в «Посмъртни трудове на Фихте», Бон 1834, том I.
- 54 *Ханс Дриш*, 1867-1941. Вижте „Локализацията на морфологичните процеси, доказателство за виталистични събития“ (1899) и „Витализмът като история и доктрина“ (Лайпциг 1905, 2-ро издание 1922).
- 57 *Жан Пол* (Йохан Паул Фридрих Рихтер), 1763-1825. «Из живота на Жан Пол». Пълни съчинения на Жан Пол, Берлин 1862, том 34.
- 63 *Духът на Земята изрича думите: „Фауст“* I, Нош.
- 67 *Карл Линей*, 1707–1778. „Systema naturae“, 1735.
72. *Как Ламарк се стреми да обясни инстинктите на животните:*
Вижте бележката
на страница 37.
- 78 *Павел Рий*, 1849-1901. „Произходът на съвестта“, Берлин 1885.
- 86 *Граф Лев Николаевич Толстой*, 1828-1910.
- 88 *Ернст Хекел*, 1834-1919. „Чудесата на живота“, Щутгарт 1904.
- 92 *Чарлз Дарвин*, 1809-1882. Основни трудове: „За произхода на видовете“, 1859. „Разнообразието на животните и растенията в състояние на опитомяване“, 1868. „Произходът на човека и подборът във връзка с пола“, 1874.
- 100 *Джордано Бруно*, 1548–1600. „За причината, принципа и единството“, 1584, немски превод от Селигер в Reclam.
- 101 *Парацелз*: Теофраст Парацелз фон Хоенхайм, 1493–1541, лекар и естествоизпитател. Събрани съчинения на Парацелз, редактирани от К. Зудхоф (от 1923 г.).
- 102 *Рене Декарт*, 1596-1650.
- 103 *Ламарк*: Вижте бележката на страница 37.
- 105 *Малтус*: Вижте бележката на страница 38.
- 107 „*Вярвам...*“: Чарлз Дарвин в „За произхода на видовете“, 1859 г.
- 108 *Ернст Хекел*: Вижте бележката на страница 88.
„*Езикът е тази прекрасна умствена машина...*“: Чарлз Дарвин в „Произходът на човека“.

- 108 „То е предопределено от всемогъщ и всезнаещ Създател...“: Чарлз Дарвин в „Разнообразието на животните и растенията“.
- 110 При оформлението на текста на тази лекция може да се вземе предвид нов препис, който стана известен едва след първото отпечатване на лекцията.
- 112 *Емил Зола*, 1840-1902.
- 113 *Хенрик Ибсен*, 1828-1906. „Когато ние, мъртвите, се събудим“, 1899, в „Пълен сборник от съчинения“.
- 117 *Думите „Ignoramus et ignorabimus“* — „Не знаем и няма да знаем“ от Емил дю Боа-Реймон, в речта, произнесена на второто общо събрание на Асамблеята на германските природоучени и лекари, Лайпциг, 14 август 1872 г., Берлин 1891 г. и другаде.
- 118 *Толстой е намерил точната дума за това: „За живота“*, публикувана на руски в Женева през 1891 г. Цитатите са взети от немски превод, който редакторите не са успели да проверят.
- 118/126/127 *«Манас», «Будхи»*: В книгата «Теософия» от Рудолф Щайнер, наричан «Духът Аз» и «Животният Дух».
- 132 *Херман Лоце*, 1817-1881.
Робърт Харнърлинг, 1830-1889.
Хайен Келер, 1880-1968. «Историята на моя живот», 1902, немски превод 1904.
- 142 *Барух Спиноза*, 1632-1677. «Етика» Част 5, Твърдения 34 и сл.
- 146 *Упанишади*: «Мундака-Упанишад», 2, 1, 3. «Шестдесет Упанишади на Ведите», преведени от Пол Дойсен, 1897 г. и др.
- 155 *интересната книга*: „Историята на моя живот“ от Хайен Келер, вижте бележката на страница 132.
- 165 *Ангелас Сюесий* (Йоханес Шефлер), 1624-1677. „Херувимски скитник“.
- 166 За тази лекция съществуват два стенографски преписа и много добри стенографски бележки . Отклоненията в текста в сравнение с първата версия в „Основни понятия на теософията“ се основават на препис и бележки, които все още не са били налични по време на първото отпечатване.
Фридрих Ницше, 1844-1900.

167 *Артур Шопенхауер*, 1788-1860.

Рихард Вагнер, 1813-1883.

169 *Георг Брандес* (Морис Коен), 1842-1927, датски литературен историк. - Лекция за Ницше в Копенхаген 1888 г. в: «Menschen und Werke. Essays», Frankfurt/Main 1894. Фридрих Ницше, трактат за аристократичния радикализъм, стр. 137-224.

Аз самият се опитам да представя Ницше обективно: През 1895 г.

Рудолф Щайнер публикува труда си „Фридрих Ницше, борец срещу времето си“. След смъртта на Ницше, през 1900 г. той пише две есета за „Виенски клиничен преглед“: „Философията на Ницше като психопатологичен проблем“ и „Личността и психопатологията на Фридрих Ницше“. Тези две есета, възпоменателното обръщение, отправено през 1900 г. до „комендантите“, и забележките за Ницше в автобиографията на Щайнер

„Моят житейски път“ са включени в новото издание на „Фридрих Ницше, борец срещу времето си“ (GA Bibl. No. 5), публикувано в Дорнах през 1963 г. Лекцията от 1904 г., препечатана тук, се отнася до предходните публикации.

175 *Едуар Шуре*, 1841-1929. „Светилището на Ориента“. 1898, превод от Мари фон Сиверс, Лайпциг 1908.

176 *Проблемът с Толстой*: Вижте лекцията от 3 ноември 1904 г. в този том.

Неговият важен труд: „За ползата и вредата от историята за живота“, 1873/74.

182 *Майстер Екхарт*, 1250-1327. „Бог умря, за да мога и аз да умра за света и да стана Бог.“ в Майстер Екхарт, Съчинения и проповеди, редактирано от Х. Бютнер, Йена 1923.

183 «Ессе Ното» в: Стихотворения и поговорки. Съчинения в три тома, под редакцията на Карл Шлехта, Мюнхен 1955.

189 „Лесно е, но лесното е трудно“: „Фауст“ II, действие 1, Тронна зала.

195 „Светлина по пътя“: От Мейбъл Колинс. Първите четири изречения гласят: „Преди окото да може да види, то трябва да се отучи от сълзите . Преди ухото да може да чуе, чувствителността му трябва да отслабне. Преди гласът да може да говори пред духовете, той трябва да се отучи как да наранява. И преди душата да може да застане пред тях,

кръвта на сърцето ѝ трябва да намокри краката ѝ.“

- 199 *чакри: Рудолф Щайнер използва термина „лотосови цветове“ за това в „Как да постигнем познание за висшите светове?“ и други писания.*
- 202/203 *определени добродетели: Преписът показва пропуски на този етап относно шестте добродетели, които са попълнени по аналогия от съответните презентации в други лекции.*
- значително допълнена от новодостъпен втори препис и от бележки от две слушателки .*
- Преди Коледа имам тук...: Имам предвид предходните лекции в този том.*
- В последните две лекции: Вижте лекцията от 26 януари 1905 г. в този том и съответната бележка.*
- 206 *Платон, 427-347 г. пр.н.е. Вижте «Тимей».*
Аристотел, 384-322 г. пр.н.е. Относно доктрината за сътворението вижте лекцията на Рудолф Щайнер от 15 декември 1923 г. в «Мистерии-замисли» (14 лекции Дорнах 1923), GA Bibl.-No. 232.
- 207 *Августин, 354^30, „De civitate Dei“, 12-та книга.*
- 208 *Скот Еригена, 810-877, „De divisione naturae“.*
Тома Аквински, 1225-1274. “Summa contra gentiles” и “Summa theologia”.
- 209 *Чарлз Дарвин: „За произхода на видовете“.*
Ернст Хекел: „Естествена история на сътворението“, 1868 г.
Йоханес Райнке, 1849-1931. Ботаник. Съосновател на „неовитализма“.
„Светът като действие. Очертания на един мироглед, основан на естествените науки“ , Берлин 1899.
- 211 *Гьоете, в своята „Морфология: Опит за обяснение на метаморфозата на растението“, наред с други неща в „Естественонаучни съчинения на Гьоете“, въведено и коментирано от Рудолф Щайнер в „Немска национална литература на Кюршнер“ (1883/97), фотомеханично препечатване , GA Bibl.-No. Ia-e.*
- 223 *Парацелз е знаел това: „Всички създания са букви и книги, в които човек може да прочете какво е човек“ в „Astronomia magna или Философска сага за големия и малкия свят“.*

Цитатът от Райнке не можа да бъде потвърден.

- 233 *Едуард фон Ханман*, 1842-1906. «Философия на несъзнаваното», 1869, 12-то издание 1923. «Несъзнаваното от гледна точка на физиологията и теорията на произхода», 1872.
- 235 В преписите се използва думата „раса“ вместо „период“, която е била използвана от Рудолф Щайнер в ранните му години по отношение на теософската терминология.
- 240 *Последен път*: Отнася се за лекцията от 9 февруари 1905 г. в този том.
- 252 В раздела „Тези светещи човешки същества се наричат...“ има някои пропуски в преписа.
- 253 *Гьоте също казва*: Вижте „Фауст“ Част 1, Нощ. Фауст към Вагнер.
- 253/254 *Покажах ви това*: Вижте лекцията от 16 февруари 1905 г. върху „Приказката за зелената змия и красивата лилия“ на Гьоте в част II, страница 329 от този том.
- 262 *Тома Кемпис*, всъщност Т. Хамеркен, 1380-1471. «За подражанието на Христос», публикувано от Хирше през 1891 г. и пълно издание от Пол 1902 сл., 7 тома.
„*Светлина на пътя*“: Вижте бележката на страница 195.
- 264 *Осемкракият път на Буда*, виж Херман Бекх: Будизъм, част II. Ученията. Колекция Гьошен 1920. Сега: «Буда и неговите учения», Щутгарт 1958.
- 265 *Във всички теософски наръчници*: Виж Рудолф Щайнер, „Как да постигнем познание за висшите светове?“ (1904/05), GA Bibl.-No. 10; „Теософия: Въведение в свръхсезивното познание за света и човешката съдба“ (1904), GA Bibl.-No. 9; „Очертание на окултната наука“ (1910), GA Bibl.-No. 13.
- 273 *Парацелз*: Виж Събрани съчинения на Парацелз, том II : „Четвъртата защита“, страници 145/146, Мюнхен 1924.
- 276 *Епосът произхожда от Бавария*: Виж: „Лоенгрин, рицарят с лебеда“, героична поема от средновисокогермански език, преиздадена от Х.А. Юнганс, Reclam, Лайпциг 1878. Това е баварска адаптация на стихотворение от неизвестен менестрел, възникнало в Тюрингия през 13 век. За легендата за Лоенгрин виж лекцията на Рудолф Щайнер от 29 март 1906 г. в сборника „Загадките на Вселената и Антропософията“ (22 публични лекции, Берлин 1905/06), GA Bibl. No. 54.

- 277 *Новалис*, Фридрих фон Харденберг, 1772–1801. Във „Фрагментите“ на Новалис цитатът гласи буквално: „Човечеството е висшият смисъл на нашата планета, нервът, който свързва този крайник с горния свят, омото, което той издига към небето.“
- 280 Съществуват само два кратки преписа на тази лекция. Текстът е възпроизведен тук с няколко допълнения от втори препис, във версията, която Мари Щайнер е подготвила за публикуване.
Хенрик Ибсен: „Когато ние, мъртвите, се събудим“, 1899 г.
- 282 „*Най-висшето щастие на децата на земята...*“: Й. В. Гьоте в „Западно-източен диван“, Сулейка, 21.
- 283 *Уилям Шекспир*, 1564-1616.
- 284 *Имануел Кант*, 1724–1804. Относно категоричния императив вижте „Критика на чистия разум“, 1781/87: „Действайте така, сякаш максимата на вашето действие трябва да се превърне във всеобщ природен закон чрез вашата воля.“
- 285 *Фридрих фон Шилер*, 1759-1805. „*Разбойниците*“, 1781. „*Какъвто и да е светът*, аз поставям в него хора, които могат да обрнат този свят с главата надолу.“
- 286 „*Омото ми е заслепено от светлината, към която се обръща*“: Цитатът не можа да бъде намерен.
„*Така ли? Къде все още се смята за правилно?*“: Цитатът не можа да бъде намерен.
- 286/287 „*Ах, как са се променили тези стари идеали...*“: От писмо до Георг Брандес от 20 декември 1870 г.: „Свободата, равенството и братството вече не са същите неща, каквито бяха по времето на благословената гилотина. Това е, което политиките отказват да разберат и затова ги мразя. Хората искат само специални революции, революции във външния свят, в политиката и т.н. Но всичко това е тривиално. Важното е революционизирането на човешкия дух...“ Съчинения, писма на Ибсен.
- 293 „*И докато нямаш това, това умира и ставане...*“: Гьоте в „Блажен копнеж“. Лирически стихотворения. Пътешествие до Майн, Рейн и Некар 1814.
- 295 за *Толстой*, вече посочих по-рано: Вижте лекцията от 3 ноември 1904 г. в този том.
Джон Уорел Кийли (дати на раждане и смърт неизвестни).

Изобретател на
двигателя Кийли. Той се е опитал да конструира двигател,
задвижван от

Вълните се задвижат, които хората могат да събудят с духовната си сила. Рудолф Щайнер говори за това в 3-та лекция от тома „Световно битие и его“ (7 лекции, Берлин 1916), Библиотека № 169, и в „Кармата на призванието“ (10 лекции, Дорнах 1916), 4-та и 9-та лекции, Библиотека на GA № 172. За механичния окултизъм вижте „Фундаменталното социално изискване на нашето време. При променени обстоятелства“ (12 лекции, Дорнах и Берн 1918), Библиотека на GA № 186, 3-та лекция. Вижте също Х. П. Блаватска, „Тайната доктрина“, том I, част 3, раздел IX: Идваща сила.

Това повдига въпроси: Тук има празнина в текстовото предаване.

- 296 *Всичко това е почерпено от минали лекции:* Вижте лекциите от 16 и 23 февруари 1905 г. в този том. Освен това вижте лекцията от 14 март 1907 г.: „Кои са розенкройцерите?“ в тома „Познанието за свръхсетивното в наше време и неговото значение за съвременния живот“ (13 публични лекции, Берлин и Кьолн 1906/07), GA Bibl. No. 55.
- 297 *Становище на Баварската медицинска асоциация:* Рудолф Щайнер основава аргументацията си тук на Р. Хаген, „Първата немска железница“, 1885 г., страница 45.
- 298 *Филип Райс, 1834-1874, физик.* Той изобретява първия телефон през 1860 г.

Александър Греъм Бел, 1847-1922. Конструира първия практически използваем телефон през 1876 г.

Карл Фридрих Гаус (1777-1855) изобретява първия истински използван иглен телеграф през 1831 г. заедно с Вилхелм Вебер.

Вилхелм Вебер, 1804-1891, физик.

- 303 *от онзи кътнящ свят, за който говори Гьоте:* Вижте «Фауст» I, Пролог в небето и «Фауст» II, сцена от Ариел.
- 309 *Социалният идеал не може да бъде измислен:* По социалния въпрос вижте забележките на Рудолф Щайнер в „Духовната наука (Теософията) и социалният въпрос“, лекция, изнесена в Хамбург на 2 март 1908 г., отпечатана в „Загадката на Вселената и Антропософията“ (22 публични лекции, Берлин 1905/06), GA Bibl.-No. 54, както и трите есета „Духовната наука и социалният въпрос“ 1905/06 в „Луцифер-Гнозис. Събрани есета 1903-1908“, GA Bibl.-No. 34.
- 318 Текстът на този договор се основава на два непълни ръкописни преписа. Следователно

текстът не може да се приема за дословен препис; той представлява повече или по-малко подробно, понякога с подточки, резюме на съдържанието на договора.

- 321 Според графика на лекциите, Рудолф Щайнер е изнесъл продължаваща лекция на 2 февруари 1905 г.
За тази дата са запазени някои бележки от една от жените, които са водили бележките; те обаче са толкова оскъдни, че са добавени към първата лекция, разделени с празен ред (стр. 325).
- За допълнителна информация относно тази и следващите три лекции вижте:
Рудолф Щайнер, „Тайното откровение на Гьоте, екзотерично и езотерично“, 2 лекции, Берлин, 22 и 24 октомври 1908 г., в „Къде и как човек намира духа?“ (18 публични лекции, Берлин 1908/09), GA Bibl. No. 57, както и есето „Духовната природа на Гьоте в нейното откровение чрез неговия <Фауст> и приказката <Змията и лилията>“ (1918), GA Bibl. No. 22.
- Готхолд Ефраим Лесинг*, 1729–1781. „Образованието на човечеството“, заключение и бележка върху пасаж от философските диалози за непосредственото провъзгласяване на религията и за някои неадекватни форми на доказване на това, Берлин 1773 г., както и върху последната страница на неговия посмъртен фрагмент: „че за човека могат да съществуват повече от пет сетива“. Всички препечатани в Паул Лоренц, „Философията на Лесинг“, Лайпциг 1909 г.
- Йохан Готфрид Хердер*, 1744–1803. „Палингенеза. Завръщането на душите“. „Обяснителни доказателства за начина на мислене, който склонява човек да вярва в метаморфозата“. „За миграцията на душите“. От „Разпръснати документи“, том I, 1791, 1797 (Всички написани в негативна светлина.) Хердер изразява положителен поглед върху прераждането в писмо до Мойсей Менделсон през 1769 г.: „... Ако настоящите ми нагласи служеха като ръководство за отгатване на бъдещето ми, аз отново щях да стана толкова смесено същество, колкото съм. Семето на растението ражда растения, а не животни: всичко в природата остава такова, каквото е: Моята човешка субстанция отново ще се превърне в човешки феномен или, ако искам да говорим с платонически термини, душата ми ще се преустрои в тяло... Ще стана това, което съм...“
- 322 В „Поезия и истина“ той казва: Мястото, споменато от Рудолф Щайнер, не можеше да се намери там.
- 323 „Призрачната мъка не е затворена“: „Фауст“ I, Нощ.

Якоб Бьоме, 1575-1624.

Описанието на Земяния Дух: «Фауст» I, Нощ.

325 « Тайните » : Фрагмент. 1784-1786 в Епични поеми
.

- 325 *Към края на първата част Фауст застава по различен начин пред Земния Дух:*
Вижте сцената „Гора и пещера“: „Възвишеният Дух“.
В разговорите на Екерман с Гьоте: Виж Й. П. Екерман, „Разговори с Гьоте през последните години от живота му“, 25 януари 1827 г.: „Но всичко [във „Фауст“] е чувствено и, замислено в контекста на театъра, ще бъде лесно очевидно за всички. И това е всичко, което имах предвид. Ако само масата от зрители се наслади на зрелището; посветеният няма да пропусне висшия смисъл.“
- 326 *Пътуването към майките:* Вижте «Фауст» II, Акт 1. Императорски дворец.
Тъмна галерия.
Лаборатория: «Фауст» II, Акт 2. Лаборатория.
Класическа Валпургиева нощ: «Фауст» II, Акт 2.
- 327 *Слепотата на Фауст:* «Фауст» II, Акт 5. Полунощ.
„И докато нямаш това, това умира и се превръща“: Вижте бележката на страница 293.
„Който не умира, преди да умре“: Якоб Бьоме в „Теософия откровение или: Всички божествени писания“. Препечатка в 11 тома, редактирано от А. Фауст, 1942 и сл.
Chorus mysticus: «Събитие» от Гьоте, написано на ръка.
В разговорите с Екерман: Това твърдение не се среща там. Относно образа на Монсерат, Й. Шрьоер казва (Фауст II SCV): „Той е получил описание на Монсерат от В. фон Хумболт през 1800 г. Образът е бил в съзнанието му през 1816 г., когато е написал есето „Върху фрагмента: Тайните“. Там той обяснява, „че читателят трябва да бъде воден през един вид идеална Монсерат“.
- 329 Текстът на тази и следващите лекции е базиран на два непълни преписа, които биха могли да бъдат допълнени от ръкописни бележки на двама други слушатели.
Фридрих фон Шилер, 1759–1805. За историята на тяхното приятелство вижте есето на Гьоте „Щастливо събитие“ в „Научни съчинения на Гьоте“, том I, и „Съчинения на Гьоте“, том 33, в „Немска национална литература на Кюршнер“, Берлин и Щутгарт, 1884. Фотомеханично препечатване на „Научни съчинения на Гьоте

“ в пет тома, с уводи и коментари
от Рудолф Щайнер, GA Bibl. No. 1a-e, както и
кореспонденцията между Гьоте и Шилер.

- 331 *Самият Гьоте казал на Ример*: Цитатът не можа да бъде намерен.
- Опити за обяснение на приказката*: Виж Фридрих Майер-фон Валдек
«Приказни стихотворения на Гьоте», Хайделберг 1879.
- Теософското общество е основано през 1875 г. от Х. П. Блаватска и полковник Олкот.*
- Артур Шопенхауер, 1788-1860.*
- 332 *В „Разговори с Екерман“ на Гьоте има две улики*:
Вижте разговорите от 6 декември 1829 г. и 17 февруари 1831 г., но също и от 11 март 1828 г. и 13 февруари 1829 г.
- „Новата Мелузина“ в „Годините на калфата на Вилхелм Майстер“, книга 3, глава 6.*
- „Новият Париж“ в „Поезия и истина“, част първа, книга втора.*
Вижте също лекцията от 2 март 1905 г. в този том.
- 335 *Питагор, 580-500 г. пр.н.е., гръцки философ и математик*
- Спомням си разговора с Шилер в Йена през 1794 г.*: Виж есето на Гьоте „Щастливо събитие“, препратка към страница 326.
- стр. 339 *Шилер пише на Кота*: В отговор на въпросите на Кота от 23 октомври 1794 г. „Бих бил много нетърпелив да получа обяснение на <Приказката> на Гьоте“ и от 9 ноември 1794 г. „...не дава ли Гьоте ключа към своята <Приказка>?“, Шилер отговаря на 16 ноември 1794 г.: „Публиката ще научи още повече за <Приказката> на Гьоте. Ключът се крие в самата <Приказка>.“ Цитирано от Теодор Фридрих: „Приказките на Гьоте с въведение и сборник с материали за историята и наследството на <Приказката>“, Филип Реклам, Лайпциг, н.д.
- 346, *както Гьоте казва на Шилер в разговор*: Разговорът все още не е проверен. Съдържанието на извлечението съпада с писмото на Шилер до Гьоте от 29 август 1795 г., след като получава приказката за „Nöten“: „... Човек не може да се въздържа от търсене на смисъл във всичко... <Идеята>, <ключът>, е открито изложен в приказката : „Самотният човек, казва старецът с лампата, <не помага, а по-скоро този, който се обединява с мнозина в точния час>, и скоро след това: <Заедно сме в щастливия час, нека всеки изпълнява дълга си, нека всеки прави своето и едно общо щастие ще разтвори индивидуалните скърби в себе си, точно както едно

общо
погълща индивидуалните радости.>“

нещастие

- 347 „Кой иска да разпознае и опише нещо живо...“: Мефисто към ученика във „Фауст“ I, Етюд.
- 349 За информация относно формата на текста вижте бележката към лекцията от 16 февруари 1905 г., страница 326.
- 350 „Решението се крие в самата приказка“: Вижте бележката на страница 343.
- 357 *Якоб Бьоме*: Вижте бележката на страница 326.
 „И докато не получите това...“: Вижте бележката на страница 293.
- 363 *Ще чуем повече за това следващия път: Рудолф Щайнер* не направи никакви допълнителни забележки относно трите жени спътници и тримата царе в следващата си лекция (2 март 1905 г.). Вижте лекциите, изброени на страница 318, за допълнителна информация.
- 368 „Който иска да разбере поета...“: Гьоте в „Бележки и есета за по-добро разбиране на западно-източния диван“ (1819).
- 369 За информация относно формата на текста вижте бележката към лекцията от 16 февруари 1905 г., страница 329.
в важен момент от неговите „Wanderjahre“:
 Виж Гьоте, „Годишите на пътешественика на Вилхелм Майстер или отреченията“, книга III, глава 6.
- 373 години *преди нашата раса са живели атлантите, преди тях лемурийците:*
 Вижте Рудолф Щайнер „Окултната наука в общи линии“, GA Bibl.-No. 13 и „От Акашовите записи“, GA Bibl.-No. 11.
също в «Тайната доктрина» от Х. П. Блаватска: «Тайната доктрина», 3 тома 1897-1903.
- 374 *Каквото посееш, това ще пожънеш*: Буквално: „Защото каквото посее човек, това ще и пожъне“, Галатяни 6:7.
- 375 *Появява се в началото на „Поезия и истина“*: Вижте първа част. Книга втора.
- 390 *Във фрагмент: „Пътешествието на синовете на Мегалпразон“ (1792):*
 Виж „Пълните съчинения на Гьоте“, редактирано от Карл Гьодеке, том 15, Библиотека за световна литература „Кота“, Щутгарт/Берлин.
 „Венера“ и „Марс“ са последните думи, запазени за нас

: Вижте „Пътешествието на синовете на Мегатразон. Намерено парче от плана“, редактирано от Карл Гьодеке, том 15.

- 391 *Готхолд Ефраим Лесинг*, 1729-1781. За Klopstock вижте «*Sinngedichte*» 1.

Фридрих Готлиб Клопцок, 1724-1803. «Месия» в оди.

Вилхелм фон Хумболт, 1769–1835. „Струва си да се живее толкова дълго, за да се усвоят тези съкровища.“ Писмо до А. В. фон Шлегел от 21 юни 1823 г. и писмо до Генц от 1 март 1828 г.

- 393 Текстът на тази лекция е променен в необичайна степен в сравнение с първото ѝ публикуване (1955 г.). След първото издание към архива на администрацията на наследството на Рудолф Щайнер е добавен втори препис. В текста на този том много пасажки от този новооткрит препис са включени в първия, доколкото са съдържали допълнения.

Фридрих фон Шилер: Вижте бележката на страница 285.

- 395 *Дисертацията на Шилер*: „Есе за връзката между животинската природа на човека и неговата духовна природа.“ Публикувана е през 1780 г.

- 396 *Готхолд Ефраим Лесинг*: Вижте бележката на страница 321.

- 399 *Паул Хайнрих Холбах*, 1723-1789.

- 400 *Жан-Жак Русо*, 1712-1778.

- 401 *Кристиан Готфрид Кьомер*, 1756-1831. От 1785 до 1787 г. Шилер е негов гост в Лайпциг и Дрезден.

Шилерови „Философски писма“, 1786 г., в „Малки съчинения с различно съдържание“. Главата „Теософия на Юлий“.

Парацелз: Вижте бележката на страница 101.

- 405 *Имануел Кант*: „Дълг, ти, възвишено, велико име“, в „Критика на практическия разум“, 1788, част I, глава 3.

Шилер казва: „С удоволствие служа на приятелите си, но за съжаление го правя с наклонност, / И затова често ме притеснява, че не съм добродетелен“ в „Елегии и епиграми“.

„ Само през утринната порта на красотата / Прониквай в земята на знанието“. В „Художниците“. — Рудолф Щайнер веднъж отбелязва по отношение на този пасаж, че правилно трябва да се чете „зора“ и последователно цитира стиха като такъв.

- 407 *Едва днес можем да осъзнаем огромния обхват на едно общество*
,
което
поставя връзката между хората, основана на любовта, за
свой първи принцип :

Тя е

503

Принципи на Теософското общество, първият от които гласи:
„Целите на Теософското общество са: Първо,
да формира ядрото на всеобщо братство, към което
цялото човечество ще се присъедини без разлика на раса,
вероизповедание

„пол, каста или цвят на кожата
.“ Несъответствието между теоретичните
принципи и тяхното практическо приложение от президента Ани
Безант в Аджар (Индия) води през 1913 г. до отделянето на
немската секция под ръководството на Рудолф Щайнер от
Теософското

общество и до основаването на Антропософското общество.

- 407 *лекции в „Свободния университет“ Берлин*: Вижте лекциите
на Рудолф Щайнер

„Шилер и нашата епоха“ в Шилеровата година 1905.
Философско-антропософско издателство, Дорнах 1932.

Хайнрих Дайнхард, 1805-1867, в „Приноси към оценяването на
Шилер

“, 1866. Ново издание Щутгарт 1922.

- 408 *Йохан Карл Бач*, 1761-1802, ботаник.

Гьоте описва разговора подробно в „Щастливо събитие“ през
1817 г. в

„Научни писания на Гьоте“; виж бележката на страница
329.

- 409 *Писмото е красиво*: Вижте писмото на Шилер до Гьоте от
23 август 1794 г. в „Кореспонденция между Гьоте и Шилер“.

- 411 *Фридрих Вилхелм Ницше*, 1844-1900, „Раждането на трагедията
от духа на музиката“, Лайпциг 1872.

- 412 *Едуар Шуре*: Вижте бележката на страница 175. „Свещената драма
на

Елевзина“, реконструирана от Едуар Шуре, аранжирана в
свободни ритми
от Рудолф Щайнер, Дорнах 1939.

- 413 *Едуард Шуре*: «Децата на Луцифер», преведено от Мари фон
Сиверс, Лайпциг 1905 г. Ново издание Дорнах 1955 г.

- 414 *Чарлз Дарвин*, 1809-1882. „За произхода на видовете чрез
естествен подбор или запазването на благодетелстваните раси в
борбата за съществуване“, 1859.

- 415 *Роберт Кирхоф*, 1824-1887, физик.

Робен Вилхелм Бунзен, 1811-1899, физик и химик. „Химичен
анализ чрез спектрални наблюдения“, Виена 1861 г.

Густав Теодор Фехнер, 1801-1887, философ. „Подготвително
училище по
естетика“, Лайпциг 1876; „Елементи на психофизиката“, 2 тома,
Лайпциг 1860.

Карл Маркс, 1818-1883. „Принос към критиката на политическата
икономия“ 1859;
„Капитал“, том I 1867.

- 415 *а Биография на Шилер*: Виж Дж. Майнор «Шилер, неговият живот и неговите произведения», 1890 сл., 4 тома.
- 417 *Само тялото е подходящо за тези сили...*: От Шилер, „Идеалът и животът“.
- 421 Публикуването на тези четири лекции се основава на непълен препис
 . Той не само показва ясно забележими пропуски; преписвачът, незапознат с темата на лекциите, често прибързано е правил резюмета въз основа на разбирането си за лектора. Това е довело до неточности във връзките между събитията
 . Въпреки че е било възможно да се консултират ръкописни бележки от други участници, недостатъците в преписа не са могли да бъдат съществено отстранени — с изключение на няколко груби недоразумения .
- 427 *Може би сте чували името Калтхоф*: Алберт Калтхоф, 1850-1906, протестантски теолог. „Проповеди на Заратустра“, 1904.
- 438 *Професор Лобцийн от Страсбург*: Д. П. Лобцийн „Истина и измислица в нашата религия“, Тюбинген 1905.
- 440 *Гьоте*: Буквално: „Красотата е проява на тайни природни закони, които биха останали вечно скрити от нас, ако не се появиха
 “ в „Изказвания в проза“, 11-ти раздел: Изкуство, и на същото място „На когото природата започне да разкрива явната си тайна, той изпитва неудържим копнеж по нейния
 най-достоеен тълкувател – изкуството“.
- 441 *Адолф Харнак*: „Същността на християнството“, Лайпциг 1901.
 4-то издание, страница 101.
- 445 « *Този, който притежава наука и изкуство...* »: «Питомни епиграми».
- 447 Преписът на това споразумение става много непълен към края . В ключови моменти линията на разсъждение не изглежда напълно уловена, а само обобщена.
- 448 *Рудолф фон Йеринг*, 1818-1892. „Борбата за право“, 1872. „Целта в правото“, 2 тома, Лайпциг 1877-1883.
Херман фон Хелмхолц, 1821-1894, физиолог и физик.
- 449 *Бих искал да прочета пасажа дословно*: Цитатът може да бъде намерен във въведението към том I, страница VII на гореспоменатото произведение.

450 *Джон Стюарт Мил*, 1806-1873, английски философ и икономист.

- 455 *Адолф Екснер*, 1841-1894. «За политическото образование», реч при встъпване в длъжност като ректор на Виенския университет, 1891 г.
- 461 *Само тогава ще имаме здравословно проучване*: Преписът има значителни пропуски в този и следващите раздели.
- 464 *Чезаре Ломброзо*, 1836-1909. Психиатър и криминален антрополог. Автор на произведението: «Гений и лудост», немско издание от 1864 г. В
Универсалната библиотека на Reclam.
Фридрих Карл фон Савини, 1779-1861, юрист.
- 466 *Това е било подчертавано многократно*: В този раздел също могат да се забележат пропуски в преписа .
- 468 *Фихте казва*: Вижте предговора към „Призванието на учения“.
- 469 *Гален*, ок. 131-201 г. сл. Хр., лекар в Рим.
- 471 *Андреас Везалий*, 1514–1564, белгийски анатом, личен лекар на Карл V
и Филип II. Основател на научната анатомия. Неговият труд е публикуван в два тома през 1725 г. от Бурхааве и Албин . Лайден 1725 г.
Уилям Харви, 1578–1657, английски анатом. Откривател на кръвообращението.
Юстус фон Либих, 1803-1873, основател на органичната химия. „Органична химия в нейното приложение в земеделието и физиологията“
„Брауншвайг 1840. „Върху изучаването на естествените науки“
„Встъпително слово към неговите лекции. Мюнхен 1852.
- 475 *Емил Шлегел*, 1852-1935, лекар-хомеопат.
- 476 *Гьоте изразява какво се има предвид тук*: Цитатът може да бъде намерен във
„Изказвания в проза“ 2-ри раздел: Науката като цяло.
- 479 *Йохан Готлиб Фихте*, 1762-1814. През есента на 1810 г. той произнася
ректорската си реч „За единственото възможно отклонение от академичната свобода“.
- Фридрих Шилер вече е повдигнал темата в реч* на 26 май 1789 г. в университета в Йена: „Какъв е смисълът и целта на изучаването на универсалната история?“ Това е било академично встъпително слово.
- 480 *Леонардо да Винчи*, 1452–1519. Виж Мари Херцфелд: „Леонардо да Винчи, мислител, изследовател и поет“, Дидерихс, Йена 1926;
„Трактат за живописиста“, Дидерихс, Йена 1925.

